

48/20641

การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง
เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ของนักศึกษาวิชาชีพครู

สายหยุด ภูปุย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

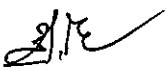
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นางสาวสายหยุด ภูปุย แล้ว
เห็นควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

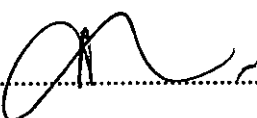

..... ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(รศ.ดร.วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์) (ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย)

..... กรรมการ
(ดร.ชาตรี ศิริสวัสดิ์) (ผู้ทรงคุณวุฒิ)

..... กรรมการ
(ผศ.ดร.อุษิต บุญทองเลิง) (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก)

..... กรรมการ
(รศ.ดร.ทักษิณ นาคคุณทรง) (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

.....
(ผศ.ดร.สุรวาท ทองบุ)
คณบดีคณะครุศาสตร์

.....
(ผศ. ดร.สนิท ดีเมืองซ้าย)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่.....เดือน 5 ค.ศ. 2558 พ.ศ.....

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ข

สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พฤติกรรมความรับผิดชอบโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, $SD.=0.74$) และมีความรับผิดชอบสูงกว่านักศึกษาที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบนำตนเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, $SD.=0.73$)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

TITLE: Development of the Learning Process Basing on the Self-Directed Learning
Concept for Promotion of Responsibility of Pre-Service Teachers

AUTHOR: Saiyut Phupuy **DEGREE:** Ed. D. (Curriculum and Instruction)

ADVISORS : Asst. Prof. Dr. Poosit Boontongtherng Chairman

Assoc. Prof. Dr. Tatsanee Nakunsong Committee

RAJABHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY, 2015

ABSTRACT

The research aimed to develop the self-directed learning process for promotion of responsibility, and study the results of using the self-directed learning process by comparing learning achievements in the courses taken, evaluating the responsibility behavior of the experimental group and the control group and study the satisfaction of the self-directed learning. The research was divided into 3 phases: drafting the learning process, tryout and improvement, and the study of the results. The sample comprised of whom the experimental group consisted of 30 3 junior year students of the General Science Program and the control group consisted of 30 4 junior year students of the Early Childhood Education Program, Faculty of Education, Kalasin Rajabhat University in the 1st semester of the academic year 2014. The instruments were composed of a manual of organizing the self-directed learning process, a knowledge test to be used before and after the experiment, a record of student's activities, an evaluation form for work responsibility behavior of the student, an evaluation form for discussion, an evaluation form for the portfolio, and an evaluation form for satisfaction with of the learning. The analysis of data employed the mean, standard deviation, t-test and content analysis.

The results are as follows: The self-directed learning process of 6 steps :
diagnosing one's own learning needs, creating realization and motives, setting objectives and planning, making learning contract and putting it into effect, transmitting the knowledge and reflecting ideas, and evaluating learning and providing feedbacks, and quality is in higher

level ($\bar{X} = 4.00$, $SD.=0.76$). The achievements of the students in the experimental group were higher than those of the control group with statistical significance at the .05 level. The responsibility behavior was in the highest level ($\bar{X} = 4.65$, $SD.=0.74$); and the students who learned with the self-directed learning had a higher responsibility than the students who learned under the normal method of teaching. with statistical significance at the .05 level. and The had their satisfaction with the self-directed learning in the high level ($\bar{X} = 4.35$, $SD.=0.73$) .

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยการชี้แนะ ตรวจสอบและแก้ไขเป็นอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูษิต บุญทองเถิง และ รองศาสตราจารย์ ดร. ทศนีย์ นาคุณทรง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ศิษย์ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ อาจารย์ ดร.ชาติรี ศิริสวัสดิ์ ที่ได้ให้ความกรุณาให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนข้อคิดต่างๆ เพื่อปรับแก้ไขข้อบกพร่อง จึงทำให้งานมีคุณภาพและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาในการวิพากษ์กระบวนการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นทำให้ขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ของนักศึกษาวิชาชีพครู มีความชัดเจน สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และกราบขอบพระคุณท่านผู้เชี่ยวชาญที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือเพื่อประเมินคุณภาพความเหมาะสมและประเมินความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ทำให้เครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีคุณภาพเหมาะสมในการนำไปใช้ กราบขอบพระคุณคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ เพาพาน ที่ให้ความอนุเคราะห์ผู้วิจัยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยกับนักศึกษาและสนับสนุนส่งเสริมในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

กราบขอบพระคุณท่านคุณพ่อบุญเรือง ถาวรสวัสดิ์ คุณพ่อผู้สร้างแรงจูงใจอันยิ่งใหญ่ในการเรียนในระดับคุณวุฒิมัธยมศึกษา ถือเป็นกำลังใจอันยิ่งใหญ่ในการก้าวสู่ความสำเร็จ และขอบคุณ พี่ๆ คุณวุฒิมัธยมศึกษาหลักสูตรและการเรียนการสอน รุ่น 1 ทุกๆ ท่าน ที่เป็นกำลังใจมาโดยตลอด คุณค่าและประโยชน์ จากงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณมารดา บิดาและบูรพาจารย์ ที่ทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จ และขอมอบผลงานวิชาการในครั้งนี้ แก่วงการการศึกษาของไทยได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนต่อไป

สายหยุด ภูษิต

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
กฎหมาย นโยบาย การจัดการศึกษาในหมวดเฉพาะความเป็นครูวิชาชีพ	10
จรรยาบรรณและแบบแผนพฤติกรรมอันพึงประสงค์ตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ..	17
การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	21
การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	26
การจัดการเรียนรู้แบบนำตนเอง	29
ความรับผิดชอบ	52
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	63
กระบวนการเรียนรู้	72

หัวข้อเรื่อง	หน้า
รูปแบบการจัดการเรียนการสอน	77
การวิจัยเชิงปฏิบัติการ	87
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	92
กรอบแนวคิดของการวิจัย	101
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	103
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	103
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	103
วิธีดำเนินการวิจัย	104
ระยะที่ 1 การยกร่างกระบวนการเรียนรู้	104
ระยะที่ 2 การทดลองใช้และปรับปรุง	128
ระยะที่ 3 การศึกษาผล และยืนยันผล	131
การวิเคราะห์ข้อมูล	132
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	133
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	137
ระยะที่ 1 การยกร่างกระบวนการเรียนรู้	138
ระยะที่ 2 การทดลองใช้และปรับปรุง	139
ระยะที่ 3 การศึกษาผล และยืนยันผล	150
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	157
วัตถุประสงค์การวิจัย	157
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	157
วิธีดำเนินการวิจัย	158
การวิเคราะห์ข้อมูล	159
สรุปผลการวิจัย	159
การอภิปรายผลการวิจัย	160
ข้อเสนอแนะ	166

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	แสดงแบบแผนพฤติกรรมอันพึงประสงค์ตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู 19
2	วิเคราะห์ขอบเขตพฤติกรรมความรับผิดชอบที่สอดคล้องกับจรรยาบรรณ วิชาชีพครูตามที่ คุรุสภากำหนด 60
3	แสดงการวิเคราะห์พฤติกรรมความรับผิดชอบกับแนวทางในการสร้าง กระบวนการเรียนรู้ 62
4	แสดงการวิเคราะห์แนวคิดและหลักการของทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง 68
5	แสดงลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ... 88
6	การวิเคราะห์คุณลักษณะและพฤติกรรมของบุคคลที่จะมีความรับผิดชอบ เพื่อเชื่อมโยงกับจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามที่คุรุสภากำหนด 106
7	แนวคิดและทฤษฎีที่เป็นที่มาของกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู 108
8	ความสัมพันธ์เชื่อมโยงเชิงแนวคิดทฤษฎีของกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง 116
9	การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดแบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ของนักศึกษาวิชาชีพครู 119
10	ผลการวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามกระบวนการเรียนรู้ แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบก่อนและหลังการทดลอง 145
11	ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาก่อนการทดลองและ หลังการทดลอง 146
12	ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนรู้แบบนำตนเอง..... 147
13	เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามกระบวนการเรียนรู้ แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุม 150

14	เปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาหลังการทดลองระหว่าง กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม	151
15	ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษากลุ่มทดลองที่มีต่อการเรียนรู้แบบนำ ตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ	152

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

หน้า

1	ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบบันไดเวียนตามแนวคิดของ Lewin	90
2	กรอบแนวคิดการวิจัย	102
3	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย (Research Framework)	136

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญตารางภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่	หน้า
1 คุณลักษณะและพฤติกรรมของบุคคลที่จะมีความรับผิดชอบเพื่อเชื่อมโยงกับ จรรยาบรรณวิชาชีพครูตามที่คุรุสภากำหนด.....	183
2 แนวคิดและทฤษฎีที่เป็นที่มาของกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู	187
3 ความสัมพันธ์เชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีของกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง	197
4 แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริม ความรับผิดชอบ ในรายวิชา (1021205 การพัฒนาหลักสูตรและ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน)	201
5 แสดงบทบาทผู้สอนที่สอดคล้องตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้	210
6 แสดงบทบาทผู้เรียน ที่สอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้	211
7 แสดงข้อมูลระบบสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง	212

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาครูให้มีคุณภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่ได้กำหนดให้มีการปฏิรูปวิชาชีพครู เพื่อยกมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยกำหนดสาระสำคัญในการผลิตครู การพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับความเป็นวิชาชีพชั้นสูง การผลิตและการพัฒนาครู มุ่งเน้นที่ครูมืออาชีพ ครูที่มีคุณภาพ ครูที่รักในวิชาชีพและพร้อมที่จะเรียนรู้พัฒนาตนเอง พัฒนาระบบการเรียนรู้อให้แก่ผู้เรียน ได้เต็มตามศักยภาพ การจัดการศึกษาต้องยึดแนวการจัดการศึกษาให้เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้ตระหนักในความสำคัญของการปฏิรูปการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างบัณฑิต ไทยให้มีความรู้ควบคู่กับการมีคุณธรรมและจริยธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเร่งรัดและพัฒนากระบวนการถ่ายทอดการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมเพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณภาพและตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ การพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งแผนพัฒนาการอุดมศึกษาที่กำหนดให้ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีความเป็นผู้นำ มีความคิดและวิจารณ์ญาณ ความริเริ่มสร้างสรรค์มีวินัย มีความรับผิดชอบ ความเข้มแข็ง ความอดทน ความมีสติ เพื่อให้พึ่งตนเองและอยู่ในสังคมกัลยาณมิตรด้วยมโนกรรมใฝ่รู้ ใฝ่ดี ใฝ่สร้างสรรค์ การจัดการศึกษาเพื่อให้ได้คนที่มีคุณภาพ ต้องอาศัยปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายอย่าง อาทิ ครูและบุคลากรทางการศึกษา หลักสูตร ผู้เรียนตลอดจนทรัพยากรเพื่อการลงทุนต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจำเป็นต้องได้ครูที่มีคุณภาพมีความสามารถสูง ได้รับการฝึกอบรมมาอย่างดี มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของสังคม สามารถทำหน้าที่ครูได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี การได้มาซึ่งครูที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์จำเป็นต้องมีระบบการฝึกหัดครูที่เข้มแข็ง เพื่อเป็นการประกันว่าบุคคลที่จะเข้าสู่วิชาชีพครูนั้นมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ครูมีความประพฤติอันเหมาะสมกับความเป็นครู ตลอดจนมีศรัทธาในวิชาชีพครูอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 1, พระพรหม คุณาภรณ์

(ป.อ. ปยุตโต). 2547 ; อ้างใน ชรินทร์ มั่งคั่ง. 2549 : 2-3, พงษ์ศักดิ์ ศรีจันทร์. 2545 : 1, รุ่ง แก้วแดง. 2540 : 6-7)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่พัฒนามาจากวิทยาลัยครู นับเป็นสถาบัน ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการผลิตนักศึกษาครู จึงต้องจัดการเรียนการสอนที่เน้นในด้านคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ซึ่งนักศึกษาเหล่านี้เมื่อสำเร็จการศึกษาจะต้องออกไปเป็นครูในอนาคต การเป็นครูที่ดีจะต้องเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมด้านหนึ่งที่ต้องส่งเสริมและพัฒนา นักศึกษา คือ ความรับผิดชอบ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาจะต้องสอดคล้องตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ หรือเรียกว่า ตามกรอบหลักสูตร TQF (Thai Qualifications Frameworks) โดยทุกรายวิชาจะต้องให้สอดคล้องกับหลักสูตร TQF ซึ่งได้กำหนดไว้ใน มคอ. 2 หมวด 4 ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์และการประเมินผล เพื่อให้เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ตาม มคอ.3 หมวด 4 การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษา 5 ด้านที่ต้องพัฒนา คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (กุลธิดา ท้วมสุข. 2555 : 2-3) รายงานการวิจัย การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมของคนไทย ที่กำหนดตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมที่ควรเฝ้าระวัง พบว่า ความรับผิดชอบ เป็นคุณลักษณะหนึ่งที่จะต้องส่งเสริมเป็นสำคัญซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะคนดีในทัศนะของวัยรุ่นไทย : กรณีศึกษาในสังคมของเทศบาลนครขอนแก่น พบว่า คุณลักษณะคนดี 5 อันดับแรก ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญูกตเวที มนุษย์สัมพันธ์ดี และความเสียสละตามลำดับ เพราะความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะหรือลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกถึงการรับผิดชอบและรับผิดชอบในกิจการที่ตนเองได้กระทำลงไป ผู้มีความซื่อสัตย์ ไว้วางใจได้สามารถทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความพากเพียร พยายาม และความละเอียดรอบคอบ รวมทั้งรู้จักบทบาทหน้าที่ของตน ยอมรับผลการกระทำของตนทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย ทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ดังจะเห็นได้ว่าบุคคลที่มีความรับผิดชอบสูงย่อมเอาใจใส่ต่อหน้าที่ของตนทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตนเอง และเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ส่วนบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่ำย่อมขาดความสนใจในหน้าที่ของตนเองทำให้เกิดผลเสีย เช่น ไม่ได้รับความไว้วางใจ ไม่บรรลุเป้าหมายในการทำงาน

เป็นเหตุให้เกิดความเลื่อมหึ่งประ โยชน์ต่อตนเองและสังคม (ปารีญา ราพา. 2554 : 1, กางนา ไชยพันธ์ และคณะ. 2549 : 28)

การศึกษาความรับผิดชอบและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ โดยการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน จำนวน 12 คน เมื่อเดือน มีนาคม และ เดือนเมษายน 2556 พบว่า การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของนักศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ควรพัฒนาคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของนักศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะด้าน ความรับผิดชอบต่อการเรียน ความรับผิดชอบต่อสังคม ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย เคารพกฎระเบียบของ มหาวิทยาลัย และการตรงต่อเวลา ส่วนปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมมีปัญหาเกี่ยวกับการสอนภาคทฤษฎี ที่มีสภาพจำกัดด้านเวลาทำให้ต้องใช้การบรรยาย เป็นหลัก จึงไม่สามารถให้นักศึกษามีส่วนร่วมได้มากนัก ไม่สามารถส่งเสริมให้นักศึกษานำ ความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้เท่าที่ควร และปัญหาการสอนภาคปฏิบัติ มีปัญหาด้านเวลาในการ ส่งเสริมการทำกิจกรรม ความสนใจของผู้เรียน ความเอาใจใส่และความร่วมมือของอาจารย์และ นักศึกษา สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ และปัญหาจากตัวนักศึกษา ไม่ได้รับการปลูกฝังและ พัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมเท่าที่ควร ขาดความเอาใจใส่ในการเรียน และอาจารย์ผู้สอนไม่ เข้าใจชัดเจนในนโยบายการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ขาดการเข้ารับการฝึกอบรมด้าน คุณธรรมจริยธรรมและจากประสบการณ์การสอนในมหาวิทยาลัยของผู้วิจัย พบว่า นักศึกษา ส่วนหนึ่งขาดความรับผิดชอบ เช่น ส่งงานไม่ทันเวลา เข้าห้องเรียนสาย ขาดความเชื่อมั่นใน ตนเอง ทำงานไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย แต่งกายไม่เรียบร้อย เป็นต้น

สภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น การที่จะส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นครูวิชาชีพที่ดีได้นั้น ด้านหนึ่งที่จะต้องส่งเสริมและพัฒนา คือ ความรับผิดชอบ เพราะลักษณะของผู้ที่จะมี ความรับผิดชอบได้นั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีวิธีการแสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง พึ่งพา ตนเอง และพัฒนาตนเองได้ การนำตนเองและพึ่งพาตนเองจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ ภายใน ซึ่งสามารถกระตุ้นความต้องการที่จะเรียนรู้ และช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมี จุดหมายอันจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี ได้มาก และมีความมั่นใจในการแสวงหา ความรู้ของตนเอง การจัดกระบวนการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนเห็นความจำเป็นของการเรียน และจุดประกายการใฝ่รู้ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เตรียมความพร้อมสำหรับ โลกอนาคตที่จะต้อง สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถอยู่ในสังคมซึ่งถือเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ได้เป็น อย่างดีรู้ทันความก้าวหน้าทางวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเรียนรู้ของผู้เรียน

จะต้องเกิดจากการอยากเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง โดยไม่จำเป็นต้องมีใครบอกหรือบังคับให้เรียน ผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วยความรับผิดชอบ และจดจำได้นานขึ้นรวมทั้งนำไปใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น

ด้วยเนื่องจากผู้เรียนมีแบบการเรียนรู้ (Learning- Style) ที่แตกต่างกันทำให้ผู้เรียนนำตนเอง และเลือกวิธีการเรียนรู้เองจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนนำตนเองต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้วินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง การตั้งเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ การเลือกวิธีเรียน การแสวงหาแหล่งความรู้ การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการประเมินผลของตนเอง โดยครูอยู่ในฐานะกัลยาณมิตร ทำหน้าที่กระตุ้นและให้คำปรึกษาผู้เรียน จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ แหล่งข้อมูล รวมทั้งร่วมเรียนรู้ไปกับผู้เรียนและติดตามประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกันด้วย คุณลักษณะพื้นฐานของผู้ที่เรียนรู้แบบนำตนเอง จะต้องมีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเองมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถในการแก้ปัญหา รักในการค้นคว้าหาความรู้ และ ยอมรับผลการประเมินการเรียนรู้ของตนเอง (ลีปพนนท์ เกตุทัต. 2542 : 16, ลาวัญย์ ทองมนต์. 2550 : 2, ทิศนา แจมมณี. 2551 : 125-126, Taylor & Burges. 1995 : 88)

การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวความคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองผู้เรียนจะต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ไปในทางที่พึงประสงค์ จากผู้ที่คอยรับความรู้เป็นผู้ที่รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างมีความสุข มีความมุ่งมั่นในการทำงานที่ตนเองมีหน้าที่ หรือได้รับมอบหมายเพื่อมุ่งไปสู่สัมฤทธิ์ผลของงาน มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง ซึ่งโดยทั่วไปคนเราจะมีแนวความคิดเป็นของตนเองมาเป็นตัวกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานต่าง ๆ โดยไม่จำเป็นต้องมีใครบอกหรือบังคับ ผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วยความรับผิดชอบ

เนื่องจากแต่ละคนจะมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวความคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง จึงดำเนินการบนฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) ของ มาสโลว์ (Maslow) และโรเจอร์ (Rogers) ที่เชื่อว่า มนุษย์มีความต้องการเป็นตัวของตัวเอง มีศักยภาพที่จะนำตนเอง เรียนรู้ด้วยตนเองได้ เกิดจากการลงมือปฏิบัติ และรับรู้ ว่าสิ่งที่เรียนมีความหมายและสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของตนเอง จะต่อต้านเมื่อมีสิ่งที่ไม่พึงประสงค์มากกระทบ เมื่อผู้เรียนได้ริเริ่มเรียนรู้ด้วยตนเองแล้วจะทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ และทุ่มเทสติปัญญาในการเรียนรู้ การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปตามพัฒนาการทางสติปัญญา และวุฒิภาวะตามวัยของผู้เรียน ซึ่งเป็นแนวคิดทฤษฎีกลุ่มปัญญานิยม (Cognitivism) ของ

เพียเจต์ (Piaget) และบรุนเนอร์ (Bruner) และการเรียนรู้ของมนุษย์ เป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมเป็นสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning) ของ แบนดูรา (Bandura) (สุรางค์ โคว์ตระกูล. 2537 : 116-117) ซึ่งแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-Directed Learning) ของ Knowles (1975 : 18) ที่ชี้ให้เห็นว่าการเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งมีบรรยากาศของผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ผู้เรียนเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการวางแผนการเรียนรู้ของตน การลงมือปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ดังนั้นผู้วิจัย จึงได้ดำเนินการ “พัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ของนักศึกษาวิชาชีพครู” เพราะคุณลักษณะพื้นฐานของผู้ที่เรียนรู้แบบนำตนเองจะนำไปสู่การเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบอย่างแท้จริงและยังเป็นแนวทางสำหรับอาจารย์ที่สนใจในการพัฒนานักศึกษาด้านอื่น ๆ ต่อไป

คำถามการวิจัย

1. กระบวนการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู มีลักษณะอย่างไรและมีคุณภาพอย่างไร
2. ผลการใช้กระบวนการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง ในการส่งเสริมความรับผิดชอบ ของนักศึกษาวิชาชีพครู
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง ในการส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู ดังนี้
 - 2.1 เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรายวิชาหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
 - 2.2 เปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2.3 ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษากลุ่มทดลองที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self - Directed Learning) เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครูใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) และการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ดังนี้

1. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

1.1 ตัวแปรต้น คือ กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง

1.2 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมความรับผิดชอบ, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจ

2. ข้อตกลงเบื้องต้น

ด้านความรับผิดชอบสามารถวัดได้จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษาที่ครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ประการคือ 1) ผลสัมฤทธิ์การเรียนในรายวิชา 2) การปฏิบัติงาน ที่แสดงถึงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อการเรียน และ 3) การประเมินพฤติกรรมตนเองของนักศึกษาด้านความรับผิดชอบ ซึ่งทั้งสามพฤติกรรมนั้น ประเมินจากการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน การสะท้อนผลการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติตามขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

3. วิธีดำเนินการวิจัย ดำเนินการ 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การยกร่างกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ระยะที่ 2 การทดลองใช้และปรับปรุง (Try-out)

ระยะที่ 3 การศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง

4. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

4.2 กลุ่มตัวอย่าง มี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ได้แก่ นักศึกษาที่เรียนในรายวิชา “การพัฒนาหลักสูตรและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 2 สาขาวิชา เลือกมาสาขาวิชาละ 1 ห้องเรียน ห้องละ 30 คน รวมจำนวน 60 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

กลุ่มทดลอง ได้แก่ นักศึกษานิติศาสตร์บัณฑิตชั้นปีที่ 3 ห้อง 3 จำนวน 30 คน

กลุ่มควบคุม ได้แก่ นักศึกษานิติศาสตร์บัณฑิตชั้นปีที่ 3 ห้อง 4 จำนวน 30 คน

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

5.1 คู่มือกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ

5.2 เครื่องมือประเมินผลประกอบการเรียนการสอนตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง ประกอบด้วย แบบบันทึกการทำกิจกรรม แบบประเมินการอภิปราย แบบประเมินเพิ่มสะสมผลงาน แบบทดสอบความรู้ในรายวิชา สัญญาการเรียนระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน แบบสะท้อนผลการทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเอง

5.3 เครื่องมือประเมินความรับผิดชอบ ได้แก่ แบบประเมินพฤติกรรม การปฏิบัติงานของนักศึกษา

5.4 เครื่องมือประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนรู้แบบนำตนเอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนา หมายถึง ขั้นตอนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่มีความต่อเนื่องทำให้ได้มาซึ่งกระบวนการ 3 ระยะ คือ การยกร่างกระบวนการเรียนรู้ การทดลองใช้และปรับปรุง และ การศึกษาผล

กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง หมายถึง วิธีการดำเนินการตามขั้นตอนที่มีการพัฒนาขึ้นอย่างมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งเป็นกระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมที่แสดงออกในการริเริ่มเรียนรู้ในเรื่องที่สนใจด้วยตนเอง กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ วางแผนการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง เรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ และประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองอยู่ตลอดเวลา คุณลักษณะของผู้ที่เรียนรู้แบบนำตนเองจะนำไปสู่การเป็นผู้มีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง และมีความเชื่อมั่นในตนเอง กระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 วินิจฉัยความต้องการการเรียนรู้ของตนเอง หมายถึง การนำเข้าสู่บทเรียนโดยให้ผู้เรียนมีความต้องการที่จะเรียนในสิ่งหนึ่งสิ่งใด เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง

ขั้นที่ 2 สร้างความตระหนักและแรงจูงใจ หมายถึง การเสริมแรงหรือสร้างสิ่งจูงใจให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเชื่อมโยงเนื้อหาในสิ่งที่เรียนกับการนำไปใช้ในชีวิตและเกิดข้อคำถามจนทำให้อยากศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง

ขั้นที่ 3 กำหนดเป้าหมายและวางแผน หมายถึง การให้ผู้เรียนเป็นผู้วางแผนการเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ของตนเอง

ขั้นที่ 4 ทำสัญญาการเรียนและปฏิบัติตามแผน หมายถึง การทำสัญญาการเรียนเพื่อเป็นการส่งเสริมความมีวินัยในการทำงานตามกำหนดเวลา และให้ผู้เรียนดำเนินการตามแนวทางของกิจกรรมการเรียนรู้ที่วางแผนไว้ ตามจุดประสงค์ของตนเอง

ขั้นที่ 5 ถ่ายทอดความรู้และสะท้อนความคิด หมายถึง การให้ผู้เรียนรายงานสิ่งที่ได้ศึกษาค้นคว้า และเกิดการเรียนรู้ โดยให้เพื่อน ๆ ร่วมแสดงความคิดเห็นและให้มีการนำเสนอผลงาน

ขั้นที่ 6 ประเมินการเรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับ หมายถึง การประเมินกระบวนการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นในการทำงานที่ตนเองมีหน้าที่ หรือที่ได้รับมอบหมายเพื่อมุ่งไปสู่ความมีสัมฤทธิ์ผลของงาน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้วางกรอบพฤติกรรมความรับผิดชอบไว้ 2 ด้าน ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง พฤติกรรมที่จะมีความเข้าใจในการแก้ปัญหาให้กับตนเอง สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ด้วยการกระทำของตนเองก่อนที่จะเรียกร้องให้คนอื่นมาช่วย ดังที่พุทธเจ้าได้ตรัสว่า “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” ซึ่งพฤติกรรมที่บ่งชี้ประกอบด้วย การปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ สามารถช่วยตนเองได้ ควบคุมตนเองและยอมรับผลการกระทำของตนเอง อารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญอุปสรรค มีวินัยแห่งตน มีความเชื่อมั่นในตนเอง

2. ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติในหน้าที่ของตนเองต่อการเรียนรู้จนประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวัง ซึ่งพฤติกรรมที่บ่งชี้ ประกอบด้วย ความขยันหมั่นเพียร อดทน เข้าห้องเรียน ส่งงานที่ได้รับมอบหมาย ตรงตามเวลา ทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อย มีคุณภาพ หมั่นศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมนอกเหนือจากบทเรียนในหลักสูตร มีการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้กับเพื่อนผู้เรียน

ผลการใช้กระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การประเมินจากการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และการสะท้อนผลการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติตามขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้แบบ

นำตนเองทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ซึ่งวัดได้จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของ นักศึกษาที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา การปฏิบัติงานที่ แสดงถึงพฤติกรรมความรับผิดชอบ การประเมินพฤติกรรมตนเองของนักศึกษาด้านความ รับผิดชอบ และความพึงพอใจของผู้ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในรายวิชา หมายถึง ความรู้ที่ได้รับหลังจากการเรียนของ นักศึกษาที่เรียนรู้ตามบทเรียนในรายวิชาโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง ซึ่งวัดโดยใช้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นและได้ผ่านการหาประสิทธิภาพแล้ว

การปฏิบัติงานที่แสดงถึงพฤติกรรมความรับผิดชอบ หมายถึง ระดับการกระทำ ของนักศึกษา ที่แสดงออกถึงความสามารถในการทำงานตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งวัดได้จากแบบประเมินพฤติกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 2 ฉบับ คือ แบบ สังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบและแบบประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบ

ความพึงพอใจของผู้เรียน หมายถึง ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ แบบนำตนเองที่มีค่าระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งวัดโดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยประเมินจากองค์ประกอบในคู่มือ กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง ประกอบด้วย ด้านผู้สอน ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้าน ผู้เรียน และด้านระบบสนับสนุน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักศึกษาวิชาชีพครู ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ มีคุณลักษณะในการเรียนรู้แบบนำตนเอง ที่จะนำไปสู่การเป็นผู้มีความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น
2. ได้กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีคุณภาพ ไปใช้ในการ ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ กาฬสินธุ์
3. ได้เปรียบเทียบผลต่างคุณลักษณะในการเรียนรู้แบบนำตนเองที่จะนำไปสู่การเป็น ผู้มีความรับผิดชอบ ระหว่างนักศึกษาที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองกับนักศึกษา ที่เรียนตามปกติ
4. ได้เผยแพร่แนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำ ตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในการเรียนการสอน รายวิชาอื่นๆ ต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ของนักศึกษาวิชาชีพครู ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย โดยมีเนื้อหาสาระตามลำดับดังนี้

1. กฎหมาย นโยบายการจัดการศึกษาในหมวดเฉพาะความเป็นครูวิชาชีพ
2. จรรยาบรรณและแบบแผนพฤติกรรมอันพึงประสงค์ตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู
3. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
5. การจัดการเรียนรู้แบบนำตนเอง
6. ความรับผิดชอบ
7. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
8. กระบวนการเรียนรู้
9. รูปแบบการจัดการเรียนการสอน
10. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
12. กรอบแนวคิดของการวิจัย

รายละเอียดของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

กฎหมาย นโยบาย การจัดการศึกษาในหมวดเฉพาะความเป็นครูวิชาชีพ

กฎหมาย นโยบาย การจัดการศึกษาในหมวดเฉพาะความเป็นครูวิชาชีพ กระทรวงศึกษาธิการที่บัญญัติไว้เป็นกรอบกว้าง ๆ ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและคุณลักษณะตามเป้าหมายที่ต้องการ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดสาระสำคัญไว้ในหมวด 1 มาตรา 6 ไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อ

พัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 23 ได้ระบุว่า การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา มาตรา 24 (4) ระบุว่า การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ

อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา และมาตรา 28 วรรคสอง สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 125)

2. แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) เป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาว 15 ปี ที่ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญาพื้นฐานในการกำหนดแผน โดยมีการศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและธรรมชาติ บูรณาการเชื่อมโยงเป็นกระบวนการ โดยรวมที่ “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 125) และเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาตินี้ จึงมุ่ง พัฒนาชีวิตมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งวิสัยทัศน์ของการศึกษาไทย กำหนดถึงการมีชีวิตที่ดี เก่ง และมีความสุข โดยคนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก ส่วนคนเก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิต โดยมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือรอบด้าน หรือความสามารถพิเศษเฉพาะทาง และคนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพดีทั้งกายและจิต เป็นคนร่างเร็งแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีอิสรภาพปลอดพ้นจากการตกเป็นทาสของอบายมุข สามารถเรียนรู้ให้เกิดความรู้จริง บรรลุความดี ความงาม มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และสามารถดำรงชีวิตอย่างพอเพียงร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ แผนการศึกษาแห่งชาติยังได้กำหนดวัตถุประสงค์ของแผน ในการพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุล เพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และ

การเรียนรู้ และพัฒนาสภาพแวดล้อม เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน และสร้างสังคมคุณธรรม
ภูมิปัญญาการเรียนรู้

3. กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) เป็นกรอบ
แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาระยะยาว ที่ต่อเนื่องจากแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี
ฉบับแรก (พ.ศ. 2533-2547) โดยมีเป้าหมายของกรอบแผนอุดมศึกษาฉบับนี้ คือ ยกระดับ
คุณภาพอุดมศึกษาไทย เพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพสู่ตลาดแรงงานและพัฒนา
ศักยภาพอุดมศึกษาไทยในการสร้างความรู้และนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการ
แข่งขันของประเทศในโลกาภิวัตน์ รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนของท้องถิ่นไทยโดยใช้
กลไกของธรรมาภิบาล การเงิน การกำกับมาตรฐาน และเครือข่ายอุดมศึกษาบนพื้นฐานของ
เสรีภาพทางวิชาการ ความหลากหลาย และเอกภาพเชิงระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการ
อุดมศึกษา. 2550 : 78) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญของ
การพัฒนาบัณฑิต ที่ต้องให้มีความรู้จริงในเชิงวิชาการและวิชาชีพควบคู่กับการมีคุณธรรม
จริยธรรม สามารถนำความรู้ไปพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติเพื่อแข่งขันกับนานาชาติ
ได้ จึงได้ออกประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของ
ทบวงมหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2540 และให้ถือเป็นนโยบายในการปฏิบัติแก่
สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดและกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยได้
กำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ดังนี้ (สุภาพ ณ นครและคณะ. 2546 : 13)

3.1 เป็นผู้มีความรอบรู้ในวิชาการทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ มีความสามารถในการ
คิดและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

3.2 เป็นผู้มีความรู้คุณธรรมจริยธรรม สามารถครองตนอยู่ในสังคมได้อย่างเต็มภาคภูมิ

3.3 เป็นผู้มีความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน ได้แก่
มีความรู้พื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์เพียงพอที่จะใช้งานได้ มีความสามารถในการเล่นดนตรีได้
อย่างน้อย 1 ชนิด หรือมีความสามารถในเชิงศิลปะและวรรณกรรม มีความสามารถในการ
กีฬาอย่างน้อย 1 ชนิดกีฬา และมีความสามารถทางภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 1 ภาษา

3.4 เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคมและดำรงชีวิตด้วยความเหมาะสม

4. หลักการเรียนรู้การสอนในระดับอุดมศึกษา

Chickering and Gamson's ได้นำเสนอหลักการ 7 ประการสำหรับการจัดการ
เรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ดังนี้

4.1 การสนับสนุนให้อาจารย์และนักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาทั้งในและนอกชั้นเรียนเป็นปัจจัยสำคัญในการกระตุ้นให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียน เพราะการที่อาจารย์ให้ความเป็นกันเอง สนใจและห่วงใยในตัวนักศึกษา ยินดีรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาและให้เวลานักศึกษาเข้าพบอยู่เสมอ เป็นสิ่งที่เพิ่มแรงกระตุ้นทางปัญญาแก่นักศึกษา ทำให้นักศึกษามีความกล้าในการแสดงความคิดเห็นและอภิปรายในเรื่องต่าง ๆ

4.2 การสนับสนุนให้มีการร่วมมือกันในระหว่างนักศึกษา ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เพิ่มพูนมากกว่าการเรียนโดยลำพัง เพราะการเรียนแบบร่วมมือทำให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้ได้รับมุมมองหลายแง่มุมในเนื้อหาเดียวกัน

4.3 การสนับสนุนการเรียนเชิงรุก การเรียนรู้เชิงลึกคือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยความมุ่งมั่น จริงใจและมีความสุขในการแสวงหาการจัดการศึกษาที่ดี คือ การส่งเสริมให้นักศึกษามีความอยากรู้อยากเห็น โดยการสร้างแรงจูงใจในการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

4.4 ให้ข้อมูลย้อนกลับในทันที การให้ข้อมูลย้อนกลับทำให้นักศึกษาได้รับประโยชน์จากการเรียนเป็นอย่างมาก ตั้งแต่เริ่มแรกนักศึกษาต้องการความช่วยเหลือในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่มีอยู่ในชั้นเรียนนักศึกษาต้องการโอกาสในการแสดงออกอย่างสม่ำเสมอและการได้รับข้อมูลย้อนกลับทุกครั้ง เนื่องจากการได้รับข้อมูลย้อนกลับในทันทีทำให้นักศึกษามีความพึงพอใจ เป็นการสนับสนุนให้กำลังใจ ช่วยให้เกิดความเข้าใจ และแก้ไขส่วนบกพร่อง

4.5 เน้นเรื่องระยะเวลากับงานที่รับมอบหมาย เวลาผนวกกับพลังทำให้เกิดการเรียนรู้ การจัดเวลาให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่ต้องการเรียนกิจกรรมต่าง ๆ มีผลต่อคุณภาพการเรียนการสอน ดังนั้นนักศึกษาควรจะได้รับคำแนะนำในเรื่องการบริหารเวลา ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ การจัดสรรเวลาให้เหมาะสมกับการเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้การเรียนของนักศึกษาและการสอนของอาจารย์เกิดประสิทธิภาพ

4.6 ตั้งความคาดหวัง การคาดหวังสูงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับทุก ๆ คนผู้สอนควรตั้งเกณฑ์ความคาดหวังให้สูงในระดับที่ผู้เรียนสามารถไปถึงได้ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความพยายามในการปฏิบัติงานจนประสบความสำเร็จดังที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ มหาวิทยาลัยบางแห่งกำหนดให้นักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน ทำงานพิเศษเพิ่มเติมเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้ง

4.7 การยอมรับความสามารถและวิธีการเรียนที่หลากหลาย ผู้เรียนแต่ละคนจะมีความถนัดและแบบแผนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนบางคนอาจเป็นผู้ปรารถนาเรียนในวิชาภาคทฤษฎี แต่ไม่มีความถนัด เมื่อต้องฝึกปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการ ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาจึงต้องการ โอกาสแสดงความสามารถของตนและเรียนรู้ที่จะใช้ความสามารถนั้น ๆ ผู้สอนจึงยอมรับ ผู้เรียนที่มีความสามารถและมีวิธีการเรียนที่หลากหลาย พร้อมทั้งช่วยผู้เรียนให้มีการเรียนรู้แบบใหม่ ๆ

Guild (1980 : 189) ได้ศึกษาแบบการเรียนของนักศึกษา โดยพิจารณาขอบเขต ที่จะนำเอาวิธีการเรียนมาใช้ ให้เป็นประโยชน์สำหรับครู การศึกษาคั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารผลของการศึกษา ได้ชี้เห็นแนวทาง 6 ประการ ดังนี้

1. นักศึกษามีแนวทางการเรียนแตกต่างกัน ซึ่งอาจจะจัดเป็นวิธีการเรียนเฉพาะบุคคล
2. คุณลักษณะของวิธีการประเมินและจำแนกได้
3. คุณลักษณะของวิธีการมีผลต่อบุคคลในทิศทางที่ต่างกัน
4. มีปัจจัยหลายประการที่มีผลต่อวิธีการเรียนของบุคคล
5. วิธีการเรียน มีความสำคัญในการที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนในห้องเรียน

6. วิธีการสอนที่มีอยู่ จะมีผลต่อวิธีการเรียนและผลของการเรียน

สรุปได้ว่าแบบการเรียนรู้อาจเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนเป็นกลุ่ม ผู้เรียนกับผู้สอนและผู้เรียนกับผู้เรียน

5. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ TQF (Thai Qualifications Frameworks) ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ TQF (Thai Qualifications -Frameworks) พ.ศ. 2552 กำหนดให้ทุกมหาวิทยาลัยจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิสาขาและสาขาวิชาจัดทำหลักสูตรหรือปรับปรุงหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนเพื่อให้คุณภาพของบัณฑิตในสาขาหรือสาขาวิชาของแต่ละระดับคุณวุฒิมีมาตรฐานใกล้เคียง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2554 : 145) ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี) ไว้ดังนี้ สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เป็นศาสตร์เกี่ยวกับศิลปะและจิตวิทยาการสอนหรือการจัดการเรียนรู้การผลิตครูใหม่หรือการเตรียมครู และบุคลากรทางการศึกษาก่อนประจำการรวมทั้งการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ สำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบและการศึกษาตาม

6. คุณลักษณะที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ลาวัญย์ ทองมนต์ (2550 : 32) ได้กำหนดคุณลักษณะสำคัญที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 3 คุณลักษณะ คือ

1. ความรับผิดชอบ
2. ความมีวินัยในตนเอง
3. ความเชื่อมั่นในตนเอง

คณาพร คมสัน (2540 : 44) ได้สรุปลักษณะของผู้ที่มีลักษณะการนำตนเองในการเรียนรู้จะต้องเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีแรงจูงใจในการเรียนมีความรับผิดชอบควบคุมตนเองได้ มีมนุษยสัมพันธ์ดี รักการเรียนมีความกระตือรือร้น สามารถวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง บอกสิ่งที่ตนสนใจได้ มีเป้าหมายมีความคิดสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์เปิดกว้างต่อประสบการณ์ ยอมรับความสามารถของตนเองและผู้ร่วมงาน เคารพในความคิดของผู้อื่น มีความยืดหยุ่น สามารถวางแผนการเรียนที่มีประสิทธิภาพ สามารถรวบรวมข้อมูลและดำเนินการเรียนตามขั้นตอนการเรียนรู้แบบนำตนเองได้

สุริรัตน์ ศรีบุญเรือง (2550 : 24) ได้กำหนดลักษณะของผู้ที่เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จะเป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง และมีเจตคติที่ดีต่อตนเอง มีแรงจูงใจที่จะเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีอิสระในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเอง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนและอาจารย์ผู้สอนเพื่อช่วยเหลือหรือเป็นที่ปรึกษา และสามารถประเมินตนเองได้

Grow (1991 : 144) ได้นำเสนอรูปแบบของระดับพัฒนาการของการเรียนรู้แบบนำตนเอง ซึ่งเป็นรูปแบบที่เสนอแนะแก่ครู เพื่อช่วยในการพิจารณาผู้เรียนในการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองของผู้เรียนในระบบ โดยใช้พื้นฐานของรูปแบบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของ เฮอร์ซีและ บลองชาร์ด มี 4 ระดับ ดังนี้ (คณาพร คมสัน. 2540 : 51-52)

ระดับที่ 1 ผู้เรียนที่มีการนำตนเองในระดับต่ำต้องได้รับคำแนะนำจากครูถึงสิ่งที่จะต้องทำ

ระดับที่ 2 ผู้เรียนที่มีการนำตนเองระดับต้น จะมีแรงจูงใจและมีความเชื่อมั่นในตนเอง แต่ยังขาดความสนใจเนื้อหาที่จะต้องเรียน

ระดับที่ 3 ผู้เรียนที่มีการนำตนเองปานกลาง จะเป็นผู้ที่มีทั้งทักษะ และความรู้พื้นฐาน และมองตนเองว่าเป็นผู้ที่มีความพร้อม และความสามารถที่จะศึกษาหาความรู้ โดยได้รับการแนะนำที่ดีจากครูผู้สอน

ระดับที่ 4 ผู้เรียนที่มีการนำตนเองในระดับสูง จะชอบและมีความสามารถในการวางแผน การบริหารการเรียนรู้ และการประเมินการเรียนรู้ของตนเองโดยจะให้ผู้อื่นช่วยเหลือหรือไม่ก็ได้

สรุป คุณลักษณะพื้นฐานของผู้ที่เรียนรู้แบบนำตนเอง คือ มีความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเองและมั่นใจในตนเองซึ่งสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเองที่ควรจะต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู ด้วยกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง

7. รูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเอง

Carre (1994 : 145-147) ได้ให้รูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเองจะต้องมีกรอบของงานที่ดีและชัดเจนซึ่งส่วนประกอบของรูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเองมี 7 ประการดังนี้

1. โครงการการเรียนรู้ เป็นที่ปฏิบัติกันจนเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้แบบนำตนเองที่ให้มีโครงการเรียนรู้รายบุคคล เนื่องจากบุคคลมีความสามารถแตกต่างกัน
2. สัญญาการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่มีพื้นฐานอยู่บนเหตุผลของการตกลงระหว่างความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน กับเป้าหมาย และหลักการของหน่วยงาน การใช้สัญญาเป็นเครื่องมือ มีรายละเอียดที่เป็นขอบเขตของโครงการเรียนรู้และมีการลงนามระหว่างผู้เรียน ครูหรือผู้ฝึก
3. ช่วงเวลาสำหรับสรุปสิ่งที่เรียนรู้ในการเรียนรู้แบบนำตนเอง ผู้เรียนได้เรียนรู้และเผชิญปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองจึงต้องมีช่วงเวลาสำหรับสรุปสิ่งที่ได้เรียน โดยครูเป็นผู้นำ
4. บทบาทใหม่ของครู ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก เป็นแหล่งความรู้ คอยช่วยเหลือและแนะแนวทาง
5. สภาพการเรียนรู้แบบเปิด คือการจัดทำทุกสิ่งให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เช่น จัดเตรียมศูนย์สื่อการเรียนรู้ ห้องสมุด แหล่งความรู้อื่น ๆ เป็นการสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์นั่นเอง
6. สภาพการเรียนรู้รายบุคคล และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การเรียนรู้แบบนำตนเองที่แท้จริงนั้นผู้เรียนอยู่ในบริบททางสังคมจึงต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นตลอดเวลา
7. การสังเกต ติดตามประเมินผล ผู้สอนจะอยู่กับผู้เรียนตลอดเวลาเพื่อสังเกตการณ์ ควบคุม สถานการณ์ และให้ได้ข้อมูลป้อนกลับอย่างเป็นทางการ การสังเกต

ติดตามผลและประเมินผลมีประโยชน์อย่างยิ่ง อาจทำได้ในระดับรายบุคคล ระดับกลุ่มย่อย และระดับกลุ่มใหญ่

Boud (1982 : 12 ; อ้างใน คณาพร คมสัน. 2540 : 55-56) ได้แบ่งรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ออกเป็น 5 รูปแบบดังนี้

1. รูปแบบการเรียนรู้แบบใช้สัญญาการเรียน เป็นเครื่องมือในการเรียนด้วยตนเอง การเรียนแบบนี้ผู้เรียนวางแผนโดยเขียนสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร รวมทั้งวิธีการวัดการประเมินผลซึ่งมีการตรวจสอบความถูกต้องของผลงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในสัญญาจากผู้ร่วมงาน
2. การเรียนรู้แบบการทำงานตัวต่อตัว การเรียนรู้แบบนี้ผู้เรียนทำงาน ครูช่วยอำนวยความสะดวกซึ่งกันและกันในการทำงาน
3. การเรียนแบบวางแผนการทำงานโดยผู้เรียน การเรียนแบบนี้นักเรียนทำงานกับกลุ่มในการริเริ่มโครงการ และนำมาสู่การปฏิบัติ
4. การเรียนแบบมีระบบการสนับสนุน จากเพื่อน การเรียนแบบนี้ผู้เรียนที่เริ่มใหม่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้เรียนที่มีประสบการณ์มากกว่า
5. การเรียนแบบร่วมมือกันประเมิน การเรียนแบบนี้ผู้เรียนร่วมมือกัน กำหนดเกณฑ์ในการประเมิน และตัดสินผู้เรียนด้วยกัน

Grow (1991 : 144-145 ; อ้างใน คณาพร คมสัน. 2540 : 56) ได้เสนอรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองตามขั้นตอน 4 ขั้นตอนได้แก่

1. ครูนำโดยการชักจูงด้วยการบรรยาย หรือให้ลองฝึกหัด
2. ครูจูงใจให้นักเรียนสนใจ โดยการบรรยาย การอภิปรายโดยครูเป็นผู้นำ ให้ตั้งเป้าหมายและกำหนดยุทธวิธีการเรียน
3. นักเรียนเรียน โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน การอภิปรายกลุ่มหรือจัดสัมมนา
4. นักเรียนนำตนเองโดยครูเป็นที่ปรึกษา ทำได้โดยการลองฝึกด้วยตนเอง เช่นการฝึกงาน การค้นคว้า การทำรายงานบุคคลหรืองานกลุ่ม

Knowles (1975 : 26-27) ได้กำหนดการทำสัญญาการเรียนเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สิ่งสำคัญก่อนที่ผู้เรียนจะทำสัญญาการเรียน ผู้เรียนต้องรู้ว่าตนเองต้องการเรียนรู้ในเรื่องใด ระบุความต้องการในการเรียนรู้ของตนเองให้ได้ก่อน จึงสร้างสัญญาการเรียน ดังนั้น สิ่งที่จะระบุในสัญญาการเรียนประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้

แหล่งและวิธีการเรียนรู้ หลักฐานการเรียนรู้ เกณฑ์และวิธีประเมินผลการเรียนรู้ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้สัญญาการเรียนตามแนวคิดของ Knowles (1975 : 26-27 : 1984 ; 137, 139, 222, 227) และบุญชม ศรีสะอาด (2537 : 112-115) สรุป ได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สัญญาการเรียนนั้น ครูผู้สอนชี้แจงรายละเอียดหรือสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ อาจใช้วิธีการบรรยายอภิปรายหรือวิธีอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของวิชาและเนื้อหาต่าง ๆ ที่เรียนรู้อย่างทั่วถึงรวมทั้งจุดประสงค์ของการเรียน พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดของการใช้สัญญาการเรียน ผู้เรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สัญญาการเรียนในการจัดการเรียนรู้ และควรมีความเข้าใจผู้เรียนแต่ละคนเป็นอย่างดี ทั้งด้านทักษะ ความรู้และความสามารถ เพื่อให้เป็นข้อมูลในการทำสัญญาการเรียนให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน

ขั้นที่ 2 ร่างสัญญาการเรียน ดังนี้

1. ผู้เรียนวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ของตนเองให้ได้ว่ามีความสนใจหรือต้องการที่จะเรียนรู้เรื่องอะไร ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความต้องการได้จากการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงของผู้เรียนในขณะนี้ว่ามีความรู้ ความสามารถ ทักษะหรือทัศนคติในเรื่องต่าง ๆ อย่างไร เมื่อผู้เรียนวิเคราะห์ความแตกต่างได้แล้วทำให้ผู้เรียนมองเห็นว่าต้องทำอะไรบ้างจึงจะประสบความสำเร็จที่คาดหวังไว้
2. ผู้เรียนกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อบอกว่าอะไรเป็นสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยให้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
3. ผู้เรียนกำหนดแหล่งและวิธีการเรียนรู้ เพื่อบอกให้ทราบว่าคุณผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาค้นคว้าหรือเรียนรู้เรื่องนั้น มีวิธีในการศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้ อย่างไร เช่น ค้นคว้าจากหนังสือในห้องสมุด หรือจากการสัมภาษณ์
4. ผู้เรียนระบุหลักฐานการเรียนรู้ เช่น ผลงาน เอกสาร หรือข้อมูล ที่สะท้อนถึงความสำเร็จตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้
5. ผู้เรียนกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ที่เชื่อถือได้ มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ แหล่งและวิธีการเรียนรู้และหลักฐานการเรียนรู้ของผู้เรียน
6. ผู้เรียนและครูผู้สอนร่วมกันทบทวนร่างสัญญาการเรียนก่อนที่จะตกลงทำสัญญาโดยพิจารณาทบทวนร่างสัญญาการเรียนในประเด็นต่อไปนี้

6.1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ควรครอบคลุมสาระการเรียนรู้ ตรงกับความต้องการ และเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจน สื่อความหมายได้เข้าใจตรงกันกับผู้อื่น และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงผู้เรียนสามารถกำหนดจุดประสงค์อื่นเพิ่มเติมได้

6.2 แหล่งเรียนรู้และวิธีการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเลือกมีความเหมาะสมช่วยให้ผู้เรียนรู้ได้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ มีแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติมที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความรู้ ความสามารถของผู้เรียนและเรื่องที่เรียน

6.3 หลักฐานการเรียนรู้หลักฐานการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อนร่วมเรียนและครูผู้สอนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักฐานการเรียนรู้ อื่น ๆ ที่ควรเพิ่มเติมอีก

6.4 เกณฑ์และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ มีความชัดเจน สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเชื่อถือได้มีวิธีการประเมินผลการเรียนรู้หรือหลักฐานการเรียนรู้ อื่น ๆ

ขั้นที่ 3 ทำสัญญาการเรียนหลังจากครูผู้สอนและผู้เรียนดำเนินการตามขั้นตอนที่ 1 และ 2 จนเป็นที่พอใจทั้งของครูผู้สอนและผู้เรียนแล้วให้ผู้เรียนเขียนสัญญาการเรียนลงในแบบฟอร์มสัญญาการเรียน แล้วให้เก็บสัญญาการเรียนไว้คนละ 1 ฉบับ

ขั้นที่ 4 ปฏิบัติตามสัญญาการเรียนเมื่อผู้เรียนทำสัญญาการเรียนเรียบร้อยแล้ว ผู้เรียนลงมือปฏิบัติตามสัญญาการเรียนที่สร้างขึ้น ถ้าผู้เรียนพบว่าในขณะที่ดำเนินการตามสัญญาการเรียนนั้นมีแนวทางหรือวิธีการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่เหมาะสมกว่า ผู้เรียนสามารถทำสัญญาการเรียนใหม่ได้ แต่ก็ไม่ใช่ว่าผู้เรียนจะแก้ไขสัญญาการเรียนใหม่ทุกครั้งที่ต้องปฏิบัติตามสัญญาการเรียนที่ทำไว้ เพราะสัญญาการเรียนที่สร้างขึ้นนี้ได้ผ่านการทบทวนมาแล้วจากผู้เรียนและครูผู้สอน

ขั้นที่ 5 ประเมินผลการเรียนรู้เมื่อผู้เรียนปฏิบัติตามที่ระบุไว้ในสัญญาการเรียนเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้เรียนพิจารณาว่าผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นของผู้เรียนเป็นไปตามที่ระบุไว้หรือไม่ เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับให้ผู้เรียน เพื่อจะได้ทราบว่าผู้ที่เรียนประสบความสำเร็จหรือไม่ ประสิทธิภาพสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนดในสัญญาการเรียนหรือไม่เพราะเหตุใด เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สัญญาการเรียนเป็นส่วนหนึ่งในการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยมีองค์ประกอบในสัญญาการเรียน 4 ประการ ดังนี้

1. จุดประสงค์การเรียนรู้
2. แหล่งและวิธีการเรียนรู้
3. หลักฐานการเรียนรู้
4. เกณฑ์และวิธีประเมินผลการเรียนรู้

8. การประเมินผลการเรียนรู้แบบนำตนเอง

Callahan and Clark (1988 : 341 ; อ้างใน คณาพร คมสัน. 2540 : 56-57) ได้กำหนดสิ่งที่จะต้องประเมินในการจัดการเรียนการสอนด้วยการนำตนเอง ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียนจะต้องถูกประเมินเพื่อจะได้มีการปรับปรุงเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าทางการศึกษาเครื่องมือประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนแบ่งเป็น 4 ประเภทได้แก่

1. การสอบปากเปล่า ครูอาจใช้การสนทนากับผู้เรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ
2. การสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน
3. การตรวจสอบจากผลงานที่นักเรียนทำ
4. การทดสอบด้วยแบบทดสอบ

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2535 : 101 ; อ้างใน คณาพร คมสัน. 2540 : 57) ได้กำหนดการประเมินในชั้นเรียนครูสามารถให้นักเรียนทำบันทึกประจำวันเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับหรือใช้ประเมินความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนข้อดีของบันทึกประจำวันคือเป็นข้อมูลย้อนกลับตามความคิดเห็นของนักเรียน ทำให้ทราบถึงปัญหาของนักเรียนแต่ละคนและนักเรียนยังได้มีส่วนในการปรับปรุงคุณภาพของชั้นเรียนด้วย

คณาพร คมสัน (2540 : 57) ได้กำหนดการประเมินผลของผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยทั่วไปครูเป็นผู้ประเมินผลทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอน ครูอาจประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนโดยสนทนากับผู้เรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ สังเกตพฤติกรรมผู้เรียน ตรวจสอบจากผลงานที่นักเรียนทำ และทดสอบด้วยแบบทดสอบ ข้อมูลย้อนกลับของนักเรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็นและผู้เรียนมีโอกาสและทางเลือกในการกำหนดเกณฑ์การประเมิน และวิธีการประเมินการเรียนรู้ของตนเอง การประเมินตนเองจึงได้แก่ การตรวจสอบว่าผลงานที่ทำสำเร็จเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ตามแผนการเรียนของตนหรือไม่ เครื่องมือที่เหมาะสมในการเก็บรวบรวมข้อมูลการเรียนของผู้เรียนได้แก่ แฟ้มบันทึกผลการเรียน

สรุป การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยประเมินผลความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครูที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง ดังนี้

1. การสอบปากเปล่า เช่น ใช้การสัมภาษณ์กับผู้เรียนและให้ผู้เรียนนำเสนอ

งาน

2. การสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนและประเมินพฤติกรรม

3. การตรวจสอบจากผลงาน เช่น บันทึกการเล่าเรื่องราว

4. ประเมินด้วยแบบประเมินตนเอง

9. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับการเรียนรู้แบบนำตนเอง

การเรียนรู้แบบนำตนเองประกอบด้วยปัจจัย 2 ประการ คือ

1. ผู้เรียน (Learners) ผู้เรียนต้องแสดงบทบาทของการชี้นำการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตั้งแต่การกำหนดความต้องการการเรียนรู้ของตนเอง การออกแบบแผนการเรียนรู้ การกำหนดทรัพยากรการเรียนรู้ และการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล ซึ่งมีผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้เรียนไว้ดังนี้

Knowles (1975 : 18 ; อ้างใน คณาพร คมสัน. 2540 : 64-65) ได้ให้บทบาทของผู้เรียนในการวางแผนการเรียนรู้ผู้เรียนจะต้องดำเนินการดังนี้

1. การวินิจฉัยการเรียนรู้ของตนเอง
2. การวินิจฉัยความต้องการของตนเอง
3. การกำหนดปัญหา
4. การกำหนดบุคคลและสื่อการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง
5. การใช้ยุทธวิธีที่เหมาะสมในการเรียนรู้
6. การประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง

2. ผู้สอน (Instructor) ผู้สอนต้องแสดงบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก เป็นผู้สร้างบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ ออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และเป็นผู้กระตุ้นเสริมแรงให้เกิดการเรียนรู้ในตัวผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ การช่วยให้นักเรียนมีโครงสร้างการเรียนรู้ที่ดี มีความรู้พื้นฐานในการประเมิน เปิดโอกาสในการสำรวจความคิด และนำเสนอรูปแบบการคิดรวมทั้งกระบวนการเรียนรู้และการมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งมีผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้สอนไว้ดังนี้

Cole and Chan (1994 : 143) ได้กำหนดปัจจัยการส่งเสริมการเรียนรู้แบบ
นำตนเองไว้ว่า ครูควรมีบทบาทในการดำเนินการ ดังนี้

1. กระตุ้นผู้เรียนให้พัฒนาเป้าหมายการเรียนรู้ของตน
2. กระตุ้นผู้เรียนให้วางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง
3. สอนยุทธวิธีการจัดการการเรียนรู้ส่วนบุคคล
4. กระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงแผนที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายอย่างชัดเจน
5. กระตุ้นผู้เรียนให้คิดหลายทางในการที่จะบรรลุเป้าหมาย
6. ให้ผู้เรียนเลือกเนื้อหาสำหรับกิจกรรมการเรียนรู้เอง
7. กำหนดโครงการทำงานส่วนบุคคลในขอบเขตเนื้อหาที่คัดเลือกแล้ว
8. สอนผู้เรียนให้ใช้เฉพาะยุทธวิธีต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนรู้หลายๆ งาน
9. สอนผู้เรียนให้ใช้ทักษะการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
10. กระตุ้นผู้เรียนให้ทำแผนภูมิ โครงสร้างแผนการเรียนรู้หรือภาพวาด

เพื่อนำเสนอสาระที่เรียน

11. สอนผู้เรียนทั้งยุทธวิธีความรู้ความเข้าใจและยุทธวิธีการคิด
12. มีแบบของยุทธวิธีที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้อย่างอิสระ
13. กระตุ้นผู้เรียนให้เตือนตนเองเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตน
14. กระตุ้นผู้เรียนให้มีการประเมินผลรายบุคคล
15. พยายามที่จะให้ผู้เรียนหาเหตุผลเกี่ยวกับความสำเร็จและความ

ล้มเหลวที่เกิดขึ้น

16. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง และ

ความรู้สึกละอายใจในกลุ่มทำงาน

17. สอนขั้นตอนที่เหมาะสมในการทำงานเป็นกลุ่ม
18. ให้รางวัลแก่กลุ่มที่สมาชิกมีพฤติกรรมเหมาะสม
19. พัฒนาโครงการเพื่อนสอนเพื่อนในชั้นเรียน
20. ช่วยพัฒนาทักษะสัมพันธ์ให้แก่ผู้เรียน

Borich (1992 : 288-289) ได้กำหนดบทบาทของครูในการส่งเสริมการ
เรียนรู้แบบนำตนเอง มีดังนี้

1. สอนให้ผู้เรียนรู้จักใช้ยุทธวิธีคิดในการเรียนรู้

2. อธิบายให้ผู้เรียนนำยุทธวิธีในการเรียนไปใช้ในการคิดแก้ปัญหาจริง
ได้

3. กระตุ้นผู้เรียนให้กระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการเรียน โดยศึกษา
ข้อมูลที่เสนอให้ท้าทาย ให้ผู้เรียนคิดอย่างอิสระและคิดวิธีทำความเข้าใจได้ด้วยตนเอง

4. ค่อย ๆ เปลี่ยนความรับผิดชอบในการเรียนสู่ผู้เรียน โดยการทำให้
แบบฝึกหัด การสนทนาถามตอบ หรือการอภิปรายซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีรูปแบบการคิดที่ซับซ้อน
ขึ้น

5. ตักเตือนและแก้ไขการตอบสนองของผู้เรียนตามโอกาสอันควร

Boud (1982 : 28) ได้กำหนดบทบาทของครูไว้ว่า ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก
สะดวกในการเรียนรู้ การเรียนรู้แบบนำตนเองของผู้เรียนจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าครูปฏิเสธ
ความสามารถของผู้เรียน ครูมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้และช่วยให้ผู้เรียนเพิ่มความ
รับผิดชอบในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนปฏิบัติงานอย่างอิสระจากที่ครูและหนังสือเรียนที่กำหนด

Comwell (1982 : 203) ได้กำหนดบทบาทของครูไว้ว่า จะต้องส่งเสริมให้
ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ โดยครูมีบทบาทสำคัญในการแนะแนวและสนับสนุนการเรียนรู้ของ
ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนแน่ใจว่าอยู่ในกรอบงานที่ชัดเจน ช่วยให้ผู้เรียนตัดสินใจได้ถูกต้องในสิ่งที่
จะทำ

คณาพร คมสัน (2540 : 63) ได้กำหนดบทบาทของครูต่อการจัดการเรียนรู้
แบบนำตนเองดังนี้

1. ครูเป็นที่ปรึกษาแก่ผู้เรียน แนะนำทางเลือกที่หลากหลาย ให้
แนวทางในการวางแผนและโครงการเรียน
2. ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนตัดสินใจได้ถูกต้อง
มีกรอบงานและเป้าหมายที่ชัดเจนและลดความกังวลใจ หาสาเหตุที่ทำให้ทำงานสำเร็จ หรือ
ล้มเหลวได้
3. ให้ความรู้กับผู้เรียนเกี่ยวกับยุทธวิธี และทักษะที่จะช่วยให้การเรียน
มีประสิทธิภาพ
4. ชูใจ กระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนรับรู้และยอมรับความสามารถ
ของตนเอง รู้จักคิดวิเคราะห์หาทางเลือกที่หลากหลายในการทำงาน มีส่วนร่วมในการเรียนรู้
มีการร่วมมือกันทำงาน มีความรับผิดชอบและพัฒนาเป้าหมายการเรียนรู้

5. ประเมินผลการเรียนรู้ ได้แก่ ประเมินผลที่เกิดจากการเรียนรู้ตาม กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองทั้งในส่วนที่เป็นลักษณะทาง บุคลิกภาพและผลการเรียนในเนื้อหาวิชาเฉพาะ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบนำตนเองประกอบ ไปด้วย

1. ผู้เรียน ที่จะต้องวางแผนกระบวนการเรียนรู้ของตนเองด้วยความ รับผิดชอบการเรียนรู้ของตน การกำหนดความต้องการและวัตถุประสงค์การเรียนรู้รวมทั้ง การออกแบบประสบการณ์และทรัพยากรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของตน และการประเมินผลด้วยตนเอง
2. ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกหรือเพื่อนร่วมทางการเรียนรู้ กับผู้เรียน มากกว่าที่จะเป็นครูผู้สอนความรู้โดยตรง และมีบรรยากาศของการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียน เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง

ความรับผิดชอบ

1. ความหมายของความรับผิดชอบ

ได้มีผู้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 92) ได้อธิบายถึงขอบข่ายพฤติกรรมของผู้ที่มีความ รับผิดชอบไว้ดังนี้ มีความเอาใจใส่ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อผลงานนั้น ๆ ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตน เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์และมีวินัยใน ตนเองมีอารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญอุปสรรค รู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี มีความเพียรพยายาม มีความละเอียดรอบคอบ ใช้ความสามารถเต็มที่ในการปรับปรุงงานของ ตนเอง และสังคม ตรงต่อเวลาและยอมรับผลการกระทำของตนเอง

ศิริพันธ์ วรรณกิจ (2545 : 13) ความรับผิดชอบ หมายถึง การที่บุคคลประพฤติ และปฏิบัติงานต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจเอาใจใส่ รับผิดชอบที่จะทำงานและติดตามผลงานที่ทำ ไปแล้วเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลงด้วยดียอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไปทั้งในด้านที่เป็น ผลดีและผลเสีย อีกทั้งยังไม่ปัดภาระหน้าที่ของตนให้แก่ผู้อื่น

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 25) ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่าบุคคลจะ เกิดความรับผิดชอบก็ต่อเมื่อเคยได้รับการฝึกอบรมในด้านระเบียบวินัย ทำให้มีความเคารพใน กฎเกณฑ์ มีความละเอียดรอบคอบซึ่งตนเองสามารถบังคับตนเองได้

ชมเชย ทองชุม (2547 : 125) ได้ให้ความหมายความรับผิดชอบว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ ขยัน มุ่งมั่นละเอียดรอบคอบเพื่อบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

กร กองสุข (2548 : 79) ได้ให้ความหมายความรับผิดชอบว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจอย่างแรงกล้าของบุคคลในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วยความขยันหมั่นเพียรและละเอียดรอบคอบเพื่อให้งานนั้นบรรลุตามเป้าหมายและยอมรับผลการกระทำนั้นทั้งด้านดีและด้านเสียพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดียิ่งขึ้น

กาญจนา ไชยพันธ์ (2549 : 15) ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติตนในความสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเอง การเล่าเรียน ครอบครัว สังคม และต่อบุคคลใกล้ชิด โดยการแสดงออกมาในรูปของการปฏิบัติอย่างตั้งใจ ละเอียดรอบคอบที่จะให้การปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

พินณา แสงสาคร (2550 : 8) ให้ความหมายความรับผิดชอบไว้ว่า เป็นความตระหนักในการเรียนและปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ของการเรียนด้วยความพากเพียรและยอมรับผลการกระทำของตนทั้งในทางดีและทางเสีย

วรรณารท โมลีเอรี (2550 : 45) ความรับผิดชอบ หมายถึง เป็นคุณลักษณะของบุคคลที่แสดงออกถึงความสามารถในการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยความเพียรพยายามและละเอียดรอบคอบ ยอมรับผลการกระทำของตนเอง ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย และพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ต่อสังคม และต่อผลงาน อันจะส่งผลถึงความรับผิดชอบต่อวิชาชีพในที่สุด

บังอร ทิวาพรภานุกุล (2552 : 28) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า ความรับผิดชอบเป็นความสนใจ ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำงานด้วยความรู้สึกผูกพัน มีความพากเพียรและละเอียดรอบคอบโดยแสดงออกในรูปแบบของการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจนเป็นผลสำเร็จด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติตนด้วยความระมัดระวัง เอาใจใส่ ขยันหมั่นเพียรอดทนต่ออุปสรรคมีการติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น ยอมรับในสิ่งที่ตนกระทำไปทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย

ธีราพร กุลนานันท์ และคณะ (2552 : 7) ความรับผิดชอบว่า คือ จริยธรรมต่อตนเองหมายถึง ความสามารถในการแสดงพฤติกรรมในด้านความรับผิดชอบ วัดได้จากความมีระเบียบวินัย ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้ดี และการตรงต่อเวลาเป็นความสามารถในการรักษาเวลาเพื่อปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี และมีความอดทน

ปารีญา ราพา (2554 : 69) ความรับผิดชอบ หมายถึง คุณลักษณะหรือลักษณะ พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกถึงการรับผิดชอบและรับชอบในกิจการที่ตนเองได้กระทำลงไป ผู้มีความซื่อสัตย์ ไว้วางใจได้สามารถทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความ พากเพียร พยายามและความละเอียดรอบคอบรวมทั้งรู้จักบทบาทหน้าที่ของตน ยอมรับผลการ กระทำของตนทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย ทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

Gove (1965 : 1935) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า เป็นคุณสมบัติหรือ เงื่อนไขที่บุคคลจะต้องรับผิดชอบ ทั้งความรับผิดชอบทางด้านศีลธรรม กฎหมาย หรือทางด้าน จิตใจ ความเชื่อใจได้ ความเชื่อถือได้

Good (1973 : 498) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบ ว่า เป็นหน้าที่ประจำ ของแต่ละบุคคลเมื่อได้รับมอบหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง และเป็นการปฏิบัติงานและหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุดตามความสามารถของตน

Federick (1995 : 998) ให้ความหมายของคำว่าความรับผิดชอบ ว่าเป็น คุณลักษณะหรือสถานะของบุคคลที่แสดงถึงการใส่ใจในภารกิจที่ต้องรับผิดชอบ ทั้งในทาง จริยธรรม กฎหมายหรือทางจิตใจ อันหมายรวมถึงการเป็นลักษณะที่ทำให้บุคคลมีความ น่าเชื่อถือและมีความน่าไว้วางใจได้

Davis and Murrell (1993 ; อ้างใน วรนารถ โมลิเอรี. 2550 : 44-45) ได้นิยาม ความรับผิดชอบของนักศึกษาในวิทยาลัย 2 ลักษณะคือ ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) เช่น นักศึกษาแต่ละคนรับผิดชอบแก้ไขผลงานที่ไม่ผ่านเกณฑ์ของตนให้ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด นั่นคือ ความรับผิดชอบ เป็นการพิจารณาถึงผลงานหรือผลลัพธ์ที่ แก้ไขได้และตรวจสอบได้ นักศึกษาต้องทบทวนข้อผิดพลาดและแก้ไขด้วยวิธีการที่เหมาะสม ด้วยตนเอง ส่วนความรับผิดชอบที่ต้องมีความชัดเจนเฉพาะเจาะจง (Specificity) คือการบอก หรือกำหนดข้อความที่ปฏิบัติต้องสื่อสารอย่างชัดเจนและเข้าใจง่ายซึ่งการที่จะทำให้นักศึกษามี พฤติกรรมความรับผิดชอบหลาย ๆ ด้านนั้นเป็นไปได้ยาก ดังนั้น ผู้สอนหรือสถานศึกษาจึงควร กำหนดขอบเขตหรือชุดของพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาที่พึงประสงค์ให้ชัดเจน ซึ่งความรับผิดชอบของนักศึกษาเป็นสิ่งสำคัญยิ่งเนื่องจากเป็นคุณลักษณะพื้นฐานในการที่จะ พัฒนาด้านอื่น ๆ รวมทั้งพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งการที่จะทำให้นักศึกษาเป็นพลเมืองที่มีความ รับผิดชอบในอนาคตนั้นจำเป็นต้องปรับพฤติกรรมและฝึกฝนในขณะที่เรียนอยู่ในสถานศึกษา

สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นในการทำงานที่ตนเองมีหน้าที่ หรือที่ได้รับมอบหมายเพื่อมุ่งไปสู่ความมีสัมฤทธิ์ผลของงาน

2. ความสำคัญของความรับผิดชอบ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2544 ; อ้างใน ปารีญา ราพา. 2554 : 9-10) ความรับผิดชอบ เป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองคืออย่างหนึ่งนอกจากความมีวินัยทางสังคม ความเอื้อเฟื้อและเกรงใจเนื่องจากความรับผิดชอบนั้นเป็นลักษณะนิสัย และทัศนคติของบุคคล ซึ่งเป็นเครื่องมือในการผลักดันให้บุคคลปฏิบัติตามกฎระเบียบ เคารพสิทธิผู้อื่นทำตามหน้าที่ของตน และมีความซื่อสัตย์สุจริต การเป็นคนดีมีความรับผิดชอบนี้ เป็นคุณลักษณะที่จะช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปด้วยความสงบราบรื่นนอกจากนี้ความรับผิดชอบยังเป็นคุณธรรมที่สำคัญในการพัฒนาประเทศอีกด้วย และถ้าบุคคลในสังคมมีความรับผิดชอบจะส่งผลดังนี้

1. คนที่มีความรับผิดชอบย่อมทำงานทุกอย่างสำเร็จตามเป้าหมายทันเวลา
2. คนที่มีความรับผิดชอบเป็นที่นับถือ ได้รับการยกย่องสรรเสริญ และเป็น

คุณประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

3. คนที่มีความรับผิดชอบ เป็นสิ่งเกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับกฎจริยธรรม และหลักเกณฑ์ของสังคม โดยไม่ต้องมีการบังคับจากผู้อื่น

4. ทำให้เกิดความก้าวหน้า สงบสุขเรียบร้อยในสังคม

5. การขาดความรับผิดชอบ เป็นเหตุแห่งความเสื่อม และเสียหายของสังคม

สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ มีความสำคัญยิ่งสำหรับบุคคลหากบุคคลใด ๆ ปราศจากความรับผิดชอบแล้วความเสื่อมหรือความเสียหายจะนำมาสู่ตนเองและสังคมอย่างแน่แท้

3. ประเภทของความรับผิดชอบ

ได้มีผู้แบ่งประเภทของความรับผิดชอบไว้หลายประเภท ดังนี้

บึงอร ทิวาพรภาณุกุล (2552 : 32) ได้แบ่งลักษณะความหมายของความรับผิดชอบไว้ 2 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรับรู้ฐานะบทบาทของคนที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมจะต้องดำรงตนให้อยู่ในฐานะที่สามารถช่วยตนเองได้ รู้จักว่าอะไรผิด อะไรถูก ยอมรับผลการกระทำของตนเองทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย เพราะฉะนั้นบุคคลที่มีความรับผิดชอบในตนเองย่อมจะไตร่ตรองดูให้รอบคอบก่อนว่า สิ่งที่คุณกระทำลงไปนั้นจะมีผลเสียหรือไม่ และเลือกปฏิบัติแต่สิ่งที่จะทำให้เกิดผลดีเท่านั้น

2. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลที่จะต้องเกี่ยวข้องกับและส่วนร่วมต่อสวัสดิภาพของสังคมที่ตนดำรงอยู่ ซึ่งเป็นเรื่องที่ผูกพันเกี่ยวข้องกับหลายสิ่งหลายอย่าง ตั้งแต่สังคมขนาดเล็ก ๆ จนถึงสังคมระดับใหญ่ คือ ประเทศชาติ การกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งย่อมมีผลกระทบต่อสังคมไม่มากก็น้อย บุคคลทุกคนจะต้องมีภาระหน้าที่ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพของสังคมที่ตนดำรงอยู่ บุคคลมีหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องปฏิบัติต่อสังคม

กระทรวงศึกษาธิการ (2534 ; อ้างใน บังอร ทิวพรภาณุกุล. 2552 : 33) ได้แบ่งความรับผิดชอบออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง ซึ่งได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง หน้าที่ของนักเรียนที่จะต้องปฏิบัติต่อตนเอง ได้แก่ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ดูแลรักษาเครื่องใช้ส่วนตัวให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและอยู่ในสภาพที่ดี ประพฤติตนเป็นคนดีมีระเบียบวินัยและคุณธรรม เอาใจใส่สุขภาพอนามัยตนเอง

2. ความรับผิดชอบต่อสังคม คือทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เริ่มตั้งแต่ครอบครัว ชั้นเรียน โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติ จึงมีหน้าที่รับผิดชอบที่จะต้องกระทำต่อผู้อื่นที่อยู่ร่วมในสังคมเดียวกัน ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อชุมชนและประเทศชาติ ความรับผิดชอบต่อบิดามารดาและครอบครัว ความรับผิดชอบต่อโรงเรียนและครูอาจารย์ ความรับผิดชอบต่อเพื่อน

จूरिरूर्नั นัันทัยทวี่กุล (2538 : 5 ; อ้างใน บังอร ทิวพรภาณุกุล. 2552 : 28) ได้แบ่งประเภทของความรับผิดชอบออกเป็น 8 ประเภท คือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง
2. ความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียน
3. ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
4. ความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน
5. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว
6. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน
7. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน
8. ความรับผิดชอบต่อสังคม

ผดุงชัย ภูพัฒน์ (2542 : 34) ได้ศึกษาคู่มือการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยม พื้นฐานเรื่องความรับผิดชอบและรายงานว่า ความรับผิดชอบของนักเรียนนั้นประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

1. ความรับผิดชอบในการเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหมายด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน เข้าห้องเรียนและส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลา เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจบทเรียนก็พยายามศึกษาค้นคว้า ซักถามอาจารย์ให้เข้าใจ เมื่อทำแบบฝึกหัดก็ยอมรับว่าทำผิด แล้วพยายามแก้ไข ปรับปรุงให้ถูกต้องด้วยตนเอง

2. ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา รักษาผลประโยชน์ เกียรติยศชื่อเสียงของสถานศึกษา ช่วยกันรักษาความสะอาดของสถานศึกษา แต่งเครื่องแบบนักเรียนเรียบร้อย ไม่ทะเลาะวิวาทกับนักเรียนโรงเรียนอื่น เมื่อโรงเรียนต้องการความร่วมมือหรือความช่วยเหลือก็เต็มใจให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่

3. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การที่นักเรียนมีความตั้งใจช่วยเหลืองานต่าง ๆ ภายในบ้านเพื่อแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันตามความสามารถของตน และรู้จักแสดงความคิดเห็นปฏิบัติตนเพื่อความสุขและชื่อเสียงของครอบครัว

4. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและสังคม บำเพ็ญประโยชน์และสร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชนอย่างเต็มความสามารถ ช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่จะเป็นภัยต่อสังคม

สรุปได้ว่า ลักษณะของความรับผิดชอบสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง ตัวเองต้องมีความเข้าใจในการแก้ปัญหาให้กับตนเองสามารถช่วยตนเองได้ในภาวะคับขัน ลงมือกระทำด้วยตนเองก่อนที่จะเรียกร้องให้คนอื่นมาช่วย ดังที่พุทธเจ้าได้ตรัสว่า “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน”

2. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การกระทำของนักศึกษาในฐานะที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จึงต้องปฏิบัติหน้าที่ตามสังคมกำหนด

3. ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับของการเรียนการสอน

4. ลักษณะและพฤติกรรมของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ

มีผู้กล่าวถึงลักษณะและพฤติกรรมของบุคคลที่มีความรับผิดชอบเอาไว้อย่างหลากหลาย สามารถสรุปได้ ดังนี้

จอร์จตัน นันทพิทวิกุล (2538 ; อ้างใน ปารีญา ราพา. 2554 : 10-11) สรุปลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบไว้ดังนี้

1. มีความเอาใจใส่ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจจริง โดยมุ่งมั่นผลักดันให้ประกอบกิจกรรมด้วยความสนใจ เต็มใจทำอย่างสม่ำเสมอมีจุดมุ่งหมายปลายทาง มีใจจดจ่อ มีสมาธิเพื่อให้งานในหน้าที่ของตนหรืองานที่ได้รับมอบหมายเสร็จเรียบร้อยติดตามงาน ไม่ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยงและหาทางป้องกันไม่ให้เกิดความบกพร่องเสียหายในงานที่ตนรับผิดชอบอยู่
2. มีความละเอียดรอบคอบ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการรู้จักใคร่ครวญในงานที่ทำเพื่อให้ถูกต้องและสมบูรณ์ รู้จักคิดก่อนทำงานนั้นจะมีผลดีผลเสียอย่างไรบ้างวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น และหาทางป้องกันไว้ล่วงหน้าและเมื่อทำงานเสร็จแล้วต้องตรวจสอบก่อนว่าถูกต้องเรียบร้อยดีหรือยัง
3. มีความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ความพยายามอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ได้ผลสำเร็จในงานที่ทำและทำด้วยความระมัดระวัง เอาใจใส่อย่างต่อเนื่องไม่ชอบอยู่เฉยๆ หรือว่างงาน ริเริ่มงาน แสวงงานใหม่ๆ อยู่เสมอ
4. มีความอดทน หมายถึง ความสามารถของร่างกาย ความคิด จิตใจที่จะทนต่อการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้นาน ๆ จนทำให้สำเร็จได้โดยไม่คำนึงถึงอุปสรรคใด ๆ มีร่างกายแข็งแรง มีจิตใจเข้มแข็ง ควบคุมตนเองได้ดีเมื่อเกิดความเหนื่อยอ่อนหรือเกียจคร้าน
5. มีความตรงต่อเวลา หมายถึง การทำงานตรงตามเวลาที่ได้รับการมอบหมาย สามารถจัดการกับงานหรือสิ่งที่ผ่านเข้ามาได้อย่างเป็นระเบียบ จึงทำให้เป็นคนที่เหมาะสมความสำเร็จ มีความก้าวหน้าในชีวิตรวมถึงเป็นคนน่าเชื่อถือ และผู้อื่นให้ความไว้วางใจ
6. การยอมรับผลการกระทำของตนเอง หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการยอมรับในสิ่งที่ตนได้กระทำลงไปไม่ว่าผลของงานนั้นจะออกมาดีหรือไม่ดีก็ตาม
7. การปรับปรุงงานของตนให้ดียิ่งขึ้น หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว ถ้าไม่ดีก็ต้องพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

ปารีญา ราพา (2554 : 13-14) ได้สรุปลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ ไว้ว่า คือการแสดงพฤติกรรมที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการรับผิดชอบและรับผิดชอบทุก ๆ การกระทำของตนเองไม่ว่าจะต่อส่วนตนหรือต่อส่วนรวม ซึ่งผู้จะมีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง 6 ด้าน ได้แก่

1. กล้าเผชิญความจริง และยอมรับผลการกระทำของตนเอง
2. รู้จักหน้าที่ และกระทำตามหน้าที่อย่างดี
3. มีความอดทน
4. ตรงต่อเวลา
5. เคารพต่อกฎระเบียบกฎเกณฑ์
6. สามารถควบคุมตนเองได้

สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2541 : 7) ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบไว้ 4 ลักษณะ ดังนี้

1. มีวินัยในตนเอง
2. มีความกระตือรือร้น
3. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
4. มีความขยันหมั่นเพียร อดทน อดกลั้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2523 ; อ้างใน บังอร ทิวาพรภานุกุล, 2552 : 34) ขอบข่ายพฤติกรรมของผู้ที่มีความรับผิดชอบ คือ เอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อผลงานนั้น ๆ ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตน เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์ และมีวินัยในตนเอง มีอารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญอุปสรรค รู้จักหน้าที่และกระทำหน้าที่เป็น อย่างดีมีความเพียรพยายาม มีความละเอียดรอบคอบ ใ้ความสามารถอย่างเต็มที่ ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดีขึ้นทั้งตนเองและสังคม ตรงต่อเวลา และยอมรับผลการกระทำของตนเอง

บังอร ทิวาพรภานุกุล (2552 : 34) ผู้ที่มีความรับผิดชอบคือการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ส่งงานตรงเวลา เข้าเรียนตรงเวลาและสม่ำเสมอ ทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อย มีคุณภาพ และร่วมมือในการทำงานกลุ่ม

สรุป เมื่อพิจารณาคุณลักษณะและพฤติกรรมของบุคคลที่มีความรับผิดชอบดังกล่าวข้างต้น โดยเชื่อมโยงกับจรรยาบรรณวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์และกำหนดขอบเขตของพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อ ซึ่งแสดงในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ขอบเขตพฤติกรรมความรับผิดชอบที่สอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพครู
ตามที่ คุรุสภากำหนด

ขอบเขต	ข้อกำหนดในจรรยาบรรณ	สรุปพฤติกรรมบ่งชี้
ความ รับผิดชอบ ต่อตนเอง	<p>ข้อ 3 ครูต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งทางกาย วาจาและจิตใจ</p> <p>ข้อ 4 ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์</p> <p>ข้อ 6 ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกลักษณะและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ</p>	<p>1. การปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่</p> <p>2. สามารถช่วยตนเองได้ควบคุมตนเองและยอมรับผลการกระทำของตนเอง</p> <p>3. อารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญอุปสรรค</p> <p>4. มีวินัยแก่ตนเอง มีความเชื่อมั่น</p>
ความ รับผิดชอบต่อ ต่อสังคม	<p>ข้อ 1 ครูต้องรักและเมตตาศิษย์โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า</p> <p>ข้อ 7 ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู</p> <p>ข้อ 8 ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์</p> <p>ข้อ 9 ครูพึงประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย</p>	<p>1. การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมหรือประเพณีวัฒนธรรมของสังคม</p> <p>2. การร่วมมือในการทำงานให้กับสังคม</p>

ขอบเขต	ข้อกำหนดในจรรยาบรรณ	สรุปพฤติกรรมพึงชี้
ความ รับผิดชอบ ต่อการเรียน/ ผลงาน	ข้อ 2 ครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะนิสัย ที่ถูกต้องดีงาม ให้แก่ศิษย์อย่างเต็ม ความสามารถด้วยบริสุทธิ์ใจ ข้อ 5 ครูต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์อันเป็นอามิส สินจ้างในการปฏิบัติหน้าที่และไม่ใช้ศิษย์กระทำการ ใด ๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนเองโดยมิชอบ	1. ปฏิบัติตาม กฎระเบียบและ ข้อบังคับของการ เรียน 2. ปฏิบัติตาม ข้อเสนอแนะของ ครูผู้สอนและผู้รู้ 3. ทำงานเป็นระเบียบ เรียบร้อย มีคุณภาพ 4. หมั่นศึกษาค้นคว้า เพิ่มเติม 5. มีการร่วมกิจกรรม การเรียนรู้กับเพื่อน ผู้เรียน

5. การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ

การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความรับผิดชอบนั้นผู้วิจัยได้สรุปแนวคิดจาก วรรณารถ โมลิเอรี (2550 : 52-53) ที่ได้ให้แนวทางหรือวิธีการที่จะพัฒนาผู้เรียนโดยได้วิเคราะห์พฤติกรรมความรับผิดชอบที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับวิธีการจัดการเรียนการสอนในการสร้างเสริมคุณลักษณะความรับผิดชอบ ซึ่งแสดงในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์พฤติกรรมความรับผิดชอบกับแนวทางในการสร้างกระบวนการเรียนรู้

เทคนิควิธี	ความ รับผิดชอบต่อ ตนเอง	ความ รับผิดชอบต่อ สังคม	ความรับผิดชอบต่อผลงาน/การ เรียน
การสร้างชุมชนจริยธรรมในชั้นเรียน	/	/	/
การสร้างวินัยเชิงจริยธรรม	/	/	
การสอนค่านิยมโดยผ่านทาง หลักสูตร	/	/	/
การเรียนรู้แบบร่วมมือ	/	/	/
การสอนที่เน้นมโนธรรม	/	/	
การสะท้อนผลการปฏิบัติเชิง จริยธรรม	/	/	/
การอภิปรายเชิงจริยธรรม	/	/	/
การแก้ไขความขัดแย้ง	/	/	
การกำกับควบคุมตนเอง	/	/	/
การเรียนรู้แบบรับใช้สังคม	/	/	/

จากตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ข้างต้นจะเห็นว่า วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยการสร้างจริยธรรมในชั้นเรียนการสอนค่านิยมโดยผ่านทางหลักสูตร การเรียนรู้แบบร่วมมือ การสะท้อนผลการปฏิบัติเชิงจริยธรรม การอภิปรายเชิงจริยธรรม การกำกับควบคุมตนเอง การเรียนรู้แบบรับใช้สังคม เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความรับผิดชอบ การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้เทคนิควิธีในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ ให้แก่นักศึกษาวิชาชีพครู คือ การกำกับควบคุมตนเอง หรือการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-directed learning)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาบนพื้นฐานสำคัญที่ทำให้การจัดกระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครูซึ่งได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง 4 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม และทฤษฎีของเบนจามินบลูม ปรากฏรายละเอียดดังนี้

1. ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม

นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มีความเชื่อว่ามนุษย์มีศักยภาพที่จะนำตนเอง เรียนรู้ด้วยตนเองได้และมีความคิดสร้างสรรค์ตัวแปรสำคัญของการเรียนรู้ คือ ความต้องการเป็นตัวของตัวเอง Maslow (สุรางค์ โค้วตระกูล. 2553 : 116 - 117) ได้อธิบายว่า ความต้องการเป็นตัวของตัวเอง หมายถึง ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต ต้องการที่จะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริงของตนเอง กล้าที่จะตัดสินใจเลือกทางเดินชีวิตของตนเอง รู้จักค่านิยมของตนเอง มีความจริงใจต่อตนเอง ยอมรับทั้งส่วนดีและไม่ดีของตนเอง เปิดโอกาสให้ตนเอง ได้เผชิญกับความ เป็นจริงของชีวิต

Rogers (สุรางค์ โค้วตระกูล. 2553 : 216-217) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ตามแนวมนุษยนิยมว่า โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้ ซึ่งเกิดจากการลงมือปฏิบัติ และรับรู้ว่สิ่งที่เรียนมีความหมายและสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของตนเองจะต่อต้านเมื่อมีสิ่งที่ไม่พึงประสงค์มากกระทบเมื่อผู้เรียน ได้ริเริ่มเรียนรู้ด้วยตนเองแล้วจะทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบและทุ่มเทสติปัญญาในการเรียนรู้เป็นผลให้อุบายการเรียนรู้มากขึ้น ตลอดเวลา และการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองอยู่ตลอดเวลาจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์และมีความอิสระเป็นตัวของตัวเองในการเรียนรู้โดยไม่ได้มุ่งเน้นตรงว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างไร แต่มุ่งเน้นถึงบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตามแนวคิดของโรเจอร์ การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการด้วยกัน ดังนี้ (สุนีย์ ภูพันธ์. 2546 : 121)

1. ความเป็นจริง (ความจริงใจ) ครูผู้สอนต้องประพฤติและปฏิบัติตนให้เป็นไปตามความเป็นจริงตามธรรมชาติหรือแก่นแท้ของตน รู้สึกอย่างไรต่อผู้เรียนก็ปฏิบัติไป เช่นนั้นหรือพูดไปเช่นนั้นเมื่อเห็นว่าเหมาะสม มีความสัมพันธ์กับผู้เรียนบนรากฐานของบุคคล ครูผู้สอนสามารถที่จะแสดงความสุข ความทุกข์ โดยไม่จำเป็นต้องเก็บความรู้สึกที่ฝืนธรรมชาติ

ของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้สภาพที่เป็นจริงที่ว่าครูผู้สอนคือบุคคลธรรมดา มีความรู้สึกต่าง ๆ เหมือนกับผู้เรียนแล้ว จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสบายใจ และมีความสุขในการเรียนรู้ ทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้จนประสบความสำเร็จต่อไป

2. การยอมรับและการให้เกียรติผู้เรียน ครูผู้สอนต้องให้การยอมรับไว้วางใจ และให้เกียรติต่อความรู้สึก ความเชื่อ และความคิดของการเรียน และผู้เรียนเองก็ต้องยอมรับว่าบุคคลทุกคนต่างมีคุณค่าในตัวเอง

3. ความเข้าใจเป็นตัวเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีความเข้าใจที่ว่านี้เป็นความเข้าใจที่เกิดจากความเห็นกลางไม่อคติต่อผู้เรียน รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา

2. ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม

นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้เชื่อว่า ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้นั้นต้องเป็นผู้ลงมือกระทำ หรือริเริ่มด้วยตนเอง ถือว่าการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นผลจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องเริ่มต้นด้วยการลองผิดลองถูก หรือการตอบสนองของสิ่งเร้าง่าย ๆ ที่สังเกตได้ ถ้าผู้เรียนมีความสามารถในการรับรู้หรือเกิดการหยั่งรู้ในการแก้ปัญหา ก็จะนำไปสู่การเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้โดยยอมรับว่าการเรียนรู้เกิดจากการรับรู้ ทำความเข้าใจ การแก้ปัญหา และการหยั่งรู้ซึ่งเป็นกระบวนการทางด้านความคิดและสติปัญญา (สุรางค์ ใค้วตระกูล, 2553 : 151 และสุนีย์ ภูพันธ์, 2546 : 112)

Piaget (สุนีย์ ภูพันธ์, 2546 : 114-116) เชื่อว่าการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปตามพัฒนาการทางสติปัญญา การเรียนรู้จะให้เห็นได้จากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนคือ

ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ทางประสาทและการเคลื่อนไหว (อายุแรกเกิด -2 ปี) เป็นระยะแรกของการพัฒนาการเป็นระยะที่เด็กเปลี่ยนจากระยะช่วยเหลือตัวเองไม่ได้เลย มาเป็นระยะที่พอจะช่วยเหลือตัวเองได้บ้างในบางกิจกรรม ความเปลี่ยนแปลงพื้นฐานในระยะนี้อาจได้แก่ การรับรู้ต่อสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนในขณะที่ผู้เรียนเริ่มเข้าใจและควบคุมมันได้

ขั้นที่ 2 ขั้นก่อนใช้ความคิด (อายุ 2-7 ปี) เป็นระยะที่ผู้เรียนเริ่มใช้สัญลักษณ์และภาษาเป็นเครื่องมือแทนเหตุการณ์ และวัตถุจากสิ่งแวดล้อม แทนที่จะเป็นเพียงการตอบสนองต่อสิ่งเร้าทางกายภาพในขณะนั้น ผู้เรียนจะสามารถสร้างและใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งของและการกระทำและสามารถสร้างการกระทำขึ้นมาใหม่ได้ แต่อย่างไรก็ตามผู้เรียนยังไม่สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างผู้ใหญ่ได้

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการใช้ความคิดทางรูปธรรม (อายุ 7-11 หรือ 12 ปี) ผู้เรียนในระยะนี้จะสามารถแยกแยะระหว่างกลุ่มของวัตถุ เช่น สิ่งมีชีวิตกับสิ่งไม่มีชีวิต นอกจากนี้ยังสามารถใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้มากกว่าการลองผิดลองถูก สามารถแยกปัจจุบันออกจากอดีตได้ จัดเรียงอันดับสิ่งของจากสิ่งที่เล็กที่สุดไปสู่สิ่งที่ใหญ่ที่สุดได้ แต่ยังไม่สามารถสร้างจินตนาการเชิงนามธรรมถึงเหตุการณ์ที่ไม่มีตัวตนได้

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นการใช้ความคิดทางนามธรรม (อายุตั้งแต่ 11 หรือ 12 ปีขึ้นไป) เมื่อผู้เรียนเข้าสู่วัยนี้สามารถจัดการกับเรื่องราวต่างๆ ในเวลาเดียวกันได้มีความเข้าใจความสัมพันธ์เชิงนามธรรมได้ในระยะนี้การหาเหตุผลจะมีลักษณะเหมือนผู้ใหญ่

Bruner (สุนีย์ ภูพันธ์. 2546 : 116-118) ได้กำหนดลักษณะพัฒนาการทางสติปัญญา มี 6 ลักษณะด้วยกันคือ

ลักษณะที่ 1 ความเจริญเติบโตทางสติปัญญา สังกัดได้จากการเพิ่มการตอบสนองที่ไม่ผูกพันกับสิ่งเร้าเฉพาะตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นในขณะนั้น

ลักษณะที่ 2 ความเจริญเติบโตทางสติปัญญาขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในไปสู่ระบบเก็บรักษาที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม

ลักษณะที่ 3 ความเจริญเติบโตทางสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มความสามารถที่จะพูดคุยกับตนเองและผู้อื่น โดยใช้คำพูดและสัญลักษณ์ในสิ่งที่ได้ทำไปแล้วหรือสิ่งที่จะทำ

ลักษณะที่ 4 ความเจริญเติบโตทางสติปัญญาขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ที่เป็นระบบและโดยบังเอิญระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียน

ลักษณะที่ 5 การสอนสามารถอำนวยความสะดวกได้โดยสื่อทางภาษา

ลักษณะที่ 6 การพัฒนาทางสติปัญญาเห็นได้จากการเพิ่มความสามารถที่จะจัดการกับตัวเลือกหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน ความสามารถที่จะจัดการเวลา และการเข้าร่วมกิจกรรม

เพื่ออธิบายลักษณะของการพัฒนาการทางสติปัญญาดังกล่าว บรูเนอร์ ได้แบ่งพัฒนาการทางสติปัญญาออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเรียนรู้จากการสัมผัสเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนปฏิบัติด้วยตนเอง การเรียนรู้จึงเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อมซึ่งเปรียบเทียบกับขั้นการรับรู้ประสาทและการเคลื่อนไหวของ เพียเจต์

ขั้นตอนที่ 2 การเรียนรู้จากภาพความจำ เป็นการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้จินตนาการเพื่อที่จะสรุปและใช้แทนการกระทำ ความคิดของผู้เรียนจะเกิดจากการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเปรียบได้กับขั้นก่อนใช้ความคิดของเพียเจต์ซึ่งจะควบคุมขั้นการคิดก่อนเกิดความคิดรวบยอดและการคิดแบบนามธรรม

ขั้นตอนที่ 3 การเรียนรู้จากสัญลักษณ์เป็นพัฒนาการขั้นสูงสุด ผู้เรียนจะสามารถเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งของ และเกิดความคิดรวบยอดในสิ่งต่าง ๆ ที่ซับซ้อนได้มากขึ้น การใช้สัญลักษณ์ทางภาษามีความคล่องตัวและได้ผลมากกว่าการกระทำ ขั้นนี้เปรียบได้กับขั้นการคิดทางรูปธรรมและนามธรรมของเพียเจต์

3. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และสิ่งแวดล้อมนักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียง ได้แก่ Bandura (สุรางค์ โค้วตระกูล. 2553 : 169, 174, 176) ได้ให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมและถือว่าทั้งบุคคลที่ต้องการจะเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเป็นสาเหตุของพฤติกรรมการเรียนรู้ การเรียนรู้ (Learning) และการกระทำ (Performance) มีความแตกต่างกันเพราะบุคคลอาจจะเรียนรู้อะไรหลายอย่างแต่ไม่กระทำ จึงสรุปได้ว่าพฤติกรรมของมนุษย์แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ ซึ่งจะแสดงออกหรือกระทำอย่างสม่ำเสมอ
2. พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้แต่ไม่เคยแสดงออกหรือกระทำ และ
3. พฤติกรรมที่ไม่เคยแสดงออกหรือกระทำเพราะไม่เคยเรียนรู้

ผู้เรียนจะสามารถควบคุมการเรียนรู้ของตนเองได้จากการรับรู้ถึงผลที่เกิดตามมาของพฤติกรรมกล่าวคือ ถ้าผลที่เกิดขึ้นตามมาของพฤติกรรมเป็นการลงโทษจะทำให้ผู้เรียนเกิดความไม่พอใจ แต่ถ้าผลที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ รางวัล ผู้เรียนจะเกิดความพอใจในพฤติกรรมที่แสดงออก และความพอใจนี้จะเป็แรงเสริมให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Bandura จึงมีหลักการดังนี้

1. ระบุจุดประสงค์ที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรม หรือระบุเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
2. แสดงตัวอย่างของการกระทำหรือพฤติกรรมอย่างหลากหลายโดยใช้สื่อต่าง ๆ
3. ให้คำอธิบายควบคู่ในขณะที่จัดการเรียนรู้
4. ชี้แนะขั้นตอนของการเรียนรู้โดยการสังเกตให้กับผู้เรียน

5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

6. ให้แรงเสริมทางบวกแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้

สรุปได้ว่า จากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทั้ง 3 กลุ่ม นักจิตวิทยาแต่ละกลุ่มก็มีแนวคิดและความเชื่อที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. ทฤษฎีกลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) นักทฤษฎี คือ Maslow และ Rogers เชื่อว่า มนุษย์มีความต้องการเป็นตัวของตัวเองมีศักยภาพที่จะนำตนเองเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ซึ่งเกิดจากการลงมือปฏิบัติและรับรู้ว่ามีสิ่งที่ยังมีความหมายและสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของตนเองจะต่อต้านเมื่อมีสิ่งที่ไม่พึงประสงค์มากระทบ เมื่อผู้เรียนได้ริเริ่มเรียนรู้ด้วยตนเองแล้วจะทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบและทุ่มเทสติปัญญาในการเรียนรู้

2. ทฤษฎีกลุ่มปัญญานิยม (Cognitivism) นักทฤษฎี คือ Piaget และ Bruner มีแนวคิดและความเชื่อว่า การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปตามพัฒนาการทางสติปัญญาและวุฒิภาวะตามวัยของผู้เรียน จะเห็นได้จากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม

3. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning) นักทฤษฎี คือ Bandura มีแนวคิดว่าการเรียนรู้ของมนุษย์เป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมเป็นสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้

การศึกษาแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องทั้งทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยมและทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและหลักการของทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู แสดงในตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์แนวคิดและหลักการของทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับ
กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ประเด็น	ทฤษฎีการเรียนรู้		
	มนุษยนิยม	ปัญญานิยม	การเรียนรู้ทางสังคม
แนวคิด/ หลักการ	<p>1. ทุกคนมีศักยภาพในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง มีความถนัดและสามารถที่แตกต่างกัน</p> <p>2. การเรียนรู้เกิดจากแรงจูงใจภายในของผู้เรียน</p>	<p>1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญา</p> <p>2. การเรียนรู้เกิดจากการค้นพบและลงมือปฏิบัติ</p>	<p>1. การเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม</p> <p>2. การเรียนรู้เกิดจากการสังเกตตัวแบบ</p>
แนวการจัด ประสบการณ์ เรียนรู้	<p>1. สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้สนองต่อความต้องการพื้นฐานของผู้เรียน</p> <p>2. การเรียนรู้เกิดจากแรงจูงใจภายในของผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่มการเรียนรู้</p> <p>3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเอง</p>	<p>1. สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง</p> <p>2. ผู้เรียนแต่ละคนมีพัฒนาการทางสติปัญญาและความสามารถที่แตกต่างกัน</p> <p>3. การเรียนรู้ของผู้เรียนเริ่มจากประสบการณ์ที่ผู้เรียนคุ้นเคย หรือเริ่มจากประสบการณ์ใกล้ตัวไปหาประสบการณ์ไกลตัวจากสิ่งที่ง่ายไปหาสิ่งที่ยาก</p>	<p>1. จัดสภาพแวดล้อมและกำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามเป้าหมายของการเรียนรู้</p> <p>2. มีตัวแบบของการกระทำที่หลากหลาย</p> <p>3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ทางบวกแก่ผู้เรียนเพื่อให้แสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่พึงประสงค์</p>

ประเด็น	ทฤษฎีการเรียนรู้		
	มนุษยนิยม	ปัญญานิยม	การเรียนรู้ทางสังคม
	<p>4. ประสบการณ์ในการเรียนรู้ส่งเสริมพัฒนาการอย่างรอบด้านของผู้เรียนการเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดจากการลงมือปฏิบัติซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อผู้เรียนและสภาพแวดล้อมสามารถนำไปใช้ได้จริง</p> <p>5. ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน</p>	<p>4. ผู้เรียนจะรับรู้ส่วนรวมได้ดีกว่าส่วนย่อย</p> <p>5. แรงจูงใจภายในเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้</p>	<p>4. ผู้เรียนประเมินการเรียนรู้ของตนเอง</p> <p>5. ผู้สอนเป็นผู้ให้คำชี้แนะและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงแก้ไขตนเองรวมทั้งให้แรงเสริม</p>

จากตารางที่ 4 ผลการสังเคราะห์จุดเด่นของทฤษฎีการเรียนรู้ทั้ง 3 ทฤษฎีแล้วนำมาเป็นแนวคิดและประยุกต์ใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากผู้คอยรับความรู้ไปสู่ผู้เรียนที่รู้จักแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนรับผิดชอบในการจัดการเรียนรู้ของตนเองร่วมกับครูผู้สอน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง สามารถเรียนรู้ตามลำพังหรือเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกและสนับสนุนการเรียนรู้ ให้ข้อมูลย้อนกลับหรือแรงเสริมแก่ผู้เรียน ครูผู้สอนสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้มีความเป็นกันเอง และนอกจากนี้ยังได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom ในการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบ ดังนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom (1956 ; อ้างใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2553 : 292-295) ได้จำแนกจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) พุทธิพิสัยเป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับสติปัญญา ความรู้ ความคิด ความเฉลียวฉลาด ความสามารถในการคิดเรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นความสามารถทางสติปัญญา การเรียนรู้พุทธิพิสัยแบ่งการเรียนรู้เป็น 6 ระดับ คือ ความรู้ที่เกิดจากความจำ ความเข้าใจ การประยุกต์ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า พฤติกรรมทางพุทธิพิสัยมี 6 ระดับ ได้แก่

1.1 ความรู้ความจำ ความสามารถในการเก็บรักษามวลประสบการณ์ต่าง ๆ จากการที่ได้อบรมไว้และระลึกถึงสิ่งนั้นได้เมื่อต้องการเปรียบเทียบกับบันทึกเสียงหรือวิธีทัศน์ที่สามารถเก็บเสียงและภาพของเรื่องราวต่าง ๆ ได้ สามารถเปิดฟังหรือ ดูภาพเหล่านั้นได้ เมื่อต้องการ

1.2 ความเข้าใจ เป็นความสามารถในการจับใจความสำคัญของสื่อและสามารถแสดงออกมาในรูปของการแปลความ ตีความ คาดคะเน ขยายความ หรือ การกระทำอื่น ๆ

1.3 การนำความรู้ไปใช้ เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ประสบการณ์ไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจ จึงจะสามารถนำไปใช้ได้

1.4 การวิเคราะห์ ผู้เรียนสามารถคิด หรือแยกแยะเรื่องราวสิ่งต่าง ออกเป็นส่วนย่อย เป็นองค์ประกอบที่สำคัญได้ และมองเห็นความสัมพันธ์ของส่วนที่เกี่ยวข้องกัน ความสามารถในการวิเคราะห์จะแตกต่างกันไปแล้วแต่ความคิดของแต่ละคน

1.5 การสังเคราะห์ ความสามารถในการที่ผสมผสานส่วนย่อย ๆ เข้าเป็นเรื่องราวเดียวกันอย่างมีระบบเพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่สมบูรณ์และดีกว่าเดิมอาจเป็นการถ่ายทอดความคิดออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจ ได้ง่ายการกำหนดวางแผนวิธีการดำเนินงานขึ้นใหม่หรืออาจจะเกิดความคิดในอันที่จะสร้างความสัมพันธ์ของสิ่งที่เป็นนามธรรมขึ้นมาในรูปแบบหรือแนวคิดใหม่

1.6 การประเมินค่า เป็นความสามารถในการตัดสินใจ ตีราคา หรือสรุปเกี่ยวกับคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ออกมาในรูปของคุณธรรมอย่างมีกฎเกณฑ์ที่เหมาะสม ซึ่งอาจเป็นไปตามเนื้อหาสาระในเรื่องนั้น ๆ หรืออาจเป็นกฎเกณฑ์ที่สังคมยอมรับก็ได้

2. ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ทักษะพิสัย เป็นพฤติกรรมที่บ่งถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่วชำนาญ ซึ่งแสดงออกมาได้โดยตรง

โดยมีเวลาและคุณภาพของงานเป็นตัวชี้ระดับของทักษะ พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย ประกอบด้วย พฤติกรรมย่อย ๆ 5 ชั้น ดังนี้

2.1 การรับรู้ เป็นการให้ผู้เรียนได้รับรู้หลักการปฏิบัติที่ถูกต้อง หรือ เป็นการเลือกหาตัวแบบที่สนใจ

2.2 กระทำตามแบบ หรือ เครื่องชี้แนะเป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนพยายามฝึกตามแบบที่ตนสนใจและพยายามทำซ้ำ เพื่อที่จะให้เกิดทักษะตามแบบที่ตนสนใจให้ได้ หรือ สามารถปฏิบัติงานได้ตามข้อแนะนำ

2.3 การหาความถูกต้อง พฤติกรรมสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องอาศัยเครื่องชี้แนะเมื่อได้กระทำซ้ำแล้วก็พยายามหาความถูกต้องในการปฏิบัติ

2.4 การกระทำอย่างต่อเนื่องหลังจากตัดสินใจเลือกรูปแบบที่เป็นของตัวเอง จะกระทำตามรูปแบบนั้นอย่างต่อเนื่องจนปฏิบัติงานที่ยุ่งยากซับซ้อน ได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องคล่องแคล่ว การที่ผู้เรียนเกิดทักษะได้ต้องอาศัยการฝึกฝนและกระทำอย่างสม่ำเสมอ

2.5 การกระทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ พฤติกรรมที่ได้จากการฝึกอย่างต่อเนื่อง จนสามารถปฏิบัติได้คล่องแคล่วว่องไวโดยอัตโนมัติเป็นไปอย่างธรรมชาติ ซึ่งถือเป็นความสามารถของการปฏิบัติในระดับสูง

3. ด้านเจตพิสัย (Affective Domain) เจตพิสัย เป็นพฤติกรรมด้านจิตใจ

ค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทศนคติ ความเชื่อ ความสนใจและคุณธรรม พฤติกรรมด้านนี้อาจไม่เกิดขึ้นทันที ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และสอดแทรกสิ่งที่ดีงามอยู่ตลอดเวลาจะทำให้พฤติกรรมของผู้เรียนเปลี่ยนไปในแนวทางที่พึงประสงค์ได้ด้านเจตพิสัยจะประกอบด้วยพฤติกรรมย่อย ๆ 5 ระดับ ได้แก่

3.1 การรับรู้ เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่อปรากฏการณ์หรือสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเป็นไปในลักษณะของการแปลความหมายของสิ่งเร้านั้นว่าคืออะไรแล้วจะแสดงออกมาในรูปของความรู้สึกที่เกิดขึ้น

3.2 การตอบสนอง เป็นการกระทำที่แสดงออกมาในรูปของความเต็มใจยินยอมและพอใจต่อสิ่งเร้านั้นซึ่งเป็นการตอบสนองที่เกิดจากการเลือกสรรแล้ว

3.3 การเกิดค่านิยม การเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เป็นที่ยอมรับกันในสังคม การยอมรับนับถือในคุณค่านั้น ๆ หรือปฏิบัติตามในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจนกลายเป็นความเชื่อ แล้วจึงเกิดทัศนคติที่ดีในสิ่งนั้น

3.4 การจัดระบบ การสร้างแนวคิด จัดระบบของค่านิยมที่เกิดขึ้น โดยอาศัยความสัมพันธ์ถ้าเข้ากันได้ก็จะยึดถือต่อไปแต่ถ้าขัดกันอาจไม่ยอมรับอาจจะยอมรับค่านิยมใหม่ โดยยกเลิกค่านิยมเก่า

4. บุคลิกภาพ การนำค่านิยมที่ยึดถือมาแสดงพฤติกรรมที่เป็นนิสัยประจำตัว ให้ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้องตั้งามพฤติกรรมด้านนี้จะเกี่ยวกับความรู้สึกและจิตใจซึ่งจะเริ่มจากการได้รับรู้จากสิ่งแวดล้อมแล้วจึงเกิดปฏิกิริยาโต้ตอบขยายกลายเป็นความรู้สึกด้านต่าง ๆ จนกลายเป็นค่านิยมและยังพัฒนาต่อไปเป็นความคิดอุดมคติ ซึ่งจะเป็นควบคุมทิศทางพฤติกรรมของคน คนจะรู้ดีรู้ชั่วอย่างไรนั้นก็เป็ผลของพฤติกรรมด้านนี้

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครูนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทั้ง 4 ทฤษฎีมาเป็นแนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์ของกระบวนการเรียนรู้ แนวทางในการจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้และแนวทางการวัดและประเมินผลเพื่อให้ครอบคลุมกับคุณลักษณะที่จะส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษา

กระบวนการเรียนรู้

1. ความหมายของกระบวนการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนหรือการใช้วิธีการต่าง ๆ ที่ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระใด ๆ ที่มีการกำหนดจุดมุ่งหมาย สาระ กิจกรรม แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้และการวัดประเมินผลที่มุ่งพัฒนาคนและชีวิต ให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มความสามารถสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน โดยเป็นวิธีการที่มีระบบที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งความรู้ การคิด และทำเป็น นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น (ทิสนา แซมณี. 2545 : 1-6, อรพรรณ บุตรกัตัญญ. 2549 : 43)

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้

มีผู้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ไว้หลายคนแต่ละคนก็มีแนวคิดแตกต่างกันไป ดังนี้

Rogers (1965 : 78) ได้เสนอแนวคิดในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ครูต้องมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสมเพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้ได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพของตนเองและมีความเป็นอิสระในการเรียนรู้การจัดบรรยากาศการเรียนรู้จึงต้องดำเนินการดังนี้ จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสมสนับสนุน

การเรียนรู้ กำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจน จัดหาทรัพยากรในการเรียนรู้ให้เหมาะสม สร้าง
 ความสมดุลระหว่างความรู้กับอารมณ์ จัดให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนโดย
 ไม่ครอบงำ นอกจากนี้ในกระบวนการเรียนรู้จะต้องดำเนินการในประเด็นที่สำคัญ 3 ประการ
 คือ

1. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในกระบวนการเรียนรู้ มีการควบคุม
 สิ่งแวดล้อม และทิศทางการเรียนรู้

2. มีกระบวนการพบปะ ฝึกปฏิบัติ กระบวนการทางสังคม และการค้นหา
 ปัญหา

3. การประเมินผลตนเอง เพื่อทราบความก้าวหน้าและความสำเร็จ
 สุนทร สุนันท์ชัย (2543 : 39) ได้เสนอแนวคิดการจัดกระบวนการเรียนรู้
 ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ 6 ขั้นตอน คือ

1. ตระหนักในปัญหา หมายถึง การเข้าใจว่าเรื่องใดเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไข

2. การหาทางเลือกที่หลากหลาย หมายถึง การกำหนดทางเลือกในการ
 แก้ปัญหา

3. กำหนดทางเลือกที่เหมาะสม หมายถึง การตัดสินใจเลือกทางเลือกที่คาดว่าจะ
 จะแก้ปัญหา

4. การเรียนรู้ปฏิบัติการ หมายถึง การดำเนินการตามทางเลือก

5. การปรับปรุงแก้ไข หมายถึง การรวบรวมข้อมูล และปรับปรุงแก้ไข

6. การประเมินผล หมายถึง การสรุปผลการปฏิบัติการ

สีลาภรณ์ นาคทรพรพ (2538 : 61-64) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของกระบวนการ
 เรียนรู้ ดังนี้

1. กระบวนการเรียนรู้มีลักษณะเป็นกระบวนการกลุ่ม

2. เป็นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง

3. เป็นการเรียนรู้จากปัญหาในชีวิตจริง

4. เป็นการเรียนรู้และทำงานร่วมกัน

3. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้สามารถดำเนินการได้โดยใช้การวิจัยและพัฒนา
 เป็นแนวทางสำคัญการวิจัยและพัฒนาเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ใหม่หรือการประดิษฐ์
 คิดค้นสิ่งใหม่ ประกอบด้วยกระบวนการวิจัย และกระบวนการพัฒนาโดยการวิจัยและพัฒนา

ทางการศึกษาที่ใช้กันมากนั้นเป็นของ Walter Dick และ Lou Carey (อ้างใน อรรถพรณ บุญกัตัญญ. 2549 : 44-43) มีขั้นตอนที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมาย ของการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ ซึ่งรวมถึงการสำรวจความพร้อมและการประเมินความต้องการจำเป็น

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ได้ทักษะเฉพาะ วิธีการและกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ซึ่งบอกระดับความสำเร็จ ของพฤติกรรมหรือทักษะที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมจากทักษะเฉพาะที่ได้จากการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ และจากมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 5 การพัฒนาแบบสอบถาม/แบบวัดที่ใช้ประเมินผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 6 การพัฒนากลยุทธ์ที่จะช่วย ให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 7 การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ เช่น ตำรา คู่มือ เอกสาร สื่อเพื่อใช้ในการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 8 การออกแบบและการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน โดย กำหนดช่วงเวลาในการประเมินตามความเหมาะสม แล้วรวบรวมผลการประเมินและข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ ระหว่างทดลอง

ขั้นตอนที่ 9 การปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 8 และสามารถปรับปรุงการดำเนินงานในขั้นตอนใดก็ได้ตั้งแต่ขั้นที่ 2-8 การดำเนินงานจึงเป็น วงจรย้อนทวนซ้ำกลับได้หลายรอบจนกว่าจะได้กระบวนการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานตามเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ จึงจะดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 10 การประเมินผลสรุป ขั้นตอนนี้เป็นการประเมินขั้นสุดท้ายเพื่อ สรุปผลการวิจัยและพัฒนาทั้งหมดนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

4. แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน

Bergquist and Phillips (1975 : 15) ได้ศึกษาและแบ่งประเภทแบบการเรียนรู้ ของนักศึกษาออกเป็น 6 แบบ โดยถือทัศนคติที่มีต่อการเรียนความคิดเห็นที่มีต่อครูและเพื่อน วิธีการโต้ตอบกันในชั้นเรียนของนักศึกษาเป็นเกณฑ์ โดยได้จำแนกแบบการเรียนรู้และลักษณะ ของผู้เรียนดังนี้

1. แบบอิสระ (Independent) นักศึกษาลักษณะนี้ชอบคิดด้วยตนเอง ชอบทำงานด้วยความคิดเห็นของตนเอง แต่ก็ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน หรือคนอื่นจะเรียนในเนื้อหาวิชาที่รู้สึกว่าคุณค่าและมีความเชื่อมั่นในความสามารถทางการเรียนรู้ของตนเองเป็นอย่างมาก

2. แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance) จะเป็นคนที่ไม่สนใจเนื้อหาวิชาที่เรียนในชั้นเรียน โดยทั่วไปไม่ชอบที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับเพื่อนและอาจารย์ ไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียน

3. แบบร่วมมือ (Collaborative) นักศึกษาลักษณะนี้ มีแบบการเรียนรู้ที่รู้สึกว่า จะสามารถเรียนรู้ได้มากที่สุดด้วยการร่วมมือกัน ในแง่ความคิดเห็นและความสามารถพิเศษของเขาและเพื่อนพยายามที่จะร่วมมือกับอาจารย์ และเพื่อนในกิจกรรมการเรียนการสอนชอบทำงานกับผู้อื่น มีความเห็นว่าห้องเรียนเป็นที่เหมาะสมสำหรับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและเรียนรู้เนื้อหาวิชา

4. แบบพึ่งพา (Dependent) นักศึกษาที่มีลักษณะการเรียนรู้แบบนี้จะเป็นคนที่แสดงถึงความอยากรู้อยากเรียนน้อยมากจะเรียนรู้เฉพาะสิ่งที่กำหนดให้เรียนเท่านั้นจะเห็นว่าอาจารย์และเพื่อน ๆ เป็นแหล่งความรู้และแหล่งที่ช่วยเหลือได้พยายามที่จะแสวงหาคนที่มีความสามารถที่จะแนะนำเขาได้ และต้องการที่จะรับคำสั่ง หรือมีคนบอกให้ทำ

5. แบบแข่งขัน (Competitive) นักศึกษาลักษณะนี้ มักจะเป็นคนที่เรียนรู้ด้วยการพยายามทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีกว่าคนอื่นในชั้นมีความรู้สึกว่าจะต้องแข่งขันกับเพื่อน ๆ เพื่อจะได้รับรางวัล เช่น คะแนนที่ดีกว่าหรือได้รับคำชมจากอาจารย์พวกเขาจะมองบรรยากาศของชั้นเรียนว่าต้องมีการแพ้หรือชนะและเขาต้องเป็นผู้ชนะเสมอ

6. แบบมีส่วนร่วม (Participant) เป็นคนที่ต้องการเรียนรู้เนื้อหาวิชา และชอบจะไปเรียนในชั้นเรียนมีความรู้สึกชอบแม้จะอยู่นอกชั้นเรียนและชอบมีส่วนร่วมไปกับเพื่อนคนอื่น ๆ ในชั้นเรียนมีความรู้สึกว่าจะต้องมีส่วนร่วมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ในกิจกรรมการเรียนการสอน แต่จะมีส่วนร่วมน้อยมากถ้ากิจกรรมนั้นเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตรหรือเป็นกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียน

Mann (1970 :78) ได้ เสนอผลงานวิจัยซึ่งเป็นที่ถูกใจจำแนกแบบการเรียนรู้ของนักศึกษ 8 แบบ คือ

1. แบบยินยอม (The Compliant Students) นักศึกษาแบบนี้อาจจะดีกว่าแบบที่เรียกว่า “นักเรียนดี” ดูเหมือนว่าจะเป็นที่พอใจของชั้นเรียนของอาจารย์ และเพื่อน ๆ ในชั้น

เรียน พวกนี้จะมุ่งไปทำงานอย่างเหนียวแน่นไม่ค่อยสนใจประสบการณ์อื่นที่เกี่ยวข้องกับงาน และพยายามไม่ให้งานอื่นมาแทรกแซงเขาทำงานมีแนว โนม์ที่จะทำงานตามที่ถูกสมมุติให้ทำ โดยไม่มากหรือน้อยเกินไป

2. แบบวิตกกังวลหรือพึ่งพา (The Anxious Dependent Student) กลุ่มนี้เป็นกลุ่มใหญ่และเป็นแบบมีความสำคัญต่ออาจารย์ทุกคนพวกนี้จะพึ่งผู้สอนทั้งความรู้และการช่วยเหลือ และวิตกกังวลมากเกี่ยวกับการประเมินผลวิตกกังวลกับงานในชั้นเรียนประเด็นสำคัญหนึ่งคือ ความรู้สึกที่ไม่มีความสามารถความรู้สึกนี้ผสมผสานกับความกดดันภายนอก โดยเฉพาะจากทางบ้านทำให้นักศึกษาเหล่านี้กังวลเกี่ยวกับเรื่องคะแนน

3. แบบท้อใจ (The Discouraged Workers) แบบนี้มักพูดบ่อย ๆ ว่าไม่พอใจตนเองเมื่อสิ่งใดผิดเขาจะตำหนิตนเอง และไม่เป็นปฏิปักษ์กับคนอื่น

4. แบบอิสระ (The Independent) พวกนี้แก่นักศึกษาอื่น ๆ อย่างชัดเจนโดยทั่วไปดูเหมือนจะเชื่อมั่นตนเองและไม่ค่อยถูกข่มขู่จากผู้สอนจากงานหรือจากเพื่อน นักศึกษา มีความอิสระอย่างมั่นคงขณะที่คนอื่นสับสน วิตกกังวลหรือ ไม่พอใจจะมองรายวิชาอย่างมีวัตถุประสงค์ และทำงานด้วยความคิดสร้างสรรค์ มีแนว โนม์ชอบความสัมพันธ์ทางวิชาการกับอาจารย์ทำงานร่วมกันได้

5. แบบวีรบุรุษ (The Heroes) ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชายเป็นพวกอยู่แนวหน้าเป็นที่รู้จัก มีชื่อเสียงทางการเรียนกับบทบาทการประท้วงผลงานมีทั้งสร้างสรรค์และปฏิบัติ ความภูมิใจในอำนาจเป็นส่วนใหญ่ ที่ทำให้พยายามสร้างเอกลักษณ์โดยการแสดงออก

6. แบบดักยิง (The Snipers) เป็นพวกมองโลกในแง่ร้าย เกี่ยวกับความสามารถของตนเองมองไม่เห็นประโยชน์จากการได้ไปเกี่ยวข้องกับคนอื่นมีความภูมิใจในระดับต่ำเป็นพวกหลบหลีก ไม่ยอมเผชิญหน้ากับอาจารย์สร้างความขัดแย้ง วุ่นวายนำไปสู่การดักทำร้ายมีแนว โนม์เป็นปฏิปักษ์กับผู้สอน

7. แบบเรียกร้องความสนใจ (The Attention Seekers) พวกนี้มีแนว โนม์ทางสังคมมากกว่าด้านสติปัญญาต้องการสร้างความสัมพันธ์กับอาจารย์และผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น พูดคุย แสดงตัว คุยโม้ เล่าเรื่องตลกต่าง ๆ หรือให้เกิดความสนใจเกิดการยอมรับในหมู่เพื่อน ๆ เพื่อคบังความไม่ใส่ใจวิชาการ

8. แบบสงบเงียบ (The Silent Student) พวกนี้ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการอภิปรายในกิจกรรมการเรียนพูดน้อย มักเงียบเฉยไม่ค่อยทำอะไรไม่ว่านอกหรือในห้องเรียนสัมพันธ์กับผู้สอนและผู้เรียนน้อยการสนับสนุนช่วยเหลือก็น้อยมีส่วนร่วมในกิจกรรมน้อย

สรุปได้ว่า กระบวนการเรียนรู้เป็นวิธีการดำเนินการตามขั้นตอนตามลำดับ ตามระยะ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง กำหนดทางเลือกที่เหมาะสม ดำเนินการตามทางเลือก ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไข และกระบวนการจะต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องกระทั้งมีคุณภาพสามารถนำไปทดลองใช้ได้

รูปแบบการจัดการเรียนการสอน

1. ความหมายของรูปแบบการสอน

Sayler and others (1981 : 46) ได้ให้ความหมายของ รูปแบบการสอน (Teaching Model) ว่าหมายถึง แบบหรือแผนของการสอนที่มีการจัดกระทำพฤติกรรมขึ้นจำนวนหนึ่งซึ่งมีความแตกต่างกัน เพื่อจุดหมายหรือเน้นเฉพาะเจาะจงอย่างหนึ่งอย่างใด

Chauhan (1983 : 178) ให้ความหมายรูปแบบการสอนว่า หมายถึง แบบของการสอนที่วางไว้เป็นกระบวนการ โดยมีการกำหนดสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมของการสอนว่า ผู้เรียนและผู้สอนจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไรที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้

Duke (1990 : 45) ให้ความหมายรูปแบบการสอนว่าเป็นโมโนทัศน์สำหรับการสอนโดยทั่วไปที่ได้จากทฤษฎีการศึกษาและมีข้อตกลงพื้นฐานเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนควรเรียนและวิธีการเรียน บางครั้งรูปแบบการสอนจะมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมทำให้รู้ถึงประสิทธิภาพของรูปแบบการสนั้น ๆ มากขึ้น รูปแบบการสอนจะเน้นหน้าที่ในการสอน ครูต้องได้รับการฝึกฝนมาโดยเฉพาะ และรูปแบบการสอนแต่ละรูปแบบจะมีข้อจำกัดและข้อดีต่างกัน ไม่มีรูปแบบใดที่เหมาะสมเป็นสากล

Gunter, Estes & Schwab (1995 : 69) กล่าวไว้ว่ารูปแบบการสอน (Instructional model) หมายถึง รูปแบบหรือแบบพิมพ์เขียวสำหรับการสอนซึ่งจะบอกถึงลำดับขั้นตอนการเตรียมการ การจัดกิจกรรมและการประเมินผลของการจัดการเรียนการสอนตามเป้าหมายหรือผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นของรูปแบบการสนั้น ๆ คล้ายกับแบบพิมพ์เขียวสำหรับการสร้างบ้านซึ่งจะบอกถึงแปลน การใช้วัสดุ สำหรับการสร้างตัวบ้านให้ได้ตามแบบที่ได้วางไว้ ซึ่งรูปแบบการสอนหนึ่ง ๆ จะถูกออกแบบเพื่อมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ

Joyce and Weil (2000 : 28) กล่าวไว้ว่ารูปแบบการสอน หมายถึง รายละเอียดของการจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และเกิดการเรียนรู้ รายละเอียดดังกล่าวช่วยในการวางแผนหลักสูตร หน่วยการเรียนการสอนและแผนการสอน และช่วยใน

การออกแบบอุปกรณ์การเรียนการสอนที่รวมไปถึงหนังสือเรียน แบบฝึกหัด โปรแกรมการเรียนรู้อินเทอร์เน็ตช่วยสอน

จากแนวคิดของรูปแบบการสอนที่กล่าวมาสรุปได้ว่า รูปแบบการสอน หมายถึง กรอบความคิดเกี่ยวกับการสอน (Teaching) และการเรียนรู้ (Learning) ซึ่งได้จัดขึ้นตามหลักปรัชญา ความเชื่อ ทฤษฎีรองรับอย่างชัดเจน เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้ จิตวิทยาแล้วอาศัย ยุทธศาสตร์การสอน (Strategies) วิธีสอน (Method) และเทคนิคการสอน (Techniques) ลำดับขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอน การเตรียมการ สื่อการสอน และการประเมินผลโดยผ่านขั้นตอนการสร้างอย่างเป็นระบบเพื่อช่วยให้สภาพการเรียนการสอนเป็นไปตามหลักการและจุดประสงค์ที่กำหนดเกิดผลทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในการเรียนการสอนของครูและจุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียน

2. การจัดกลุ่มของรูปแบบการสอน

Saylor and others (1981 : 96) ได้จัดกลุ่มของรูปแบบการสอน ตามแบบของหลักสูตร 5 แบบ โดยพิจารณาความเกี่ยวข้องสอดคล้องของรูปแบบการสอนกับหลักสูตรแต่ละประเภท รูปแบบการสอนตามแนวคิดนี้ จัดแบ่งเป็น 5 กลุ่มได้แก่

1. รูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรที่เน้นเนื้อหาวิชา (Subject Matter/Discipline) เช่น การบรรยาย การอภิปราย การถามคำถาม เป็นต้นรูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรที่เน้นสมรรถภาพ (Specific Competencies/Technology) เช่น การทำแบบฝึกหัด การทบทวน และบทเรียน โปรแกรม เป็นต้น
2. รูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรที่เน้นคุณลักษณะ (Human Traits/Processes) เช่น การค้นคว้าเป็นกลุ่ม การเรียนแบบสืบสวนสอบสวน เป็นต้น รูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรที่เน้นกิจกรรมและปัญหาสังคม (Social Functions/Activities) เช่น การเรียนแบบเอกเทศ หรือการเรียนด้วยตนเอง เป็นต้น

Joyce and Weil (2000 : 48) ได้เสนอการจัดรูปแบบการสอนไว้ 4 กลุ่ม ได้แก่

1. รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาคน (The Personal Family) เน้นการพัฒนาที่ตัวบุคคล กระบวนการสร้าง การพัฒนาเอกลักษณ์และอารมณ์ของตนเอง มุ่งสอนให้รู้จักการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม เช่น การสอนแบบไม่สั่งการ (Nondirective Teaching) การสอนเพื่อเพิ่มมโนทัศน์ในตนเอง (Enhancing Self Concept)
2. รูปแบบการสอนที่เน้นปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (The Social Family) เน้นความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นโดยใช้การประนีประนอมในการแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมกับผู้อื่น

ตามหลักประชาธิปไตย การทำงานร่วมกัน เช่น การสอนแบบค้นคว้าทำงานเป็นกลุ่ม (Group Investigation) การแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) การศึกษาสังคมด้วยคำถาม (Jurisprudentia L Inquiry) เป็นต้น

3. รูปแบบการสอนที่เน้นการจัดกระบวนการ หรือกระบวนการคิด (The Information Processing Family) มุ่งเน้นความสำคัญที่สมรรถภาพทางการคิดของผู้เรียนและวิธีการต่าง ๆ ในการพัฒนากระบวนการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล เช่น การสอนการคิดเชิงอนุมาน (Inductive Thinking) การสอนมโนทัศน์ (Concept Attainment) การสอนและฝึกการสืบสวน (Inquiry Training) การสอนจำ (Memorization) การสอนโครงสร้างทางความคิด (Advance Organizer) เป็นต้น

4. รูปแบบการสอนที่เน้นค่ายพฤติกรรม (The Behavioral Family) ได้รับความคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้เชิงพฤติกรรม เน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียน เช่น การสอนเพื่อให้ความควบคุมตนเอง (Learning Self-Control) การเรียนแบบรอบรู้ (Mastery Learning) การฝึกฝนตนเอง (Training and Self-Control) การเรียนรู้แบบมีเงื่อนไข (The Condition of Learning) เป็นต้น

Cole (1987; อ้างถึงใน สุภวรรธ เล็กวิไล. 2539 : 10) ได้จัดรูปแบบการสอนโดยพิจารณาในแง่การสอนที่มีผลต่อผู้สอนและผู้เรียนในลักษณะต่างกันซึ่งได้สรุปมาจากการสอนตามแนวคิดของคนอื่น ๆ รูปแบบการสอนของมีดังนี้

1. รูปแบบที่เน้นบุคลิกลักษณะ (The Personal Model) เน้นว่าในการสอนผู้สอนจะต้องมีบุคลิกลักษณะที่ดี เช่น มีความเมตตา มีคุณธรรม เป็นตัวอย่างให้กับผู้เรียนได้ มุ่งให้ครูพัฒนาบุคลิกภาพ

2. รูปแบบแนวพฤติกรรมนิยม (The Behaviorist Model) เป็นรูปแบบที่นำแนวคิดในการวางเงื่อนไขตามแนวพฤติกรรมนิยมมาใช้ในการปรับพฤติกรรมของผู้เรียนในห้องเรียน โดยครูเป็นผู้กำหนดวางเงื่อนไขต่าง ๆ เช่น การจัดสภาพแวดล้อม การให้รางวัล การลงโทษ เป็นต้น ข้อดีของรูปแบบนี้ คือ จะใช้ได้ดีกับผู้เรียนที่มีความสามารถระดับต่ำ เหมาะกับทักษะการสอนให้อ่านออก เขียนได้ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐาน ๆ แต่ก็มีข้อจำกัด คือ มีลักษณะกำหนดตายตัว ยึดหยุ่นน้อย ผู้สอนจะปรับให้เข้ากับลักษณะของตนเองได้ยากไม่เหมาะกับการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดในระดับสูง เช่น ความคิดเชิงวิจารณ์ ความคิดสร้างสรรค์

3. รูปแบบที่เน้นการฝึกทักษะการสอน (The Teaching Skills Model) บางครั้งเรียนว่าการสอนแบบจุลภาค (Microteaching) เป็นการเน้นฝึกทักษะการสอนเหมาะสำหรับการ

สอนนักศึกษาครู เน้นให้ผู้เรียน ได้ฝึกพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการสอน เช่น การอธิบาย การตั้งคำถาม การจัดชั้นเรียน เป็นต้น เป็นการฝึกกลุ่มย่อยในห้องปฏิบัติการสอนมีข้อจำกัดคือ การขาดการบูรณาการเพื่อไปใช้ในชีวิตจริงเพราะมีการแบ่งฝึกเป็นทักษะย่อยสภาพของการฝึกในห้องปฏิบัติการย่อมแตกต่างจากสภาพเป็นจริง

4. รูปแบบที่เน้นบทบาทของผู้สอน (The Roles Model) รูปแบบนี้มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาและสังคมวิทยาที่เน้นเรื่องการรับบทบาทต่าง ๆ ในสังคมมาใช้ปรับบุคลิกลักษณะ ทักษะและพฤติกรรมที่แสดงออกในการสอน ผู้สอนอาจต้องแสดงหลายบทบาท เช่น เป็นผู้ช่วยเหลือ ผู้แนะแนว ผู้บริหาร ผู้นำกลุ่มขึ้นอยู่กับสถานการณ์การสอน

5. รูปแบบที่เน้นกลวิธีหรือเทคนิควิธี (The Subject Method or Techniques Model) รูปแบบนี้เชื่อว่า หัวข้อต่าง ๆ ของเนื้อหาวิชา แต่ละเนื้อหาวิชานั้นจะต้องใช้เทคนิคเฉพาะ หรือวิธีการที่มีลำดับขั้นตอนที่แน่นอนเป็นขั้นตอนเฉพาะวิชานั้น ๆ ทำให้มีข้อจำกัด คือ ผู้สอนจะติดอยู่กับลำดับขั้นตอนการสอนที่ใช้อยู่ไม่สามารถปรับเปลี่ยนไปใช้กับเนื้อหาอื่นได้ และมักจะละเลยไม่สร้างแรงจูงใจให้เกิดในตัวผู้เรียน หรือแม้แต่การจัดสภาพชั้นเรียน

6. รูปแบบที่เน้นหลักการสอน (The Teaching Principle Model) รูปแบบนี้มีความเชื่อพื้นฐานว่า ในการสอนเนื้อหาต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพตามสถานการณ์ที่แตกต่างกัน นั้น มีหลักการสอนที่จะช่วยกำหนด ซึ่งแนะการสอน หลักการสอนเหล่านี้จะช่วยให้ครูตัดสินใจเลือกยุทธศาสตร์การสอน เลือกวิธีการและเทคนิคการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ได้

รูปแบบการสอนของโคลมีลักษณะแตกต่างไปจากแนวคิดของผู้อื่นตรงที่มองกว้างออกไปถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการสอน เช่น ตัวครู บทบาทครู การฝึกครู ซึ่งต่างจากผู้อื่นที่มองรูปแบบการสอนในเชิงวิธีสอนแบบต่าง ๆ เช่นการบรรยาย การให้เรียนรู้ด้วยตนเอง การปรับพฤติกรรม เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดของโคลมาใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Learning Achievement)

3.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Learning Achievement) เป็นผลที่เกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา มีนักการศึกษาได้ให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้หลากหลายดังนี้

ปรียทิพย์ บุญคง (2546 : 7) ให้ความหมายของคำว่า ผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการทำงานที่ต้องอาศัยความพยายามอย่างมากซึ่งเป็นผลมาจากการกระทำที่ต้องอาศัยทั้งความสามารถทั้งทางร่างกายและทางสติปัญญา ดังนั้นผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนจึงเป็นขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการเรียนโดยอาศัยความสามารถเฉพาะตัวบุคคล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจได้จากกระบวนการที่ไม่ต้องอาศัยการทดสอบ เช่น การสังเกต หรือการตรวจการบ้าน หรืออาจได้ในรูปของเกรดจากโรงเรียนซึ่งต้องอาศัยกระบวนการที่ซับซ้อน และระยะเวลานานพอสมควร หรืออาจได้จากการวัดแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป

ไพศาล หวังพานิช (2536 : 89) ให้ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอนเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการฝึกอบรมหรือการสอบ จึงเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถของบุคคลว่าเรียนแล้วมีความรู้เท่าใด สามารถวัดได้โดยการใช้แบบทดสอบต่าง ๆ เช่น ใช้ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ข้อสอบวัดภาคปฏิบัติสามารถวัดได้ 2 รูปแบบ ดังนี้

1. การวัดด้านปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติ โดยทักษะของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนแสดงความสามารถดังกล่าวในรูปของการกระทำจริง ให้ออกเป็นผลงาน การวัดต้องใช้ข้อสอบภาคปฏิบัติ

2. การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหา ซึ่งเป็นประสบการณ์เรียนรวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่าง ๆ สามารถวัดได้โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์

สมพร เชื้อพันธ์ (2547 : 53) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงความสามารถ ความสำเร็จและสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนที่ได้จากการเรียนรู้อันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน การฝึกฝนหรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคลซึ่งสามารถวัดได้จากการทดสอบด้วยวิธีการต่าง ๆ

พิมพันธ์ เศรษฐคุปต์ และเพยาวี ยินดีสุข (2548 : 125) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ขนาดของความสำเร็จที่ได้จากกระบวนการเรียนการสอน

ปราณี กองจินดา (2549 : 42) ได้ให้ความหมายว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงความสามารถหรือผลสำเร็จที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์เรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย และยังได้จำแนกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ตามลักษณะของวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการวัด การเปลี่ยนแปลงและประสบการณ์การเรียนรู้ ในเนื้อหาสาระที่เรียนมาแล้วว่าเกิดการเรียนรู้เท่าใดมีความสามารถชนิดใด

โดยสามารถวัดได้จากแบบทดสอบวัดสัมฤทธิ์ในลักษณะต่าง ๆ และการวัดผลตามสภาพจริง เพื่อบอกถึงคุณภาพการศึกษา

3.2 ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

สมนึก ภักดิ์ทิษณี (2546 : 78-82) ได้ให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง แบบทดสอบวัดสมรรถภาพทางสมองต่าง ๆ ที่นักเรียนได้รับการเรียนรู้ผ่านมาแล้ว ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ แบบทดสอบที่ครูสร้างกับแบบทดสอบมาตรฐานแต่เนื่องจากครูต้องทำหน้าที่วัดผลนักเรียน คือเขียนข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ตนได้สอนซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับแบบทดสอบที่ครูสร้างและมีหลายแบบแต่ที่นิยมใช้มี 6 แบบ ดังนี้

1. ข้อสอบแบบอัตนัยหรือความเรียง ลักษณะทั่วไปเป็นข้อสอบที่มีเฉพาะคำถาม แล้วให้นักเรียนเขียนตอบอย่างเสรี เขียนบรรยายตามความรู้ละข้อคิดเห็นแต่ละคน
2. ข้อสอบแบบกาถูก-ผิด ลักษณะทั่วไปถือได้ว่าข้อสอบแบบกาถูก-ผิด คือ ข้อสอบแบบเลือกตอบที่มี 2 ตัวเลือกแต่ตัวเลือกดังกล่าวเป็นแบบคงที่และมีความหมายตรงกันข้าม เช่น ถูก-ผิด ใช่-ไม่ใช่ จริง-ไม่จริง เหมือนกัน-ต่างกัน เป็นต้น
3. ข้อสอบแบบเติมคำ ลักษณะทั่วไปเป็นข้อสอบที่ประกอบด้วยประโยคหรือข้อความที่ยังไม่สมบูรณ์ให้ผู้ตอบเติมคำหรือประโยค หรือข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ นั้น เพื่อให้มีใจความสมบูรณ์และถูกต้อง
4. ข้อสอบแบบตอบสั้น ๆ ลักษณะทั่วไป ข้อสอบประเภทนี้คล้ายกับข้อสอบแบบเติมคำ แต่แตกต่างกันที่ข้อสอบแบบตอบสั้น ๆ เขียนเป็นประโยคคำถามสมบูรณ์ (ข้อสอบเติมคำเป็นประโยคที่ยังไม่สมบูรณ์) แล้วให้ผู้ตอบเป็นคนเขียนตอบ คำตอบที่ต้องการจะสั้นและกะทัดรัดได้ใจความสมบูรณ์ไม่ใช่เป็นการบรรยายแบบข้อสอบอัตนัยหรือความเรียง
5. ข้อสอบแบบจับคู่ ลักษณะทั่วไปเป็นข้อสอบเลือกตอบชนิดหนึ่งโดยมีคำหรือข้อความแยกจากกันเป็น 2 ชุด แล้วให้ผู้ตอบเลือกจับคู่ว่าแต่ละข้อความในชุดหนึ่ง (ตัวยืน) จะคู่กับคำ หรือข้อความใดในอีกชุดหนึ่ง (ตัวเลือก) ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างไรหนึ่งตามทีผู้ออกข้อสอบกำหนดไว้

6. ข้อสอบแบบเลือกตอบ ลักษณะทั่วไปข้อสอบแบบเลือกตอบนี้จะประกอบด้วย 2 ตอน ตอนนำหรือคำถามกับตอนเลือกในตอนเลือกนี้จะประกอบด้วยตัวเลือกที่เป็นคำตอบถูกและตัวเลือกที่เป็นตัวลวงปกติจะมีคำถามที่กำหนดให้นักเรียนพิจารณาแล้วหาตัวเลือกที่ถูกต้องมากที่สุดเพียงตัวเลือกเดียวจากตัวเลือกอื่น ๆ และคำถามแบบเลือกตอบที่นิยมใช้ตัวเลือกที่ใกล้เคียงกัน คูณกัน ๆ จะเห็นว่าทุกตัวเลือกถูกหมดแต่ความจริงมีน้ำหนักถูกมากน้อยต่างกัน

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543 : 96) ได้กล่าวถึงแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทำนองเดียวกันว่า หมายถึง แบบทดสอบที่วัดความรู้ของนักเรียนที่ได้เรียนไปแล้ว ซึ่งมักจะเป็นข้อคำถามให้นักเรียนตอบด้วยกระดาษและดินสอกับให้นักเรียนปฏิบัติจริง

พิชิต ฤทธิจรรยา (2545 : 96) ได้กล่าวถึงแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงแบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ ทักษะ และความสามารถทางวิชาการที่นักเรียนได้เรียนรู้มาแล้วว่าบรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้เพียงใด

สิริพร ทิพย์คง (2545 : 193) ได้ให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ชุดคำถามที่มุ่งวัดพฤติกรรมกรเรียนของนักเรียนว่ามีความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพด้านสมองด้านต่าง ๆ ในเรื่องที่เรียนรู้ไปแล้วมากน้อยเพียงใด

สมพร เชื้อพันธ์ (2547 : 59) ได้ให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบหรือชุดของข้อสอบที่ใช้วัดความสำเร็จหรือความสามารถในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนที่เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนว่าผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้เพียงใด

จากความหมาย ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่วัดความรู้ ความสามารถทางการเรียนด้านเนื้อหา ด้านวิชาการและทักษะต่าง ๆ ของวิชาต่าง ๆ

3.3 หลักเกณฑ์ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากนักการศึกษาหลาย ๆ ท่าน ที่กล่าวถึงหลักเกณฑ์ไว้สอดคล้องกันและได้ลำดับเป็นขั้นตอนดังนี้

1. เนื้อหาหรือทักษะที่ครอบคลุมในแบบทดสอบนั้นจะต้องเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้แบบทดสอบวัดนั้นถ้านำไปเปรียบเทียบกับกันจะต้องให้ทุกคนมี โอกาสเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น ได้ครอบคลุมและเท่าเทียมกัน

3. วัดให้ตรงกับจุดประสงค์ การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรจะวัดตามวัตถุประสงค์ทุกอย่างของการสอน และจะต้องมั่นใจว่าได้วัดสิ่งที่ต้องการจะวัดได้จริง

4. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการวัดความเจริญงอกงามของนักเรียน การเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าไปสู่วัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้น ครูควรจะทราบมาก่อนเรียนนักเรียนมีความรู้ความสามารถอย่างไร เมื่อเรียนเสร็จแล้วมีความรู้แตกต่างจากเดิมหรือไม่ โดยการทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน

5. การวัดผลเป็นการวัดผลทางอ้อม เป็นการยากที่จะใช้ข้อสอบแบบเขียนตอบวัดพฤติกรรมตรง ๆ ของบุคคลได้ สิ่งที่วัดได้ คือ การตอบสนองต่อข้อสอบ ดังนั้น การเปลี่ยนวัตถุประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่จะสอบ จะต้องทำอย่างรอบคอบและถูกต้อง

6. การวัดการเรียนรู้ เป็นการยากที่จะวัดทุกสิ่งทุกอย่างที่สอนได้ภายในเวลาจำกัด สิ่งที่วัดได้เป็นเพียงตัวแทนของพฤติกรรมทั้งหมดเท่านั้น ดังนั้นต้องมั่นใจว่าสิ่งที่วัดนั้นเป็นตัวแทนแท้จริงได้

7. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเครื่องช่วยพัฒนาการสอนของครู และเป็นเครื่องช่วยในการเรียนของเด็ก

8. ในการศึกษาที่สมบูรณ์นั้น สิ่งสำคัญไม่ได้อยู่ที่การทดสอบแต่เพียงอย่างเดียวการทบทวนการสอนของครูก็เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

9. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรจะเน้นในการวัดความสามารถในการใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ หรือการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ

10. ควรใช้คำถามให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและวัตถุประสงค์ที่วัด

11. ให้ข้อสอบมีความเหมาะสมกับนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ความยากง่ายพอเหมาะ มีเวลาพอสำหรับนักเรียนในการทำข้อสอบ

สรุปได้ว่า ในการสร้างแบบทดสอบให้มีคุณภาพ วิธีการสร้างแบบทดสอบที่เป็นคำถาม เพื่อวัดเนื้อหาและพฤติกรรมที่สอนไปแล้วต้องตั้งคำถามที่สามารถวัดพฤติกรรม การเรียนการสอนได้อย่างครอบคลุมและตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

3.4 ชนิดของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2538 : 146) ได้ให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า เป็นแบบทดสอบที่วัดความรู้ของนักเรียน

หลังจากที่ได้เรียนไปแล้วซึ่งมักจะเป็นข้อคำถามให้นักเรียนตอบด้วยกระดาษและดินสอกับให้นักเรียนปฏิบัติจริง ซึ่งแบ่งแบบทดสอบประเภทนี้เป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบทดสอบของครู หมายถึง ชุดของข้อคำถามที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้น เป็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับความรู้ที่นักเรียนได้เรียนในห้องเรียน เป็นการทดสอบว่านักเรียนมีความรู้มากแค่ไหนนอกพร่องในส่วนใดจะได้สอนซ่อมเสริม หรือเป็นการวัดเพื่อดูความพร้อมที่จะเรียนในเนื้อหาใหม่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของครู

2. แบบทดสอบมาตรฐาน หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชา หรือจากครูที่สอนวิชานั้น แต่ผ่านการทดลองหาคุณภาพหลายครั้ง จนมีคุณภาพดีจึงสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบนั้น สามารถใช้หลักและเปรียบเทียบผลเพื่อประเมินค่าของการเรียนการสอนในเรื่องใด ๆ ก็ได้ แบบทดสอบมาตรฐานจะมีคู่มือดำเนินการสอบบอกถึงวิธีการ และยังมีมาตรฐานในด้านการแปลคะแนนด้วยทั้งแบบทดสอบของครูและแบบทดสอบมาตรฐาน จะมีวิธีการในการสร้างข้อคำถามที่เหมือนกัน เป็นคำถามที่วัดเนื้อหาและพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

2.1 วัดด้านการนำไปใช้

2.2 วัดด้านการวิเคราะห์

2.3 วัดด้านการสังเคราะห์

2.4 วัดด้านการประเมินค่า

3.5 ลักษณะของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ดี

สิริพร ทิพย์คง (2545 : 195) และพิชิต ฤทธิ์จรูญ (2545 : 135 – 161) ได้กล่าวถึงลักษณะของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ดีไว้ดังนี้

1. ความเที่ยงตรง เป็นแบบทดสอบที่สามารถนำไปวัดในสิ่งที่เราต้องการวัดได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ตรงตามจุดประสงค์ที่ต้องการวัด

2. ความเชื่อมั่น แบบทดสอบที่มีความเชื่อมั่น คือ สามารถวัดได้คงที่ไม่ว่าจะวัดกี่ครั้งก็ตาม เช่น ถ้านำแบบทดสอบไปวัดกับนักเรียนคนเดิมคะแนนจากการสอบทั้งสองครั้งควรมีความสัมพันธ์กันดี เมื่อสอบได้คะแนนสูงในครั้งแรกก็ควรได้คะแนนสูงในการสอบครั้งที่สอง

3. ความเป็นปรนัย เป็นแบบทดสอบที่มีคำถามชัดเจน เฉพาะเจาะจง ความถูกต้องตามหลักวิชา และเข้าใจตรงกัน เมื่อนักเรียนอ่านคำถามจะเข้าใจตรงกัน ข้อคำถามต้องชัดเจนอ่านแล้วเข้าใจตรงกัน

4. การถามลึก หมายถึง ไม่ถามเพียงพฤติกรรมขั้นความรู้ความจำ โดยถามตามตำราหรือถามตามที่ครูสอน แต่พยายามถามพฤติกรรมขั้นสูงกว่าขั้นความรู้ความจำได้แก่ ความเข้าใจการนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินค่า

5. ความยากง่ายพอเหมาะ หมายถึง ข้อสอบที่บอกให้ทราบว่าข้อสอบข้อนั้นมีคนตอบถูกมากหรือตอบถูกน้อย ถ้ามีคนตอบถูกมากข้อสอบข้อนั้นก็ง่ายและถ้ามีคนตอบถูกน้อยข้อสอบข้อนั้นก็ยาก ข้อสอบที่ยากเกินความสามารถของนักเรียนจะตอบได้นั้นก็ไม่มี ความหมาย เพราะไม่สามารถจำแนกนักเรียนได้ว่าใครเก่งใครอ่อน ในทางตรงกันข้ามถ้า ข้อสอบง่ายเกินไปนักเรียนตอบได้หมด ก็ไม่สามารถจำแนกได้เช่นกัน ฉะนั้นข้อสอบที่ดีควรมีความยากง่ายพอเหมาะ ไม่ยากเกินไปไม่ง่ายเกินไป

6. อำนาจจำแนก หมายถึง แบบทดสอบนี้สามารถแยกนักเรียนได้ว่าใครเก่งใครอ่อน โดยสามารถจำแนกนักเรียนออกเป็นประเภท ๆ ได้ทุกระดับอย่างละเอียดตั้งแต่ อ่อนสุดจนถึงเก่งสุด

7. ความยุติธรรม คำถามของแบบทดสอบต้องไม่มีช่องทางชี้แนะให้นักเรียนที่ฉลาดใช้ไหวพริบในการเอาได้ถูกต้องและไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนที่เกียจคร้านซึ่งดูตำราอย่างคร่าว ๆ ตอบได้ และต้องเป็นแบบทดสอบที่ไม่ลำเอียงต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

สรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ดี ต้องเป็นแบบทดสอบที่มีความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น ความเป็นปรนัย ถามลึก มีความยากง่ายพอเหมาะ มีค่าอำนาจจำแนก และมีความยุติธรรม

4. แนวคิดทฤษฎี เกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจในการทำงานมีความเกี่ยวข้องกับความต้องการของมนุษย์และการ จูงใจโดยตรง ได้มีผู้ศึกษาค้นคว้าและเขียนไว้มากมาย แต่ในที่นี้จะขอนำมากล่าวเฉพาะ หลักการและทฤษฎีที่สำคัญพอสังเขป ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 775) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า หมายถึง พอใจ ชอบใจ ความรู้ที่มีความสุขหรือความพอใจเมื่อได้รับความสำเร็จ หรือได้รับสิ่ง ที่ต้องการ

วิรุฬ พรรณเทวี (2542 : 111) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า หมายถึง ความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าจะคาดหวังกับสิ่งใด สิ่งหนึ่งอย่างไร ถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมากและได้รับการตอบสนองด้วยดีจะมีความพึง

พอใจมาก แต่ในทางตรงกันข้ามอาจผิดหวังหรือไม่พึงพอใจเป็นอย่างยิ่งเมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตนตั้งใจไว้ว่ามีมากหรือน้อย

คณิต ดวงหัตถ์ (2537 : 15) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจว่า หมายถึง ความรู้สึกชอบ หรือพอใจของบุคคลที่มีต่อการทำงานและองค์ประกอบหรือสิ่งจูงใจอื่น ๆ ถ้างานที่ทำหรือองค์ประกอบเหล่านั้นตอบสนองความต้องการของบุคคลได้บุคคลนั้น จะเกิดความพึงพอใจในงานขึ้นจะอุทิศเวลา แรงกาย แรงใจ รวมทั้งสติปัญญาให้แก่งานของตนให้ บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

Vroom (1990 : 90) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจกับทัศนคติเป็นคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกันมากจนสามารถใช้แทนกันได้โดยให้คำอธิบายความหมายของทั้งสองคำนี้ว่า หมายถึง ผลจากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งนั้นและทัศนคติด้านลบจะแสดงให้เห็น สภาพความไม่พึงพอใจ

Good (1973 : 320) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง สภาพ คุณภาพ หรือระดับความพึงพอใจซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจต่าง ๆ และทัศนคติที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นทัศนคติที่เป็นนามธรรม เกี่ยวกับจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่สามารถมองเห็นรูปร่างได้นอกจากนี้ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกด้านบวกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอาจจะเกิดขึ้นจากความคาดหวังหรือเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการให้แก่บุคคลได้ซึ่งความพึงพอใจที่เกิดขึ้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามค่านิยมและประสบการณ์ของตัวบุคคล

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

1. ความหมาย ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน (Classroom Action Research)

การวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน คือ การวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนในชั้นเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนและนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนหรือส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนเป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ทันที และสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของตนเองและกลุ่มเพื่อนร่วมงานในโรงเรียน ได้มีโอกาสวิพากษ์วิจารณ์ แสดงในตารางที่ 5 ดังนี้ (อ้างอิงจาก สุวิมล ว่องวานิช. 2543 : 15)

ตารางที่ 5 แสดงลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

การวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน คือ การวิจัยที่มีลักษณะ	
ใคร	ครูผู้สอนในห้องเรียน
ทำอะไร	ทำการแสวงหาวิธีการแก้ไขปัญหา
ที่ไหน	ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน
เมื่อไร	ในขณะที่การเรียนการสอนกำลังเกิดขึ้น
อย่างไร	ด้วยวิธีการงานวิจัยที่มีวงจรการทำงานต่อเนื่องและสะท้อนกลับการทำงานของตนเอง (Self-Reflection) โดยขั้นตอนหลัก คือ การทำงานตามวงจร PAOR (Plan, Act, Observe, Reflect & Revise)
เพื่อจุดมุ่งหมายใด	มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน
ลักษณะเด่นของการวิจัย	เป็นกระบวนการวิจัยที่ทำอย่างรวดเร็ว โดยครูผู้สอนนำวิธีการแก้ปัญหาที่ตนเองคิดขึ้นไปทดลองใช้กับผู้เรียนทันทีและสังเกตผลการแก้ปัญหานั้น มีการสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนครูในโรงเรียน เป็นการวิจัยแบบร่วมมือ (Collaborative Research)

จากตารางที่ 5 ตามแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนสามารถสรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนต้องมีการดำเนินงานที่เป็นวงจรต่อเนื่อง มีกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม และเป็นกระบวนการที่เป็นส่วนหนึ่งของการทำงานปกติ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่สามารถปฏิบัติได้จริง การนำแนวทางการวิจัยปฏิบัติการไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนขณะที่กิจกรรมการเรียนการสอนกำลังดำเนินอยู่ก็ต้องการวิจัยเพื่อแสวงหาวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างเรียนและทำการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาผู้เรียนควบคู่กันไป กิจกรรมการเรียนการสอน การวิจัยและการพัฒนาจึงเกิดขึ้นในการปฏิบัติงานพร้อมกันในการทำงานปกติ

2. ประโยชน์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาวิชาชีพครู เนื่องจากให้ข้อค้นพบที่ได้มาจากกระบวนการสืบค้นที่เป็นระบบและ

เชื่อถือได้ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ และครูเกิดการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาผู้ที่มีส่วนร่วม นำไปสู่การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้และด้วยหลักการสำคัญของการวิจัยปฏิบัติที่เน้นการสะท้อนผล ทำให้การวิจัยแบบนี้ส่งเสริมบรรยากาศของการทำงานแบบประชาธิปไตยที่ทุกฝ่ายเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และยอมรับในการข้อค้นพบร่วมกัน

3. ข้อจำกัดของการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้

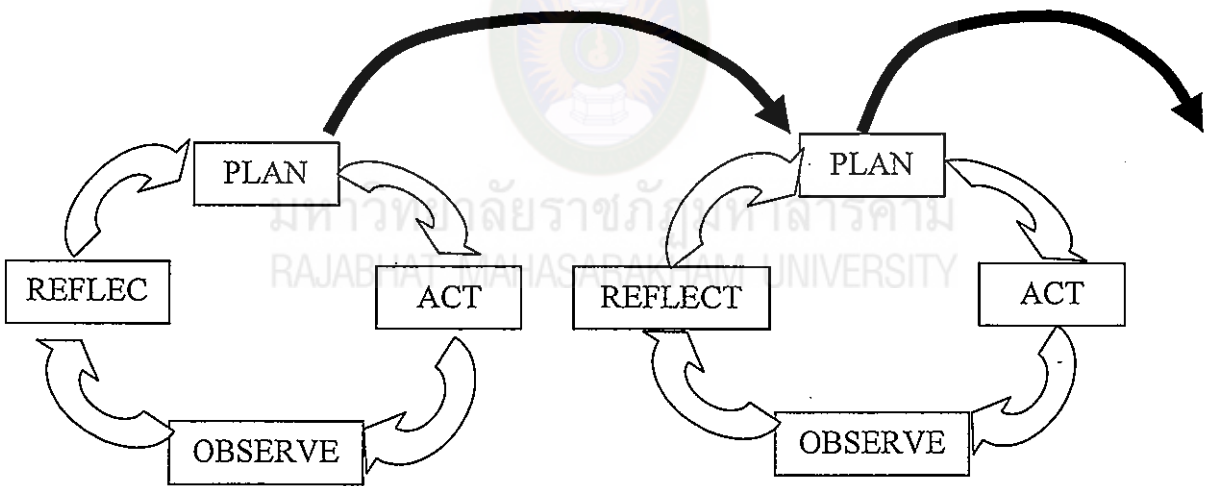
แม้การวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้จะมีประโยชน์มากมายแต่โดยธรรมชาติและหลักการของการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ก็ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดของการวิจัยแบบนี้หลายประการเช่นกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการวิจัยส่งผลกระทบต่อขอบเขตและขนาดของการวิจัย การวิจัยแบบนี้มักจะมีขนาดเล็กซึ่งทำให้มีผลต่อความเป็นตัวแทนของข้อค้นพบ จึงก่อให้เกิดข้อจำกัดในการสรุปอ้างอิงผลการวิจัย
2. งานทั่วไปไม่ยอมให้มีตัวแปรภายนอกส่งผลกระทบต่อผลการวิจัยให้สามารถควบคุมตัวแปรภายนอกได้และก็สามารถดำเนินการจัดการกระทำได้ แต่สำหรับงานวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้มักมีปัญหาในประเด็นนี้ เนื่องจากสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนจะปล่อยให้ไปไปตามธรรมชาติ ข้อค้นพบที่ได้รับบางครั้งไม่สามารถยืนยันได้หนักแน่นว่าเนื่องมาจากปัจจัยใด แต่ทราบได้ที่ปัญหาในชั้นเรียนหมดไป ก็ถือว่าการวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จ
3. ธรรมชาติของงานวิจัยถูกกำหนดด้วยเงื่อนไขที่มีเรื่องของคุณธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยในการทำงาน ทำให้การทดลองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานอาจทำได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากสิ่งที่ทดลองก็ยังไม่ได้ตรวจสอบยืนยันในผลที่จะเกิดขึ้นว่าจะเป็นไปได้ในทิศทางใด
4. มีการวิพากษ์กันมากเกี่ยวกับเจ้าของผลงานวิจัย และมีการหวั่นเกรงกันว่า จะมีการแย่งผลงานวิจัย เนื่องจากเป็นงานวิจัยที่มีกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปฏิบัติและผู้วิจัยภายนอก เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว ผู้ที่มีส่วนร่วมในการวิจัย ไม่ว่าจะเป็นครูนักวิจัยหรือนักวิชาการต้องทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนและตกลงในเรื่องนี้ให้เข้าใจตรงกัน
5. กระบวนการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ไม่ได้แยกครูออกมาจากการวิจัยเนื่องจากผู้วิจัยต้องเกี่ยวข้องในการทำงานของตนเองและผู้อื่นตลอดเวลา

การวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนจึงเป็นการเพิ่มภาระงานของครูมากขึ้นจากการทำงานปกติ โดยเฉพาะในช่วงแรกของการวิจัยที่ครูนักวิจัยต้องวิเคราะห์สภาพปัญหาและกำหนดแนวทางการแก้ไข เพื่อให้การทำวิจัยไม่เป็นภาระสำหรับครูมากเกินไป ต้องมีการออกแบบการวิจัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนให้มากที่สุด

4. วงจรของวิจัยเชิงปฏิบัติการ

สำหรับในขั้นตอนของการวิจัยมีกระบวนการทำงานที่เป็นวงจรการวิจัยแบบขดลวดตามแนวคิดดั้งเดิมที่เสนอ โดย Kemmis (1988 : 78) ดังปรากฏในแผนภาพที่ 2 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนมี 4 ขั้นตอน คือ (1) การวางแผนหลังจากที่วิเคราะห์และกำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องการการแก้ไข (Plan) (2) การปฏิบัติตามแผนที่กำหนด (Act) (3) การสังเกตผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน (Observe) (4) การสะท้อนผลหลังจากการปฏิบัติงานให้ผู้มีส่วนร่วมได้วิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานต่อไป (Reflect) วงจรการวิจัยปฏิบัติการนี้เรียกย่อ ๆ ว่า วงจร PAOR ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบบันไดเวียนตามแนวคิดของ Lewin (ที่มา : Kemmis and Mc Taggart 1990 : 11)

โดยนำความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมที่หมุนไปในกระบวนการเหล่านี้ มาใช้เป็นเสมือนแหล่งความรู้ที่ทำให้เกิดการปรับปรุง ซึ่งแต่ละกิจกรรมอธิบายโดยสรุปดังนี้

แผน (Plan) คือ แนวทางปฏิบัติซึ่งตั้งความคาดหวังไว้ เป็นการมองไปในอนาคตข้างหน้า การกำหนดแผนทั่วไปต้องมีความยืดหยุ่น เพื่อที่จะสามารถปรับให้เข้ากับ

เปลี่ยนแปลงและความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้ กิจกรรมที่เลือกเข้ามากำหนดในแผนต้องได้รับความร่วมมือในการอภิปราย (ทั้งในแง่ทฤษฎีและปฏิบัติเพื่อให้เกิดการวิเคราะห์และปรับปรุงการกำหนดแผนงานที่จะสามารถปฏิบัติได้จริงในสภาพการณ์ที่เป็นอยู่

การปฏิบัติ (Act) การปฏิบัติจะดำเนินตามแผนที่ได้วางแผนไว้อย่างมีเหตุผล และมีการควบคุมอย่างสมบูรณ์ แต่การปฏิบัติจากแนวทางที่วางไว้มีโอกาสพลิกผันแปรตามสถานการณ์และบุคคล (นักเรียนมีความสามารถในการรับรู้เร็วช้าต่างกันตามเนื้อหาและวิธีสอนของครู เป็นต้น) แผนที่วางไว้สำหรับการปฏิบัติจะต้องสามารถปรับแก้ไขได้ และสามารถปรับปรุงไปได้เรื่อย ๆ ตามผลการตัดสินใจเกี่ยวกับการกระทำนั้น ๆ

การสังเกต (Observe) ทำหน้าที่เก็บบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผลที่ได้จากการปฏิบัติงาน มีรายงานหลักฐานที่มาจากวิจรณ์ญาณการสังเกตอย่างรอบคอบ และระมัดระวังเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากการปฏิบัตินั้นจะมีข้อจำกัด ข้อขัดแย้งของสภาพความเป็นจริง และข้อขัดแย้งทั้งหมดเหล่านี้ไม่เคยชัดเจน และไม่มีทางคาดการณ์ไว้ล่วงหน้า ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตจะต้องมาจากการมองหลายแง่หลายมุมในทุก ๆ ด้าน ผู้วิจัยเชิงปฏิบัติการต้องรายงานผลการสังเกตอย่างครบถ้วน นอกจากนี้การสังเกตในขั้นนี้หมายถึงรวมถึงการสังเกตกระบวนการของการปฏิบัติและผลของการปฏิบัติ (ทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ) สังเกตสถานการณ์ของข้อขัดข้องของการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแผนการดำเนินงาน

การสะท้อน (Reflect) การสะท้อนทำให้หวนคิดถึงการกระทำตามที่ได้บันทึกไว้จากการสังเกตและการเก็บข้อมูลอื่น ๆ ประกอบ การสะท้อนภาพจะมีลักษณะเป็นการประเมินอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยเชิงปฏิบัติการจะต้องตัดสินใจจากประสบการณ์ของตนว่า ผลของการปฏิบัติ (หรือผลที่เกิดขึ้น) นั้นเป็นสิ่งที่ต้องตามประสงค์หรือไม่ และสามารถให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติต่อไป นอกจากนั้นการสะท้อนภาพยังหมายถึงการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นก่อนที่จะดำเนินการจริงอีกด้วย การสะท้อนข้อมูลนี้จะช่วยในการวางแผนการดำเนินการในขั้นต่อไปที่จะเป็นไปได้สำหรับกลุ่มและสำหรับแต่ละบุคคลในโครงการ

สรุปได้ว่า การดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวความคิดของนักวิจัยส่วนใหญ่จะมีขั้นตอนที่ใกล้เคียงกัน คือ ประกอบด้วย การวางแผนในการปฏิบัติการ นำแผนการปฏิบัติที่เตรียมไว้ไปปฏิบัติการ การตรวจสอบผลการปฏิบัติงานตามแผนเพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาการดำเนินงานตามแผน การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์รายงานผลการปฏิบัติและนำไปปรับปรุงการดำเนินการครั้งต่อไป ซึ่งจะดำเนินการในลักษณะเป็นวงจรหลาย ๆ รอบเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่น่าเชื่อถือได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้

กาญจนา รอดแก้ว (2550 : 184-195) ได้พัฒนากระบวนการเรียนรู้ของเครือข่ายการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในเขตภาคกลาง ใช้กระบวนการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การตระหนักในปัญหา ขั้นที่ 2 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน ขั้นที่ 3 การกำหนดแนวทางแก้ปัญหา ขั้นที่ 4 การตัดสินใจแก้ปัญหาขั้นที่ 5 การลงมือปฏิบัติ ขั้นที่ 6 การสร้างและขยายความรู้ พบว่า การดำเนินวิจัยทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง เกิดกระบวนการเรียนรู้ของเครือข่าย

แสงจันทร์ เพร็ดพราว (2552 : 165-166) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้บูรณาการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยแผนการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 จุดประกายความคิด ขั้นที่ 2 ขั้นลวงความคิด ขั้นที่ 3 ขั้นจัดโครงสร้างแนวคิดใหม่ ขั้นที่ 4 ขั้นนำความคิดไปใช้ ขั้นที่ 5 ขั้นทบทวนพบว่า การเรียนด้วยรูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้บูรณาการสิ่งแวดล้อมศึกษา มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเหมาะสมในการสอนให้นักเรียนเกิดความรู้ ความคิดวิจารณ์ญาณ เจตคติต่อสิ่งแวดล้อม และการปฏิบัติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จึงควรส่งเสริมให้ครูนำรูปแบบการเรียนนี้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

สรุป การใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ในการดำเนินงานวิจัยจะต้องจัดทำเป็นขั้นตอนที่สมบูรณ์ชัดเจนสามารถวัดประเมินผลได้ ซึ่งการลำดับขั้นตอนของกระบวนการจะต้องเริ่มตั้งแต่การเตรียมการ สร้างประสบการณ์ การสร้างความตระหนัก การจุดประกายความคิด การเปิดใจรับรู้ยอมรับทั้งตนเองและผู้อื่น ขั้นตอนการ นำไปใช้และสุดท้ายจะต้องมีการวัดและประเมินผล โดยใช้เครื่องมือทั้งทดสอบ แบบสอบถาม สังเกตพฤติกรรม ซึ่งงานวิจัยที่กล่าวมา ผู้วิจัยได้นำไปใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู

2. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนรู้แบบนำตนเอง

สุรรัตน์ ศรีบุญเรือง (2550 : 116-117) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษา ชั้นปีที่ 2 ในกลุ่มศูนย์สุขภาพ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาแพทย์

โดยพบว่ามีความตั้งใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเอง ด้านการมองอนาคตในแง่ดีมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง

วิภาวรรณ สุขสถิตย์ (2550 : 162-166) ได้ศึกษาการเรียนรู้แบบนำตนเองสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ โดยการเรียนการสอนผ่านเว็บ พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบนำตนเองโดยการเรียนการสอนผ่านเว็บ ทุกด้านในระดับมาก เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยมีหน้าที่เป็นผู้สอน มีบทบาทในฐานะผู้อำนวยความสะดวก เน้นการสร้างบรรยากาศ และการสร้างสัมพันธ์ภาพกับนักศึกษาผู้ใหญ่ คอยสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง ทำหน้าที่คอยชี้แนะแหล่งเรียนรู้ ช่วยเหลือเกิดความเข้าใจชัดเจนในเนื้อหาสาระที่สนใจ ซึ่งสามารถยืนยันได้ว่า การเรียนรู้แบบนำตนเองสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่โดยการเรียนการสอนผ่านเว็บมีประสิทธิภาพ

วารภรณ์ ขวัญกิจสโรช (2550 : 108-117) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โรงเรียนไทยบริหารธุรกิจและพาณิชการ กรุงเทพมหานคร พบว่า มีความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง นักศึกษามีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยรวมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก ซึ่งองค์ประกอบที่อยู่ในระดับมาก คือ ความรักและความต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ และด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ นักศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับมาก

วิภาวรรณ สุขสถิตย์ (2550 : 152-154) ได้วิจัยเรื่อง การเรียนรู้แบบนำตนเองสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ โดยการเรียนการสอนผ่านเว็บ พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่มีลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเองโดยการเรียนการสอนผ่านเว็บหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

นัตตา อังสุโวทัย (2550 : 131) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาเคมีที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้ขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบที่สร้างขึ้น เป็น 6 ขั้นตอน คือ เพิ่มพลังแรงใจ เสริมสร้างกลยุทธ์ ปลูกฝังนิสัย ถ่ายทอดความรู้ สะท้อนความคิด และประเมินการเรียนรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้สอนจากผู้มีอำนาจไปสู่ผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ ส่วนผู้เรียนจากผู้ปฏิบัติตามไปสู่ผู้เรียนรู้แบบนำตนเอง พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมสอดคล้องในระดับมากที่สุดทุกขั้นตอน ด้านลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเองและจิตวิทยาาสตร์เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียน กลุ่มทดลองมีทักษะการเรียนรู้ระดับสูง ทำให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานการเรียนรู้ระดับสูง ได้พัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ลาวัญย์ ทองมนต์ (2550 : 162-163) ได้พัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบนำตนเองของผู้เรียนในระดับประถมศึกษา พบว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบที่สำคัญ 7 ประการ คือ ความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้และวัดและประเมินผล ผู้เรียนมีการพัฒนาคุณลักษณะด้านการเรียนรู้แบบนำตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

สมชาย เรืองมณีชัชวาล (2550 : 112-113) ได้พัฒนาชุดฝึกอบรบการเรียนรู้แบบนำตนเอง เรื่อง แนวทางการผลิตอาหารตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดี พบว่า ชุดฝึกอบรบการเรียนรู้แบบนำตนเอง มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โยมีประสิทธิภาพของกระบวนการวัดผลคะแนนแบบฝึกหัดหลังชุดฝึกอบรบ ระหว่างการฝึกอบรบด้วยชุดฝึกอบรบทั้ง 7 ชุด ผลการหาประสิทธิภาพชุดฝึกอบรบการเรียนรู้แบบนำตนเอง พบว่า ชุดฝึกอบรบการเรียนรู้แบบนำตนเอง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และผลการเรียนรู้โดยชุดฝึกอบรบการเรียนรู้ด้วยตนเอง พบว่า ผู้เข้าอบรมมีคุณลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเองในระดับมาก

กนิษฐกานต์ บันแก้ว (2554 : 221-225) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาปริญญาตรี เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดวิธึระบบ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา เครื่อง่ายอินเทอร์เน็ท กระบวนการเรียนการสอน การปฏิสัมพันธ์บนเว็บ บทบาทผู้เรียน บทบาทผู้สอน บััจจยสนับสนุน และการวัดประเมินผล พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม และนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลัทธิติรานต์ อนุกุลรังสรรค์ (2554 : 76) ได้ศึกษาผลของมินิเกมที่มีการกำกับตนเองที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า พบว่า นักเรียนที่ใช้เกมคอมพิวเตอร์ประเภทมินิเกมที่มีการกำกับตนเอง มีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนของนักเรียนที่ใช้เกมคอมพิวเตอร์ประเภทมินิเกมที่มีการกำกับตนเองสูงกว่านักเรียนที่ใช้เกมคอมพิวเตอร์ประเภทมินิเกมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พฤติกรรมการกำกับ

ตนเองหลังเรียนของนักเรียนที่ใช้เกมคอมพิวเตอร์ประเภทมินิเกมที่มีการกำกับตนเองสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสูงกว่านักเรียนที่ใช้เกมคอมพิวเตอร์ประเภทมินิเกมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

สรุป การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองจะต้องให้ผู้เรียนตั้งวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา เครื่องมือการเรียนรู้ มีกระบวนการเรียนการสอนที่ชัดเจน เน้นสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ สร้างสัมพันธภาพ ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้ วางแผนในการทำงานของตนเอง ส่วนผู้สอน มีบทบาทในฐานะผู้อำนวยความสะดวก คอยสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ คอยชี้แนะแหล่งเรียนรู้ ช่วยเหลือให้เกิดความเข้าใจชัดเจนในเนื้อหาสาระที่สนใจ ซึ่งการเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนจากพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์

3. งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความรับผิดชอบ

วรนารถ โมลีเอรี (2550 : 184-185) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดคุณลักษณะศีกษาของลิก โคนา เพื่อเสริมสร้างจรรยาบรรณวิชาชีพด้านความรับผิดชอบต่อของนักศึกษาสาขาอาชีพและเทคโนโลยี ได้แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด ระยะที่ 2 การประเมินคุณภาพของรูปแบบ การเรียนการสอนตามแนวคิด พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยกระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การสร้างความตระหนักรู้เชิงจริยธรรม การสร้างพลังความเป็นเลิศทางด้านความรับผิดชอบ การฝึกปฏิบัติที่เน้นความรับผิดชอบเป็นฐาน การสะท้อนการรู้คิดทางจรรยาบรรณวิชาชีพ การกำหนดคุณลักษณะความรับผิดชอบส่วนตัว กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมความรับผิดชอบสูงขึ้นใน 2 ด้าน คือ การปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ และการนำความรู้ไปใช้ได้ ในสถานการณ์จริง

เวสาลี ชาตีสุทธิพันธุ์ (2550 : 149-151) ได้พัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบริการเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบสาธารณะ ของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจระดับปริญญาบัณฑิต ใช้วิธีดำเนินการวิจัย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่ 2 พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นที่ 3 พัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบริการเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบสาธารณะ ขั้นที่ 4 ทดลองระบบการเรียนรู้เชิงบริการ ขั้นที่ 5 ติดตามผลพฤติกรรมการมีความรับผิดชอบสาธารณะของผู้เรียนหลังเสร็จสิ้นการทดลองใช้ระบบการเรียนรู้เชิงบริการ และขั้นที่ 6 ปรับปรุงระบบการเรียนรู้บริการเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบสาธารณะ พบว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนา

พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านความรับผิดชอบสาธารณะ ทักษะทางวิชาการ ทักษะทางอาชีพ เกิดความสัมพันธ์ที่ต่อกับชุมชน มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษา

ชนันทิพย์ จันทโรสภา (2550 : 65-66) ได้ศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พบว่า เจตคติต่อการแสดงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการแสดงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจต่อการแสดงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งเป็นพฤติกรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบโดยรวมและแต่ละด้าน

ปาริญา ราพา (2554 : 69-70) ได้วิจัยการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีเผชิญความจริงและใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยใช้แบบวัดความรับผิดชอบ และโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่า นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีเผชิญความจริงและใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ มีคะแนนความรับผิดชอบต่อตนเองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษา

สรุป การที่คนหนึ่งจะมีความรับผิดชอบต่อตัวเองจะต้องได้รับการฝึกอบรม ตามรูปแบบที่ได้จัดองค์ประกอบต่าง ๆ ไว้อย่างเป็นระบบ ได้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแสดงความคิดเห็น แสวงหา สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากประสบการณ์จริง จนเกิดความรู้ความเข้าใจ แล้วส่งผลไปสู่การแสดงออกทางพฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบต่อในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตัวเองก็ต้องมีขั้นตอนกระบวนการที่ชัดเจน ครูผู้สอนต้องติดตามพฤติกรรมของผู้เรียนอยู่เสมอ โดยการสังเกตพฤติกรรม และการทดสอบ

4. งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรครูและนักศึกษาวิชาชีพครู

บงอร ทิวาพรภานุกุล (2552 : 55) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการปรับพฤติกรรมสำหรับครูผู้สอน เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมทางจริยธรรมของผู้เรียน พบว่า ได้ใช้โปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญา เพื่อพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดหนองปลิง จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญา สามารถเพิ่มระดับความรับผิดชอบต่อการเรียนให้แก่ นักเรียนที่เข้าร่วม โปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ว่า นักเรียนที่ได้รับการปรับพฤติกรรมทางปัญญาจะมีพฤติกรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงกว่า ก่อนเข้าร่วมการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

ธีราพร กุลนานันท์และคณะ (2552 : 65-66) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะความคิด โดยใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการดำเนินชีวิตสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนและหลังได้รับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่า ในแต่ละด้านของความรับผิดชอบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือนักศึกษาที่ได้รับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีทักษะคุณลักษณะของผู้ที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น และผลการเปรียบเทียบจริยธรรมต่อตนเองและผู้อื่นก่อนและหลังได้รับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่า จริยธรรมต่อตนเองของนักศึกษา ด้านตรงต่อเวลา ด้านระเบียบวินัย สูงขึ้นภายหลังได้รับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ส่วนจริยธรรมต่อผู้อื่น ด้านความเข้าใจผู้อื่น และด้านการปล่อยวางสูงขึ้นภายหลังได้รับรูปแบบการจัดการเรียนรู้

สรุป การพัฒนาบุคลากรครูและนักศึกษาวิชาชีพครู จะต้องใช้กระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมของครูในการสร้างวินัยในตนเอง โดยใช้แนวคิดการสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน หรือใช้โปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญา เพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรม พัฒนาทักษะความคิดโดยใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการดำเนินชีวิต มีแผนพัฒนาครู อาจารย์ แผนพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน แผนพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพ ที่มีวิชาการ มีเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนและ มีภาพลักษณ์ความสง่างามของการเป็นครูวิชาชีพ

5. งานวิจัยต่างประเทศ

Lee (2002 ; อ้างใน ศิรินันท์ สามัญ. 2547 : 70) ได้ทำการวิจัยเรื่อง องค์ประกอบด้านแรงจูงใจของการเรียนรู้แบบนำตนเองในบรรดานักศึกษา สํารวจถึงผลของนักศึกษาฝึกงานในด้านกรนำตนเองในการเรียนรู้ นักศึกษาฝึกงานจำนวน 8 คน เป็นชาย 5 หญิง 3 ติดตามระหว่างปีการศึกษา 2000-2001 ประเมินนักศึกษาฝึกงานถึงแนวโน้มการเรียนรู้แบบนำตนเองในตอนเริ่มต้นถึงสิ้นสุดโครงการ โดยแบบวัดความพร้อมของ กุกลิเอลมีโน (SDLRs) ระหว่างฝึกงานนักศึกษาจะถูกสัมภาษณ์ 2 ครั้ง เพื่อให้ระบุว่า พยายามอย่างไรให้มีความสามารถกำหนดแรงจูงใจของตนเอง อย่างไร การรับรู้ถึงสาเหตุ ค่านิยมและความรู้สึก การรับรู้ว่าคุณมีความสามารถ ความท้าทายและ บริบทของการฝึกงาน ที่มีอิทธิพลต่อการนำตนเองในการเรียนรู้ การวิจัยพบว่า ความพยายามในความสามารถรับรู้ความสามารถของ

ตนเอง และบริบทของการฝึกงาน มีผลกระทบต่อการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาฝึกงาน การฝึกงานส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกงานมีโอกาสฝึกทักษะซึ่งก่อให้เกิดความงอกงาม ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีอิทธิพลต่อการนำตนเอง บริบทของการฝึกงาน นำมาซึ่งโครงสร้างของการฝึกทักษะภายใต้การแนะนำของอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งอาจารย์จะสร้างสรรค์ความรู้ลึก เชื่อถือหรือจำกัด ความสามารถของนักศึกษาฝึกงานในการฝึกทักษะด้านความรู้ลึก เชื่อถือไว้วางใจ และอิสรภาพสร้างสรรค์ การรับรู้ถึงสาเหตุ การสนับสนุนจากเพื่อนนั้น นักศึกษาฝึกงานให้คุณค่าสูงมาก การอภิปรายของนักศึกษาฝึกงาน เกี่ยวกับความรู้ลึก ในด้านการระลึกถึงไม่มีข้อมูลเพียงพอในการสรุป

Rokbah-Abou, Hassan Eihab (2002 ; อ้างใน ศิริพันธ์ สามัญ. 2547 : 71) ได้ทำวิจัยเรื่องความพร้อมสำหรับการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักศึกษาในซาอุดีอาราเบีย ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมด้านการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาในซาอุดีอาราเบียนั้นมีจำกัด วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อเปรียบเทียบและหาข้อแตกต่างของความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเอง ระหว่างนักศึกษาซาอุดีอาราเบียในมหาวิทยาลัย King Abdul -Aziz (Kaau) ในซาอุดีอาราเบีย และนักศึกษา

ซาอุดีอาราเบียในมหาวิทยาลัยของอเมริกา โดยวัดด้วยแบบวัดความพร้อมด้านการเรียนรู้แบบนำตนเองของกลูกลิเอลมิโนที่แปลและตีความเป็นภาษาซาอุดีอาราเบีย เก็บข้อมูลจากนักศึกษาซาอุดีอาราเบียที่เรียนในมหาวิทยาลัย King Abdul -Aziz (Kaau) จำนวน 397 คน และนักศึกษาซาอุดีอาราเบียที่เรียนในมหาวิทยาลัยในอเมริกา จำนวน 297 คน ผู้ร่วมโครงการวิจัยถูกสุ่มเลือกจากนักศึกษาปีที่ 1 และปี 3 ของแต่ละมหาวิทยาลัย การวิจัยพบว่าคะแนนความพร้อมของนักศึกษาซาอุดีอาราเบียสูงและมีค่าเฉลี่ยสูง (ระหว่าง 202 และ 226) ตามกลูกลิเอลมิโน (1989 : 46) มหาวิทยาลัยในอเมริกามีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการเพิ่มความพร้อมการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักศึกษาซาอุดีอาราเบีย

Oswald (2003 : 15-20) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทฤษฎีการออกแบบการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบนำตนเอง โครงการนี้ได้พัฒนาทฤษฎีการออกแบบการเรียนการสอน ซึ่งให้คำแนะนำอย่างชัดเจนสำหรับว่าจะเสริมสร้างการเรียนรู้แบบนำตนเองได้อย่างไร (SDL) ให้สอดคล้องในการเรียนรู้เนื้อหาอื่น ๆ โครงการนี้ใช้การศึกษาวรรณคดี อย่างกว้างขวาง และการคิดวิเคราะห์เพื่อพัฒนาทฤษฎีเบื้องต้นซึ่งรวมถึงคำนิยามในการเรียนการสอนสภาพก่อนการเรียน ผลลัพธ์การเรียนและวิธีการซึ่งมีเงื่อนไขจำเป็นในการสร้างเสริมการเรียนรู้แบบนำตนเอง แล้วผู้เชี่ยวชาญต้องให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับความเข้มแข็งและอ่อนแอของทฤษฎีที่

ปรากฏ ความเข้มแข็งประกอบด้วย ความเข้าใจในงาน และความสำคัญทั้งหมดในด้านการช่วย คนให้กลายเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ความอ่อนแอร่วมถึงสถานการณ์การเรียนรู้ที่ไม่ ชัดเจนในการใช้ทฤษฎี การห้ามการให้สัญญาการเรียนและความต้องการสำหรับคุณค่าที่ เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบนำตนเอง ข้อสรุปที่เกิดจากข้อมูลป้อนกลับของผู้เชี่ยวชาญ ทบทวนทฤษฎีที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานข้อสรุปและความต้องการการวิจัยเพิ่มขึ้น

Peter, J (2004 : 175-176) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาและการกำหนดความ เกี่ยวตรงในการวัดสมรรถภาพการเรียนรู้แบบนำตนเอง การศึกษานี้ได้พัฒนาและกำหนดความ เกี่ยวตรงของเครื่องมือวัดความรู้จากการอบรม ทักษะและเจตคติที่พึงประสงค์ของผู้เรียนแบบ นำตนเอง สมรรถภาพการเรียนรู้แบบนำตนเอง ได้ถูกเสนอโดยเป็นองค์ประกอบร่วมในการ ออกแบบการอบรมด้วยเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเครื่องมือที่ถูกออกแบบเพื่อวัด องค์ประกอบเหล่านี้นำไปใช้กับกลุ่มช่างกลที่มีฝีมือของคณงานในโรงงานควบคู่ไปกับ เครื่องมือสำรวจอื่น ๆ ความสอดคล้องและการแยกแยะความแตกต่างของความเกี่ยวข้องโดยใช้ เทคนิครูปสัญลักษณ์หลากหลายและวิธีการหลากหลาย ในขณะที่สมรรถภาพที่สร้างในการเรียนรู้ แบบนำตนเอง ไม่พบอย่างมีนัยสำคัญที่สัมพันธ์กับความรู้ในการทำงานและการปฏิบัติงาน แต่ จะพบว่า มีสูงอย่างมีนัยสำคัญสัมพันธ์กันในรูปสัญลักษณ์กับบุคลิกภาพในการเกิดสู่ประสบการณ์ การวิจัยมุ่งเน้นเป็นสำคัญในการวัดตัวอย่างของการปฏิบัติงานที่ไม่ลำเอียง และการบริหารใน การวัดความสามารถทางสติปัญญาและคุณลักษณะของบุคลิกภาพ มีการควบคุมการวัดสำหรับ ความพึงปรารถนาทางสังคมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

Vanosdall (2004 : 94) ศึกษาเรื่อง การสอนการเปลี่ยนแปลงโดยการศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเอง : บทเรียนสำหรับการพัฒนาวิชาชีพ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษามี ผู้เข้าร่วมวิจัย 7 คน เป็นครูเกรด 5-12 ผู้เชี่ยวชาญทางหลักสูตรจากส่วนกลาง และผู้บริหาร สถานศึกษาซึ่งมีประสบการณ์ในระบบโรงเรียนตั้งแต่ 5-19 ปี งานวิจัยนี้ได้อธิบายลักษณะของ การพัฒนาวิชาชีพซึ่งเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติแบบเดิมของครูและวิเคราะห์ประสิทธิภาพของ การใช้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในการเป็นแบบของการพัฒนา ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลผ่าน เรื่องราว ของผู้เข้าร่วมวิจัยทั้ง 7 คน ที่ได้บรรยายการเปลี่ยนแปลงตนเองและวิชาชีพซึ่งเป็นผล มาจากประสบการณ์การศึกษานอกห้องเรียน 1 สัปดาห์ โดยผู้เข้าร่วมวิจัยพบว่า การ เปลี่ยนแปลงของตนเองเกิดจากตนเอง มิใช่บริบทขอวิชาชีพ ผู้วิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงการ ปฏิบัติในชั้นเรียนอย่างยั่งยืนเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงตนเองใน 2 ประการ คือ อารมณ์ทาง กาย (Physical-emotional) และอารมณ์ทางสังคม (Social -emotional)

Hyewon (2008 : Abstract) งานวิจัยนี้มุ่งเน้นผลของการเรียนการสอนที่ยึดรูปแบบ เป็นศูนย์กลาง (Model-Centered Instruction-MCI) ที่เกิดกับบุคคลและกลุ่มบุคคล การเรียนการสอนรูปแบบนี้มีส่วนช่วยผู้เรียนพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ได้มากขึ้น และได้สร้างรูปแบบเบื้องต้นเชิงทฤษฎีในการเรียนรู้ด้วย

Jun, Shook and Agnes (2008 : 75-91) ได้ทำการศึกษาในประเทศสิงคโปร์อยู่ภายใต้ การดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมุ่งพัฒนาชาติในอนาคตให้เด็ก ๆ ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เต็มศักยภาพและเป็นพลเมืองดีของชาติ โดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อครอบครัว สังคมและประเทศชาติ และมุ่งพัฒนาจริยธรรม ความรู้ ร่างกาย ในระยะเวลาอันสั้น โดยต้องการผลของการจัดการศึกษามุ่งที่เด็กทั้งหมดต้องจบการศึกษาทั้งระบบ โดยทุกคนต้องผ่านการศึกษาทุกหลักสูตร โดยให้มีปัญหาน้อยที่สุด หรือไม่มีเลยในการสอนภาษาที่สอง และการสอนเฉพาะภาษาจีนการสอนภาษาจีนชี้ให้เห็นว่ายังต้องได้รับการพัฒนาทั้งหมด ผู้วิจัยจึงได้คิดรูปแบบการสอนภาษาจีน โดยมีกรอบการเรียนการสอนเป็นปรัชญาความเชื่อของเด็ก ๆ ฝึกผ่านระบบการศึกษาภาษาจีนแบบองค์รวม ผลปรากฏว่า การจัดการเรียนการสอนแบบองค์รวมส่งผลให้เด็ก ๆ มีความเข้าใจโลกและการสอนภาษาจีนช่วยให้เด็ก ๆ และคู่ของเขาสามารถสนทนาภาษาจีนได้เป็นอย่างดี

สรุปผล จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากต่างประเทศ พบว่า การพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเอง ผู้ทำหน้าที่พัฒนาจะต้องกำหนดคน โยบายอย่างชัดเจน การวางแผนการดำเนินการที่ชัดเจน มีการสำรวจข้อมูลปัญหาความต้องการของผู้เรียน คุณลักษณะความพร้อมของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การที่บุคคลเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้นั้น ต้องมีลักษณะความพร้อมของการเรียนรู้ โดยการเปิดใจรับ โอกาสที่จะเรียน ต้องเปลี่ยนแปลงตนเอง มีความเชื่อมั่นว่าตนเองเป็นผู้เรียนด้วยตนเองได้ มีความคิดริเริ่มและมีอิสระในการเรียน มีความรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเอง และมีทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้แล้ว สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบได้ดังแสดงใน แผนภาพที่ 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้และศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์
2. กลุ่มตัวอย่างมี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ได้แก่

นักศึกษาที่เรียนในรายวิชา “การพัฒนาหลักสูตรและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 2 สาขาวิชา เลือกมาสาขาวิชาละ 1 ห้องเรียน ห้องละ 30 คน รวมจำนวน 60 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

กลุ่มทดลอง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ชั้นปีที่ 3 ห้อง 3 จำนวน 30 คน

กลุ่มควบคุม ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษารัฐมวัย ชั้นปีที่ 3 ห้อง 4 จำนวน 30 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

1. ตัวแปรต้น คือ กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง
2. ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมความรับผิดชอบ, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) และการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ดำเนินการวิจัย 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การยกร่างกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ระยะที่ 2 การทดลองใช้และปรับปรุง (Try-out) และ

ระยะที่ 3 การศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยมีขั้นตอนวิธีดำเนินการ ดังนี้

ระยะที่ 1 การยกร่างกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การดำเนินการในขั้นตอนศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
มีแหล่งข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย

1.1 แหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ จำนวน 12 คน ได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 41) โดยมีองค์ประกอบของการดำเนินการ ดังนี้

1.1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

1.1.2 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

- 1) สร้างประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนในคณะครุศาสตร์
- 2) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อ

ตรวจสอบความถูกต้องของประเด็นคำถามและให้ข้อเสนอแนะ โดยให้ข้อเสนอแนะว่า ควรปรับข้อความให้กระชับชัดเจน ตรงประเด็น และเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็น

3) ปรับปรุงประเด็นคำถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

1.1.3 ขั้นตอนดำเนินการ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนในคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ จำนวน 12 คน

1.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) จากผลการสัมภาษณ์ โดยการเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

1.1.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ จำนวน 12 คน เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2556 เกี่ยวกับพฤติกรรมการรับผิดชอบของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่พบ คือ ทำงานไม่เรียบร้อย ไม่มีมาตรฐานของงาน ลอกงานเพื่อนมาส่ง มีข้ออ้างเสมอในการทำงานส่งไม่ทัน กำหนดเวลา ขาดความมั่นใจในตนเอง เวลาทำงานกลุ่มชอบปิดความรับผิดชอบให้เพื่อนทำแทน ไม่เคยตรวจทานงานของตนเองก่อนส่งอาจารย์ผู้สอน อ่านหนังสือน้อยมาก เวลาไม่เข้าใจไม่กล้าถามอาจารย์ผู้สอน และมีนักศึกษบางส่วนขาดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ สภาพภาพรวมพฤติกรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์บางส่วนยังขาดความรับผิดชอบในการเรียน และความรับผิดชอบต่อตนเอง ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา จึงทำให้ผู้วิจัยได้แนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดที่จะพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาในด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อการเรียน

1.2 แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร ได้แก่ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ จรรยาบรรณวิชาชีพครู คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานคุรุสภากำหนด และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาตาม มคอ.3 ในหลักสูตร TQF ที่เกี่ยวข้องและ ส่งเสริมพฤติกรรมคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเอง และแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้แบบนำตนเอง ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออินเทอร์เน็ต โดยมีองค์ประกอบของการ ดำเนินการดังนี้

1.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสาร

1.2.2 ขั้นตอนดำเนินการ คือ การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis)

จากการศึกษาวรรณกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis)

โดยการเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

1.2.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จรรยาบรรณวิชาชีพครูตามเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานครูที่คุรุสภากำหนด 9 มาตรฐาน ออกมาเป็นตัวบ่งชี้ของพฤติกรรมที่สอดคล้องกับคุณลักษณะและพฤติกรรมของ บุคคลที่จะมีความรับผิดชอบต่อ ดังตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์คุณลักษณะและพฤติกรรมของบุคคลที่จะมีความรับผิดชอบเพื่อ
เชื่อมโยงกับจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามที่คุรุสภากำหนด

ขอบเขต	ข้อกำหนดในจรรยาบรรณ	สรุปพฤติกรรมบ่งชี้
ความ รับผิดชอบ ต่อตนเอง	<p>ข้อ 1 ครูต้องรักและเมตตาศิษย์โดยให้ความเอาใจ ใส่ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจในการศึกษาเล่า เรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า</p> <p>ข้อ 3 ครูต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี แก่ศิษย์ทั้งทางกาย วาจาและจิตใจ</p> <p>ข้อ 6 ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้าน บุคลิกลักษณะและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนา ทางวิชาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่ เสมอ</p> <p>ข้อ 7 ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพ และเป็น สมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู</p> <p>ข้อ 8 ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทาง สร้างสรรค์</p> <p>ข้อ 9 ครูพึงปฏิบัติตนเป็นผู้นำการอนุรักษ์ ภูมิ ปัญญาวัฒนธรรมไทย</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การปฏิบัติตนตาม บทบาทหน้าที่ 2. สามารถช่วยตนเองได้ 3. ควบคุมตนเองและ ยอมรับผลการกระทำของ ตนเอง 4. อารมณ์หนักแน่นเมื่อ เผชิญอุปสรรค 5. มีวินัยแห่งตน 6. มีความเชื่อมั่นในตนเอง

ขอบเขต	ข้อกำหนดในจรรยาบรรณ	สรุปพฤติกรรมบ่งชี้
ความ รับผิดชอบ ต่อการเรียน/ ผลงาน	ข้อ 2 ครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริม ความรู้ทักษะนิสัย ที่ถูกต้องดีงามให้แก่ศิษย์อย่าง เต็มความสามารถด้วยบริสุทธิ์ใจ ข้อ 4 ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความ เจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม ของศิษย์ ข้อ 5 ครูต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์อันเป็นอามิส สินจ้างในการปฏิบัติหน้าที่และไม่ใช้ศิษย์กระทำ การใดๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนเอง โดย มิชอบ ข้อ 6 ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้าน บุคลิกลักษณะและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนา ทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่ เสมอ ข้อ 7 ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพ และเป็น สมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู	1. ปฏิบัติตามกฎระเบียบ และข้อบังคับของการ เรียน 2. ปฏิบัติตาม ข้อเสนอแนะของ ครูผู้สอนและผู้รู้ 3. ทำงานเป็นระเบียบ เรียบร้อย มีคุณภาพ 4. หมั่นศึกษาค้นคว้า เพิ่มเติม 5. มีการร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้กับเพื่อนผู้เรียน

ผลจากตารางที่ 6 พบว่า คุณลักษณะและพฤติกรรมของบุคคลที่จะมีความรับผิดชอบตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูที่คุรุสภากำหนดในด้านความรับผิดชอบต่อตนเองจะต้องมีพฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้ การปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ที่สามารถช่วยตนเองได้ ควบคุมตนเอง และยอมรับผลการกระทำของตนเอง อารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญอุปสรรคมีวินัยแห่งตน มีความเชื่อมั่นในตนเองและความรับผิดชอบต่อผลงานและการเรียน ปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับของการเรียน ปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของครูผู้สอนและผู้รู้ ทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อย มีคุณภาพหมั่นศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม มีการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้กับเพื่อนผู้เรียน

ซึ่งข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจะนำไปสู่การคิดกรอบแนวคิดกระบวนการเรียนรู้ที่จะส่งผลไปสู่ความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งมีทฤษฎีพื้นฐานที่เชื่อมโยงไปสู่การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ดังตารางที่ 7 ดังนี้

ตารางที่ 7 แนวคิดและทฤษฎีที่เป็นที่มาของกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู

แนวคิด/ทฤษฎี	มโนทัศน์สำคัญของทฤษฎี	กระบวนการของทฤษฎี
จิตสังคม ของ Erikson (สุรางค์ โคว์ตระกูล. 2553 : 40-44)	พัฒนาการของชีวิตมนุษย์ต้องมีรากฐานที่ดีก็จะช่วยให้มีความเชื่อถือในผู้อื่นที่อยู่รอบๆ ซึ่งจะเป็นรากฐานในการช่วยตนเองมีความตั้งใจที่จะทำอะไรเอง และรู้สึกว่ตนเองมีศักยภาพที่จะทำอะไรได้ และจะมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น สามารถที่จะยอมรับสิ่งที่ดีและไม่ดีของตนเองและผู้อื่น	1. ความไว้วางใจ (Trust) 2. ความเป็นตัวของตัวเองอย่างอิสระ 3. การเป็นผู้คิดริเริ่ม 4. ความต้องการที่จะทำกิจกรรมอยู่เสมอ 5. อติภาพ หรือการรู้จักว่าตนเองเป็นเอกลักษณ์ 6. ความใกล้ชิดผูกพัน 7. ความพอใจในตนเอง
พัฒนาการเซาว์ ปัญญา ของ Piaget. 1963- 1976 and Lev Semanovick Vygotsky. 1886- 1934 (สุรางค์ โคว์ตระกูล. 2553: 47-64)	คนตั้งแต่เกิดมีความพร้อมที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และโดยธรรมชาติมนุษย์เป็นผู้พร้อมที่จะมีกิจกรรมหรือเริ่มการกระทำก่อนมนุษย์มีพื้นฐานคิดตัวมาแต่กำเนิด 2 ชนิด คือ การจัดรวบรวม (Organization) และการปรับตัว (Adaptation) สังคมและวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้และพัฒนาการเซาว์ปัญญามาก การเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างเด็กและผู้ใหญ่และเพื่อนในขณะที่เด็กอยู่ในสภาพสังคม	1. วุฒิภาวะ (Maturation) 2. ประสบการณ์ (Experience) 3. การถ่ายทอดความรู้ทางสังคม (Social Transmission) 4. กระบวนการพัฒนาสมดุล (Equilibration) หรือการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง (Self-Regulation) 5. ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล

แนวคิด/ทฤษฎี	มโนทัศน์สำคัญของทฤษฎี	กระบวนการของทฤษฎี
<p>พัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg (สุรางค์ โคว์ตระกูล. 2553 : 68-71)</p>	<p>การสร้างสถานการณ์สมมติปัญหาทางจริยธรรม ที่ผู้ตอบยากที่จะตัดสินใจได้ว่า “ถูก” หรือ “ผิด” “ควรทำ” “หรือไม่ควรทำ” อย่างเด็ดขาด เพราะขึ้นกับองค์ประกอบหลายอย่าง การตอบจะขึ้นกับวัยของผู้ตอบเกี่ยวกับความเห็นใจในบทบาทของผู้แสดงพฤติกรรมในเรื่อง ค่านิยม ความสำนึกในหน้าที่ในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม ความยุติธรรมหรือหลักการที่ตนยึดถือ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การลงโทษและการเชื่อฟัง 2. กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน 3. ความคาดหวังและการยอมรับในสังคมสำหรับ เด็กดี 4. กฎและระเบียบ 5. สัญญาสังคมหรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา 6. หลักการคุณธรรมสากล
<p>พัฒนาการทางจริยธรรมของ Piaget (สุรางค์ โคว์ตระกูล. 2553 : 65-67)</p>	<p>พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ เป็นไปตามขั้นและขึ้นกับวัย เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมทางสังคม มนุษย์จะยอมรับมาตรฐานหรือกฎเกณฑ์จากผู้มีอำนาจเหนือกว่าและจะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัดและมีความคิดว่ากฎเกณฑ์คือข้อตกลงระหว่างบุคคลและผู้ที่ใช้กฎเกณฑ์จะต้องมีความร่วมมือและนับถือซึ่งกันและกันและกฎเกณฑ์อาจจะเปลี่ยนแปลงได้</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้กระทำรับกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานทางจริยธรรมมาจากผู้มีอำนาจเหนือกว่า และจะต้องปฏิบัติตาม 2. ผู้กระทำเชื่อว่ากฎเกณฑ์ คือข้อตกลงระหว่างบุคคล อาจเปลี่ยนแปลงได้ ความร่วมมือและการนับถือซึ่งกันและกัน เป็นเรื่องสำคัญและติดถึงแรงจูงใจของผู้กระทำ

แนวคิด/ทฤษฎี	มโนทัศน์สำคัญของทฤษฎี	กระบวนการของทฤษฎี
<p>การเรียนรู้อย่างมีความหมาย ของ Ausubel, David 1963 (สุรางค์ โคว์ตระกูล. 2553 : 216-217)</p>	<p>เป็นทฤษฎีพุทธิปัญญานิยมที่เน้นความสำคัญของผู้สอน ว่ามีหน้าที่จะจัดเรียงเรียงความรู้อย่างมีระบบและสอนความคิดรวบยอดใหม่ที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ ผู้เรียนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารด้วยการรับหรือด้วยการค้นพบและวิธีที่เรียนอาจจะเป็นการเรียนรู้ด้วยความเข้าใจอย่างมีความหมายหรือเป็นการเรียนรู้โดยการท่องจำโดยไม่คิด</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. สิ่งที่จะต้องเรียนรู้จะต้องมีความหมาย ซึ่งหมายความว่า จะต้องเป็นสิ่งที่มี ความสัมพันธ์กับสิ่งที่เคยเรียนรู้ 2. ผู้เรียนจะต้องมี ประสบการณ์และมีความคิดที่จะเชื่อมโยงหรือจัดกลุ่มสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ให้สัมพันธ์กับความรู้อื่นๆ หรือสิ่งที่เรียนรู้เก่า 3. ความตั้งใจของผู้เรียนและการที่ผู้เรียนมีความรู้คิดที่จะเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ให้มีความสัมพันธ์อยู่ในความทรงจำแล้ว
<p>การเรียนรู้โดยการค้นพบ ของ Bruner. 1960, 1966, 1971 (สุรางค์ โคว์ตระกูล. 2553 : 212-213)</p>	<p>การเรียนรู้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้ประมวลข้อมูลข่าวสารจากการที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและสำรวจสิ่งแวดล้อมการรับรู้ของมนุษย์เป็นสิ่งที่เลือกหรือเลือกรับรู้ขึ้นกับความใส่ใจของผู้เรียนที่มีต่อสิ่งนั้นๆ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากการค้นพบ เนื่องจากผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรมสำรวจสภาพสิ่งแวดล้อมและเกิดการเรียนรู้โดยการค้นพบขึ้น</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง 2. ผู้เรียนแต่ละคนมี ประสบการณ์และพื้นฐานความรู้แตกต่างกัน 3. พัฒนาการทางเชาว์ปัญญา จะเห็นได้ชัดโดยที่ผู้เรียนสามารถรับสิ่งเร้าที่ให้เลือกได้หลายๆ อย่างพร้อมกัน

แนวคิด/ทฤษฎี	มโนทัศน์สำคัญของทฤษฎี	กระบวนการของทฤษฎี
<p>ความรู้เกี่ยวกับ การรู้คิดของ ตนเอง Flavell. 1979 (สุรางค์ ไคว้ตระกูล. 2553 : 226-227)</p>	<p>ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ คือเป็นผู้ควบคุมกิจกรรมการเรียนรู้ของ ตนเอง (Self-regulation) คือการรู้คิดหรือ ปัญหาที่เกิดจากการเรียนรู้อะไรก็ตาม ด้วยความเข้าใจ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. บุคคล (Person) หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนที่จะมี ความรู้เกี่ยวกับตนเองในฐานะ ผู้เรียน เช่น ระดับความสามารถ ลีลาในการเรียนรู้ที่ตนเองถนัด 2. งาน (Task) ความรู้เกี่ยวกับ งานที่จะต้องเรียนรู้ รวมทั้ง ระดับความยากง่ายของงาน 3. ยุทธศาสตร์ (Strategy) ที่ใช้ ในการเรียนรู้ “งาน” หรือสิ่งที่ จะต้องเรียนรู้ขึ้นอยู่กับวัยของ ผู้เรียน
<p>แนวคิดทฤษฎี การเรียนรู้ทาง สังคม Bandura (สุรางค์ ไคว้ตระกูล. 2537 : 116-117)</p>	<p>การเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ผู้เรียน สิ่งแวดล้อม และการเสริมแรง การ สร้างแรงจูงใจ สิ่งแวดล้อมเป็นสาเหตุของ การเกิดพฤติกรรม การกระทำต่างๆ ของ มนุษย์เกิดจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ภายนอก พฤติกรรมเป็นสิ่งที่เห็นได้ ชัด สามารถวัดและทดสอบได้จะมีการลอง ผิดลองถูกปรับเปลี่ยนไปเรื่อยๆ จนกว่าจะ พบรูปแบบการตอบสนองที่สามารถให้ผล ที่พึงพอใจมากที่สุด เมื่อเกิดการเรียนรู้ แล้ว บุคคลจะใช้รูปแบบการตอบสนองที่ เหมาะสมเพียงรูปแบบเดียวและจะพยายาม ใช้รูปแบบนั้นเชื่อมโยงกับสิ่งเร้าในการ เรียนรู้ต่อไปเรื่อยๆ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เน้นที่การเปิดโอกาสให้ ผู้เรียน ได้เรียนแบบลองผิดลอง ถูกบ้าง 2. เน้นการตอบสนองต่อสิ่งเร้า แบบมีเงื่อนไข 3. มีการเสริมแรงหรือให้ รางวัลเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความ พึงพอใจที่จะเรียนรู้ การเสริมแรงทั้งทางบวก และ การเสริมแรงทางลบ

แนวคิด/ทฤษฎี	มโนทัศน์สำคัญของทฤษฎี	กระบวนการของทฤษฎี
<p>วิธีคิดตามหลักพุทธธรรมของพระพุทธเวที (ประยูรย์ ปยุตโต. 2533) (สุรางค์ ใค้วตระกูล. 2553 : 228-233)</p>	<p>ความสุขของมนุษย์เกิดจากการรู้จักดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง คือ การรู้จักคิดเป็น พุคเป็นและทำเป็น การปฏิบัติที่ถูกต้อง การดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง คือ การรู้จักแก้ปัญหา หรือแก้ปัญหาเป็น การประกอบกิจกรรมหรือ การทำการต่างๆ โดยเคลื่อนไหว แสดงออกเป็นพฤติกรรมทางกาย ทางวาจา และการรู้จักรับรู้ หรือรับรู้เป็น การดำเนินชีวิตของมนุษย์ขึ้นอยู่กับ ความคาดหวังที่จะได้รับประโยชน์ สนองความต้องการหรือความปรารถนา รู้จักคิดหรือคิดเป็น และการดำเนินชีวิตที่พอดีหรือ การปฏิบัติพอดี</p>	<p>สัมมาทิฐิ (เห็นชอบ) หมายความว่า มีทัศนะ ความคิดเห็น แนวความคิด ความเชื่อถือที่ศนะคติ ค่านิยมที่ด้งาม ถูกต้อง มองสิ่งทั้งหลายตามเหตุปัจจัย หรือมีความเห็นถูกต้องตามความเป็นจริง ปัจจัยที่ทำให้เกิดสัมมาทิฐิ มี 2 ประการ คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ปรโตโฆสะ แปลว่า เสียงจากอื่น หรือ การกระตุ้นชักจูงจากภายนอก ได้แก่ การสั่งสอน แนะนำ การถ่ายทอด คำบอกเล่า คำชี้แจงอธิบายจากผู้อื่น ตลอดจนการ เรียนรู้เลียนแบบจากแหล่งต่างๆ ภายนอก หรืออิทธิจากภายนอก เช่น พ่อแม่ ครู อาจารย์ เพื่อน คนแวดล้อมใกล้ชิด ฯลฯ บุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม สามารถทำหน้าที่เป็น ปรโตโฆสะ ที่ดี มีคำเรียกเฉพาะว่า กัลยาณมิตร ต้องสามารถ สร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนได้ จึงเรียกวิธีเรียนรู้ในข้อนี้ว่า วิธีการแห่งศรัทธา 2. โยนิโสมนสิการ การรู้จักคิดเป็น เป็นวิธีคิดตามหลักการและความมุ่งหมาย และวิธีคิดแบบเร้าคุณธรรม เป็นวิธีคิดที่ทำให้เกิดความคิดและการกระทำที่ด้งาม เป็นประโยชน์ เกิดกุศลธรรม เป็นการคิดที่ประกอบด้วยสติ

แนวคิด/ทฤษฎี	มโนทัศน์สำคัญของทฤษฎี	กระบวนการของทฤษฎี
แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขของ Skinner (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2553 : 31-46)	พฤติกรรมของมนุษย์เป็นผลพวงเนื่องมาจากการปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม พฤติกรรมที่เกิดขึ้นของบุคคลจะแปรเปลี่ยนไปเนื่องมาจากผลกรรมที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมนั้นๆ ได้แก่ผลกรรมที่เป็นตัวเสริมแรงที่ทำให้พฤติกรรมที่บุคคลกระทำอยู่นั้นมีอัตราการกระทำเพิ่มมากขึ้นและผลกรรมที่เป็นตัวลงโทษที่ทำให้พฤติกรรมที่บุคคลกระทำนั้นยุติลง	1. การวางเงื่อนไขแบบเสริมแรงทางบวก 2. การวางเงื่อนไขแบบเสริมแรงทางลบ 3. การเสริมแรงแบบทุกครั้ง 4. การเสริมแรงแบบครั้งคราว 5. การเสริมแรงตามช่วงเวลาที่ไม่แน่นอน 6. การเสริมแรงตามช่วงเวลาที่ไม่แน่นอน

ผลจากตารางที่ 7 พบว่า จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี ทำให้ผู้วิจัยได้กรอบแนวคิดในการจัดขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ที่จะส่งผลไปสู่ความรับผิดชอบ ซึ่งคนจะเกิดการเรียนรู้ได้ต้องเกิดความไว้วางใจ มีความเป็นตัวของตัวเองอย่างอิสระ สิ่งที่เรียนรู้จะต้องมีความหมาย หมายความว่า จะต้องเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งที่เคยเรียนรู้มาและความสามารถของผู้เรียนที่จะมีความรู้เกี่ยวกับตนเองในฐานะผู้เรียน เช่น ระดับความสามารถ ดีลาในการเรียนรู้ที่ตนเอง การเป็นผู้คิดริเริ่มความต้องการที่จะทำกิจกรรมอยู่เสมอ การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง ผู้เรียนจะต้องมีประสบการณ์และมีความคิดที่จะเชื่อมโยงหรือจัดกลุ่มสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ให้สัมพันธ์กับความรู้หรือสิ่งที่เรียนรู้เก่า เพื่อถ่ายทอดความรู้จากประสบการณ์ การควบคุมพฤติกรรมของตนเองกับกฎและระเบียบหรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญาระบุให้ชัดเจนถึงพฤติกรรมต่างๆ ระหว่างจุดเริ่มสอนจนถึงพฤติกรรมเป้าหมายเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นขั้นๆ ตามที่ระบุพฤติกรรมที่ตั้งไว้ โดยการใช้แรงเสริมต้องคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคลผู้เรียนแต่ละคนมีประสบการณ์และพื้นฐานความรู้แตกต่างกัน เน้นที่การเปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนแบบลองผิดลองถูกบ้าง เน้นการตอบสนองต่อสิ่งเร้าแบบมีเงื่อนไข การเสริมแรงทั้งทางบวก และการเสริมแรงทางลบ ส่งเสริมแนวความคิด ความเชื่อถือทัศนคติ ค่านิยมที่ดีงาม ถูกต้องมองสิ่งทั้งหลายตามเหตุปัจจัย หรือมีความเห็นถูกต้องตามความเป็นจริง ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองของ

Watson and Tharp (1985 : 9) ที่ได้ให้ความหมายไว้ว่า การที่บุคคลสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองไปในทิศทางที่ปรารถนา ตามค่านิยมที่แท้จริงของตนเอง มีทักษะในการเลือกเป้าหมาย และออกแบบยุทธวิธีที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้งประเมินผลที่ได้และเปลี่ยนแปลงกลวิธีที่ใช้ ดังนั้นการนำตนเองจึงเป็นการผสมผสานกันระหว่างทักษะต่างๆ ที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นการหยุดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หรือการเริ่มต้นพฤติกรรมที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองของ Knowles (1975 : 18) ที่ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนคิดริเริ่มการเรียนเอง โดยวินิจฉัยความต้องการการเรียนรู้ของตน กำหนดเป้าหมาย วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง หาแหล่งความรู้ และประเมินผลการเรียนของตนเอง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ขึ้นตอนกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-directed Learning) เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ของนักศึกษาวิชาชีพครู 6 ชั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 วินิจฉัยความต้องการการเรียนรู้ของตนเอง เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน โดยให้ผู้เรียนมีความต้องการที่จะเรียนในสิ่งหนึ่งสิ่งใด เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง โดยผู้เรียนจะต้องเตรียมตัว คือ จะต้องศึกษาคำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์ของรายวิชาที่เรียน โดยผู้เรียนจัดเนื้อหาวิชาด้วยตนเองตามจำนวนคาบที่กำหนดไว้ในรายวิชา และครูผู้สอนจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ให้ชัดเจนว่าจะให้บรรลุผลในด้านใด เพื่อใช้ในการตรวจสอบผู้เรียนว่าได้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ แล้ว

ขั้นที่ 2 สร้างความตระหนักและแรงจูงใจ เป็นการให้ผู้เรียนเชื่อมโยงเนื้อหาในสิ่งที่เรียนกับการนำไปใช้ในชีวิต สังคมและประโยชน์ที่ได้รับ เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนเกิดเจตคติ ผู้สอนให้อิสระในการเรียน ให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามความสนใจ เลือกใช้สถานการณ์ตามสภาพจริงในสังคมและชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 3 กำหนดเป้าหมายและวางแผน เป็นการให้ผู้เรียนเป็นผู้วางแผน การเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนสำรวจความสนใจของผู้เรียนในแต่ละหัวข้อ แล้วให้ผู้เรียนวิเคราะห์และกำหนดเรื่องที่จะเรียน กำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน ออกแบบแผนการเรียน แสวงหาแหล่งวิทยาการในการเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้รับการฝึกเช่นนี้ในทุกหัวข้อที่เรียนจนเคยชินที่จะปฏิบัติได้เอง

ขั้นที่ 4 ทำสัญญาการเรียนและปฏิบัติตามแผน ผู้สอนและผู้เรียนร่วมทำสัญญาการเรียน ซึ่งเป็นพันธสัญญาของผู้เรียนว่าจะเรียนรู้ตามแผนที่วางไว้และตามกำหนดเวลาที่กำหนด แล้วให้ผู้เรียนดำเนินการตามแนวทางของกิจกรรมการเรียนรู้ที่วางแผนไว้ ดำเนินกิจกรรมการ

เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยอาจขอคำแนะนำช่วยเหลือจากครูหรือเพื่อน ในลักษณะของการร่วมมือกันทำงาน โดยให้ผู้เรียนฝึกการทำงานเดี่ยวและกลุ่ม ใช้ทักษะทางสังคมมาพัฒนาด้านอารมณ์ ในการแสวงหาความรู้เองให้ผู้เรียน ได้ฝึกวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้สอนให้อิสระในการเรียน ให้ผู้เรียน เลือกใช้สถานการณ์ตามสภาพจริงในสังคมและชีวิตประจำวัน ผู้เรียนจะได้รับ การฝึกเช่นนี้ในทุกหัวข้อที่เรียนจนเคยชินที่จะปฏิบัติได้เอง

ขั้นที่ 5 ถ้ายทอดความรู้และสะท้อนความคิดให้ผู้เรียนรายงานสิ่งที่ได้ศึกษาค้นคว้า และเกิดการเรียนรู้ โดยให้เพื่อนๆ ร่วมแสดงความคิดเห็น และให้มีการนำเสนอชิ้นงานทำให้ ผู้เรียนเกิดความประทับใจในผลงานของตนเอง เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง มีความมั่นใจที่จะนำเสนอผลงานของตนเอง และให้ได้แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในการทำงาน กลุ่ม และให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิด เพื่อให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบตนเองหาจุดอ่อน จุดแข็งใน ความสามารถทางการเรียนรู้ของตนเอง ปรับปรุงข้อบกพร่องในการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ขั้นที่ 6 ประเมินการเรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นการประเมินกระบวนการ เรียนรู้ตามสภาพจริงจากกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง ประกอบด้วย การประเมินของบุคคล 3 ฝ่าย คือ ครู ผู้เรียน และเพื่อนร่วมงาน

ขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-Directed Learning) เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ 6 ขั้น ที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้มานั้น มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงเชิงแนวคิดทฤษฎี ดังตารางที่ 8 ดังนี้

ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์เชื่อมโยงเชิงแนวคิดทฤษฎีของกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ขั้นตอน กระบวนการ	กิจกรรม	แนวคิดทฤษฎี
<p>ขั้นที่ 1</p> <p>วินิจฉัยความต้องการการ เรียนรู้ของ ตนเอง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน - ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์ - ผู้เรียนศึกษาคำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์ของรายวิชา - ผู้เรียนเลือกเนื้อหาวิชาที่จะเรียน ด้วยตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - จิตสังคม ของ Erikson - การวางเงื่อนไขแบบเสริมแรงของ Slinner - พัฒนาการทางจริยธรรมของ Piaget - พัฒนาการเซาว์ปัญญา ของ Piaget - Vygotsky - การเรียนรู้ที่มีความหมาย Ausubel - ความรู้เกี่ยวกับการรู้คิดของตนเอง - Flavell - วิธีคิดตามหลักพุทธธรรมของพระเทพ เวที
<p>ขั้นที่ 2</p> <p>สร้างความ ตระหนักและ แรงจูงใจ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนเชื่อมโยงการเรียนรู้มี ประโยชน์กับผู้เรียน - ผู้เรียนวิเคราะห์ความคุ้มค่าและ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการเรียน - ผู้สอนให้อิสระในการเรียน - ผู้เรียนเรียนตามความสนใจ เลือกใช้สถานการณ์ตามสภาพจริง 	<ul style="list-style-type: none"> - จิตสังคม ของ Erikson - การวางเงื่อนไขแบบเสริมแรงของ Slinner - พัฒนาการเซาว์ปัญญา ของ Piaget - Vygotsky - พัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg - การเรียนรู้ที่มีความหมาย Ausubel - ความรู้เกี่ยวกับการรู้คิดของตนเอง - Flavell - วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม ของ พระเทพเวที

ขั้นตอน กระบวนการ	กิจกรรม	แนวคิดทฤษฎี
<p>ขั้นที่ 3</p> <p>กำหนดเป้าหมายและวางแผน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง - ผู้สอนกระตุ้นสำรวจความสนใจโดยวางเงื่อนไขการเรียนรู้ - ผู้เรียนแสวงหาแหล่งการเรียนรู้ด้วยตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - จิตสังคม ของ Erikson - การวางเงื่อนไขแบบเสริมแรงของSlinner - พัฒนาการทางจริยธรรมของ Kolhberg - พัฒนาการเซาว์ปัญญา ของ Piaget Vygotsky - การเรียนรู้ที่มีความหมาย Ausubel - การเรียนรู้ทางสังคม Bandura - การเรียนรู้โดยการค้นพบ Bruner - ความรู้เกี่ยวกับการรู้จักของตนเอง Flavell - วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม ของ พระเทพเวที
<p>ขั้นที่ 4</p> <p>ทำสัญญาการเรียน และปฏิบัติตามแผน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนและผู้เรียนทำข้อตกลงในการเรียนรู้โดยการทำสัญญาการเรียน - ผู้เรียนดำเนินการตามแผนที่วางไว้ - ผู้สอนให้คำปรึกษาแนะนำ 	<ul style="list-style-type: none"> - จิตสังคม ของ Erikson - การวางเงื่อนไขแบบเสริมแรงของSlinner - พัฒนาการทางจริยธรรมของ Kolhberg - พัฒนาการเซาว์ปัญญา ของ Piaget Vygotsky - การเรียนรู้ที่มีความหมาย Ausubel - การเรียนรู้ทางสังคม Bandura - การเรียนรู้โดยการค้นพบ Bruner - ความรู้เกี่ยวกับการรู้จักของตนเอง Flavell - วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม ของ พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต)

ขั้นตอน กระบวนการ	กิจกรรม	แนวคิดทฤษฎี
<p>ขั้นที่ 5</p> <p>ถ่ายทอด ความรู้และ สะท้อน ความคิด</p>	<p>- ผู้เรียนนำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้</p> <p>- ผู้สอนกระตุ้นเสริมแรงให้ ผู้เรียนสะท้อนความคิด</p>	<p>- จิตสังคัม ของ Erikson</p> <p>- การวางเงื่อนไขแบบเสริมแรงของ Sliner</p> <p>- พัฒนาการทางจริยธรรมของ Kolhberg</p> <p>- พัฒนาการเซวี่ปัญญา ของ Piaget และ Vygotsky</p> <p>- การเรียนรู้ที่มีความหมาย Ausubel</p> <p>- การเรียนรู้ทางสังคัม Bandura</p> <p>- การเรียนรู้โดยการค้นพบ Bruner</p> <p>- ความรู้เกี่ยวกับการรู้คิดของตนเอง Flavell</p> <p>- วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม ของ พระเทพ เวที</p>
<p>ขั้นที่ 6</p> <p>ประเมินการ เรียนรู้และให้ ข้อมูล ย้อนกลับ</p>	<p>- ผู้เรียน ผู้สอน และเพื่อนร่วม ประเมินตามสภาพจริง</p>	<p>- จิตสังคัม ของ Erikson</p> <p>- การวางเงื่อนไขแบบเสริมแรงของ Sliner</p> <p>- พัฒนาการทางจริยธรรมของ Kolhberg</p> <p>- พัฒนาการเซวี่ปัญญา ของ Piaget และ Vygotsky</p> <p>- การเรียนรู้ที่มีความหมาย Ausubel</p> <p>- การเรียนรู้ทางสังคัม Bandura</p> <p>- การเรียนรู้โดยการค้นพบ Bruner</p> <p>- ความรู้เกี่ยวกับการรู้คิดของตนเอง Flavell</p> <p>- วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม ของ พระเทพ เวที (ประยูรค์ ปยุตโต)</p>

ผู้วิจัยได้นำ 6 ชั้นของกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ไปยกร่างเป็นคู่มือกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ โดยนำไปพัฒนาในขั้นที่ 2

ขั้นที่ 2 ยกร่างกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู มีขั้นตอนดำเนินการประกอบด้วย

2.1 การยกร่างกระบวนการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ 6 ชั้นที่ได้วิเคราะห์ไว้แล้วในขั้นที่ 1 มายกร่างเป็นคู่มือกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ใน มคอ. 3 ของรายวิชา “การพัฒนาหลักสูตรและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ดังตารางที่ 9 ดังนี้

ตารางที่ 9 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดแบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู

กระบวนการเรียนรู้	แนวการจัดการเรียนการสอน	วิธีสอน/เทคนิคการสอน	ชิ้นงาน/ผลงาน
ขั้นที่ 1 วินิจฉัยความต้องการ การเรียนรู้ของตนเอง	- เป็นการนำเข้าสู่ บทเรียน - ผู้สอนชี้แจง วัตถุประสงค์ - ผู้เรียนศึกษาคำอธิบาย รายวิชา จุดประสงค์ของ รายวิชา - ผู้เรียนเลือกเนื้อหาวิชา ที่จะเรียนด้วยตนเอง	1. การสร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ 2. การตั้งคำถาม 3. การชี้แนะชี้แนะ 4. การอธิบาย 5. การโน้มน้าว สร้าง แรงจูงใจ	1. แบบทดสอบความรู้ ในรายวิชา 2. แบบบันทึกการทำ กิจกรรม 3. แบบประเมินการ อภิปราย 4. แบบประเมินเพิ่ม สะสมผลงาน 5. แบบสะท้อนผลการ ทำกิจกรรม

กระบวนการเรียนรู้	แนวการจัดการเรียนการสอน	วิธีสอน/เทคนิคการสอน	ชิ้นงาน/ผลงาน
<p>ขั้นที่ 2</p> <p>สร้างความตระหนักและแรงจูงใจ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนเชื่อมโยงการเรียนรู้ที่มีประโยชน์กับผู้เรียน - ผู้เรียนวิเคราะห์ความคุ้มค่าและประโยชน์ที่จะได้รับจากการเรียน - ผู้สอนให้อิสระในการเรียนตามความสนใจ เลือกใช้ตามสภาพจริง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ 2. การกระตุ้นโดยใช้คำถาม 3. โน้มน้าว จุดประกายความคิด 4. การใช้คำถาม ท้าทายความคิด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบบบันทึกการทำกิจกรรม 2. แบบประเมินการอภิปราย 3. แบบประเมินเพิ่มสะสมผลงาน 4. แบบสะท้อนผล
<p>ขั้นที่ 3</p> <p>กำหนดเป้าหมายและวางแผน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้ - กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง - ผู้สอนกระตุ้นสำรวจความสนใจโดยวางเงื่อนไขการเรียนรู้ - ผู้เรียนแสวงหาแหล่งการเรียนรู้ด้วยตนเอง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Directed Reading Thinking Technique 2. Directed Writing Thinking Technique 3. วางเงื่อนไข 4. การใช้คำถามท้าทายความคิด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบบบันทึกการทำกิจกรรม 2. แบบประเมินการอภิปราย 3. แบบประเมินเพิ่มสะสมผลงาน 4. แบบสะท้อนผล

กระบวนการเรียนรู้	แนวการจัดการเรียนการสอน	วิธีสอน/เทคนิคการสอน	ชิ้นงาน/ผลงาน
<p>ขั้นที่ 4</p> <p>ทำสัญญาการเรียนรู้และปฏิบัติตามแผน</p>	<p>- ผู้สอนและผู้เรียนทำข้อตกลงในการเรียนรู้ โดยการเขียนสัญญาการเรียนแล้วเก็บไว้คนละฉบับ</p> <p>- ผู้เรียนดำเนินการตามแผนที่วางไว้</p> <p>- ผู้สอนให้คำปรึกษาแนะนำ</p> <p>- ผู้สอนคอยสังเกตพฤติกรรม</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Directed Reading Thinking Technique 2. Directed Writing Thinking Technique 3. วางเงื่อนไขสัญญา 4. การสังเกต 5. ให้ข้อเสนอแนะที่ปรึกษา 6. กิจกรรมแบบสืบเสาะหาความรู้ 7. กิจกรรมกลุ่มแบบร่วมมือร่วมใจ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัญญาการเรียน 2. แบบบันทึกการทำกิจกรรม 3. แบบประเมินการอภิปราย 4. แบบประเมินเพิ่มสะสมผลงาน 5. แบบสะท้อนผล
<p>ขั้นที่ 5</p> <p>ถ่ายทอดความรู้และสะท้อนความคิด</p>	<p>- ผู้เรียนนำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้</p> <p>- ผู้สอนกระตุ้นเสริมแรงให้ผู้เรียนสะท้อนความคิด</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมกลุ่ม 2. การอภิปราย 3. การนำเสนอผลงาน 4. การตั้งคำถามถามตนเอง 5. การใช้คำถามตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง 6. การแลกเปลี่ยนคำถามระหว่างกลุ่ม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบบบันทึกการทำกิจกรรม 2. แบบประเมินการอภิปราย 3. แบบประเมินเพิ่มสะสมผลงาน 4. แบบสะท้อนผล

กระบวนการเรียนรู้	แนวการจัดการเรียนการสอน	วิธีสอน/เทคนิคการสอน	ชิ้นงาน/ผลงาน
<p>ขั้นที่ 6</p> <p>ประเมินการเรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับ</p>	<p>- ผู้เรียน ผู้สอน และเพื่อนร่วมประเมินตามสภาพจริง</p>	<p>1. การสร้างแผนผังสรุปโยงความสัมพันธ์ของเรื่องที่ศึกษาค้นคว้ามา (Semantic Mapping)</p> <p>2. การใช้คำถาม</p> <p>3. ให้ข้อมูลย้อนกลับ</p> <p>4. แจกแบบสอบถามประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบ</p>	<p>1. แบบทดสอบความรู้ในรายวิชา</p> <p>2. แบบบันทึกการทำกิจกรรม</p> <p>3. แบบประเมินการอภิปราย</p> <p>4. แบบประเมินเพิ่มสะสมผลงาน</p> <p>5. แบบสะท้อนผลการทำกิจกรรม</p> <p>6. แบบประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบ</p>

โดยกำหนดรายละเอียดในร่างคู่มือกระบวนการเรียนรู้ มีสาระสำคัญ 8 ประการ ประกอบด้วย เหตุผลและความจำเป็น หลักการ เป้าประสงค์ กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ บทบาทผู้สอน บทบาทผู้เรียน ระบบสนับสนุน เกณฑ์การวัดและประเมินผล เพื่อเป็นเอกสารที่ใช้อธิบายรายละเอียดของการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู ให้กับผู้ที่จะนำกระบวนการเรียนรู้นี้ไปใช้ในห้องเรียนของตนเอง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่

2.2.1 เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์คู่มือกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูล, แถบบันทึกเสียงและกล้องถ่ายภาพ

2.2.2 เครื่องมือประเมินผลประกอบการเรียนการสอนตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ประกอบด้วย (ภาคผนวก ก)

1) แบบทดสอบความรู้ในรายวิชา เพื่อทดสอบผู้เรียนก่อนและหลังเรียน เป็นแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ 50 คะแนน

2) แบบบันทึกการทำกิจกรรม สำหรับนักศึกษาเพื่อบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการทำกิจกรรมในแต่ละครั้งซึ่งครอบคลุมวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่ทำและผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม โดยการให้คะแนนรูบริกส์ (Scoring rubrics) ตามระดับค่าการประเมิน 1-5

3) แบบประเมินการอภิปรายแสดงความคิดเห็น และการนำเสนอผลงานในชั้นเรียน สำหรับผู้วิจัยเพื่อประเมินนักศึกษาด้านการแสดงความคิดเห็น ความกระตือรือร้น ความเชื่อมั่นในตนเอง ความกล้าแสดงออก และการเป็นผู้ฟังที่ดี โดยให้คะแนนตามระดับค่าการประเมิน 1-5

4) แบบประเมินแฟ้มสะสมผลงาน เพื่อประเมินชิ้นงานทั้งหมดที่มีอยู่ของนักศึกษาที่เรียนตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยการให้คะแนนรูบริกส์ (Scoring rubrics) ตามระดับค่าการประเมิน 1-5

5) สัญญาการเรียน ระหว่างผู้สอน กับผู้เรียน

6) แบบสะท้อนผลการทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเอง

2.2.3 เครื่องมือประเมินความรับผิดชอบ (ภาคผนวก ข) มีดังนี้

1) แบบประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบสำหรับนักศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของ ลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 162-163) และแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก 3 ตัวเลือก ได้แก่ สม่าเสมอ บางครั้ง และไม่ เคย แต่ละตัวเลือกแสดงการตัดสินใจของนักศึกษาที่จะแสดงพฤติกรรมที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน โดยผู้ตอบจะเลือกเพียงคำตอบเดียวที่ตรงกับพฤติกรรมของนักศึกษามากที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้ค่าคะแนน ดังนี้

1.1) สำหรับข้อความที่มีความหมายเชิงบวก

ถ้าตอบว่า “สม่าเสมอ” ให้ 3 คะแนน

ถ้าตอบว่า “บางครั้ง” ให้ 2 คะแนน

ถ้าตอบว่า “ไม่เคย” ให้ 1 คะแนน

1.2) สำหรับข้อความที่มีความหมายเชิงลบ

ถ้าตอบว่า “สม่าเสมอ” ให้ 1 คะแนน

ถ้าตอบว่า “บางครั้ง” ให้ 2 คะแนน

ถ้าตอบว่า “ไม่เคย” ให้ 3 คะแนน

3.2.4 เครื่องมือประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง (ภาคผนวก ข) รายละเอียดดังนี้

1) แบบสอบถามความพึงพอใจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของ ลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 162-163) ได้กำหนดค่าคะแนน ดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	พึงพอใจมาก
คะแนน 3	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	พึงพอใจน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	พึงพอใจน้อยที่สุด

และแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	4.51-5.00	หมายความว่า	พึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	3.51-4.50	หมายความว่า	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	2.51-3.50	หมายความว่า	พึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	1.51-2.50	หมายความว่า	พึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	1.00-1.50	หมายความว่า	พึงพอใจน้อยที่สุด

2.3 วิธีดำเนินการ ดังนี้

2.3.1 นำร่างคู่มือกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองที่พัฒนาขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ควรจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้แบบนำตนเอง และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของใครและกิจกรรมต้องเชื่อมโยงให้เห็นชัดเจนว่าส่งเสริมความรับผิดชอบ

2.3.2 ปรับปรุงร่างคู่มือกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.3.3 ทำหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่คัดเลือกมาวิพากษ์ร่างคู่มือกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง จำนวน 6 คน ดังนี้

1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิราศ จันทระจิตร ภาควิชาหลักสูตรการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประสพสุข ฤทธิเดช สาขาหลักสูตรการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

4) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมาน เอกพิมพ์ สาขาหลักสูตรการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

5) อาจารย์ ดร.พิกุล ภูมิแสน โรงเรียนอนุบาลยโสธร จังหวัดยโสธร

6) อาจารย์ ดร.สมปอง ศรีกัลยา สาขาหลักสูตรการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ซึ่งร่างคู่มือกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นได้รับการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2556 ณ ห้องประชุม 370 อาคารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2.4 ผลการวิพากษ์ร่างคู่มือกระบวนการเรียนรู้ พบว่า

ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้ กระบวนการมี 6 ขั้น แต่ละขั้นให้อธิบายเชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีให้ชัดเจน ต้องอธิบายให้ได้ว่ากระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองนี้จะส่งเสริมความรับผิดชอบได้อย่างไร การวัดประเมินผลความรับผิดชอบเป็นพฤติกรรมต้องใช้เครื่องมืออย่างไรในการวัดประเมินผล อย่าใช้แค่แนวคิดทฤษฎีของต่างประเทศอย่างเดียว ควรใช้แนวคิดทางพุทธมาใช้ในการส่งเสริมความรับผิดชอบด้วย ควรบอกกิจกรรมที่เป็นแรงเสริมแรงจูงใจภายนอกทำอย่างไรถึงจะส่งผลไปสู่แรงจูงใจภายใน หากทดลองเสร็จแล้ว ให้อาจารย์คนอื่นนำไปใช้ซึ่งจะไม่สูญเปล่า

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงร่างคู่มือกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วจัดทำเป็นรูปเล่มคู่มือกระบวนการเรียนรู้เพื่อนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพความเหมาะสมในขั้นที่ 3 ต่อไป

ขั้นที่ 3 ตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสม ของกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง
โดยผู้เชี่ยวชาญมีขั้นตอนดำเนินการประกอบด้วย

3.1 เครื่องมือตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย (ภาคผนวก ค) ดังนี้

3.1.1 แบบประเมินคุณภาพความเหมาะสมของคู่มือกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน

3.1.2 แบบประเมินดัชนีความสอดคล้อง ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์และแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบ และความพึงพอใจ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาในแต่ละข้อคำถาม

3.2 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

3.2.1 การสร้างแบบประเมินคุณภาพความเหมาะสมของกลุ่มมือกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง ดำเนินการดังนี้

1) การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือโดยการใช้แบบประเมินคุณภาพความเหมาะสมของกลุ่มมือกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสมขององค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้โดยแบบประเมินคุณภาพความเหมาะสมเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 162-163) ได้กำหนดค่าคะแนน ดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	เหมาะสมมาก
คะแนน 3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

และแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	4.51-5.00	หมายความว่า	เหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	3.51-4.50	หมายความว่า	เหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	2.51-3.50	หมายความว่า	เหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	1.51-2.50	หมายความว่า	เหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	1.00-1.50	หมายความว่า	เหมาะสมน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินคุณภาพความเหมาะสม จากผู้เชี่ยวชาญประเมิน ใช้การหาค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเทียบเกณฑ์คุณภาพ กำหนดเกณฑ์คุณภาพไว้ที่ระดับ 3.51 ขึ้นไป จึงจะถือว่ากลุ่มมือกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู มีคุณภาพเหมาะสม สามารถนำไปทดลองใช้และปรับปรุงในระยะที่ 2 ได้

2) นำแบบประเมินคุณภาพความเหมาะสมของกลุ่มมือกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง ที่พัฒนาขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำไปปรับตามข้อเสนอแนะ

3) จัดพิมพ์แบบประเมินคุณภาพความเหมาะสมของกลุ่มมือกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เป็นฉบับสมบูรณ์พร้อมนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน

3.2.2 การสร้างและหาคุณภาพของแบบประเมินดัชนีความสอดคล้อง ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์และแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบและความพึงพอใจ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาในแต่ละข้อคำถาม โดยผู้เชี่ยวชาญ เป็นกลุ่มเดียวกันกับผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินคุณภาพความเหมาะสมของกลุ่มกระบวนการเรียนรู้ โดยประเมินด้วยการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence = IOC) ตามสูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อกำหนดให้ $\frac{\sum R}{N}$ คือ ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยจะนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาให้คะแนน ดังนี้

ข้อใดมีความเห็นว่าสอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น +1

ข้อใดมีความเห็นว่าไม่แน่ใจ กำหนดคะแนนเป็น 0

ข้อใดมีความเห็นว่าไม่สอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น -1

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินดัชนีความสอดคล้อง ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์และแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบและความพึงพอใจ จากผู้เชี่ยวชาญ ประเมินใช้การหาค่าคะแนนเฉลี่ย กำหนดเกณฑ์คุณภาพโดยคัดเลือกรายข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไปถือว่าใช้ได้

3.2 วิธีดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยนำแบบประเมินคุณภาพความเหมาะสมของกลุ่มกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองและแบบประเมินดัชนีความสอดคล้อง ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์และแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบและความพึงพอใจ ที่พิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์เฉพาะเรื่อง จำนวน 5 คน ดังนี้

3.3.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ คณบดีบัณฑิต

วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3.3.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประสพสุข ฤทธิเดช สาขาหลักสูตร
การเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3.3.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมาน เอกพิมพ์ สาขาหลักสูตรการเรียน
การสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3.3.4 อาจารย์ ดร. อมร มะลาศรี สาขาวิชาการวัดประเมินผล คณะครุ
ศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

3.3.5 อาจารย์ ดร. ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิลัน สาขาวิชาการวัดประเมินผล
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

3.4 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือพบว่า

3.4.1 การตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสมของกลุ่มมือกระบวนการเรียนรู้
แบบนำตนเองโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน พบว่า กลุ่มมือกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง
มีคุณภาพเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) พิจารณารายด้าน พบว่า
กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) และคู่มือ
กระบวนการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) แสดงให้เห็นว่ากระบวนการ
เรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมเป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพที่กำหนดไว้ที่ระดับ 3.51
ขึ้นไป จึงสามารถนำไปทดลองใช้ได้

3.4.2 การประเมินดัชนีความสอดคล้อง ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์และ
แบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบและความพึงพอใจ ซึ่งคัดเลือกรายข้อที่มีค่า IOC
ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไปถือว่าใช้ได้ ไม่ต้องแก้ไข ข้อใดมีค่า IOC น้อยกว่า 0.60 ผู้วิจัยปรับปรุง
ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จัดพิมพ์คู่มือกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์และแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบและความพึงพอใจ ให้
เป็นเอกสารฉบับสมบูรณ์พร้อมนำไปทดลองใช้ในระยที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2 การทดลองใช้และปรับปรุง

การวิจัยในระยะนี้ผู้วิจัยมีจุดประสงค์เพื่อทดลองใช้และปรับปรุง (Try-out)
กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยดำเนินการวิจัยเชิงทดลอง
(Experimental Research) และดำเนินการตามวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติ (Action Research)
ตามขั้นตอนของเคมมิส (McKernan. 1996 : 25-26 ; citing Kemmis. 1988) ประกอบด้วย
4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วางแผน (Plan)

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติการ (Action)

ขั้นตอนที่ 3 ขึ้นสังเกตการปฏิบัติงาน (Observation)

ขั้นตอนที่ 4 ขึ้นสะท้อนผลการปฏิบัติ และพิจารณาปรับปรุง (Reflection on Action)

2.1 กลุ่มทดลอง ได้แก่

นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาวิทาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ ชั้นปีที่ 3 หมู่ 3 จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ซึ่งเรียนในรายวิชา “การพัฒนาหลักสูตรและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นและผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในระยะที่ 1 มาเรียบร้อยแล้ว ประกอบด้วย

2.2.1 คู่มือกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของ นักศึกษาวิชาชีพครู (ภาคผนวก ก)

2.2.2 เครื่องมือประเมินผลประกอบการเรียนการสอนตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ดังนี้ (ภาคผนวก ก)

1) แบบทดสอบความรู้ในรายวิชา เพื่อทดสอบผู้เรียนก่อนและหลังเรียน เป็นแบบปรนัยเลือกตอบมี 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ 50 คะแนน

2) แบบบันทึกการทำกิจกรรม สำหรับนักศึกษาเพื่อบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการทำกิจกรรมในแต่ละครั้ง ซึ่งครอบคลุมวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่ทำ และผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม โดยการให้คะแนนรูบริกส์ (Scoring rubrics) ตามระดับค่าการประเมิน 1-5

3) แบบประเมินการอภิปราย แสดงความคิดเห็น และการนำเสนอผลงาน ในชั้นเรียน สำหรับผู้วิจัยเพื่อประเมินนักศึกษาด้านการแสดงความคิดเห็น ความกระตือรือร้น ความเชื่อมั่นในตนเอง ความกล้าแสดงออก และการเป็นผู้ฟังที่ดี โดยให้คะแนนตามระดับค่าการประเมิน 1-5

4) แบบประเมินแฟ้มสะสมผลงาน เพื่อประเมินชิ้นงานทั้งหมดที่มีอยู่ของ นักศึกษาที่เรียนตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยการให้คะแนนรูบริกส์ (Scoring rubrics) ตามระดับค่าการประเมิน 1-5

5) สัญญาการเรียน ระหว่างผู้สอน กับผู้เรียน

6) แบบสะท้อนผลการทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเอง

2.2.3 เครื่องมือประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ (Rating Scale) และแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก 3 ตัวเลือก ได้แก่ สม่่าเสมอ บางครั้ง และไม่เคย

2.2.4 เครื่องมือประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ

2.3 วิธีดำเนินการวิจัย

2.3.1 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) และเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มาดำเนินการตามวงจร ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ (Kemmis and Mc Taggart. 1992)

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) เป็นขั้นตอนการเตรียมและวางแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ 6 ชั้น

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติการ (Act) เป็นขั้นตอนการใช้กระบวนการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยดำเนินการตามคู่มือกระบวนการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ไปจัดการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 3 การสังเกต (Observe) เป็นขั้นตอนการสังเกตขณะใช้กระบวนการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น โดยผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่พัฒนาขึ้นไปสังเกตการณ์เรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างขณะปฏิบัติการตามกระบวนการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect) และพิจารณาปรับปรุง

2.3.2 นำแบบทดสอบความรู้ในรายวิชา เป็นแบบมี 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ 50 คะแนนไปทดสอบผู้เรียนก่อนเรียน

2.3.3 ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามคู่มือกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และใช้เครื่องมือประกอบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ประเมินผลผู้เรียนในระหว่างการเรียนโดยกำหนดการสอน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ดำเนินการเรียนการสอนในระหว่างเดือน สิงหาคม ถึง เดือน กันยายน 2557

2.3.4 นำแบบทดสอบความรู้ในรายวิชา เป็นแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ 50 คะแนนไปทดสอบผู้เรียนหลังเรียน

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองใช้เพื่อปรับปรุงคู่มือกระบวนการเรียนรู้แบบนำ พร้อมเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล โดยการปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์พร้อมนำไปใช้ในการทดลอง ระยะที่ 3 ต่อไป

ระยะที่ 3 การศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ

การดำเนินการวิจัยในระยะนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ใช้รูปแบบ Pretest-Posttest Control Group Design (อรนุช ศรีสะอาด. 2546 : 87-89) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ ศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง ในการส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพ เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรายวิชาก่อนและหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบของผู้เรียนก่อนและหลังทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง มีองค์ประกอบของการดำเนินการดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ซึ่งเรียนในรายวิชา “การพัฒนาหลักสูตรและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

1) กลุ่มทดลอง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ชั้นปีที่ 3 หมู่ 3 จำนวน 30 คน

2) กลุ่มควบคุม ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 3 หมู่ 4 จำนวน 30 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้เครื่องมือชุดเดียวกันกับระยะที่ 2 เพราะได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ

3.3 วิธีดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

3.3.1 นำแบบทดสอบความรู้ในรายวิชาเป็นแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ 50 คะแนน ซึ่งเป็นชุดเดียวกับระยะที่ 2 ไปทดสอบผู้เรียนทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนเรียน

3.3.2 ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามคู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และใช้เครื่องมือประเมินผลผู้เรียนในระหว่างการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเครื่องมือชุดเดียวกันกับระยะที่ 2 โดยกำหนดการเรียนการสอน 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง รวม 40 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ดำเนินการเรียนการสอนระหว่างเดือน กันยายน ถึงเดือนพฤศจิกายน 2557

3.3.3 นำแบบทดสอบความรู้ในรายวิชาเป็นแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ 50 คะแนนไปทดสอบผู้เรียนทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองหลังเรียน

3.3.4 นำแบบประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบไปประเมินพฤติกรรมของนักศึกษาขณะทำกิจกรรมตามกระบวนการเรียนรู้

3.4.5 ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนรู้แบบนำตนเอง

3.4.6 วิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองใช้ สรุปผลรายงานผลการวิจัย เพื่อเผยแพร่ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ คือ เชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ (Percentage) และ ค่าเฉลี่ย (Mean) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้หลักความเป็นเหตุเป็นผล ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลของการจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ จะเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนน 2 ค่า โดยการวัดค่าผลการจัดกระทำตามการวิจัย โดยการทดสอบค่าที่ t -test ซึ่งค่าที่คำนวณได้สามารถตอบคำถามได้ว่า “ค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้งสองค่านี้แตกต่างกันหรือไม่ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ” ซึ่งแสดงว่า กระบวนการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) ของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตร ดังนี้ (อรนุช ศรีสะอาด. 2546 : 30-42)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

2. การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบ โดยการคำนวณใช้สูตรดัชนีค่าความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาที่จะประเมิน (IOC) (อรนุช ศรีสะอาด. 2546 : 30-42)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาที่จะประเมิน

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

3. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.1 ร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 104)

$$p = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

3.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 105)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
 N แทน จำนวนคนในกลุ่ม

3.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร ดังนี้
 (อรนุช ศรีสะอาด.2546 : 30-43)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum fX^2 - (\sum fX)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 f แทน ความถี่ของข้อมูลแต่ละชั้น
 X แทน คะแนนแต่ละตัว
 n แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม
 \sum แทน ผลรวม

4. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบคะแนนการทดสอบระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองโดยใช้ t-test (Independent Samples) (อรนุช ศรีสะอาด.2546 : 63-67)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

$$df = \frac{\left[\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2} \right]^2}{\frac{\left[\frac{S_1^2}{n_1} \right]^2}{n_1 - 1} + \frac{\left[\frac{S_2^2}{n_2} \right]^2}{n_2 - 1}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบ
	\bar{x}_1	แทน	ค่าเฉลี่ยกลุ่มทดลอง
	\bar{x}_2	แทน	ค่าเฉลี่ยกลุ่มควบคุม
	S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มทดลอง
	S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มควบคุม
	n_1	แทน	จำนวนทดลอง
	n_2	แทน	จำนวนกลุ่มควบคุม
	df	แทน	ชั้นของความอิสระ

แผนภาพที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย (Research Framework)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ของนักศึกษาวิชาชีพครู ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. พัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ของนักศึกษาวิชาชีพครู
2. ศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู
 - 2.1 เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรายวิชาหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
 - 2.2 เปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
 - 2.3 ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษากลุ่มทดลองที่มีการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อตอบวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1. พัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ดำเนินการ 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การยกร่างกระบวนการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้ขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-directed Learning) เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ของนักศึกษาวิชาชีพครู 6 ชั้น โดยการจัดทำเป็นคู่มือกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิจัยความต้องการการเรียนรู้ของตนเอง เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน โดยให้ผู้เรียนมีความต้องการที่จะเรียนในสิ่งหนึ่งสิ่งใด เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง โดยผู้เรียนจะต้องเตรียมตัว คือ จะต้องศึกษาคำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์ของรายวิชาที่เรียน โดยผู้เรียนจัดเนื้อหาวิชาด้วยตนเองตามจำนวนคาบที่กำหนดไว้ในรายวิชา และครูผู้สอนจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ให้ชัดเจนว่าจะให้บรรลุผลในด้านใด เพื่อใช้ในการตรวจสอบผู้เรียนว่าได้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ แล้ว

ขั้นที่ 2 สร้างความตระหนักและแรงจูงใจ เป็นการให้ผู้เรียนเชื่อมโยงเนื้อหาในสิ่งที่เรียนกับการนำไปใช้ในชีวิต สังคมและประโยชน์ที่ได้รับ เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนเกิดเจตคติ ผู้สอนให้อิสระในการเรียน ให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามความสนใจ เลือกใช้สถานการณ์ตามสภาพจริงในสังคมและชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 3 กำหนดเป้าหมายและวางแผน เป็นการให้ผู้เรียนเป็นผู้วางแผน การเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนสำรวจความสนใจของผู้เรียนในแต่ละหัวข้อ แล้วให้ผู้เรียนวิเคราะห์และกำหนดเรื่องที่จะเรียน กำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน ออกแบบแผนการเรียน แสวงหาแหล่งวิทยาการในการเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้รับการฝึกเช่นนี้ในทุกหัวข้อที่เรียนจนเคยชินที่จะปฏิบัติได้เอง

ขั้นที่ 4 ทำสัญญาการเรียนและปฏิบัติตามแผน ผู้สอนและผู้เรียนร่วมทำสัญญาการเรียน ซึ่งเป็นพันธสัญญาของผู้เรียนว่าจะเรียนรู้ตามแผนที่วางไว้และตามกำหนดเวลาที่กำหนด แล้วให้ผู้เรียนดำเนินการตามแนวทางของกิจกรรมการเรียนรู้ที่วางแผนไว้ ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยอาจขอคำแนะนำช่วยเหลือจากครูหรือเพื่อน ในลักษณะของการร่วมมือกันทำงาน โดยให้ผู้เรียนฝึกการทำงานเดี่ยวและกลุ่ม ใช้ทักษะทางสังคมมาพัฒนาด้านอารมณ์ ในการแสวงหาความรู้เองให้ผู้เรียนได้ฝึกวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้สอนให้อิสระในการเรียน ให้ผู้เรียน เลือกใช้สถานการณ์ตามสภาพจริงในสังคมและชีวิตประจำวัน ผู้เรียนจะได้รับการฝึกเช่นนี้ในทุกหัวข้อที่เรียนจนเคยชินที่จะปฏิบัติได้เอง

ขั้นที่ 5 ถ่ายทอดความรู้และสะท้อนความคิด ให้ผู้เรียนรายงานสิ่งที่ได้ศึกษาค้นคว้า และเกิดการเรียนรู้ โดยให้เพื่อนๆ ร่วมแสดงความคิดเห็น และให้มีการนำเสนอชิ้นงาน

ทำให้ผู้เรียนเกิดความประทับใจในผลงานของตนเอง เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง มีความมั่นใจที่จะนำเสนอผลงานของตนเอง และให้ได้แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม และให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิด เพื่อให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบตนเองหาจุดอ่อนจุดแข็งในความสามารถทางการเรียนรู้ของตนเอง ปรับปรุงข้อบกพร่องในการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ขั้นที่ 6 ประเมินการเรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นการประเมินกระบวนการเรียนรู้ตามสภาพจริงจากกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง ประกอบด้วย การประเมินของบุคคล 3 ฝ่าย คือ ครู ผู้เรียน และเพื่อนนักศึกษา และคู่มือกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองมีคุณภาพเหมาะสมเพราะได้ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน พบว่า คู่มือกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง มีคุณภาพเหมาะสม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.34$) และคู่มือกระบวนการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.44$) แสดงให้เห็นว่ากระบวนการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมเป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพที่กำหนดไว้ที่ระดับ 3.51 ขึ้นไป สามารถนำไปทดลองใช้ได้

การประเมินความสอดคล้องของเนื้อหา กับข้อความของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบและความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้แบบนำตนเอง พบว่า ทุกข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไปสามารถใช้ได้ แต่มีบางข้อผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะในการใช้คำถามให้ชัดเจน

ระยะที่ 2 การทดลองใช้และปรับปรุง

เป็นการทดลองใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) และเชิงปฏิบัติการ (Action Research) 4 วงรอบ มาดำเนินการ ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในระหว่างการจัดการเรียนการสอน พบว่า

2.1.1 การวางแผน (Plan)

เป็นขั้นตอนการเตรียมและวางแผนการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ตามคู่มือกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยม มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ ชั้นปีที่ 3 หมู่ 3 รวม 30 คน

2.1.2 การปฏิบัติกร (Act)

เป็นขั้นที่นำคู่มือกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ไปทดลองใช้ (Try out) กำหนดการสอน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ดำเนินการเรียนการสอนในระหว่างเดือน สิงหาคม ถึง เดือนกันยายน 2557

2.1.3 การสังเกต (Observe)

เป็นขั้นตอนการสังเกตระหว่างใช้กระบวนการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยใช้เครื่องมือประเมินผลที่พัฒนาขึ้นขณะปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้ ดังนี้

1) ผลการบันทึกการทำกิจกรรมของนักศึกษาในแต่ละครั้งรวมจำนวน 7 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง โดยมีค่าการประเมิน 1-5 ระดับ ซึ่งการประเมินผลพิจารณาจากบันทึกการทำกิจกรรมที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่ทำ และผลที่ได้รับจากการทำ พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีพัฒนาการการเขียนบันทึกกิจกรรมในแต่ละครั้ง โดยการเขียนบันทึกครั้งที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.46$) และครั้งที่ 7 มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.91$) ซึ่งการเขียนบันทึกกิจกรรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากที่สุด ($\bar{x} = 4.87$) รองลงมาคือ ความสอดคล้องกับเนื้อหา ($\bar{x} = 4.85$) และความรับผิดชอบในการทำงาน ($\bar{x} = 4.68$) โดยผลการประเมินทั้งหมดแสดงให้เห็นการพัฒนาคุณลักษณะของความรับผิดชอบไปอย่างต่อเนื่อง

2) ผลจากการอภิปราย แสดงความคิดเห็น และนำเสนองานในชั้นเรียน ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ในชั้นเรียน รวมจำนวน 9 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง โดยให้คะแนนตามระดับค่าการประเมิน 1-5 การประเมินผลพิจารณาจากการสนทนาและการนำเสนองานที่ครอบคลุม การแสดงความคิดเห็น ความกระตือรือร้น ความเชื่อมั่นในตนเอง ความกล้าแสดงออกและการเป็นผู้ฟังที่ดี พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีพัฒนาการด้านการอภิปราย แสดงความคิดเห็นและนำเสนองานในชั้นเรียนตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีลักษณะการเป็นผู้ฟังที่ดีสูงสุด ($\bar{x} = 4.63$) รองลงมาคือ การแสดงความคิดเห็น ($\bar{x} = 4.57$) และความกระตือรือร้น ($\bar{x} = 4.55$) ตามลำดับ โดยผลการประเมินทั้งหมดแสดงให้เห็นทักษะในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น และมีความกระตือรือร้น ความเชื่อมั่นในตนเอง แสดงให้เห็นพัฒนาการของกระบวนการส่งเสริมความรับผิดชอบ

3) ผลจากแบบประเมินเพิ่มสะสมงาน ผู้วิจัยประเมินเพิ่มสะสมงานของ นักศึกษากลุ่มทดลองที่แสดงผลงานทั้งหมดของกิจกรรมในชั้นเรียนของการเรียนรู้ตาม กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยการประเมินผลพิจารณาจากการจัดทำเพิ่มสะสมงานที่ ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการทำงาน โดยการให้คะแนน ตามระดับค่าการประเมิน 1-5 พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองทำเพิ่มสะสมงานที่แสดงการวางแผนจัดทำเพิ่มสะสมงาน และ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงาน ได้ชัดเจนมากที่สุด ($\bar{x} = 4.85$) รองลงมาคือ การ จัดระบบของเพิ่มสะสมงาน ($\bar{x} = 4.80$) ความเหมาะสมของวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ ($\bar{x} = 4.65$) ตามลำดับ

2.1.4 ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect) และ พิจารณาปรับปรุง

เป็นขั้นตอนการ เก็บข้อมูลเพื่อการสะท้อนผลการทดลองใช้กระบวนการ เรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นในแต่ละสัปดาห์ที่มีการเรียนการสอนตามกระบวนการเรียนรู้ เพื่อ ปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้สอดคล้องกับการเรียนรู้แบบนำตนเอง อันจะเป็นการส่งผลไปสู่การ สนับสนุนให้เกิดความรับผิดชอบ โดยสะท้อนผลดังนี้

1) ข้อสรุปและความคิดเห็นจากผู้สอนที่ได้ทดลองใช้กระบวนการเรียนรู้ แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ 6 ชั้น ที่พัฒนาขึ้น พบว่า

ขั้นที่ 1 การวินิจฉัยความต้องการการเรียนรู้ของตนเอง พบว่า

เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนทุกคนจะต้องวิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ของตนเองว่าคาดหวังที่จะ เรียนรู้เรื่องอะไรจากรายวิชาที่ตนเองกำลังจะเรียน โดยให้ศึกษาจากคำอธิบายรายวิชา ผู้เรียน ทุกคนต้องกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ด้วยตนเองแล้วให้บันทึกลงในแบบบันทึกแผนการ ทำงาน ลำดับขั้นตอนการทำงาน ซึ่งส่วนใหญ่ผู้เรียนสามารถกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เองได้ และมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชาที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

ขั้นที่ 2 การสร้างความตระหนักและแรงจูงใจ ผู้เรียนเข้าใจว่าการ เรียนรู้แบบนำตนเอง จะต้องได้เรียนด้วยตนเอง ผู้สอนจะไม่สอนเลยนั้น เป็นการเข้าใจผิด ซึ่งผู้สอนได้อธิบายตั้งแต่วันแรกที่เข้าสอน ว่าการเรียนรู้แบบนำตนเอง ผู้สอนก็ยังสอนอยู่แต่ให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น เพราะจะเป็นการฝึกการทำงานของผู้เรียนให้เกิดความ รับผิดชอบมากขึ้นและผู้เรียนก็ได้เรียนตามที่ตนเองสนใจหรือต้องการเรียนรู้ ผู้สอนได้ให้ กำลังใจและเสริมแรงด้วยการให้คะแนนพฤติกรรมการเรียน งานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งมี สัดส่วนมากกว่าคะแนนจากการสอบ การเสริมแรงจูงใจ ถือว่ามีส่วนสำคัญในการเปลี่ยน พฤติกรรมของผู้เรียนและเพิ่มความสนใจในการเรียน ซึ่งผู้สอนได้นำวิธีการสอนแบบบูรณา

การมาสอดแทรกในการสอนแต่ละบทเรียนเพิ่มด้วย เช่น ให้ผู้เรียนสร้างสถานการณ์บทบาทสมมติ เป็นผู้บริหารโรงเรียน เป็นนักวิชาการของโรงเรียน เป็นครูประจำชั้นเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งคนกลุ่มนี้มีส่วนรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นและสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเองมากขึ้น

ขั้นที่ 3 กำหนดเป้าหมายและวางแผน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน ได้แก่ กำหนดเรื่องที่จะเรียนให้ตรงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยผู้สอนเน้นให้ผู้เรียนตั้งเป้าหมายที่สูงพอเหมาะกับความสามารถของตนเองที่จะทำได้ โดยให้ผู้เรียนกล่าวถึงขั้นตอนการเรียนรู้คร่าวๆ เป็นการทบทวน ผู้เรียนเลือกบุคคล สถานที่ ที่ตนจะทำงานด้วย ทางเลือกของผู้เรียนในการเลือกผู้ร่วมงานอาจได้แก่ การทำงานกลุ่ม การทำงานเป็นคู่กับเพื่อนที่มีความสามารถ และประสบการณ์มากกว่า การทำงานเป็นคู่กับเพื่อนที่มีความสามารถและประสบการณ์เท่ากันหรือการทำงานเดี่ยว ซึ่งส่วนใหญ่ผู้เรียนสามารถวางแผนการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้

ขั้นที่ 4 การทำสัญญาการเรียนและการปฏิบัติตามแผน ผู้สอนให้ทำสัญญาการเรียนเพื่อวางแผนการค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเองเพื่อฝึกวินัยในการรับผิดชอบตนเอง การทำสัญญาการเรียนเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่เป็นพันธสัญญาระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนว่าจะต้องปฏิบัติงานตามที่ได้ตกลงกันไว้ตามกำหนดเวลา และผู้สอนต้องคอยตรวจสอบให้ผู้เรียนบันทึกการทำงานทุกครั้ง และให้ส่งงานตรงเวลา ในสัปดาห์ที่ 1-3 ผู้เรียนยังไม่เกิดความเคยชินทำให้การทำงานและการส่งงาน ไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร และเมื่อหลังสัปดาห์ที่ 3 ไปแล้ว ผู้เรียนเกิดทักตะและรับผิดชอบงานมากขึ้น ซึ่งผู้สอนต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนบันทึกการทำงานให้ครบและชัดเจน จากการทำพบอีกอย่างหนึ่งคือ ผู้เรียนบางส่วนจัดระบบงานของตนเองยังไม่เป็นมีงานของอาจารย์ท่านอื่นมอบหมายเพิ่มเข้ามา จึงทำให้ไม่มีเวลาในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จึงทำงานพอให้ได้ส่งผู้สอนตามสัญญาที่วางไว้ และมีความต้องการได้รับความรู้จากผู้สอนโดยตรงอย่างเดียว แต่สำหรับผู้ที่มีความรับผิดชอบสูงจะพบว่า มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่รู้สึกลำบากในการศึกษาค้นคว้างานด้วยตนเอง มีความขยันหมั่นเพียร งานส่งมีคุณภาพและปฏิบัติตามแผนในสัญญาการเรียนได้เป็นอย่างดี และกิจกรรมที่ผู้เรียนดำเนินการตามแผนที่วางไว้ซึ่งอาจมีการพิจารณาปรับเปลี่ยนสิ่งที่กำหนดไว้ตามความเหมาะสม ระหว่างดำเนินการผู้สอนเป็นแหล่งความรู้แก่ผู้เรียน คอยให้คำปรึกษา แนะนำ เน้นให้ผู้เรียนรับผิดชอบควบคุมตนเองให้ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้โดยใช้ความสามารถที่มีอยู่ให้

เต็มที่ ในขั้นนี้ ผู้สอนต้องเสริมสร้างกลยุทธ์ โดยการเสริมการฝึกทักษะ การสรุปองค์ความรู้ หรือสรุปใจความสำคัญของเนื้อหาที่จะศึกษา โดยให้สรุปเนื้อหาที่ศึกษาค้นคว้านอกเวลาเรียน ซึ่งเป็นหลักฐานที่ปรากฏในสัญญาการเรียนและให้ผู้เรียนประเมินผลว่ามีสาระสำคัญหรือองค์ความรู้เพียงพอหรือไม่อย่างไร

ขั้นที่ 5 การถ่ายทอดความรู้และสะท้อนความคิด ผู้เรียนสรุป

สาระสำคัญหรือองค์ความรู้โดยให้ทำแผนผังโน้ตค้นประกอบการนำเสนอ แล้วให้คะแนนตนเองตามเกณฑ์ ในขั้นนี้ พบว่า ผู้เรียนขาดความกระตือรือร้น ไม่ค่อยออกความคิดเห็น ไม่ซักถาม ฟังเป็นส่วนใหญ่ การแบ่งกลุ่มประมาณกลุ่มละ 4-5 คน ไม่มากนัก ผู้เรียนน่าจะสนิทสนมกันได้อย่างทั่วถึง ทั้งนี้เป็นเพราะผู้เรียนอ่านเนื้อหาไม่ละเอียด ไม่ค่อยเข้าใจ แต่ถ้าใครทำความเข้าใจและศึกษาค้นคว้ามากก็จะอธิบายให้เพื่อนฟังได้อย่างเข้าใจ แต่บางคนก็ลืม ผู้เรียนขาดทักษะการอธิบาย ผู้สอนต้องช่วยเสริมให้ โดยการตั้งคำถามนำเพื่อให้ผู้เรียนตอบและขยายเนื้อหาต่อไป เป็นกิจกรรมที่ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 2 ขั้นคือ การอภิปรายเกี่ยวกับวิธีที่ผู้เรียนใช้ในการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการศึกษาเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนนำการอภิปรายผลการดำเนินงานตามแผนของผู้เรียน โดยสรุปวิธีที่ผู้เรียนใช้เรียนรู้และวิธีการทำงานที่คิดว่ามีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบสาเหตุของการไม่ประสบผลสำเร็จและแลกเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนผู้สอนได้ให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของผู้เรียน เพื่อหาทางเตรียมแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ในขั้นนี้ผู้สอนควรให้กำลังใจและเสริมแรงเพื่อให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจที่จะพัฒนางานตนเอง กระตุ้นให้ผู้เรียนเปิดเผยตนเองและให้ข้อมูลป้อนกลับซึ่งกันและกันเมื่อมีข้อสังเกตที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาการเรียน และแสดงความรู้สึกร่วมเกี่ยวกับความก้าวหน้าของตนเองและการเรียนในคาบนั้นๆ ผู้สอนอาจจะแนะนำให้ผู้เรียนได้ข้อมูลดังกล่าวจากการถามตนเองว่าวิธีการที่ใช้ในการเรียนรู้แต่ละหัวข้อของคุณในคาบเรียนนั้นๆ เป็นวิธีที่ดีที่สุดหรือไม่ มีความเข้าใจทั้งหมดหรือไม่ อะไรที่ช่วยให้ง่าย แล้วให้ผู้เรียนสรุปบันทึกไว้ในแบบบันทึกสะท้อนผลการทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเอง บันทึกอัตราความก้าวหน้าของผลการเรียนของตนเอง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับแก้ไข ในการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนและการปฏิบัติงานในคาบเรียนต่อไป สิ่งที่ผู้วิจัยพบ คือ ผู้เรียนไม่ค่อยพูด ผู้สอนต้องถามนำ กระตุ้นให้ผู้เรียนเล่าเหตุการณ์ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง มีเทคนิคในการหาข้อมูลด้วยตนเองอย่างไร ใช้แหล่งข้อมูลจากที่ใด มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน ๆ

ขั้นที่ 6 ประเมินการเรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับ ในการเรียนการสอนผู้สอนจะให้ผู้เรียนร่วมประเมินพฤติกรรมของเพื่อน เพื่อกระตุ้นความสนใจมากขึ้น โดยผู้เรียนร่วมกันกำหนดเกณฑ์การประเมิน แล้วหาค่าเฉลี่ยของแต่ละคน นอกจากนี้ผู้สอนยังฝึกวินัยในการเรียนเพื่อส่งเสริมให้เกิดความรับผิดชอบมากขึ้น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนประเมินผลงานหลังการดำเนินการตามวิธีที่ตกลงร่วมกันไว้ในสัญญาการเรียน ทางเลือกในการตรวจสอบและประเมินผลประกอบด้วย การตรวจสอบความครบถ้วนของผลงานที่กำหนดไว้ตามแผน การให้เพื่อนหรือผู้สอนช่วยประเมิน หรือผสมผสาน การตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบจากเฉลยที่ผู้สอนเตรียมไว้ ในขั้นนี้ผู้สอนต้องชักชวนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เอง และประเมินตนเองและเพื่อนทุกหัวข้อ เพื่อจะได้เข้าใจและประเมินผลการทำงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นการก้าวสู่บทบาทของผู้ที่มีความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง

2) ผลการให้นักศึกษาเขียนสรุปจากการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ โดยให้เขียนสรุปสัปดาห์สุดท้ายของการเรียนพบว่า การปฏิบัติตามสัญญาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบ นักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า การเรียนตามขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง ทำให้รู้ว่าต้องทำอะไรบ้างในแต่ละวัน การวางแผนการทำงานได้ผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และการทำสัญญาการเรียนรู้กับอาจารย์ทำให้ได้ปฏิบัติตามที่ได้บันทึกไว้ ทำให้มีการวางแผนในการทำงานในแต่ละวัน สามารถแบ่งเวลาทำงานต่างๆ ได้เสร็จตามกำหนดระยะเวลา ซึ่งทำให้เห็นว่ากระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง 6 ขั้นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบได้

2.2 การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลอง โดยเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนเป็นข้อสอบชุดเดียวกัน ซึ่งคะแนนเต็ม 50 คะแนน โดยพิจารณาจากเกณฑ์ทางสถิติที่คำนวณจากผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มทดลอง	จำนวนคน	คะแนนเต็ม	(\bar{x})	S.D.	t-test	Sig.
ก่อนการทดลอง	30	50	30.815	5.73	-33.284	.000*
หลังการทดลอง	30	50	41.026	5.25		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลตารางที่ 10 พบว่า นักศึกษาที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาก่อนการเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 30.815 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.73 หลังการเรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง นักศึกษามีคะแนนผลสัมฤทธิ์ในรายวิชาที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 41.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.25 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา “การพัฒนาหลักสูตรและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน” สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 การประเมินพฤติกรรมการรับผิดชอบต่อของนักศึกษา ด้วยแบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงานของนักศึกษาที่เรียนตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ โดยให้คะแนนตามระดับค่าการประเมิน 1-3 ก่อนและหลังการทดลอง ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาก่อนการทดลองและ
หลังการทดลอง

กลุ่มทดลอง	จำนวนคน	(\bar{x})	S.D.	t-test	Sig.
ก่อนการทดลอง	30	20.62	3.64	19.68	.000*
หลังการทดลอง	30	28.84	4.75		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลตารางที่ 11 พบว่า นักศึกษาที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ก่อนการเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.62 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.64 หลังการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง นักศึกษามีความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 28.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.75 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนความรับผิดชอบก่อนการทดลองและหลังการทดลอง พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ มีคะแนนความรับผิดชอบ สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านผู้สอน			
1. เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้ตามความสนใจ	3.71	.64	มาก
2. รับฟังความคิดเห็นในการเสนอวิธีการเรียน	3.57	.90	มาก
3. ให้อธิบายให้เข้าใจวิธีการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง	3.57	.90	มาก
4. ยกตัวอย่างเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา ทำให้เข้าใจเรื่องที่จะเรียนได้ง่าย	3.77	.90	มาก
5. เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมิน	3.80	.76	มาก
6. ให้ความสำคัญผู้เรียนในการเข้าพบของคำปรึกษาแนะนำ	3.70	.75	มาก
7. ให้คำปรึกษาแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วยตนเอง	3.70	.70	มาก
8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบ	3.60	.78	มาก
9. สร้างแรงจูงใจที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง	3.87	.78	มาก
รวม	3.69	.79	มาก
ด้านกระบวนการเรียนรู้			
1. การวินิจฉัยความต้องการการเรียนรู้ของตนเองทำให้รู้วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้	3.70	.75	มาก
2. การวิเคราะห์ประโยชน์ในสิ่งที่จะเรียนทำให้เกิดความตระหนักและและแรงจูงใจในการเรียนรู้	3.60	.77	มาก
3. การกำหนดเป้าหมายและวางแผน ทำให้ผู้เรียนทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามวัตถุประสงค์ตั้งไว้	3.49	.57	ปานกลาง
4. การได้วางแผนการเรียนก่อนการปฏิบัติทำให้รู้ขอบเขตและเป้าหมายของการเรียน	3.80	.81	มาก

ประเด็นการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับ ความพึง พอใจ
5. การทำสัญญาการเรียน ทำให้สามารถกำหนดเป้าหมายสิ่งที่จะเรียน วางแผน และหาแหล่งค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง	3.63	.72	มาก
6. การได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ในชั้นเรียนเป็นการส่งเสริมให้เกิดวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	3.50	.73	ปานกลาง
7. การได้ประเมินผลการเรียนรู้ทุกขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนของตนเองและของเพื่อนทำให้ได้แนวทางในการพัฒนาหรือแก้ไขตนเอง	3.73	.87	มาก
8. บรรยากาศการเรียนรู้อในห้องเรียน ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการทำงานอย่างรับผิดชอบ	3.60	.86	มาก
9. การเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำให้ได้ความรู้และเกิดความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น	3.57	.82	มาก
รวม	3.62	.76	มาก
ด้านผู้เรียน			
1. มีอิสระในการเรียน และได้เรียนตามความสนใจ	3.73	.87	มาก
2. มีความรู้ในรายวิชาที่เรียน ได้ดีขึ้นจากวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	3.16	.58	ปานกลาง
3. รู้สึกภูมิใจในความสามารถที่เรียนได้ด้วยตนเอง	3.37	.96	ปานกลาง
4. สามารถปฏิบัติตามแผนในสัญญาการเรียน	3.20	.76	ปานกลาง
5. สามารถริเริ่มเรื่องที่จะเรียนได้โดยไม่ต้องให้ใครสั่งทำ	3.63	.76	มาก
6. พร้อมที่จะค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองทันที เมื่อมีปัญหาไม่เข้าใจเรื่องที่เรียน	3.57	.82	มาก
7. ทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อย งานมีคุณภาพเพิ่มขึ้น	3.53	.82	มาก
8. นักศึกษาสามารถควบคุมตนเองและยอมรับผลการกระทำของตนเอง	3.71	.64	มาก

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความพึง พอใจ
9. สามารถส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่กำหนด	3.49	.57	ปานกลาง
รวม	3.49	.75	ปานกลาง
ด้านระบบสนับสนุน			
1. มีการจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนเลือกได้ตามความเหมาะสม เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน	3.63	.76	มาก
2. มีจำนวนหนังสือมากพอที่ผู้เรียนจะศึกษาค้นคว้าได้	3.47	.97	ปานกลาง
3. มีการจัดเตรียมและเผยแพร่รายการ สื่อ นวัตกรรมต่างๆ ให้บริการแก่ผู้เรียนเพื่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	3.20	.76	ปานกลาง
4. มีความสะดวกในการใช้บริการยืมสื่อทางการศึกษาต่างๆ	3.33	.92	ปานกลาง
5. มีช่วงเวลาที่เหมาะสมในการให้บริการแหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะเข้าไปค้นคว้าได้	3.46	.54	ปานกลาง
6. ในชั้นเรียนมีความอบอุ่นเป็นกันเอง ใจกว้างใจและมี ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	3.57	.82	มาก
7. บุคลิกลักษณะ/พฤติกรรมของผู้สอน มีความจริงใจ ยอมรับและ ให้เกียรติผู้เรียน เข้าใจ สร้างแรงจูงใจ	3.53	.82	มาก
8. มีกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.77	.90	มาก
9. การวัดประเมินผลตามสภาพจริงผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลของตนเองและของเพื่อน	3.71	.64	มาก
รวม	3.51	.79	มาก
รวมทั้งหมด	3.58	.77	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการเรียนรู้ตาม กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ โดยภาพรวมทั้งหมดมี ความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{x}=3.58$, S.D.=0.77) เมื่อพิจารณาการประเมินแต่ละด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านผู้สอน มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{x}=3.69$, S.D.=0.79)
2. ด้านกระบวนการเรียนรู้ มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{x}=3.62$, S.D.=0.76)
3. ด้านผู้เรียน มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.49$, S.D.=0.75)
4. ด้านระบบสนับสนุน มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{x}=3.51$, S.D.=0.79)

ระยะที่ 3 การศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง

เพื่อตอบวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2. ศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยศึกษาผล ดังนี้

1. เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรายวิชาหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมการรับผิดชอบของนักศึกษาหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
3. ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษากลุ่มทดลองที่มีต่อการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ

1. เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรายวิชาหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ดังในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

กลุ่ม	จำนวนคน	คะแนนเต็ม	(\bar{x})	S.D.	t-test	Sig.
กลุ่มทดลอง	30	50	43.052	5.219	3.893	.000*
กลุ่มควบคุม	30	50	37.256	7.594		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 13 พบว่า หลังการทดลองนักศึกษากลุ่มทดลองที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนในรายวิชามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 43.052 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.219 และนักศึกษา
กลุ่มควบคุมมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ในรายวิชามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 37.256 นักศึกษาที่เรียนด้วย
กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ในรายวิชา
แตกต่างจากนักศึกษาที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ โดยที่นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนน
ผลสัมฤทธิ์ในรายวิชาสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. เปรียบเทียบพฤติกรรมการความรับผิดชอบของนักศึกษาหลังการทดลองระหว่าง
กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ดังในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบพฤติกรรมการความรับผิดชอบของนักศึกษาหลังการทดลองระหว่างกลุ่ม
ทดลองกับกลุ่มควบคุม

กลุ่ม	จำนวนคน	(\bar{x})	S.D.	t-test	Sig.
กลุ่มควบคุม	30	40.92	3.15	5.822	.000*
กลุ่มทดลอง	30	43.86	2.25		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 14 พบว่า หลังการทดลองนักศึกษากลุ่มทดลองที่เรียนด้วย
กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง มีคะแนนความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 43.86 ส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.25 นักศึกษาที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง มีความ
รับผิดชอบแตกต่างจากนักศึกษาที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ โดยที่นักศึกษากลุ่มทดลอง
มีคะแนนความรับผิดชอบสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาในกลุ่มทดลองที่มีต่อการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ดังในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาในกลุ่มทดลองที่มีต่อการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านผู้สอน			
1.เปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้ตามความสนใจ	4.57	.74	มากที่สุด
2. รับฟังความคิดเห็นในการเสนอวิธีการเรียน	4.66	.53	มากที่สุด
3. ได้อธิบายให้เข้าใจวิธีการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.75	.53	มากที่สุด
4. ยกตัวอย่างเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา ทำให้เข้าใจเรื่องที่จะเรียนได้ง่ายขึ้น	4.44	.81	มาก
5. เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมิน	4.65	.64	มากที่สุด
6. ให้ความสำคัญผู้เรียนในการเข้าพบของคำปรึกษาแนะนำ	4.61	.73	มากที่สุด
7. ให้ความสำคัญแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.32	.75	มาก
8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบ	4.45	.74	มาก
9. สร้างแรงจูงใจที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.40	.82	มาก
รวม	4.53	.69	มากที่สุด
ด้านกระบวนการเรียนรู้			
1.การวินิจฉัยความต้องการการเรียนรู้ของตนเองทำให้รู้วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้	4.39	.68	มาก
2. การวิเคราะห์ประโยชน์ในสิ่งที่จะเรียนทำให้เกิดความตระหนักและและแรงจูงใจในการเรียนรู้	4.34	.71	มาก

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความพึง พอใจ
3. การกำหนดเป้าหมายและวางแผน ทำให้ผู้เรียนทำงาน ได้อย่างมี เป้าหมายและตรงตามวัตถุประสงค์ตั้งไว้	4.32	.70	มาก
4.การได้วางแผนการเรียนก่อนการปฏิบัติทำให้รู้ขอบเขตและ เป้าหมายของการเรียน	4.16	.63	มาก
5. การทำสัญญาการเรียน ทำให้สามารถกำหนดเป้าหมายสิ่งที่ เรียน วางแผน และหาแหล่งค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง	4.52	.64	มากที่สุด
6. การได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ในชั้นเรียนเป็นการ ส่งเสริมให้เกิดวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.60	.64	มากที่สุด
7. การได้ประเมินผลการเรียนรู้ทุกขั้นตอนของกิจกรรมการเรียน ของตนเองและของเพื่อนทำให้ได้แนวทางในการพัฒนาหรือแก้ไข ตนเอง	4.38	.79	มาก
8. บรรยากาศการเรียนรู้นในห้องเรียน ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการ ทำงานอย่างรับผิดชอบ	4.28	.74	มาก
9. การเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำให้ได้ความรู้และเกิดความ รับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น	4.36	.64	มาก
รวม	4.37	.68	มาก
ด้านผู้เรียน			
1. มีอิสระในการเรียน และได้เรียนตามความสนใจ	4.36	.64	มาก
2. มีความรู้ในรายวิชาที่เรียน ได้ดีขึ้นจากวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	3.62	.76	มาก
3. รู้สึกภูมิใจในความสามารถที่เรียนได้ด้วยตนเอง	3.73	.87	มาก
4. สามารถปฏิบัติได้ตามแผนในสัญญาการเรียน	3.57	.82	มาก
5. สามารถริเริ่มเรื่องที่จะเรียนได้โดยไม่ต้องให้ใครสั่งทำ	3.63	.76	มากที่สุด
6. พร้อมที่จะค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองทันที เมื่อมีปัญหาไม่ เข้าใจเรื่องที่เรียน	4.16	.63	มาก

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความพึง พอใจ
7. ทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อย งานมีคุณภาพเพิ่มขึ้น	4.44	.86	มาก
8. นักศึกษาสามารถควบคุมตนเองและยอมรับผลการกระทำของตนเอง	4.38	.79	มาก
9. สามารถส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่กำหนด	4.28	.74	มาก
รวม	4.01	.76	มาก
ด้านระบบสนับสนุน			
1. มีการจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนเลือกได้ตามความเหมาะสม เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน	4.56	.51	มากที่สุด
2. มีจำนวนหนังสือมากพอที่ผู้เรียนจะศึกษาค้นคว้าได้	4.42	.75	มาก
3. มีการจัดเตรียมและเผยแพร่รายการ สื่อ นวัตกรรมต่างๆ ให้บริการแก่ผู้เรียนเพื่อการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง	4.48	.89	มาก
4. มีความสะดวกในการใช้บริการยืมสื่อทางการศึกษาต่างๆ	4.45	.74	มาก
5. มีช่วงเวลาที่เหมาะสมในการให้บริการแหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะเข้าไปค้นคว้าได้	4.46	.86	มาก
6. ในชั้นเรียนมีความอบอุ่นเป็นกันเอง ไว้วางใจและมี ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	4.44	.64	มาก
7. บุคลิกลักษณะ/พฤติกรรมของผู้สอน มีความจริงใจ ยอมรับและ ให้เกียรติผู้เรียน เข้าใจ สร้างแรงจูงใจ	4.36	.65	มาก
8. มีกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.60	.79	มากที่สุด
9. การวัดประเมินผลตามสภาพจริงผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลของตนเองและของเพื่อน	4.66	.53	มากที่สุด
รวม	4.49	.70	มาก
รวมทั้งหมด	4.35	.71	มาก

จากตารางที่ 15 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษากลุ่มทดลองที่มีต่อการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ โดยภาพรวมทั้งหมดมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$, S.D.=0.71) เมื่อพิจารณาการประเมินแต่ละด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านผู้สอน มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$, S.D.=0.69)
2. ด้านกระบวนการเรียนรู้ มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{x} = 4.37$, S.D.=0.68)
3. ด้านผู้เรียน มีความพึงพอใจในการเรียนของตนเองในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$, S.D.=0.76)
4. ด้านระบบสนับสนุน มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{x} = 4.49$, S.D.=0.69)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ว่า

1. ได้กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ 6 ชั้น คือ ประกอบด้วย ชั้นที่ 1 วินิจฉัยความต้องการการเรียนรู้ของตนเอง ชั้นที่ 2 สร้างความตระหนักและแรงจูงใจ ชั้นที่ 3 กำหนดเป้าหมายและวางแผน ชั้นที่ 4 ทำสัญญาการเรียนและปฏิบัติตามแผน ชั้นที่ 5 ถ่ายทอดความรู้และสะท้อนความคิด และชั้นที่ 6 ประเมินการเรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับ

ผลการประเมินคุณภาพกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีคุณภาพเหมาะสมตั้งแต่ 4.00 ขึ้นไปซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพที่กำหนดไว้ที่ระดับ 3.51 ขึ้นไป จึงถือว่ากระบวนการเรียนรู้ มีคุณภาพเหมาะสมสามารถนำไปทดลองใช้ได้ และได้ผ่านการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิจึงทำให้กระบวนการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพมากขึ้น

2. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาของนักศึกษากลุ่มทดลองที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบแตกต่างกับนักศึกษากลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ โดยนักศึกษากลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษากลุ่มทดลองที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองแตกต่างกับนักศึกษากลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ โดยนักศึกษากลุ่มทดลองมีพฤติกรรมความรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษากลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.71) โดยพึงพอใจในด้านผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$,

S.D. = 0.69) ฟังพอใจด้านกระบวนการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.68)
ฟังพอใจในการเรียนของตนเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$, S.D. = 0.76) และฟังพอใจ
ด้านระบบสนับสนุนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = 0.69)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู” เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการและการวิจัยเชิงทดลอง สรุปผลดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง ในการส่งเสริมความรับผิดชอบ ของนักศึกษาวิชาชีพครู
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง ในการส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู
 - 2.1 เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรายวิชาหลังการทดลองระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
 - 2.2 เปรียบเทียบพฤติกรรมการรับผิดชอบของนักศึกษาหลังทดลองระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
 - 2.3 ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษากลุ่มทดลองที่มีต่อการเรียนรู้แบบนำตนเอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. คู่มือกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษา วิชาชีพครู ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว (ภาคผนวก ก)
2. เครื่องมือประเมินผลประกอบการเรียนการสอนตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำ ตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ประกอบด้วย (ภาคผนวก ก)

2.1 แบบบันทึกการทำกิจกรรม สำหรับนักศึกษาเพื่อบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการทำกิจกรรมในแต่ละครั้ง ซึ่งครอบคลุมวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่ทำและผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม โดยการให้คะแนนรูบรีคส์ (Scoring rubrics) ตามระดับค่าการประเมิน 1-5

2.2 แบบประเมินการอภิปรายแสดงความคิดเห็นและการนำเสนอผลงาน ในชั้นเรียน สำหรับผู้วิจัยเพื่อประเมินนักศึกษาด้านการแสดงความคิดเห็น ความกระตือรือร้น ความเชื่อมั่นในตนเอง ความกล้าแสดงออก และการเป็นผู้ฟังที่ดี โดยให้คะแนนตามระดับค่าการประเมิน 1-5

2.3 แบบประเมินเพิ่มสะสมผลงานเพื่อประเมินชิ้นงานทั้งหมดที่มีอยู่ของนักศึกษาที่เรียนตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยการให้คะแนนรูบรีคส์ (Scoring rubrics) ตามระดับค่าการประเมิน 1-5

2.4 แบบทดสอบความรู้ในรายวิชา เพื่อทดสอบผู้เรียนก่อนและหลังเรียน เป็นแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ 50 คะแนน

2.5 สัญญาการเรียน ระหว่างผู้สอน กับผู้เรียน

2.6 แบบสะท้อนผลการทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเองสำหรับผู้เรียน

3. เครื่องมือประเมินความรับผิดชอบ (ภาคผนวก ข) ดังนี้

3.1 แบบประเมินพฤติกรรมกาปฏิบัติงานของนักศึกษาที่เรียนตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ เพื่อประเมินพฤติกรรมของนักศึกษาขณะทำกิจกรรมตามกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งครอบคลุมประเด็นด้านการทำงาน ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วม โดยให้คะแนนตามระดับค่าการประเมิน 1-3

4. เครื่องมือประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ (ภาคผนวก ข) ดังนี้

4.1 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ โดยประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยดำเนินการ 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การยกร่างกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ระยะที่ 2 การทดลองใช้และปรับปรุง (Try-out)

ระยะที่ 3 การศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ คือ เชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้หลักความเป็นเหตุเป็นผลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลของการจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ จะเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนน 2 ค่า โดยการวัดค่าผลการจัดการกระทำตามการวิจัยโดยการทดสอบค่าที่ t-test ซึ่งค่าที่คำนวณได้สามารถตอบคำถามได้ว่า “ค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้งสองค่านี้แตกต่างกันหรือไม่ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ”

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู” ผู้วิจัยได้สรุป ผลการวิจัย ดังนี้

1. ได้กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 วินิจฉัยความต้องการการเรียนรู้ของตนเอง ขั้นที่ 2 สร้างความตระหนักและแรงจูงใจ ขั้นที่ 3 กำหนดเป้าหมายและวางแผน ขั้นที่ 4 ทำสัญญาการเรียนและปฏิบัติตามแผน ขั้นที่ 5 ถ่ายทอดความรู้และสะท้อนความคิด และขั้นที่ 6 ประเมินการเรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับ

ผลการประเมินคุณภาพกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีคุณภาพเหมาะสมตั้งแต่ 4.00 ขึ้นไปซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพที่กำหนดไว้ที่ระดับ 3.51 ขึ้นไป จึงถือว่ากระบวนการเรียนรู้ มีคุณภาพเหมาะสมสามารถนำไปทดลองใช้ได้ และได้ผ่านการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิจึงทำให้กระบวนการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพมากขึ้น

2. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาของนักศึกษาในกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบแตกต่างกับนักศึกษาในกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ โดยนักศึกษาในกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพฤติกรรมความ

รับผิดชอบของนักศึกษาในกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองแตกต่างกับ นักศึกษากลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ โดยนักศึกษากลุ่มทดลองมีพฤติกรรม ความรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษากลุ่ม ทดลองมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริม ความรับผิดชอบอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.35$, S.D.=0.71) โดยพึงพอใจในด้านผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$, S.D.=0.69) พึงพอใจด้านกระบวนการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.37$, S.D.=0.68) พึงพอใจ ในการเรียนของตนเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$, S.D.=0.76) และพึงพอใจด้านระบบ สนับสนุนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.49$, S.D.=0.69)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อ ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามคำถามการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริม ความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู ช่วยส่งเสริมความรับผิดชอบได้หรือไม่อย่างไร
2. กระบวนการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริม ความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู ที่พัฒนาขึ้น มีคุณภาพหรือไม่อย่างไร

สรุปการอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองช่วยส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษา วิชาชีพครู จากการประเมิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และแยกเป็นรายได้ พบว่าความ รับผิดชอบต่อตนเองอยู่ในระดับมากที่สุด และความรับผิดชอบต่อการเรียนอยู่ในระดับมาก และยังพบว่า นักศึกษาที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองมีความรับผิดชอบสูงกว่า นักศึกษาที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ สาเหตุที่ทำให้พฤติกรรมความรับผิดชอบของ นักศึกษาที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองสูงกว่ากลุ่มนักศึกษาที่เรียนด้วยวิธีการ สอนแบบปกติ เป็นเพราะมีเครื่องมือในการวิจัยมีคุณภาพเหมาะสม โดยผ่านการประเมิน คุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญและผ่านการวิพากษ์กระบวนการเรียนรู้จากผู้ทรงคุณวุฒิ นอกจากนี้ยัง มีการทดลองใช้ (Try out) เพื่อปรับปรุงให้เครื่องมือมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น การที่จะบอกได้ว่า เครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ส่งผลต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาได้ต้องมีการยื่น ผล ดังนั้นผู้วิจัยจึงทดลองใช้โดยเปรียบเทียบสองกลุ่ม คือกลุ่มทดลอง เป็นกลุ่มที่ใช้

กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และกลุ่มควบคุมคือกลุ่มที่เรียนตามวิธีสอนแบบปกติ เมื่อวิเคราะห์ผลของมาสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2. การเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา มีประเด็นอภิปราย ในด้านคะแนนผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ดังนี้ ผู้เรียนในกลุ่มทดลองสามารถพัฒนาความรู้ในรายวิชาให้สูงขึ้นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหลังการทดลองที่ระดับ .05 นับว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาของกลุ่มทดลองมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี ซึ่งแสดงว่า การเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนพัฒนาไม่มากพอ อาจเนื่องมาจากเนื้อหาวิชาแต่ละบทมีเนื้อหาสาระสำคัญมาก แต่ช่วงเวลามีจำกัด ผู้สอนไม่สามารถลงรายละเอียดให้เข้าใจ ได้ลึกซึ้ง จึงจำเป็นที่ผู้เรียนต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และทบทวนบทเรียนสม่ำเสมอ รู้จักเชื่อมโยงเนื้อหาได้ แต่การใช้กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองในการวิจัยนี้ผู้เรียนฟังจะเริ่มฝึกหัด ซึ่งผู้ที่มีทักษะการเรียนรู้สูงจะเรียนได้เร็ว ดังจะเห็นได้จากคะแนนของผู้เรียนกลุ่มที่มีผลการเรียนรู้อันดับสูงมีทักษะการเรียนรู้ในระดับสูงและผู้เรียนที่มีผลการเรียนระดับต่ำ จะมีทักษะการเรียนรู้ลดลง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Knapper and Cropley (2000 : 134-137) การมีทักษะการเรียนรู้จะส่งผลต่อความสามารถและแรงจูงใจที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะการเรียนรู้ถือเป็นเครื่องมือแก่ผู้เรียนให้บรรลุจุดหมายในการเรียน และเป็นสิ่งสำคัญในการทำให้เกิดพื้นฐานที่ดีสำหรับผู้เรียนในการเรียนรู้แบบนำตนเอง และสอดคล้องกับ Lee (2002 ; อังโน ศิรินันท์ สามัญ. 2547 : 70) ที่ว่า ความพยายามในความสามารถรับรู้ความสามารถของตนเอง และบริบทของการฝึกงาน มีผลกระทบต่อการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาฝึกงาน การฝึกงานส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกงานมีโอกาสฝึกทักษะซึ่งก่อให้เกิดความมุ่งมั่น ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีอิทธิพลต่อการนำตนเอง บริบทของการฝึกงาน นำมาซึ่งโครงสร้างของการฝึกทักษะภายใต้การแนะนำของอาจารย์นิเทศ ซึ่งอาจารย์จะสร้างสรรค์ความรู้สึก เชื่อถือหรือจำกัด ความสามารถของนักศึกษา ฝึกงานในการฝึกทักษะด้านความรู้สึกรู้สึก เชื่อถือไว้วางใจ และอิสรภาพสร้างสรรค์ การรับรู้ถึงสาเหตุ การสนับสนุนจากเพื่อนนั้น นักศึกษาฝึกงานให้คุณค่าสูงมาก การอภิปรายของนักศึกษาฝึกงาน เกี่ยวกับความรู้สึกรู้สึก สอดคล้องกับแนวคิดหลักทางพุทธศาสนา (กรมการศาสนา ศิลธรรมกลับมา. 2554 : 61) เกี่ยวกับหลักของศีลธรรมที่ว่า “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” ซึ่งถ้าดูในหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าจะมีความ เชื่อตัวเอง เคารพตนเอง บังคับตนเอง จะเห็นได้ว่าคนเราจะพัฒนาตนเองให้มีความรู้ มีทักษะที่ดีได้นั้นต้องผ่านการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีความรับผิดชอบ

3. การเปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษากลุ่มทดลองที่มีทักษะการเรียนรู้ระดับสูงมีคะแนนพฤติกรรมความรับผิดชอบที่สูงขึ้น เมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง แสดงว่า กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบนี้ ส่งผลต่อลักษณะนิสัยที่คาดหวังและความรู้สึกที่ผู้เรียนมีต่อการเรียนการสอนในรายวิชาอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อเทียบกับก่อนการทดลอง เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของความรับผิดชอบผู้เรียนกลุ่มนี้มีความรับผิดชอบในภาพรวมสูงขึ้น และมีการแสดงความคิดเห็นและใจกว้างยอมรับฟังคนอื่นมากกว่ากลุ่มควบคุม สอดคล้องกับงานวิจัยของ เวสาลี ชาติสุทธิพันธ์ (2550 : 153) ที่ว่า การปลูกฝังจิตสำนึกเชิงจริยธรรมเป็นจุดมุ่งหมายหนึ่งของการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักและรับผิดชอบต่อสังคมจากการให้บริการทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ลงพื้นที่จริงในชุมชนเห็นมุมมองของชีวิตจริงที่เกิดขึ้นในสังคม และเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นแต่ละด้าน ดังนั้น การเรียนรู้ร่วมกันผ่านการเรียนรู้เชิงบริการจึงก่อให้เกิดจิตสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบของการทำกิจกรรมและเคารพในความแตกต่างของกันและกัน สอดคล้องกับ วรรณารถ โมลีเอรี (2550 : 11) จรรยาบรรณด้านความรับผิดชอบถือเป็นคุณลักษณะที่สำคัญควรปลูกฝังให้กับผู้เรียนระดับอุดมศึกษาเป็นอย่างดี ซึ่งกระบวนการเรียนการสอนที่จะส่งเสริมให้เกิดความรับผิดชอบได้นั้น จะต้องเป็นกระบวนการที่สามารถช่วยฝึกฝนให้ผู้เรียนพึ่งพาตนเองและพัฒนาตนเองได้ และสอดคล้องกับแนวคิดของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2544 : 10) และ ปารีญา ราพา (2554 : 1) ที่ว่า การที่จะส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นครูวิชาชีพที่ดีได้นั้นด้านหนึ่งที่เป็นจำเป็นจะต้องส่งเสริมและพัฒนา คือ ความรับผิดชอบ เพราะความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะหรือลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกถึงการยอมรับผลการกระทำของตนทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย รับผิดชอบในกิจการที่ตนเองได้กระทำลงไป เป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองคืออย่างหนึ่ง เป็นลักษณะนิสัย และทัศนคติของบุคคล ซึ่งเป็นเครื่องมือในการผลักดันให้บุคคลปฏิบัติตามกฎระเบียบ เคารพสิทธิผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตน และมีความซื่อสัตย์สุจริต สามารถทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความพากเพียร พยายามและความละเอียดรอบคอบ รวมทั้งรู้จักบทบาทหน้าที่ของตน ทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อตนเองสังคม และสอดคล้องกับวิธีคิดตามหลักพุทธศาสตร์ ตามแนวคิดของพระพุทธเวท (ประยูร ชาญโต) (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2553 : 228-233) ที่ว่าความสุขของมนุษย์เกิดจากการรู้จักดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง คือ การรู้จักคิดเป็น พุคเป็น

และทำเป็น การปฏิบัติที่ถูกต้อง การดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง คือ การรู้จักแก้ปัญหา หรือแก้ปัญหา เป็นแสดงออกทางพฤติกรรมทางกาย ทางวาจา และการรู้จักรับรู้หรือรับรู้เป็น จะเห็นได้ว่า คนที่จะมีพฤติกรรมความรับผิดชอบได้นั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณในตนเอง เป็นลักษณะนิสัยพฤติกรรมที่ดีของบุคคล ที่แสดงออกถึงการยอมรับผลการกระทำของคนทั้งในด้านการเป็น ผลดีและผลเสีย รับผิดชอบในกิจการที่ตนเองได้กระทำลงไป

4. กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองส่งผลต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบ มีประเด็น การอภิปราย ดังนี้ การที่กลุ่มทดลองที่มีทักษะการเรียนรู้ระดับสูงมีพัฒนาการที่สูงขึ้นอย่าง ชัดเจนในด้าน ความรับผิดชอบต่อการเรียน ความรับผิดชอบต่อตนเอง เป็นเพราะยอมรับในสิ่ง ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ของตนเอง และการมีมโนทัศน์ของตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีความ รับผิดชอบ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และเปิด โอกาสต่อการเรียนรู้ของ ตนเอง ขณะที่กลุ่มทดลองที่มีทักษะการเรียนรู้ระดับต่ำ กลับมีคะแนนลักษณะการเรียนรู้แบบ นำตนเองต่ำกว่าก่อนการทดลองและต่ำกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ ในด้านการขาดความ เชื่อมั่นในตนเอง ขาดการเป็นผู้เรียนที่มีความรับผิดชอบ มีความคิดสร้างสรรค์ และไม่เปิด โอกาสต่อการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งปัจจัยนี้ แสดงถึงความเอาใจใส่ในการเรียน ต้องมีความขยัน อดทน มุ่งมั่นที่จะเรียนให้สำเร็จ สิ่งพวกนี้ผู้เรียนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองต่อการเรียน แต่การที่ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ระดับต่ำ อาจเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้เรียน ขาดความเชื่อมั่น และไม่มั่นใจในงานของตนเองที่ทำได้จึงชอบให้มีผู้สอนมากกว่าการเรียนด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้ ผู้เรียนกลุ่มนี้จึงมีคะแนนลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเองลดลงทั้งในภาพรวมเมื่อเทียบกับ กลุ่มควบคุม และด้านความสามารถในการใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหา ยังลดลงจากเดิม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจ ที่ทำให้คนประสบความสำเร็จหรือ ล้มเหลวในการเรียน และสาเหตุดังกล่าวจะถูกนำมาจัดกลุ่มโดยอาศัยเกณฑ์ 3 ชนิด คือ สาเหตุที่เปลี่ยนแปลงได้หรือไม่ สาเหตุที่อยู่นอกผู้เรียน และสาเหตุที่ ควบคุมได้หรือไม่ สาเหตุดังกล่าว มี 4 ชนิดคือ ความสามารถ (อยู่ในผู้เรียน เปลี่ยนแปลง ไม่ได้) ความยากของสิ่งที่ต้องทำ (อยู่นอกผู้เรียน เปลี่ยนแปลงไม่ได้ และควบคุมไม่ได้) ความพยายาม (อยู่ในตัวผู้เรียน เปลี่ยนแปลงได้ ควบคุมได้) โชค (อยู่นอก เปลี่ยนแปลง ได้แต่ควบคุมไม่ได้) สอดคล้องกับแนวคิดของ นัคดา อังสุโวทัย (2550 : 133-134) ผู้เรียนที่ พิจารณาว่าความล้มเหลวของตนเกิดจากสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ มักจะไม่พยายามต่อไป หลังจากความล้มเหลวแล้ว ดังนั้นควรสอนให้ผู้เรียนเห็นว่า ความล้มเหลวของตนเองเกิดจาก ความพยายามและกลยุทธ์ในการเรียนที่อาจยังไม่เหมาะสม ควรฝึกการเรียนรู้แบบนำตนเองไป

ทีละขั้น และต้องใช้เวลามากขึ้นในการฝึกทักษะการเรียนรู้และเพิ่มแรงจูงใจให้เห็นความสามารถในตนเองที่ทุกคนสามารถพัฒนาให้มีศักยภาพได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดหลักการของ ทองจันทร์ หงส์คารมภ์ (ม.ป.ป.) (อ้างใน ทิศนา แชนมณี. 2551 : 125) การนำตนเองและพึ่งพาตนเองจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายในซึ่งสามารถกระตุ้นความต้องการที่จะเรียนรู้ และช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีจุดหมาย อันจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี ได้มาก และจดจำได้นานขึ้น รวมทั้งนำไปใช้ประโยชน์ได้มากขึ้นด้วย และสอดคล้องกับแนวคิดของ Knowles (1975 : 18) การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนคิดริเริ่มการเรียนรู้เอง โดยวินิจฉัยความต้องการการเรียนรู้ของตนเอง กำหนดเป้าหมายติดต่อกับบุคคลอื่น หาแหล่งความรู้ และประเมินผลการเรียนของตนเอง ซึ่งอาจจะได้รับหรือไม่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นก็ได้ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Watson and Tharp (1985 : 9) การที่บุคคลสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองไปในทิศทางที่ปรารถนา ตามค่านิยมที่แท้จริงของตนเอง มีทักษะในการเลือกเป้าหมาย และออกแบบยุทธวิธีที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้งประเมินผลที่ได้และเปลี่ยนแปลงกลวิธีที่ใช้ ดังนั้นการนำตนเองจึงเป็นการผสมผสานกันระหว่างทักษะต่างๆ ที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นการหยุดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หรือการเริ่มต้นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการกำกับตนเองของ ลีททิงตัน ออนุลรังสรรค์ (2554 : 22) ที่ว่า กระบวนการของการกำกับตนเอง ประกอบด้วย การสังเกตตนเอง เพื่อช่วยให้บุคคลได้รับข้อมูลที่จำเป็นต่อการกำหนดมาตรฐานให้กับตนเอง สามารถที่จะประเมินการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมที่กระทำอยู่ของตนเองได้ ข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการสังเกตจะช่วยให้บุคคลสามารถตัดสินใจโดยเปรียบเทียบกับมาตรฐานส่วนบุคคลที่ตนตั้งไว้ หรือมาตรฐานของกลุ่มอ้างอิงทางสังคม นำไปสู่การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง เมื่อบุคคลเป็นผู้กำหนดเป้าหมายการกระทำของตนเอง บุคคลจะกำกับการเรียนรู้และปรับพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามความคาดหวังของบุคคลนั้นๆ ด้วย ก็จะส่งผลต่อความรับผิดชอบของคนนั้นได้ และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีแบบปัญญาทางสังคมของ Bandura (สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2537 : 116-117) ที่ว่าการเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน สิ่งแวดล้อม และการเสริมแรง การสร้างแรงจูงใจ สิ่งแวดล้อมเป็นสาเหตุของการเกิดพฤติกรรม การกระทำต่างๆ ของมนุษย์เกิดจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอก พฤติกรรมเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัด สามารถวัดและทดสอบได้ จะมีการลองผิดลองถูกปรับเปลี่ยนไปเรื่อยๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของ Ausubel David (1963) (สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2553 : 216-217) เป็นทฤษฎีแนวคิดพุทธิปัญญานิยมที่เน้นความสำคัญ

ของผู้สอน ว่ามีหน้าที่จะจัดเตรียมเรียงความรู้อย่างมีระบบและสอนความคิดรวบยอดใหม่ที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ ผู้เรียนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารด้วยการรับหรือด้วยการค้นพบและวิธีที่เรียนอาจจะเป็นการเรียนรู้ด้วยความเข้าใจอย่างมีความหมายหรือเป็นการเรียนรู้โดยการท่องจำ

จะเห็นได้ว่าการที่จะพัฒนาพฤติกรรมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาได้นั้นจะต้องมีกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นขั้นเป็นตอนในการส่งเสริมการเรียนรู้มีการสร้างแรงจูงใจและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจึงจะทำให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้

5. ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ มีประเด็นการอภิปราย ดังนี้ ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีความพึงพอใจในด้านผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด พึงพอใจด้านกระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก พึงพอใจในการเรียนของตนเองอยู่ในระดับมาก และพึงพอใจด้านระบบสนับสนุนอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้สอนสร้างแรงจูงใจที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง รับฟังความคิดเห็นในการเสนอวิธีการเรียนและอธิบายให้เข้าใจวิธีการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ได้วางแผนการเรียนก่อนการปฏิบัติงานทำให้รู้ขอบเขตและเป้าหมายของการเรียนการ ได้ประเมินผลการเรียนรู้ทุกขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนของตนเองและของเพื่อนทำให้ได้แนวทางในการพัฒนาหรือแก้ไขตนเอง การเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำให้ได้ความรู้และเกิดความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น การได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ในชั้นเรียนเป็นการส่งเสริมให้เกิดวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง การวิเคราะห์ประโยชน์ของเนื้อหาที่เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน ผู้เรียนมีอิสระในการเรียน และได้เรียนตามความสนใจ การเรียนรู้ด้วยตนเองทำให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบมากขึ้นและระบบสนับสนุนมีกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการวัดประเมินผลตามสภาพจริงผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลของตนเองและของเพื่อน บุคลิกลักษณะ/พฤติกรรมของผู้สอน มีความจริงใจ ยอมรับและให้เกียรติผู้เรียน เข้าใจ สร้างแรงจูงใจ สอดคล้องกับ วิชาวรรณ สุขสถิตย์ (2550 : 162-166) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบนำตนเองโดยการเรียนการสอนผ่านเว็บ ทุกด้านในระดับมาก ผู้วิจัยมีหน้าที่เป็นผู้สอน มีบทบาทในฐานะผู้อำนวยความสะดวก เน้นการสร้างบรรยากาศและการสร้างสัมพันธภาพกับนักศึกษา คอยสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง ทำหน้าที่คอยชี้แนะแหล่งเรียนรู้ ช่วยเหลือให้เกิดความเข้าใจชัดเจนในเนื้อหาสาระที่สนใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านนโยบาย

1.1.1 คณะครุศาสตร์ ควรมีการนำกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู ไปเป็นนโยบายในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับนักศึกษาในคณะครุศาสตร์

1.1.2 กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ต้องอยู่ภายใต้ปัจจัยนำเข้าของกระบวนการเรียนการสอนที่มีคุณสมบัติของผู้สอนเฉพาะมีคุณสมบัติของผู้เรียนที่เฉพาะ และแหล่งข้อมูลที่มีความหลากหลาย และทันสมัย ดังนั้น การเลือกใช้กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง หน่วยงานด้านการศึกษาจำเป็นจะต้องมีการเตรียมการด้านครูผู้สอนและผู้เรียน ตลอดจนแหล่งข้อมูลและปัจจัยนำเข้าต่างๆ ก่อนที่จะนำกระบวนการเรียนรู้ไปใช้จริง

1.1.3 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษานำร่อง เพื่อทดลองใช้กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งทำให้ครูผู้สอนมีแนวทางพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นอีกวิธีสอนหนึ่งให้แก่ผู้สอนที่แสวงหาวิธีการสอนที่หลากหลาย หากผู้สอนท่านใดสนใจก็สามารถใช้กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบไปประยุกต์ใช้ได้

1.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามกระบวนการเรียนรู้

1.2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เน้นความเป็นอิสระในการเลือกวิธีการเรียนรู้ภายใต้กรอบของเนื้อหารายวิชา และเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้นในการเรียนแต่ละคาบผู้เรียนจะดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการเรียนตามกระบวนการเรียนรู้ในปริมาณงานที่แตกต่างกันและข้อมูลจากการประเมินตนเองของผู้เรียนในทุกขั้นตอนจะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการประเมินของการเรียนครั้งต่อไป

1.2.2 รูปแบบของปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ เน้นให้ผู้เรียนคิดริเริ่มวางแผนกระบวนการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของตนเอง กิจกรรมส่วนใหญ่จึงเป็นกิจกรรมที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูเป็นเพียงผู้คอยแนะนำ เป็นที่ปรึกษา อำนวยความสะดวก ช่วยในการนำอภิปรายในกิจกรรมเกี่ยวกับการประเมินการเรียนรู้ และให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเท่านั้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำกระบวนการเรียนรู้ไปวิจัยศึกษาผลด้านอื่นๆ ที่น่าจะส่งผลถึงคุณธรรมจริยธรรม เนื่องจากมีการใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ สะท้อนความคิด และเกิดตัวแบบที่มีความเชื่อมั่นในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.2 ควรมีการศึกษากระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของผู้เรียนในด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต เพื่อให้ได้ผลการวิจัยในภาพรวม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กนิษฐ์กานต์ ปั่นแก้ว. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของนักศึกษาปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ ป.ร.ด. (เทคโนโลยีการศึกษา) ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2554.
- กร กองสุข. การดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม อำเภอโนนสุวรรณ จังหวัดบุรีรัมย์. รายงานการศึกษาอิสระ กศ.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.
- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. ศีลธรรมกลับมา : ชุมชนปลอดอาชกรรมทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ของพุทธทาสภิกขุ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2554.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านความรับผิดชอบและความมีวินัยในตนเอง. กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2542.
- กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ อรุณสารลาดพร้าว, 2542.
- กองศรี เชิญชม. ผลการใช้โปรแกรมการเตือนตนเองและโปรแกรมการชี้แนะด้วยวาจา ที่มีต่อการปรับพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- กาญจนา ไชยพันธ์. การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม. ขอนแก่น : ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2549.
- กาญจนา รอดแก้ว. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของเครือข่ายการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในเขตภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (การศึกษานอกระบบโรงเรียน) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

- กุลธิดา ท้วมสุข. หลักสูตร การจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ
ระดับอุดมศึกษา (TQF) : เอกสารประกอบการบรรยาย โครงการพัฒนาสมรรถนะ
ด้านวิชาการสำหรับคณาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์. 24 เมษายน ห้องดอก
คุณ อาคารบรรณราชนครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์, 2555.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การศึกษาไทยในเวทีโลก. กรุงเทพฯ : ทีพีปรีนส์, 2539.
- เกษม วัฒนชัย. การปฏิรูปการศึกษาไทย. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
กรุงเทพฯ : 21 เซ็นจูรี่, 2545
- คณาพร คมสัน. การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเองในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความ
เข้าใจสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ ค.ค. (หลักสูตรและการ
สอน) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- คณิต ดวงหัตถ์. สุขภาพจิตกับความพึงพอใจในงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขต
เมืองและเขตชนบท ของจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น :
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2537.
- จิตภา สุวรรณฤกษ์. การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้
แบบนำตนเองของประชาชนในปี พ.ศ. 2555. วิทยานิพนธ์ ค.ค. (การศึกษานอก
ระบบโรงเรียน) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.
- ชนันทิพย์ จันทโรสภา. การศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้าน
ความรับผิดชอบ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. ทุนอุดหนุนการวิจัย
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2550.
- ชมเชย ทองชุม. การพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านนา
สามัคคี อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี. รายงานการศึกษาอิสระ กศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ. รายงานการวิจัยเรื่อง ความพร้อมในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองของ
ผู้เรียนผู้ใหญ่ของกิจกรรมการศึกษาผู้ใหญ่บางประเภท. วิทยานิพนธ์ (การศึกษา
ผู้ใหญ่) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. การจัดการเรียนรู้แนวใหม่ ทฤษฎี แนวปฏิบัติและผลการวิจัย. นนทบุรี :
สหมิตรพรีนติ้งเอนด์พับลิชชิ่ง, 2553.

- ชาญชัยณรงค์ ทรงคาศรี. การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้หลักการทางสิ่งแวดล้อมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ป.ร.ด. (สิ่งแวดล้อมศึกษา) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- ชาลินี แก้วคงคา. ปฏิรูปการศึกษา ต้องเดินหน้าต่อไป จาก ครูจัตวาสู่เสนาบดี. กรุงเทพฯ : มติชน, 2554.
- ฐิติพร พิษณุกุล. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการแก้ปัญหาเชิงอนาคตของนักศึกษาสถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (อุดมศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2547.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. ตำนานจิตวิทยา: การพัฒนาจริยธรรม. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2538.
- ดวงสุดา พินนอก, สุพรรณ นุญมา. การศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาสาขาการศึกษา ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ และด้านการรักษาระเบียบวินัย. รายงานการวิจัย ทูลุคหุนการวิจัย ปีงบประมาณ 2547. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2547.
- ดาวรุ่ง ชะระอ่ำ. การพัฒนารูปแบบการผลิตครูวิชาชีพไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- ดิเรก พรสีมา. “การพัฒนาวิชาชีพครู: สภาพปัจจุบันและปัญหาวิชาชีพครูในประเทศไทย,”วารสารวิชาการ, 2542
- พิศนา แจมมณี. รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : คำนสุทธาการพิมพ์, 2548.
- ธัญวัฒน์ กาบคำ. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ผ่านห้องเรียนเสมือนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนบัวอำเภอบัว จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน) เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2551.
- ธีราพร กุลนันทน์. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความคิดโดยใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการดำเนินชีวิตสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. ทูลุคหุนการวิจัย : คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2552.

- นฤมล เนียมหอม. การพัฒนากระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมของครูในการสร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็กปฐมวัยโดยใช้แนวคิดการสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน. วิทยานิพนธ์ ค.ศ. (การศึกษาศาสตรบัณฑิต) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- นัตตา อังสุโวทัย. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาเคมีที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ศ. (วิทยาศาสตร์ศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.
- บั้งอร ทิวาพรภาณุกุล. รูปแบบการปรับพฤติกรรมสำหรับครูผู้สอน เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมทางจริยธรรมของผู้เรียน. คณะครุศาสตร์ ทุนอุดหนุนการวิจัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2552.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2545.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. ทฤษฎีและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ, 2556.
- บุปผชาติ ทัพทิกรณ์. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : โครงการเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2551.
- ประจวบ แผลมหลัก. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน. วิทยานิพนธ์ ค.ศ. (การศึกษานอกระบบโรงเรียน) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- ปราณี กองจินดา. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และทักษะการคิดเลขในใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบซิปปาโดยใช้ แบบฝึกหัดที่เน้นทักษะการคิดเลขในใจกับนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้คู่มือครู. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตร และการสอน) พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2549.
- ปรีทิพย์ บุญคง. การศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2546.
- ปรีชา ธรรมมา. “วินัยแห่งตน,” ในสารานุกรมศึกษาศาสตร์. (26) : 33-38. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.

- ปารีญา ราพา. การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีเผชิญความจริงและใช้ตัวแบบ
 สัญลักษณ์ เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
 โรงเรียนศึกษาศาสตร์ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ก.ศ.ม. (จิตวิทยา
 การศึกษาและการให้คำปรึกษา) ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2554.
- ผดุงศักดิ์ ภูพัฒน์. การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านความ
 รับผิดชอบ และมีวินัยในตนเอง. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา, 2542.
- พงษ์ศักดิ์ ศรีจันทร์. การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะครูวิชาชีพให้แก่ศึกษา
 สายครูวิชาชีพของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. วิทยานิพนธ์ กศ.ค. (การวิจัยและ
 พัฒนาหลักสูตร) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.
- พลชนัน นิรมิตไชยนนท์. ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของ
 นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์ ว.ท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
 ประยุกต์) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2543.
- ไพศาล หวังพานิช. วิธีการวิจัย. กรุงเทพฯ : งานส่งเสริมวิจัยและตำราการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2536.
- ราชบัณฑิตยสถาน. ความพึงพอใจ. ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (หน้า
 775). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์, 2542.
- _____. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์,
 2546.
- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์. การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์
 กรุ๊ป แบนเนจเม้นท์, 2548.
- รุ่ง แก้วแดง. ปฏิบัติการศึกษไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มติชน, 2541.
- รุ่งทิวา จันทน์วัฒนวงษ์. การพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมและทักษะการสอนสอดแทรก
 จริยธรรม ของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ค. (หลักสูตรและ
 การสอน) ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2549.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ :
 สุวีริยาสาส์น, 2538.

- ถาว์ณย์ ทองมนตรี. การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบนำตนเองของผู้เรียนใน
ระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.
- ลำควน เกษตรสุนทร. การสร้างชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการคิดเชิงจริยธรรมของนักศึกษาครู
สถาบันราชภัฏสงขลา. รายงานการวิจัย ; กองทุนสนับสนุนการวิจัย : สถาบันราชภัฏ
สงขลา, 2546.
- วรรณารถ โมลิเอรี. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดคุณลักษณะศึกษาของลิคโค
นา เพื่อเสริมสร้างจรรยาบรรณวิชาชีพด้านความรับผิดชอบต่อ นักศึกษาสายอาชีพ
และเทคโนโลยี. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (วิชาหลักสูตรและการสอน) กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอธิป จิตตฤกษ์. ทักษะแห่งอนาคตใหม่/ โดย James Bellanca และ
Ron Brandt. กรุงเทพฯ : openworlds, 2554.
- วราภรณ์ ขวัญกิจโสโรช. ความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้านการนำตนเองกับ
การเรียนรู้ตลอดชีวิต ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงโรงเรียนไทย
บริหารธุรกิจและพาณิชยการ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ก.ศ.ม. (ธุรกิจศึกษา)
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. การเปรียบเทียบประสิทธิผลของรูปแบบการฝึกยุทธศาสตร์การเรียนรู้
เมตาคอกนิชันในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลายแบบโดยตรงกับแบบสอดแทรกในเนื้อหาการสอน.
วิทยานิพนธ์ ค.ด. (หลักสูตรและการสอน) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2545.
- _____. เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้น
พื้นฐาน พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2545.
- วิเชียร หรุวิจิตรพงษ์. การพัฒนารูปแบบการจัดการกระบวนกรเรียนรู้ตามแนวคิดโฟร์เอ็มทีเอส
เต็มเพื่อส่งเสริมทักษะการสอนของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียน.
วิทยานิพนธ์ ค.ด. (การศึกษานอกระบบโรงเรียน) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2549.

- วิภาวรรณ สุขสถิตย์. การเรียนรู้แบบนำตนเองสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ โดยการเรียนการสอนผ่านเว็บ. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาผู้ใหญ่) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.
- เวสาลีชาติสุทธิพันธุ์. การพัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบริการเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจระดับปริญญาบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (สาขาวิชาอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- ศิรินันท์ วรรณกิจ. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบต่อตนเอง และส่วนรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์ค่าคานนิคัล. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2545.
- ศิรินันท์ สามัญ. การพัฒนากระบวนการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของครู: การวิจัยแบบพหุกรณีศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (หลักสูตรและการสอน) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- สมคิด อิศระวัฒน์. รายงานการวิจัยเรื่อง ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตัวเองของคนไทย. กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2545.
- สมชาย เรืองมณีซัชวาล. การพัฒนาชุดฝึกอบรมการเรียนรู้แบบนำตนเองเรื่อง แนวทางการผลิตอาหารตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดี. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาผู้ใหญ่) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.
- สมนึก ภัททิยชนี. การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กทม. : ประสานการพิมพ์, 2546.
- สมบัติ ศรีทองอินทร์. รูปแบบการพัฒนาลักษณะความเป็นครูวิชาชีพของนักศึกษาคณะครุศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2549.

- สมพร เชื้อพันธ์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองกับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). พระนครศรีอยุธยา : สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2547.
- สมโภชน์ พนาवास. การศึกษาจริยธรรมที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนแบบห้องเรียนเสมือน. วิทยานิพนธ์ กศ.ค. (หลักสูตรและการสอน) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2549.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- สิทธิกรานต์ อนุกุลรังสรรค์. ผลของมินิเกมที่มีการกำกับตนเองที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.
- สีปพนนท์ เกตุทัต. “ปฏิรูปการศึกษา,” วารสารปฏิรูปการศึกษา. 1(23) : 15-16, 2542 : 16-31 สิงหาคม), 2542.
- สุทธิพงษ์ บุญผดุง. การสร้างแบบทดสอบวัดลักษณะความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การแสดง หลักฐานความเที่ยงตรง และความไม่เที่ยงตรงและความเชื่อมั่น. วิทยานิพนธ์. ก.ศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2541.
- สุทธิพร บุญส่ง. รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. วิทยานิพนธ์ กศ.ค. (หลักสูตรและการสอน) ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545.
- สุธาสิณี บุญญาพิทักษ์. การพัฒนาหลักสูตรครุศึกษาระดับชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ค. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.
- สุนีย์ ภูพันธ์. แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : เชียงใหม่โรงพิมพ์เสียงศิลป์, 2546.
- สุภาพ ณ นครและคณะ. รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์รูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 2546.

- สุมน อมรวิวัฒน์. กรณีศึกษาเพื่อการเรียนการสอนส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแห่งวิชาชีพครู. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- สุมาลี กาญจนชาติศรี. การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมคุณลักษณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในการสร้างความรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิซึม. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (หลักสูตรและการสอน) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- สุรางค์ โคว์ตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- สุริรัตน์ ศรีบุญเรือง. การศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ในกลุ่มศูนย์สุขภาพศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ก.ศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.
- สุวิทย์ มูลคำ และคณะ. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิด. กรุงเทพฯ : อี เค บุ๊คส์, 2554.
- สุวิมล ว่องวานิช. การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- สุวิมล ติรกันันท์. การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ แนวทางสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- แสงจันทร์ เพร็ดพราว. การพัฒนารูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้บูรณาการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ ป.ร.ค. (สิ่งแวดล้อมศึกษา) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. แบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539. ค้นหาออนไลน์จาก <http://www.edu.chula.ac.th/knowledge/rule/rule2539.htm>. , 2539.
- สำเนียง ศิลป์ประกอบ. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบต่อการเรียน และความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยบทเรียนสำเร็จรูปกับเรียนด้วยการสอนของครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2540.

- หฤทัย อนุสรราชกิจ. การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเด็กอย่าง
 ไคร์ครวญ เพื่อปรับเปลี่ยนมุมมองและการปฏิบัติของครูการศึกษาปฐมวัย.
 วิทยานิพนธ์ ค.ค. (หลักสูตรและการสอน) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2549.
- อรนุช ศรีสะอาด. วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะ
 ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม : โรงพิมพ์ประสานการพิมพ์, 2546.
- อรพรรณ บุตรกัตัญญ. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติสถานการณ์ที่แนะเพื่อ
 เสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองของครูอนุบาล. วิทยานิพนธ์ ค.ค.
 (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. หลักการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2540.
- Areglado, Ronakd J. Bradley R.C.; & Lane Pamela S.. **Learning for Life: Creating
 Classrooms for Self-Directed Learning.** California : Corwin Press, 1996.
- Bandura,A.84 192-215. **Self-efficacy : Toward unifying theory of behavioral change.**
 Psycholpglcal Rovlew, 1977.
- Boud,David. **Developing Student Autonomy in Learning.** New York : Nichols Publishing
 Company, 1982.
- Brookfield, S.D. **“Self-Directed Adult Learning: A Critical Paradigm”.** Adult Education
 uarterly. 35(2) : 59-71, 1984.
- Callahan, Joeeph F:Clark Leonard H. **Teaching in the Model and Secondary Schools:
 Panning for Competence.** New Yirk: Macmilland Publishing Company oma,
 1988.
- Crow,G.O. **Teaching learners to be self-directed.** Adult: education Querterly, 1991.
- Edwards ,TB. Measurement of some aspects of critical thinking. **Journal of Experimental
 Education,** 18:263–278, 1950.
- Good, c. V. (Ed.). **Dictionary of education.** 3rd ed. New York : McGraw-Hill, 1973.
- Gove,PB. **Webates’s Third New International Dictionary.** Sringsfield : G&C Merriam
 Company, 1965.
- Guglielmino, L.M. **Development of the self-directed learning readiness scale.** Publish
 Ed.d Dissertation, University of Georgia, 1997.

- Halpern, D.F. Teaching critical thinking for transfer across domains: Disposition, skills, structure training, and metacognitive monitoring. **American Psychologist**. 53:449–455, 1998.
- Hornby, A. F. **Advance learner's dictionary**. 6th ed. London, England : Oxford University, 2000.
- Joyce, B. & Weil, M. **Models of teaching**. 5th ed. London : Allyn and Bacon, 1996.
- Knapper, C.K. and Cropley, A.J. **Lifelong Learning Higher Education**. 3rd ed. London : kogan Page, 2000.
- Knowles, Malcolm S. **Self-Directed Learning: A guide for Learners and Teachers**. Chicago: Follett Publishing Company, 1975.
- _____. **The Modern Practice of Adult Education**. New York : Cambridge, The Adult Education Company, 1980.
- Oddi, Lorys F. et.ai. **Perspective on Self-Directed Learning**. **Adult Education Quarterly**. 38,1. (Fall 1987) : 21-31, 1987.
- Oswald, D.F. Instructional design theory for fostering self-directed learning. **Dissertation Abstracts International**. Retrieved January 1,2004. from Digital dissertation, Publication No AAT 3111914, 2004.
- Peter, J.S. Development and validation of a measure of self-directed learning. competency. **Dissertation Abstracts International**. Retrieved March 1,2004. from Digital dissertation Publication No AAT 3133686, 2004.
- Quirk, R. **Longman dictionary of contemporary English**. (2nd ed.). London, England : Richard Clay Ltd, 1987.
- Vanosdall ,Frederick Paul. **Transfomative pedagogy through heuristic inquiry : lessons for professional development**. Ed.D. dissertation, Arizona State University, 2004.
- Vroom, V. H. **Manage people not personnel: Motivation and performance appraisal**. Boston : Harvard Business School Press, 1990.
- Wolman, B. B. **Dictionary of behavioral science**. 1st ed. New York : Van Norstrand, 1973.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก
เครื่องมือในการวิจัย

1. คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ
2. เครื่องมือประเมินผลประกอบการเรียนการสอนตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ประกอบด้วย
 - 2.1 แบบบันทึกการทำกิจกรรม สำหรับนักศึกษาเพื่อบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการทำกิจกรรมในแต่ละครั้ง
 - 2.2 แบบประเมินการอภิปราย แสดงความคิดเห็น และการนำเสนอผลงานในชั้นเรียน สำหรับผู้วิจัยเพื่อประเมินนักศึกษา
 - 2.3 แบบประเมินเพิ่มสะสมผลงาน เพื่อประเมินชิ้นงานทั้งหมดที่มีอยู่ของนักศึกษาที่เรียนตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง
 - 2.4 แบบทดสอบความรู้ในรายวิชา เพื่อทดสอบผู้เรียนก่อนและหลังเรียน เป็นแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ 50 คะแนน
 - 2.5 สัญญาการเรียน ระหว่างผู้สอน กับผู้เรียน
 - 2.6 แบบสะท้อนผลการทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเอง

คู่มือ**การเรียนรู้แบบนำตนเอง****เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ของนักศึกษาวิชาชีพครู**

คู่มือการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ของนักศึกษาวิชาชีพครู เป็นเอกสารที่ใช้อธิบายรายละเอียดของกระบวนการเรียนรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง สำหรับ ผู้ที่จะนำกระบวนการเรียนรู้ไปใช้ในห้องเรียนของตนเอง ซึ่งจะทำให้การจัดกระบวนการเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของกระบวนการเรียนรู้นี้ เอกสารประกอบด้วยสาระสำคัญ 8 ประการ ดังนี้

1. เหตุผลและความจำเป็น
2. หลักการ
3. เป้าประสงค์
4. กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ
5. บทบาทผู้สอน
6. บทบาทผู้เรียน
7. ระบบสนับสนุน
8. เกณฑ์การประเมินกระบวนการเรียนรู้

การเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู

1. เหตุผลและความจำเป็น

การจัดการเรียนการสอนจะต้องผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกสาขาวิชา ทุกสาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ มุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิดความสามารถ ความดีงามและความรับผิดชอบต่อสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่พัฒนามาจากวิทยาลัยครู นับเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการผลิต นักศึกษาคู จึงต้องจัดการเรียนการสอนที่เน้นในด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะนักศึกษาสาขา ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ซึ่งนักศึกษาเหล่านี้เมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปจะต้องไปเป็นครูในอนาคต การเป็นครูที่ดีจะต้องเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาทุกหลักสูตร ทุกรายวิชาจะต้องสอดคล้องตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิหรือเรียกว่า ตามกรอบหลักสูตร TQF (Thai Qualifications Framework) วิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องตามกรอบ มาตรฐานนั้นได้กำหนดไว้ใน มคอ. 3 ซึ่งใน มคอ. จะกล่าวถึงหมวดต่างๆ เอาไว้ และหมวดที่ กล่าวถึงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม คือ หมวด 4 การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษา ผู้สอน จะต้องพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับครู และจรรยาบรรณวิชาชีพครู ความรู้ที่ นักศึกษาจะได้รับการพัฒนา คือ ทักษะทางปัญญา ประกอบด้วย สามารถคิดค้นหาข้อเท็จจริง ทำ ความเข้าใจและประเมินข้อมูลสารสนเทศและแนวคิดจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเพื่อนำมาใช้ใน การปฏิบัติงานสอนและงานครู รวมทั้งการวินิจฉัยผู้เรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน สามารถ คิดแก้ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ที่มีความสลับซับซ้อน เสนอทางออก และนำไปสู่การแก้ไขได้ อย่างสร้างสรรค์ มีความเป็นผู้นำทางปัญญาในการคิดพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์มี วิสัยทัศน์ และอีกทักษะหนึ่งที่จะต้องพัฒนาคือ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความ รับผิดชอบต่อ สิ่งที่จะให้นักศึกษาเกิดทักษะคือ จะต้องมีความเข้าใจและความรู้ลึกเชิงบวก มีวุฒิ ภาวะทางอารมณ์และสังคม มีความเอาใจใส่มีส่วนช่วยเหลือและเอื้อต่อการแก้ปัญหา ความสัมพันธ์ในกลุ่มและระหว่างกลุ่มของผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน เป็นผู้นำและผู้ตามที่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (กุลธิดา ท้วมสุข. 2555)

คณาจารย์ได้กำหนดจรรยาบรรณวิชาชีพครูและเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานครู ประกอบด้วย 9 ด้าน ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์คุณลักษณะและพฤติกรรมของบุคคลที่จะมีความรับผิดชอบเพื่อเชื่อมโยงกับจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยวิเคราะห์และกำหนดขอบเขตของพฤติกรรมความรับผิดชอบได้ ดังนี้

ตารางภาคผนวกที่ 1 คุณลักษณะและพฤติกรรมของบุคคลที่จะมีความรับผิดชอบเพื่อเชื่อมโยงกับจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามที่คณาจารย์กำหนด

ขอบเขต	ข้อกำหนดในจรรยาบรรณ	สรุปพฤติกรรมบ่งชี้
ความ รับผิดชอบ ต่อตนเอง	<p>ข้อ 1 ครูต้องรักและเมตตาศิษย์โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า</p> <p>ข้อ 3 ครูต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งทางกาย วาจาและจิตใจ</p> <p>ข้อ 6 ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกลักษณะและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ</p> <p>ข้อ 7 ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู</p> <p>ข้อ 8 ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์</p> <p>ข้อ 9 ครูพึงประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ 2. สามารถช่วยตนเองได้ 3. ควบคุมตนเองและยอมรับผลการกระทำของตนเอง 4. อารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญอุปสรรค 5. มีวินัยแห่งตน 6. มีความเชื่อมั่นในตนเอง

ขอบเขต	ข้อกำหนดในจรรยาบรรณ	สรุปพฤติกรรมบ่งชี้
ความ รับผิดชอบ ต่อการ เรียน/ ผลงาน	<p>ข้อ 2 ครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริม ความรู้ ทักษะนิสัย ที่ถูกต้องดีงามให้แก่ศิษย์อย่าง เต็มความสามารถด้วยบริสุทธิ์ใจ</p> <p>ข้อ 4 ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความ เจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม ของศิษย์</p> <p>ข้อ 5 ครูต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์อันเป็น อามิสสินจ้างในการปฏิบัติหน้าที่และไม่ใช้ศิษย์ กระทำการใดๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ ตนเองโดยมิชอบ</p> <p>ข้อ 6 ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกลักษณะและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการ พัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคมและ การเมืองอยู่เสมอ</p> <p>ข้อ 7 ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพ และเป็น สมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปฏิบัติตามกฎระเบียบและ ข้อบังคับของการเรียน 2. ปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของ ครูผู้สอนและผู้รู้ 3. ทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อย มีคุณภาพ 4. หมั่นศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม 5. มีการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้กับ เพื่อนผู้เรียน

การที่จะส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นครูวิชาชีพที่ดีได้นั้น ด้านหนึ่งที่จะต้องส่งเสริมและพัฒนา คือ ความรับผิดชอบ เพราะความรับผิดชอบ เป็นคุณลักษณะหรือลักษณะพฤติกรรมของบุคคล ที่แสดงออกถึงการยอมรับผลการกระทำของตนทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย รับผิดชอบในกิจการที่ตนเองได้กระทำลงไป เป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองคืออย่างหนึ่ง เป็นลักษณะนิสัย และทัศนคติของบุคคล ซึ่งเป็นเครื่องมือในการผลักดันให้บุคคลปฏิบัติตามกฎระเบียบ เคารพสิทธิผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตน และมีความซื่อสัตย์สุจริต สามารถทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความพากเพียร พยายาม และความละเอียดรอบคอบ รวมทั้งรู้จักบทบาทหน้าที่ของตน ทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2544 : 10, ปารีญา ราพา. 2554 : 1)

ลักษณะของผู้ที่จะมีความรับผิดชอบได้นั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีวิธีการแสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง พึ่งพาตนเอง และพัฒนาตนเองได้ การนำตนเองและพึ่งพาตนเองจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายใน ซึ่งสามารถกระตุ้นความต้องการที่จะเรียนรู้ และช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีจุดหมายอันจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี ได้มาก และมีความมั่นใจในการแสวงหาความรู้ของตนเอง การจัดกระบวนการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนเห็นความจำเป็นของการเรียนและจุดประกายการใฝ่รู้ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เตรียมความพร้อมสำหรับโลกอนาคตที่จะต้องสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถอยู่ในสังคมซึ่งถือเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี คุ้นกับความก้าวหน้าทางวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเรียนรู้ของผู้เรียนจะต้องเกิดจากการอยากเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่จำเป็นต้องมีใครบอกหรือบังคับให้เรียน ผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วยความรับผิดชอบ และจดจำได้นานขึ้น รวมทั้งนำไปใช้ประโยชน์ได้มากขึ้นด้วย เนื่องจากผู้เรียนมีแบบการเรียนรู้ (Learning Style) ที่แตกต่างกัน การให้ผู้เรียนนำตนเองและเลือกวิธีการเรียนรู้เอง จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนนำตนเอง ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้วินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง การตั้งเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ การเลือกวิธีการเรียนรู้ การแสวงหาแหล่งความรู้ การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการประเมินผลของตนเอง โดยครูอยู่ในฐานะกัลยาณมิตร ทำหน้าที่กระตุ้นและให้คำปรึกษาผู้เรียน จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ แหล่งข้อมูล รวมทั้งร่วมเรียนรู้ไปกับผู้เรียนและติดตามประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกันด้วย คุณลักษณะพื้นฐานของผู้ที่เรียนรู้แบบนำตนเอง จะต้องมีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถในการแก้ปัญหา รักในการค้นคว้าหาความรู้ และ ยอมรับผลการประเมินการเรียนรู้ของตนเอง (สิปปนนท์ เกตุทัต. 2542 : 16, ลาวินัย ทองมนต์. 2550 : 2, ทิศนา แคมมณี. 2551: 125-126, Taylor & Burges. 1995 : 88)

แนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นฐานในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบให้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครูได้นั้น คือ แนวคิดกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-directed Learning) เพราะกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีบรรยากาศของผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ผู้เรียนเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการวางแผนการเรียนรู้ของตน ได้ลงมือปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นวิธีการในการเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียน โดยครูผู้สอนเป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกและสร้างแรงจูงใจ เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อย่างมีความหมาย จึงเป็นความจำเป็นในการที่จะหล่อหลอม ให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาวิชาชีพครูที่ต้องปลูกฝังให้มีความรับผิดชอบมากขึ้นทั้งในเชิงวิชาการ และวิชาชีพ ตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูที่คุรุสภากำหนด

2. หลักการ

กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของ นักศึกษาวิชาชีพครู มีหลักการในกระบวนการเรียนรู้ 5 ประการ ดังนี้

2.1 ใช้กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-directed Learning) เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาสาขาวิชาชีพครู ในรายวิชาตามหลักสูตร TQF โดยจัดการ เรียนการสอน 8 สัปดาห์

2.2 ความรับผิดชอบไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด แต่จะต้องฝึกฝนอบรมสั่งสอน โดยให้ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง หรือมอบหมายงานให้ทำเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล ซึ่งการปลูกฝังความ รับผิดชอบต้องฝึกปฏิบัติอย่างจริงจัง ต่อเนื่องจนเกิดเป็นความเคยชินและเป็นนิสัยฝังแน่นติดตัว ตลอดไป

2.3 การเรียนรู้แบบนำตนเอง(Self-directed Learning) เป็นคุณลักษณะที่สามารถอบรมสั่ง สอนได้และไม่เฉพาะเจาะจงในรายวิชาใดวิชาหนึ่งเท่านั้น ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาโดยตรงและ มีแรงจูงใจให้เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.4 ผู้เรียนทุกคนมีความต้องการเป็นตัวของตัวเอง มีศักยภาพที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ซึ่งเกิดจากการลงมือปฏิบัติ และรับรู้ว่าการเรียนมีความหมายและสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของ ตนเอง ก็จะหุ้มเหตุผลปัญหาในการเรียนรู้ของตนเองตามวุฒิภาวะของตนเอง ซึ่งการเรียนรู้เป็นผล มาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมจึงเป็นสาเหตุของการเกิดพฤติกรรม การเรียนรู้

2.5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจะต้องวัด 3 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา ความรู้ความเข้าใจ ด้านพฤติกรรมที่บ่งถึงความสามารถในการปฏิบัติงานและด้านจิตใจ ทักษะคติ ความรู้สึก ความเชื่อ ความสนใจ

3. เป้าประสงค์

เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู ที่สอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามคุรุสภากำหนด 2 ด้าน คือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้/ผลงาน

4. กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-directed Learning) เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ

4.1 แนวคิดทฤษฎีพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-directed Learning) เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ จากผู้ที่คอยรับความรู้เป็นผู้ที่รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เกิดจากแรงจูงใจภายในของผู้เรียน ผู้เรียนมีความต้องการเรียนรู้ เรียนรู้ด้วยความสมัครใจ สามารถนำไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และเกิดความรับผิดชอบ ซึ่ง ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้การจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง มีประสิทธิภาพ ซึ่งรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางภาคผนวกที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เป็นที่มาของกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู

แนวคิด/ทฤษฎี	มโนทัศน์สำคัญของทฤษฎี	กระบวนการของทฤษฎี
จิตสังคัม ของ Erikson (สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2553: 40-44)	พัฒนาการของชีวิตมนุษย์ต้องมีรากฐานที่ดีก็จะช่วยให้มีความเชื่อถือในผู้อื่นที่อยู่รอบๆ ซึ่งจะเป็นรากฐานในการช่วยตนเอง มีความตั้งใจที่จะทำอะไรเอง และรู้ดีกว่าตนเองมีศักยภาพที่จะทำอะไรได้ และจะมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น สามารถที่จะยอมรับสิ่งที่ดีและไม่ดีของตนเองและผู้อื่น	1.ความไว้วางใจ (Trust) 2. ความเป็นตัวของตัวเองอย่างอิสระ 3. การเป็นผู้คิดริเริ่ม 4. ความต้องการที่จะทำกิจกรรมอยู่เสมอ 5. อัฒภาพ หรือการรู้จักว่าตนเองเป็นเอกลักษณ์ 6. ความใกล้ชิดผูกพัน 7.ความพอใจในตนเอง

แนวคิด/ทฤษฎี	มโนทัศน์สำคัญของทฤษฎี	กระบวนการของทฤษฎี
<p>พัฒนาการหาวิญญูของ Piaget. 1963-1976 and Lev Semanovick Vygotsky. 1886-1934 (สุรางค์ โคว์ตระกูล. 2553: 47-64)</p>	<p>คนตั้งแต่เกิดมีความพร้อมที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และโดยธรรมชาติมนุษย์เป็นผู้พร้อมที่จะมีกิจกรรมหรือเริ่มการกระทำก่อน มนุษย์มีพื้นฐานติดตัวมาแต่กำเนิด 2 ชนิด คือ การจัดรวบรวม (Organization) และการปรับตัว (Adaptation)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. วุฒิภาวะ (Maturation) 2. ประสบการณ์ (Experience) 3. การถ่ายทอดความรู้ทางสังคม (Social Transmission) 4. กระบวนการพัฒนาสมดุล (Equilibration) หรือการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง (Self-regulation)
	<p>สังคมและวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้และพัฒนาการหาวิญญูมาก การเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างเด็กและผู้ใหญ่และเพื่อน ในขณะที่เด็กอยู่ในสภาพสังคม</p>	<ol style="list-style-type: none"> 5. ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล
<p>พัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg (สุรางค์ โคว์ตระกูล. 2553 : 68-71)</p>	<p>การสร้างสถานการณ์สมมติปัญหาทางจริยธรรม ที่ผู้ตอบยากที่จะตัดสินใจได้ว่า “ถูก” หรือ “ผิด” “ควรทำ” “หรือไม่ควรทำ” อย่างเด็ดขาด เพราะขึ้นกับองค์ประกอบหลายอย่าง การตอบจะขึ้นกับวัยของผู้ตอบเกี่ยวกับความเห็นใจในบทบาทของผู้แสดงพฤติกรรมในเรื่องค่านิยม ความสำนึกในหน้าที่ในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม ความยุติธรรมหรือหลักการที่ตนยึดถือ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การลงโทษและการเชื่อฟัง 2. กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน 3. ความคาดหวังและการยอมรับในสังคมสำหรับ เด็กคือ 4. กฎและระเบียบ 5. สัญญาสังคมหรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา 6. หลักการคุณธรรมสากล
<p>พัฒนาการทางจริยธรรมของ Piaget (สุรางค์ โคว์ตระกูล. 2553 : 65-67)</p>	<p>พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์เป็นไปตามขั้นและขึ้นกับวัย เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมทางสังคม มนุษย์จะยอมรับมาตรฐานหรือกฎเกณฑ์จากผู้มีอำนาจเหนือกว่าและจะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้กระทำรับกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานทางจริยธรรมมาจากผู้มีอำนาจเหนือกว่า และจะต้องปฏิบัติตาม 2. ผู้กระทำเชื่อว่ากฎเกณฑ์คือข้อตกลงระหว่างบุคคล อาจ

แนวคิด/ทฤษฎี	มโนทัศน์สำคัญของทฤษฎี	กระบวนการของทฤษฎี
	<p>อย่างเคร่งครัดและมีความคิดว่ กฎเกณฑ์คือข้อตกลงระหว่างบุคคล และผู้ที่ใช้กฎเกณฑ์จะต้องมีความร่วมมือและนับถือซึ่งกันและกัน และกฎเกณฑ์อาจจะเปลี่ยนแปลงได้</p>	<p>เปลี่ยนแปลงได้ ความร่วมมือและการนับถือซึ่งกันและกันเป็นเรื่องสำคัญและคิดถึงแรงจูงใจของผู้กระทำ</p>
<p>การเรียนรู้อย่างมีความหมาย ของ Ausubel, David. 1963 (สุรางค์ โคว์ตระกูล. 2553: 216-217)</p>	<p>เป็นทฤษฎีพุทธิปัญญานิยมที่เน้นความสำคัญของผู้สอน ว่ามีหน้าที่จะจัดเรียบเรียงความรู้อย่างมีระบบและสอนความคิดรวบยอดใหม่ที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ ผู้เรียนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารด้วยการรับหรือด้วยการค้นพบและวิธีที่เรียนอาจจะเป็นการเรียนรู้ด้วยความเข้าใจอย่างมีความหมายหรือเป็นการเรียนรู้โดยการท่องจำโดยไม่คิด</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. สิ่งที่จะต้องเรียนรู้จะต้องมีความหมาย ซึ่งหมายความว่าจะต้องเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งที่เคยเรียนรู้ 2. ผู้เรียนจะต้องมีประสบการณ์และมีความคิดที่จะเชื่อมโยงหรือจัดกลุ่มสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ให้สัมพันธ์กับความรู้หรือสิ่งที่เรียนรู้เก่า 3. ความตั้งใจของผู้เรียนและการที่ผู้เรียนมีความรู้คิดที่จะเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ให้มีความสัมพันธ์อยู่ในความทรงจำแล้ว
<p>การเรียนรู้โดยการค้นพบ ของ Bruner.1960,1966 1971 (สุรางค์ โคว์ตระกูล. 2553: 212-213)</p>	<p>การเรียนรู้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้ประมวลข้อมูลข่าวสารจากการที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและสำรวจสิ่งแวดล้อม การรับรู้ของมนุษย์เป็นสิ่งที่เลือกหรือสิ่งรับรู้ขึ้นกับความใส่ใจของผู้เรียนที่มีต่อสิ่งนั้นๆ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากการค้นพบ เนื่องจากผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรมสำรวจสภาพสิ่งแวดล้อมและเกิดการเรียนรู้โดยการค้นพบขึ้น</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง 2. ผู้เรียนแต่ละคนมีประสบการณ์และพื้นฐานความรู้แตกต่างกัน 3. พัฒนาการทางเชาว์ปัญญาจะเห็นได้ชัด โดยที่ผู้เรียนสามารถรับสิ่งเร้าที่ให้เลือกได้หลายๆ อย่างพร้อมกัน

แนวคิด/ทฤษฎี	มโนทัศน์สำคัญของทฤษฎี	กระบวนการของทฤษฎี
<p>ความรู้เกี่ยวกับการรู้คิดของตนเอง Flavell, 1979 (สุรางค์ โค้วตระกูล. 2553: 226-227)</p>	<p>ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ คือเป็นผู้ควบคุมกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง (Self-regulation) คือ การรู้คิดหรือปัญญาที่เกิดจากการเรียนรู้ อะไรก็ตามด้วยความเข้าใจ</p>	<ol style="list-style-type: none"> บุคคล (Person) หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนที่จะมีความรู้เกี่ยวกับตนเองในฐานะผู้เรียน เช่น ระดับความสามารถ ดีดในการเรียนรู้ที่ตนเอง งาน (Task) ความรู้เกี่ยวกับงานที่จะต้องเรียนรู้ รวมทั้งระดับความยากง่ายของงาน ยุทธศาสตร์ (Strategy) ที่ใช้ในการเรียนรู้ “งาน” หรือสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ ขึ้นอยู่กับวัยของผู้เรียน
<p>แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม Bandura (สุรางค์ โค้วตระกูล. 2537:116-117)</p>	<p>การเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน สิ่งแวดล้อม และการเสริมแรง การสร้างแรงจูงใจ สิ่งแวดล้อมเป็นสาเหตุของการเกิดพฤติกรรม การกระทำต่างๆ ของมนุษย์เกิดจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอก พฤติกรรมเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัด สามารถวัดและทดสอบได้ จะมีการลองผิดลองถูกปรับเปลี่ยนไปเรื่อยๆ จนกว่าจะพบรูปแบบการตอบสนองที่สามารถให้ผลที่พึงพอใจมากที่สุด เมื่อเกิดการเรียนรู้แล้ว บุคคลจะใช้รูปแบบการตอบสนองที่เหมาะสมเพียงรูปแบบเดียวและจะพยายามใช้รูปแบบนั้นเชื่อมโยงกับสิ่งเร้าในการเรียนรู้ต่อไปเรื่อยๆ</p>	<ol style="list-style-type: none"> เน้นที่การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนแบบลองผิดลองถูกบ้าง เน้นการตอบสนองต่อสิ่งเร้าแบบมีเงื่อนไข มีการเสริมแรงหรือให้รางวัล เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจที่จะเรียนรู้ การเสริมแรงทั้งทางบวกและการเสริมแรงทางลบ

แนวคิด/ทฤษฎี	มโนทัศน์สำคัญของทฤษฎี	กระบวนการของทฤษฎี
<p>วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม ของ พระเทพเวที (ประยูร ปยุตโต: 2533) (สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2553: 228-233)</p>	<p>ความสุขของมนุษย์เกิดจากการรู้จักดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง คือ การรู้จักคิดเป็น พุคเป็นและทำเป็น การปฏิบัติที่ถูกต้อง การดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง คือ การรู้จักแก้ปัญหา หรือแก้ปัญหาเป็นการประกอบกิจกรรมหรือการทำงานต่างๆ โดยเคลื่อนไหว แสดงออกเป็นพฤติกรรมทางกาย ทางวาจา และการรู้จักรับรู้หรือรับรู้เป็น การดำเนินชีวิตของมนุษย์ขึ้นอยู่กับ ความคาดหวังที่จะได้รับประโยชน์สนองความต้องการ หรือความปรารถนา รู้จักคิดหรือคิดเป็น และการดำเนินชีวิตที่พอดีหรือการปฏิบัติพอดี</p>	<p>สัมมาทิฐิ (เห็นชอบ) หมายความว่า มีทัศนะ ความคิดเห็น แนวความคิด ความเชื่อถือทัศนคติ ค่านิยมที่ตรงตามถูกต้อง มองสิ่งทั้งหลายตามเหตุปัจจัย หรือมีความเห็นถูกต้องตามความเป็นจริง ปัจจัยที่ทำให้เกิดสัมมาทิฐิ มี 2 ประการ คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ปรโตโฆสะ แปลว่า เสียงจากอื่น หรือการกระตุ้นชักจูงจากภายนอก ได้แก่ การสั่งสอน แนะนำ การถ่ายทอด คำบอกเล่า คำชี้แจงอธิบาย จากผู้อื่น ตลอดจนการเรียนรู้เลียนแบบจากแหล่งต่างๆ ภายนอก หรืออิทธิจากภายนอก เช่น พ่อแม่ ครู อาจารย์ เพื่อน คนแวดล้อมใกล้ชิด ฯลฯ บุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม สามารถทำหน้าที่เป็น ปรโตโฆสะ ที่ดี มีคำเรียกเฉพาะว่า กัลยาณมิตร ต้องสามารถสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ได้ จึงเรียกวินิศึกษาในข้อนี้ว่า วิธีการแห่งศรัทธา 2. โยนิโสมนสิการ การรู้จักคิดเป็น เป็นวิธีคิดตามหลักการและความมุ่งหมาย และวิธีคิดแบบเร้าคุณธรรม เป็นวิธีคิดที่ทำให้เกิดความคิดและการกระทำที่ตรงตามเป็นประโยชน์ เกิดกุศลธรรม เป็นการคิดที่ประกอบด้วยสติ

แนวคิด/ทฤษฎี	มโนทัศน์สำคัญของทฤษฎี	กระบวนการของทฤษฎี
แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ การวางเงื่อนไข ของ Skinner (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต ,2553:31-46)	พฤติกรรมของมนุษย์เป็นผล พวงเนื่องมาจากการ ปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม พฤติกรรมที่เกิดขึ้นของบุคคล จะแปรเปลี่ยนไปเนื่องมาจาก ผลกระทบที่เกิดขึ้นใน สภาพแวดล้อมนั้นๆ ได้แก่ผล กรรมที่เป็นตัวเสริมแรงที่ทำให้ พฤติกรรมที่บุคคลกระทำอยู่ นั้นมีอัตราการทำเพิ่มมาก ขึ้นและผลกระทบที่เป็นตัว ลงโทษที่ทำให้พฤติกรรมที่ บุคคลกระทำนั้นยุติลง	1. การวางเงื่อนไขแบบเสริมแรงทางบวก 2. การวางเงื่อนไขแบบเสริมแรงทางลบ 3. การเสริมแรงแบบทุกครั้ง 4. การเสริมแรงแบบครั้งคราว 5. การเสริมแรงตามช่วงเวลาที่น่านอน 5. การเสริมแรงตามช่วงเวลาที่ไม่ แน่นอน

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและหลักการของ
ทฤษฎีการเรียนรู้ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำ
ตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู

4.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง

เนื่องจากการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-directed Learning) เป็นความสามารถ
ในการใช้กลวิธีการเรียนอย่างยืดหยุ่น เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเองจึง
จำเป็นต้องศึกษาขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง จากนักการศึกษาหลายๆ ท่าน
เพื่อนำมาเป็นแนวคิดในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ
โดยได้ศึกษาจาก

Knowles (1975:18) (อ้างใน คณาพร คมสัน. 2540: 64-65) ให้บทบาทของผู้เรียนใน
การวางแผนการเรียนรู้ผู้เรียนจะต้องดำเนินการดังนี้

1. การวินิจฉัยการเรียนรู้ของตนเอง
2. การวินิจฉัยความต้องการของตนเอง
3. การกำหนดปัญหา

4. การกำหนดบุคคลและสื่อการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง
5. การให้ยุทธวิธีที่เหมาะสมในการเรียนรู้
6. การประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง

Grow (1991 : 144-145) (อ้างใน คณาพร คมสัน. 2540: 56) เสนอรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองตามขั้นตอน 4 ขั้นตอนได้แก่

1. ครุณาโดยการชักจูงด้วยการบรรยาย หรือให้ลองฝึกหัด
2. ครุจงใจให้นักเรียนสนใจ โดยการบรรยาย การอภิปรายโดยครูเป็นผู้นำ ให้ตั้งเป้าหมายและกำหนดยุทธวิธีการเรียน
3. นักเรียนเรียน โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน การอภิปรายกลุ่ม หรือจัดสัมมนา
4. นักเรียนนำตนเองโดยครูเป็นที่ปรึกษา ทำได้โดยการลองฝึกด้วยตนเอง เช่น การฝึกงาน การค้นคว้า การทำรายงานบุคคลหรืองานกลุ่ม

Cole and Chan (1994 : 143) การส่งเสริมการเรียนรู้แบบนำตนเอง ครู จึงควรมีบทบาทในการดำเนินการดังนี้

1. กระตุ้นผู้เรียนให้พัฒนาเป้าหมายการเรียนรู้ของตน
2. กระตุ้นผู้เรียนให้วางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง
3. สอนยุทธวิธีการจัดการการเรียนรู้ส่วนบุคคล
4. กระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงแผน ที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายอย่างชัดเจน
5. กระตุ้นผู้เรียนให้คิดหลายทางในการที่จะบรรลุเป้าหมาย
6. ให้ผู้เรียนเลือกเนื้อหาสำหรับกิจกรรมการเรียนรู้เอง
7. กำหนดโครงการทำงานส่วนบุคคลในขอบเขตเนื้อหาที่คัดเลือกแล้ว
8. สอนผู้เรียนให้ใช้เฉพาะยุทธวิธีต่างๆ ที่ใช้ในการเรียนรู้หลายๆ งาน
9. สอนผู้เรียนให้ใช้ทักษะการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ \
10. กระตุ้นผู้เรียนให้ทำแผนภูมิ โครงสร้าง แผนการเรียนรู้หรือภาพวาดเพื่อเสนอ

สาระที่เรียน

11. สอนผู้เรียนทั้งยุทธวิธีความรู้ความเข้าใจและยุทธวิธีการคิด
12. มีแบบของยุทธวิธีที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้อย่างอิสระ
13. กระตุ้นผู้เรียนให้เตือนตนเองเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตน
14. กระตุ้นผู้เรียนให้มีการประเมินผลรายบุคคล

15. พยายามที่จะให้ผู้เรียนหาเหตุผลเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวที่เกิดขึ้น

16. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความรู้สึกที่มีในกลุ่มทำงาน

17. สอนขั้นตอนที่เหมาะสมในการทำงานเป็นกลุ่ม

18. ให้รางวัลแก่กลุ่มที่สมาชิกมีพฤติกรรมเหมาะสม

19. พัฒนาโครงการเพื่อนสอนเพื่อนในชั้นเรียน

20. ช่วยพัฒนาทักษะสัมพันธภาพให้แก่ผู้เรียน

Boud (1982 : 12) (อ้างใน คณาพร คมสัน. 2540 : 55-56) ได้แบ่งรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ออกเป็น 5 รูปแบบดังนี้

1. รูปแบบการเรียนรู้แบบใช้สัญญาการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนแบบนี้ผู้เรียนวางแผนโดยเขียนสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร รวมทั้งวิธีการวัดการประเมินผลซึ่งมีการตรวจสอบความถูกต้องของผลงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในสัญญาจากผู้ร่วมงาน

2. การเรียนรู้แบบการทำงานตัวต่อตัว การเรียนรู้แบบนี้ผู้เรียนทำงานคู่ช่วยอำนวยความสะดวกซึ่งกันและกันในการทำงาน

3. การเรียนแบบวางแผนการทำงานโดยผู้เรียน การเรียนแบบนี้นักเรียนทำงานกับกลุ่มในการริเริ่มโครงการ และนำมาสู่การปฏิบัติ

4. การเรียนแบบมีระบบการสนับสนุน จากเพื่อน การเรียนแบบนี้ผู้เรียนที่เริ่มใหม่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้เรียนที่มีประสบการณ์มากกว่า

5. การเรียนแบบร่วมมือกันประเมิน การเรียนแบบนี้ผู้เรียนร่วมมือกัน กำหนดเกณฑ์ในการประเมิน และตัดสินผู้เรียนด้วยกัน

ลาวินย์ ทองมนต์ (2550 : 31) ให้ความหมายไว้ว่า หลักการและกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองมีหลักการที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. ผู้เรียนวินิจฉัยความต้องการเรียนรู้ของตนเองว่าต้องการเรียนรู้หรือสนใจในเรื่องใด

2. ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง

3. ผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้ โดยเลือกวิธีการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง และเลือกวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้

4. ผู้เรียนดำเนินการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนกำหนดเอง และ
5. ผู้เรียนประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง

Bolhuis (2003 : 323-347) การสร้างแรงจูงใจในการเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตน ซึ่งมีหลักการที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. ให้ผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่มจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ละชั้นจนสมบูรณ์
2. ให้ความสำคัญกับความต้องการในการสร้างความรู้
3. ให้ความสนใจกับมิติด้านอารมณ์ในการเรียนรู้
4. ให้กระบวนการเรียนรู้และผลที่เกิดขึ้นเป็นปรากฏการณ์ทางสังคม

Carre (1994 : 145-147) กล่าวถึงรูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเองจะต้องมีกรอบของงานที่ดีและชัดเจนซึ่งส่วนประกอบของรูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเองมี 7 ประการดังนี้

1. โครงการการเรียนรู้ เป็นที่ปฏิบัติกันจนเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้แบบนำตนเองที่ให้มีโครงการเรียนรู้รายบุคคล เนื่องจากบุคคลมีความสามารถแตกต่างกัน
2. สัญญาการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่มีพื้นฐานอยู่บนเหตุผลของการตกลงระหว่างความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน กับเป้าหมาย และหลักการของหน่วยงาน การใช้สัญญาเป็นเครื่องมือ มีรายละเอียดที่เป็นขอบเขตของโครงการเรียนรู้และมีการลงนามระหว่างผู้เรียน ครู หรือผู้ฝึก
3. ช่วงเวลาสำหรับสรุปสิ่งที่เรียนรู้ ในการเรียนรู้แบบนำตนเอง ผู้เรียนได้เรียนรู้และเผชิญปัญหาต่างๆ ด้วยตนเองจึงต้องมีช่วงเวลาสำหรับสรุปสิ่งที่ได้เรียน โดยครูเป็นผู้นำ
4. บทบาทใหม่ของครู ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก เป็นแหล่งความรู้ คอยช่วยเหลือและแนะแนวทาง
5. สภาพการเรียนรู้แบบเปิด คือการจัดทำทุกสิ่งให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เช่น จัดเตรียมศูนย์สื่อการเรียนรู้ ห้องสมุด แหล่งความรู้อื่นๆ เป็นการสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์นั่นเอง
6. สภาพการเรียนรู้รายบุคคล และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การเรียนรู้แบบนำตนเองที่แท้จริงนั้นผู้เรียนอยู่ในบริบททางสังคมจึงต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นตลอดเวลา

7. การสังเกต ติดตามประเมินผล ผู้สอนจะอยู่กับผู้เรียนตลอดเวลาเพื่อสังเกตการณ์ ควบคุม สถานการณ์ และให้ได้ข้อมูลป้อนกลับอย่างเป็นทางการ การสังเกต ติดตามผลและ ประเมินผลมีประโยชน์อย่างยิ่ง อาจทำได้ในระดับรายบุคคล ระดับกลุ่มย่อย และระดับกลุ่มใหญ่

ดังนั้น ผู้วิจัย จึง ได้สังเคราะห์แนวคิดของนักการศึกษา ออกมาเป็นกระบวนการเรียนรู้ ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองของผู้วิจัย 6 ขั้น เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู ดังนี้

ขั้นที่ 1 วินิจฉัยความต้องการการเรียนรู้ของตนเองเป็นการนำเข้าสู่บทเรียน โดยให้ผู้เรียนมีความต้องการที่จะเรียนในสิ่งหนึ่งสิ่งใด เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง โดยผู้เรียนจะต้องเตรียมตัว คือ จะต้องศึกษาคำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์ของรายวิชาที่เรียน โดยผู้เรียนจัดเนื้อหาวิชาด้วยตนเอง ตามจำนวนคาบที่กำหนดไว้ในรายวิชา และครูผู้สอนจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ให้ชัดเจนว่าจะให้บรรลุผลในด้านใด เพื่อใช้ในการตรวจสอบผู้เรียนว่า ได้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ แล้ว

ขั้นที่ 2 สร้างความตระหนักและแรงจูงใจ เป็นการให้ผู้เรียนเชื่อมโยงเนื้อหาในสิ่งที่เรียนกับการนำไปใช้ในชีวิต สังคม และประโยชน์ที่ได้รับ เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน เกิดเจตคติ ผู้สอนให้อิสระในการเรียน ให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามความสนใจ เลือกใช้สถานการณ์ตามสภาพจริงในสังคมและชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 3 กำหนดเป้าหมายและวางแผน เป็นการให้ผู้เรียนเป็นผู้วางแผน การเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนสำรวจความสนใจของผู้เรียนในแต่ละหัวข้อ แล้วให้ผู้เรียนวิเคราะห์และกำหนดเรื่องที่จะเรียน กำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน ออกแบบแผนการเรียน แสวงหาแหล่งวิทยาการในการเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้รับการฝึกเช่นนี้ในทุกหัวข้อที่เรียนจนเคยชินที่จะปฏิบัติได้เอง

ขั้นที่ 4 ทำสัญญาการเรียนรู้และปฏิบัติตามแผน ผู้สอนและผู้เรียนทำสัญญาการเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้รับการฝึกเช่นนี้ในทุกหัวข้อที่เรียนจนเคยชินที่จะปฏิบัติได้เอง ให้ผู้เรียนดำเนินการตามแนวทางของกิจกรรมการเรียนรู้ที่วางแผนไว้ ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยอาจขอคำแนะนำช่วยเหลือจากครูหรือเพื่อน ในลักษณะของการร่วมมือกันทำงานได้ ให้ผู้เรียนฝึกการทำงานเดี่ยวและกลุ่ม ใช้ทักษะทางสังคมมาพัฒนาค่านิยมในการแสวงหาความรู้เอง ให้ผู้เรียนได้ฝึกวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้สอนให้อิสระในการเรียน ให้ผู้เรียน เลือกใช้สถานการณ์ตามสภาพจริงในสังคมและชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 5 ถ่ายทอดความรู้และสะท้อนความคิด ให้ผู้เรียนรายงานสิ่งที่ได้ศึกษาค้นคว้า และเกิดการเรียนรู้ โดยให้เพื่อนๆ ร่วมแสดงความคิดเห็น และ ให้มีการนำเสนอชิ้นงาน ทำให้ผู้เรียนเกิดความประทับใจในผลงานของตนเอง เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง มีความมั่นใจที่จะนำเสนอผลงานของตนเอง และให้ได้แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม และให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิด เพื่อให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบตนเอง หากจุดอ่อน จุดแข็งในความสามารถทางการเรียนรู้ของตนเอง ปรับปรุงข้อบกพร่องในการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ขั้นที่ 6 ประเมินการเรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นการประเมินกระบวนการเรียนรู้ตามสภาพจริงจากกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง ประกอบด้วย การประเมินของบุคคล 3 ฝ่าย คือ ครู ผู้เรียน และเพื่อน ซึ่งกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังตารางที่ 3

ตารางภาคผนวกที่ 3 ความสัมพันธ์เชื่อมโยงเชิงแนวคิดทฤษฎีของกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ขั้นตอนกระบวนการ	กิจกรรม	แนวคิดทฤษฎี
ขั้นที่ 1 วินิจฉัยความต้องการการเรียนรู้ของตนเอง	- เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน - ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์ - ผู้เรียนศึกษาคำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์ของรายวิชา - ผู้เรียนเลือกเนื้อหาวิชาที่จะเรียนด้วยตนเอง	- จิตสังคม ของ Erikson - การวางเงื่อนไขแบบเสริมแรงของ Skinner - พัฒนาการทางจริยธรรมของ Piaget - พัฒนาการหาวิปัญญา ของ Piaget Vygotsky - การเรียนรู้ที่มีความหมาย Ausubel - ความรู้เกี่ยวกับการรู้คิดของตนเอง Flavell - วิธีคิดตามหลักพุทธธรรมของพระพุทธเวที
ขั้นที่ 2 สร้างความตระหนักและแรงจูงใจ	- ผู้สอนเชื่อมโยงการเรียนรู้มีประโยชน์กับผู้เรียน - ผู้เรียนวิเคราะห์ความคุ้มค่าและประโยชน์ที่จะได้รับจากการเรียน	- จิตสังคม ของ Erikson - การวางเงื่อนไขแบบเสริมแรงของ Skinner - พัฒนาการหาวิปัญญา ของ Piaget Vygotsky - พัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg

ขั้นตอน กระบวนการ	กิจกรรม	แนวคิดทฤษฎี
	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนให้อิสระในการเรียน - ผู้เรียนเรียนตามความสนใจ เลือกใช้สถานการณ์ตามสภาพจริง 	<ul style="list-style-type: none"> - การเรียนรู้ที่มีความหมาย Ausubel - ความรู้เกี่ยวกับการรู้คิดของตนเอง Flavell - วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม ของ พระเทพเวที
<p>ขั้นที่ 3</p> <p>กำหนดเป้าหมาย และวางแผน</p>	<p>กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของ ตนเอง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนกระตุ้นสำรวจความสนใจ โดยวางแผนการเรียนรู้ - ผู้เรียนแสวงหาแหล่งการเรียนรู้ ด้วยตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - จิตสังคม ของ Erikson - การวางเงื่อนไขแบบเสริมแรงของ Skinner - พัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg - พัฒนาการเซาว์ปัญญา ของ Piaget Vygotsky - การเรียนรู้ที่มีความหมาย Ausubel - การเรียนรู้ทางสังคม Bandura - การเรียนรู้โดยการค้นพบ Bruner - ความรู้เกี่ยวกับการรู้คิดของตนเอง Flavell - วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม ของ พระเทพเวที
<p>ขั้นที่ 4</p> <p>ทำสัญญาการ เรียน และ ปฏิบัติ ตามแผน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนและผู้เรียนทำข้อตกลงใน การเรียนรู้โดยการทำสัญญาการ เรียน - ผู้เรียนดำเนินการตามแผนที่วาง ไว้ - ผู้สอนให้คำปรึกษาแนะนำ 	<ul style="list-style-type: none"> - จิตสังคม ของ Erikson - การวางเงื่อนไขแบบเสริมแรงของ Skinner - พัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg - พัฒนาการเซาว์ปัญญา ของ Piaget Vygotsky - การเรียนรู้ที่มีความหมาย Ausubel - การเรียนรู้ทางสังคม Bandura - การเรียนรู้โดยการค้นพบ Bruner - ความรู้เกี่ยวกับการรู้คิดของตนเอง Flavell - วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม ของ พระเทพเวที (ประยูรค์ ปยุตโต)

ขั้นตอน กระบวนการ	กิจกรรม	แนวคิดทฤษฎี
ขั้นที่ 5 ถ่ายทอดความรู้ และสะท้อน ความคิด	- ผู้เรียนนำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้ - ผู้สอนกระตุ้นเสริมแรงให้ผู้เรียน สะท้อนความคิด	- จิตสังคัม ของ Erikson - การวางเงื่อนไขแบบเสริมแรงของ Skinner - พัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg - พัฒนาการเซาว์ปัญญา ของ Piaget และ Vygotsky - การเรียนรู้อย่างมีความหมาย Ausubel - การเรียนรู้ทางสังคัม Bandura - การเรียนรู้โดยการค้นพบ Bruner - ความรู้เกี่ยวกับการรู้จักของตนเอง Flavell - วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม ของ พระเทพเวที
ขั้นที่ 6 ประเมินการ เรียนรู้และให้ ข้อมูลย้อนกลับ	- ผู้เรียน ผู้สอน และเพื่อนร่วม ประเมินตามสภาพจริง	- จิตสังคัม ของ Erikson - การวางเงื่อนไขแบบเสริมแรงของ Skinner - พัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg - พัฒนาการเซาว์ปัญญา ของ Piaget และ Vygotsky - การเรียนรู้อย่างมีความหมาย Ausubel - การเรียนรู้ทางสังคัม Bandura - การเรียนรู้โดยการค้นพบ Bruner - ความรู้เกี่ยวกับการรู้จักของตนเอง Flavell - วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม ของ พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต)

4.3 แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริม
ความ รับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู

4.3.1 รหัสและชื่อรายวิชา 1021205 การพัฒนาหลักสูตรและหลักสูตรการศึกษาขั้น
พื้นฐาน (Curriculum Development and Fundamental Education Curriculum)

4.3.2 คำอธิบายรายวิชา

ความหมายและความสำคัญของหลักสูตร หลักสูตรแบบต่างๆ องค์ประกอบของหลักสูตร ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผลหลักสูตร หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การเลือกใช้แหล่งวิทยาการเสริมหลักสูตร หน่วยงานที่รับผิดชอบและแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัญหาและแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร

4.3.3 จุดมุ่งหมายของรายวิชา

มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับทฤษฎีหลักสูตร ความหมาย ความสำคัญของหลักสูตร หลักสูตรแบบต่างๆ ข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตร องค์ประกอบหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดประสบการณ์และกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตร การใช้หลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น การเลือกใช้แหล่งวิทยาการเสริมหลักสูตร การบริหารหลักสูตร การสร้างและพัฒนาหลักสูตร การประเมินผลหลักสูตร ปัญหาและแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร หน่วยงานที่รับผิดชอบและแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มีทักษะในการรวบรวม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยการศึกษาค้นคว้า สังเกตและสัมภาษณ์ผู้บริหาร โรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้าสายชั้นและครูผู้สอนตามสาขาวิชาของนักศึกษาในเรื่องการบริหารหลักสูตร การประเมินผลหลักสูตร ทั้งหลักสูตรที่เป็นภาพรวมของสถานศึกษาและหลักสูตรแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามสาขาวิชาของนักศึกษา และสามารถร่วมมือกับกับกลุ่มจัดทำคำอธิบายรายวิชาตามสาขาวิชาของนักศึกษาได้ถูกต้องตามกระบวนการอย่างน้อย 1 รายวิชา ตลอดจนสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติวิชาและผลลัพธ์การเรียนรู้ มีความกระตือรือร้น ความสนใจ และเห็นความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและจัดทำคำอธิบายรายวิชา รวมทั้งการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับธรรมชาติและผลลัพธ์การเรียนรู้ตามตามสาขาวิชาของนักศึกษา การจัดการกระบวนการเรียนการสอนตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง 6 ขั้น นี้ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่ผู้สอนใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แสดงในตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางภาคผนวกที่ 4 แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามกระบวนการเรียนการสอน ตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริม ความรับผิดชอบ ในรายวิชา (1021205 การพัฒนาหลักสูตรและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน)

ลำดับที่ จำนวนคาบ	สาระการเรียนรู้	กระบวนการเรียนรู้ แบบนำตนเอง	แนวการจัด การเรียนการสอน	วิธีสอน/เทคนิค การสอน	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน	ชิ้นงาน/ผลงาน
1-2 4 ชั่วโมง	ความหมาย ความสำคัญ ของหลักสูตร	ขั้นที่ 1 วินิจฉัยความ ต้องการการเรียนรู้ของ ตนเอง ขั้นที่ 2 สร้างความ ตระหนักและ แรงจูงใจ ขั้นที่ 3 กำหนดเป้าหมาย วางแผน ขั้นที่ 4 ทำสัญญาและ ปฏิบัติตามแผน ขั้นที่ 5 สะท้อนความคิด ขั้นที่ 6 ประเมินการเรียนรู้ ให้ข้อมูลย้อนกลับ	-เป็นการนำเข้าสู่ บทเรียน -ผู้สอนชี้แจง วัตถุประสงค์ -ผู้เรียนศึกษา คำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์ของ รายวิชา -ผู้เรียนเลือก เนื้อหาวิชาที่จะ เรียนด้วยตนเอง	1. การสร้าง บรรยากาศ การเรียนรู้ 2. การตั้งคำถาม 3. การชี้แนะผู้นำ 4. การอธิบาย 5. การ โหมน้ำ สร้างแรงจูงใจ	1. ปฐมนิเทศสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ชี้แจง ทำความเข้าใจ 2. ครูผู้สอนกำหนดวัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม ร่วมกำหนดเกณฑ์ ประเมินผล 3. ผู้สอนให้อิสระผู้เรียนในการ เรียนรู้ 4. ผู้สอนสำรวจความสนใจของ ผู้เรียนในแต่ละหัวข้อ 5. ผู้สอนจัดทำสัญญาการเรียนรู้ 6. ผู้สอนให้คำปรึกษาแนะนำ 7. ผู้สอนให้ผู้เรียนนำเสนอรายงาน 8. สังเกตพฤติกรรมการเรียนของผู้ เรียน	1. ผู้เรียนศึกษาสาระการเรียนรู้ และจุดมุ่งหมาย 2. เลือกละเอียดที่ต้องการศึกษา เรียนรู้และร่วมกำหนดเกณฑ์ ประเมินผล 3. ผู้เรียนวิเคราะห์และกำหนด เรื่องที่จะเรียน กำหนด จุดมุ่งหมายในการเรียน ออกแบบแผนการเรียน และทำ ข้อตกลงในสัญญาการเรียนรู้ 4. ผู้เรียนเรียนรู้ตามความสนใจ เลือกใช้สถานการณ์ตามสภาพ จริงในสังคมและ ชีวิตประจำวัน	1. แบบบันทึก แผนการทำงาน 2. สัญญาการเรียน 3. รายงานการ ค้นคว้า 4. แบบสะท้อนผล การทำกิจกรรม

ลำดับที่ จำนวนดาบ	สาระการ เรียนรู้	กระบวนการเรียนรู้ แบบนำตนเอง	แนวการจัด การเรียนการสอน	วิธีสอน/เทคนิค การสอน	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน	ชิ้นงาน/ผลงาน
3-4 4 ชั่วโมง	ทฤษฎี หลักสูตรและ ข้อมูลพื้นฐาน ในการพัฒนา หลักสูตร	ขั้นที่ 1 วินิจฉัยความ ต้องการการเรียนรู้ของ ตนเอง ขั้นที่ 2 สร้างความ ตระหนักและ แรงจูงใจ ขั้นที่ 3 กำหนดเป้าหมาย วางแผน ขั้นที่ 4 ปฏิบัติตามแผน และทำสัญญาการเรียนรู้ ขั้นที่ 5 ถ่ายทอดความรู้ และสะท้อนความคิด ขั้นที่ 6 ประเมินการ เรียนรู้และให้ข้อมูล	- ผู้สอน เชื่อมโยงการ เรียนรู้ที่มี ประโยชน์กับ ผู้เรียน - ผู้เรียน วิเคราะห์ความ คุ้มค่าและ ประโยชน์ที่จะ ได้รับจากการ เรียน - ผู้สอนให้วิเคราะห์ ในการ เรียน	1. การสร้าง บรรยากาศ ในการเรียนรู้ 2. การกระตุ้น โดยใช้คำถาม 3. โน้มน้าว จุด ประกายความคิด 4. การใช้คำถาม ทำทฤษฎีความคิด	1. ผู้สอนชี้แจงทำความเข้าใจใน สาระการเรียนรู้ 2. ผู้สอนกำหนดวัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม ร่วมกำหนดเกณฑ์ ประเมินผล 3. ผู้สอนให้อิสระผู้เรียนในการ เรียนรู้ 4. ผู้สอนสำรวจความสนใจของ ผู้เรียนในแต่ละหัวข้อ 5. ผู้สอนจัดทำสัญญาการเรียนรู้ 6. ผู้สอนให้คำปรึกษาแนะนำ 7. ผู้สอนให้ผู้เรียนนำเสนอ รายงาน	5. ผู้เรียนฝึกการทำงานเดี่ยว และกลุ่ม 6. ผู้เรียนสะท้อนความคิด	1. แบบบันทึก แผนการทำงาน 2. สัญญาการเรียนรู้ 3. แบบบันทึก การเล่าเรื่องราว 4. รายงานการ ค้นคว้า 5. แบบสะท้อน ผลการกิจกรรม

ลำดับที่ จำนวนตาม	สาระการ เรียนรู้	กระบวนการเรียนรู้ แบบนำตนเอง	แนวการจัด การเรียนการสอน	วิธีสอน/เทคนิค การสอน	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน	ชิ้นงาน/ผลงาน
			การเรียนการสอน - ผู้เรียนเรียนรู้ ตามความสนใจ เลือกใช้ สถานการณ์ตาม สภาพจริง	การสอน 8. สังเกตพฤติกรรมการเรียนของ ผู้เรียน	บทบาทผู้สอน 4. ผู้เรียนเรียนรู้ตามความ สนใจ เลือกใช้สถานการณ์ ตามสภาพจริงในสังคมและ ชีวิตประจำวัน 5. ผู้เรียนฝึกการทำงานเดี่ยว และกลุ่ม 6. ผู้เรียนสะท้อนความคิด		

ลำดับที่ จำนวนคาบ	สาระการ เรียนรู้	กระบวนกรเรียนรู้ แบบนำตนเอง	แนวกรจัด กรเรียนกรสอน	วิธีสอน/เทคนิค กรสอน	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน	ชิ้นงาน/ผลงาน
5-6 4 ชั่วโมง	กรบวน กรพัฒนา หลักสูตร	ขั้นที่ 1 วินิจฉัยความ ต้องกรกรเรียนรู้ของ ตนเอง ขั้นที่ 2 สร้างความ ตระหนักและแรงจูงใจ ขั้นที่ 3 กำหนดเป้าหมาย วางแผน ขั้นที่ 4 ปฏิบัติตามแผน และทำสรุปรายกรเรียนรู้ ขั้นที่ 5 ถ่ายทอดความรู้ และสะท้อนความคิด ขั้นที่ 6 ประเมินกร เรียนรู้และให้ข้อมูล	กรเรียนวางแผน กรเรียนรู้ - กำหนด เป้าหมายกร เรียนรู้ของตนเอง - ผู้สอนกรระดับ ความรู้ สำรวจความ สนใจโดยวาง เงื่อนไขกร เรียนรู้ - ผู้เรียนแสวงหา แหล่งกรเรียนรู้ ด้วยตนเอง	1. Directed Reading Thinking Technique 2. Directed Writing Thinking Technique 3. วางเงื่อนไข 4. กรใช้คำถาม ทำทายความคิด 5. กรตั้งคำถาม ถามตนเอง (Self- Questioning)	1. ผู้สอนที่แจ้งทำความเข้าใจใน สาระกรเรียนรู้ 2. ผู้สอนกำหนดสรุประสงค์ เชิงพฤติกรรมร่วมกันกำหนด เกณฑ์ประเมินผล 3. ผู้สอนให้อิสรเสรีเรียนในกร เรียนรู้ 4. ผู้สอนสำรวจความสนใจของ ผู้เรียนในแต่ละหัวข้อ 5. ผู้สอนจัดทำสรุปรายกรเรียนรู้ 6. ผู้สอนให้คำปรึกษาแนะนำ 7. ผู้สอนให้ผู้เรียนนำเสนอ รายงาน 8. สังเกตพฤติกรรมกรเรียน ของผู้เรียน	1. ผู้เรียนศึกษาสาระกรเรียนรู้ และ จุดมุ่งหมาย 2. เลือกสิ่งที่ต้องกรกรศึกษาเรียนรู้ และร่วมกันกำหนดเกณฑ์ประเมินผล 3. ผู้เรียนวิเคราะห์และกำหนดเรื่อง ที่จะเรียน กำหนดจุดมุ่งหมายใน กรเรียน ออกแบบแผนกรเรียน และทำข้อตกลงในสรุปรายกร เรียนรู้ 4. ผู้เรียนเรียนรู้ตามความสนใจ เลือกใช้สื่อนกรตามสภาพจริง ในสังคมและชีวิตประจำวัน 5. ผู้เรียนฝึกกรทำงานเดี่ยวและ กลุ่ม 6. ผู้เรียนสะท้อนความคิด	1. แบบบันทึก แผนกรทำงาน 2. สรุปรายกร เรียน 3. แบบบันทึก กรเล่าเรื่องรว 4. รายนกร ค้นคว้า 5. แบบสะท้อน ผลกรทำ กิจกรรม

ลำดับที่ จำนวนคาบ	สาระ การเรียนรู้	กระบวนการเรียนรู้ แบบนำตนเอง	แนวการจัด การเรียนการสอน	วิธีสอน/เทคนิค การสอน	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน	ชิ้นงาน/ผลงาน
7-8 4 ชั่วโมง	การนำ หลักสูตรไป ใช้ และการ ประเมินผล หลักสูตร	ขั้นที่ 1 วินิจฉัยความ ต้องการการเรียนรู้ของ ตนเอง ขั้นที่ 2 สร้างความ ตระหนักและแรงจูงใจ ขั้นที่ 3 กำหนดเป้าหมาย วางแผน ขั้นที่ 4 ปฏิบัติตามแผน และทำสัญญาการเรียนรู้ ขั้นที่ 5 ถ่ายทอดความรู้ และสะท้อนความคิด ขั้นที่ 6 ประเมินการ เรียนรู้และให้ข้อมูล	ผู้สอนและผู้เรียน ทำข้อตกลงใน การเรียนรู้โดย การเขียนสัญญา การเรียนแล้วเก็บ ไว้คนละฉบับ - ผู้เรียน ดำเนินการตาม แผนที่วางไว้ - ผู้สอนให้ คำปรึกษา แนะนำ - ผู้สอนคอย สังเกตพฤติกรรม	- Directed Reading and Writing Thinking Technique - วางเงื่อนไขใน สัญญา - การสังเกต - ให้ ข้อเสนอแนะที่ ปรึกษา - กิจกรรมแบบ สืบเสาะหา ความรู้	1. ผู้สอนที่แจ้งทำความเข้าใจใน สาระการเรียนรู้ 2. ผู้สอนกำหนดวัตถุประสงค์เชิง พฤติกรรม ร่วมกำหนดเกณฑ์ ประเมินผล 3. ผู้สอนให้อิสระผู้เรียนในการ เรียนรู้ 4. ผู้สอนสำรวจความสนใจของ ผู้เรียนในแต่ละหัวข้อ 5. ผู้สอนจัดทำสัญญาการเรียนรู้ 6. ผู้สอนให้คำปรึกษาแนะนำ 7. ผู้สอนให้ผู้เรียนนำเสนอ รายงาน 8. สังเกตพฤติกรรมการเรียนของ ผู้เรียน	1. ผู้เรียนศึกษาสาระการเรียนรู้ และจุดมุ่งหมาย 2. เลือกสิ่งที่ต้องการศึกษา เรียนรู้และร่วมกำหนดเกณฑ์ ประเมินผล 3. ผู้เรียนวิเคราะห์และกำหนด เรื่องที่จะเรียน กำหนด จุดมุ่งหมายในการเรียน ออกแบบแผนการเรียน และ ทำข้อตกลงในสัญญา เรียนรู้ 4. ผู้เรียนเรียนรู้ตามความ สนใจ เลือกใช้สถานการณ์ ตามสภาพจริงในสังคมและ ชีวิตประจำวัน	1. แบบบันทึก แผนการทำงาน 2. สัญญาการเรียน 3. แบบบันทึกการ เล่าเรื่องราว 4. รายงานการ ค้นคว้า 5. แบบสะท้อนผล การทำงาน การทำกิจกรรม

ลำดับที่ จำนวนตาม	สาระการเรียนรู้	กระบวนกรการเรียนรู้ แบบนำตนเอง	แนวการจัด การเรียนรู้การสอน	วิธีสอน/เทคนิค การสอน	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน	ชิ้นงาน/ผลงาน
				- กิจกรรมกลุ่มแบบ ร่วมมือร่วมใจ - บันทึกการเล่าเรื่องราว (Story Telling)		5. ผู้เรียนฝึกการทำงานเดี่ยว และกลุ่ม 6. ผู้เรียนสะท้อนความคิด	
9	สอบกลางภาค						

ลำดับที่ จำนวนตาม	สาระการ เรียนรู้	กระบวนการเรียนรู้ แบบนำตนเอง	แนวทางการจัด การเรียนรู้	วิธีสอน/เทคนิค การสอน	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน	ชิ้นงาน/ผลงาน
10-16 4 ชั่วโมง	หลักสูตร แกนกลาง การศึกษาขั้น พื้นฐาน พ.ศ. 2551	ขั้นที่ 1 วิจัยด้วยความ ต้องการการเรียนรู้ของ ตนเอง ขั้นที่ 2 สร้างความ ตระหนักและแรงจูงใจ ขั้นที่ 3 กำหนดเป้าหมาย วางแผน ขั้นที่ 4 ปฏิบัติตามแผน และทำสัญญา การเรียนรู้ ขั้นที่ 5 ถ้ายทอดความรู้ และสะท้อน ความคิด ขั้นที่ 6 ประเมินการ เรียนรู้และให้ข้อมูล	- ผู้เรียนนำเสนอ สิ่งที่ได้เรียนรู้ - ผู้สอนกระตุ้น เสริมแรงให้ ผู้เรียนสะท้อน ความคิด ผู้เรียน ผู้สอน และเพื่อนร่วม ประเมินตาม สภาพจริง	1. กิจกรรมกลุ่ม แบบจับขอ 2. การอภิปราย 3. การนำเสนอ ผลงาน 4. การตั้งคำถาม ถามตนเอง 5. การใช้คำถาม ตรวจสอบ 6. การ แลกเปลี่ยน คำถามระหว่าง กลุ่ม	1. ผู้สอนชี้แจงทำความเข้าใจใน สาระการเรียนรู้ 2. ผู้สอนกำหนดวัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม ร่วมกำหนด เกณฑ์ประเมินผล 3. ผู้สอนให้อิสรเสรีเรียนในการ เรียนรู้ 4. ผู้สอนสำรวจความสนใจของ ผู้เรียนในแต่ละหัวข้อ 5. ผู้สอนจัดทำสัญญาการเรียนรู้ 6. ผู้สอนให้คำปรึกษาแนะนำ 7. ผู้สอนให้ผู้เรียนนำเสนอ รายงาน 8. สังเกตพฤติกรรมการเรียน ของผู้เรียน	1. ผู้เรียนศึกษาสาระการ เรียนรู้ และจุดมุ่งหมาย 2. เด็กสิ่งที่ต้องการศึกษา เรียนรู้และร่วมกำหนดเกณฑ์ ประเมินผล 3. ผู้เรียนวิเคราะห์และ กำหนดเรื่องที่เรียน กำหนดจุดมุ่งหมายในการ เรียน ออกแบบแผนการเรียนรู้ และทำข้อตกลงในสัญญา การเรียนรู้ 4. ผู้เรียนเรียนรู้ตามความ สนใจ เลือกใช้สถานการณ์ ตามสภาพจริงในสังคมและ ชีวิตประจำวัน	

ลำดับที่ จำนวนคาบ	สาระการ เรียนรู้	กระบวนกรเรียนรู้ แบบนำตนเอง	แนวการจัด การเรียนการสอน	วิธีสอน/เทคนิค การสอน	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน	ชิ้นงาน/ผลงาน
				7. การสร้าง แผนผังสรุปโยง ความสัมพันธ์ (Semantic Mapping)		5. ผู้เรียนฝึกการทำงานเดี่ยว และกลุ่ม 6. ผู้เรียนสะท้อนความคิด	

5. บทบาทผู้สอน

ตามแนวคิดของ โรเจอร์ การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการด้วยกันดังนี้ (สูนีย์ ภูพันธ์. 2546 : 121)

1. ความเป็นจริง (ความจริงใจ) ครูผู้สอนต้องประพฤติและปฏิบัติตนให้เป็นไปตามความเป็นจริงตามธรรมชาติหรือแก่นแท้ของตน รู้สึกอย่างไรต่อผู้เรียนก็ปฏิบัติไปเช่นนั้นหรือพูดไปเช่นนั้นเมื่อเห็นว่าเหมาะสม มีความสัมพันธ์กับผู้เรียนบนรากฐานของบุคคลต่อบุคคล ครูผู้สอนสามารถที่จะแสดงความสุข ความทุกข์ โดยไม่จำเป็นต้องเก็บความรู้สึกที่ฝืนธรรมชาติของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้สภาพที่เป็นจริงที่ว่าครูผู้สอนคือบุคคลธรรมดา มีความรู้สึกต่างๆ เหมือนกับผู้เรียนแล้ว จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสบายใจ และมีความสุขในการเรียนรู้ ทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้จนประสบความสำเร็จต่อไป

2. การยอมรับและการให้เกียรติผู้เรียน ครูผู้สอนต้องให้การยอมรับ ไว้วางใจและให้เกียรติต่อความรู้สึก ความเชื่อ และความคิดของผู้เรียน

3. ความเข้าใจ เป็นตัวเสริมสร้างบรรยากาศที่ดี ความเข้าใจที่ว่านี่เป็นความเข้าใจที่เกิดจากความเป็นกลาง ไม่มีอคติ ต่อผู้เรียน รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา

ฉะนั้น กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ บทบาทของผู้สอนนั้นจะต้องดำเนินการตามลำดับขั้นที่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี ดังนี้

ตารางภาคผนวกที่ 5 แสดงบทบาทผู้สอนที่สอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้

บทบาทผู้สอน	แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
1. เป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้	- จิตสังคม ของ อีริคสัน
2. ให้การเสริมแรงทางบวกแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์	- พัฒนาการทางจริยธรรมของ พีอาเจต์
3. มีความเป็นกันเอง ให้ความรักและเอาใจใส่ผู้เรียนทุกคน	- พัฒนาการเซาว์ปัญญา ของ พีอาเจต์ และวิกอทสกี
4. เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เรียนทุกคน	- พัฒนาการทางจริยธรรมของ โคลเบอร์ก
5. มีความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนแต่ละคน	- การเรียนรู้ที่มีความหมาย ออชเชล
6. จัดบรรยากาศในชั้นเรียนสนองต่อความต้องการพื้นฐานของผู้เรียน และเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้	- การวางเงื่อนไขแบบ โอเปอแรนต์ สกินเนอร์
	- การเรียนรู้ทางสังคม แบนดูรา
	- การเรียนรู้โดยการค้นพบ บรูเนอร์
	- ความรู้เกี่ยวกับการรู้คิดของตนเอง ฟลาวเวล
	- วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม ของ พระเทพเวที

6. บทบาทผู้เรียน

ลาวัญย์ ทองมนต์ (2550: 37) ได้เสนอแนะบทบาทของผู้เรียนในการเรียนรู้แบบนำตนเอง ดังนี้

1. ทำความรู้จักตนเอง เป็นคนช่างสังเกต พยายามสำรวจตนเองว่าสนใจเรื่องอะไร มากที่สุด มีความสามารถเฉพาะในด้านใด สนใจสิ่งใหม่ๆ อะไรบ้าง ระยะเวลาที่ผ่านมาประสบความสำเร็จในการเรียนมากน้อยเพียงใด มีความพอใจในการเรียนอย่างไรและด้วยวิธีใด

2. ทำสมุดบันทึกส่วนตัว เพื่อใช้บันทึกข้อมูล ความคิด เรื่องราวต่างๆ ที่ได้เรียนรู้หรือเกิดขึ้นในสมอง สมุดนี้จะช่วยเก็บสะสมความคิดที่ละเอียดที่ละน้อยเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติมให้กว้างไกลออกไป

3. กำหนดโครงการที่จะเรียน จากสมุดบันทึกนั้นลองนำมาขยายเป็นโครงการหรือแผนการเรียนว่าจะเรียนรู้อย่างไร ขอให้พิจารณาว่าความรู้ที่ต้องการจะแสวงหานั้น ช่วยให้เราถึงจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ทำให้เกิดความพอใจ ความสนุกที่จะเรียนรู้หรือไม่ ประหยัดเงินและเวลามากน้อยแค่ไหน

4. สร้างห้องสมุดของตนเอง ในที่นี้หมายถึงการรวบรวมรายชื่อ ข้อมูล แหล่งความรู้ ต่างๆ หนังสือ สถานที่ ฯลฯ ที่คิดว่าเป็นประโยชน์และตรงกับความสนใจ เพื่อไว้ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

5. มองหาแหล่งความรู้ที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ผู้รู้ ผู้ชำนาญในอาชีพต่างๆ ห้องสมุด วัด สมาคม โรงเรียน สถานที่ราชการ โดยแหล่งความรู้ที่ยกตัวอย่างนี้จะเป็นแหล่งสำคัญในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล

6. หาเพื่อนร่วมเรียนรู้ เพื่อก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

7. การเลือกเรียนวิชาต่างๆ ที่สนใจ

ฉะนั้น กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ บทบาทของผู้เรียนนั้นจะต้องดำเนินการตามลำดับขั้นที่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี ดังนี้

ตารางภาคผนวกที่ 6 แสดงบทบาทผู้เรียน ที่สอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้

บทบาทผู้เรียน	แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
1. เรียนรู้ด้วยความสมัครใจ	- จิตสำนึก ของ อีริคสัน
2. ระบุและเลือกสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง	- พัฒนาการทางจริยธรรมของ พีอาเจต์ - พัฒนาการเซาว์ปัญญา ของ พีอาเจต์ และวิกิออสกี
3. มีอิสระในการเรียนรู้และเป็นตัวของตัวเอง	- พัฒนาการทางจริยธรรมของ โคลเบิร์ก - การเรียนรู้ที่มีความหมาย ออซุเบล
4. มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเอง	- การวางเงื่อนไขแบบโอเปอเรนต์ สกินเนอร์ - การเรียนรู้ทางสังคม แบนดูรา
5. ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง (Active Learner)	- การเรียนรู้โดยการค้นพบ บรูเนอร์ - ความรู้เกี่ยวกับการรู้คิดของตนเอง ฟลาเวล - วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม ของ พระเทพเวที

7. ระบบสนับสนุน

กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครูให้มีความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เน้นฝึกปฏิบัติจริงด้วยตนเองทั้งเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม เพื่อส่งผลไปสู่ความรับผิดชอบ ซึ่งเนื้อหาสาระที่ใช้จัดการเรียนการสอนตามกระบวนการเรียนรู้ไม่อิงกับเนื้อหาของรายวิชาใดวิชาหนึ่ง(Content-free) ดังนั้นผู้สอนในรายวิชา

ต่างๆ โดยเฉพาะวิชาการศึกษาที่เกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถนำกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองนี้ ไปสอดแทรกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละบทของรายวิชาได้ง่าย ซึ่งการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองจะต้องมีระบบสนับสนุน ดังนี้

ตารางภาคผนวกที่ 7 แสดงข้อมูลระบบสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ระบบสนับสนุน	แนวคิดทฤษฎีที่เชื่อมโยง
<p>1. สภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้</p> <p>1.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องเรียนสนองความต้องการพื้นฐานของผู้เรียนและเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้</p> <p>1.2 ในชั้นเรียนมีความอบอุ่น เป็นกันเอง ใฝ่กว้างใจและมี ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จิตสังคัม ของ อีริคสัน - พัฒนาการทางจริยธรรมของ โคลเบอร์ก - การเรียนรู้อย่างมีความหมาย ออซูเบล - การเรียนรู้ทางสังคัม แบนดูรา - การเรียนรู้โดยการค้นพบ บรูเนอร์
<p>2. บุคลิกลักษณะ/พฤติกรรมของผู้สอน</p> <p>2.1 ความจริงใจ</p> <p>2.2 การยอมรับและให้เกียรติผู้เรียน</p> <p>2.3 ความเข้าใจ สร้างแรงจูงใจ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จิตสังคัม ของ อีริคสัน - พัฒนาการทางจริยธรรมของ พีอาเจต์ - พัฒนาการเซวล์ปัญญา ของ พีอาเจต์ และวิกตอทสกี การเรียนรู้อย่างมีความหมาย ออซูเบล - การวางเงื่อนไขแบบ โอเปอแรนต์ สกินเนอร์ - การเรียนรู้ทางสังคัม แบนดูรา - การเรียนรู้โดยการค้นพบ บรูเนอร์ - ความรู้เกี่ยวกับการรู้คิดของตนเอง ฟลาเวล - วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม ของ พระเทพเวที
<p>3. กระบวนการจัดการเรียนรู้</p> <p>ยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การเรียนรู้อย่างมีความหมาย ออซูเบล - การวางเงื่อนไขแบบ โอเปอแรนต์ สกินเนอร์ - การเรียนรู้ทางสังคัม แบนดูรา - การเรียนรู้โดยการค้นพบ บรูเนอร์ - วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม ของ พระเทพเวที

ระบบสนับสนุน	แนวคิดทฤษฎีที่เชื่อมโยง
<p>4. การวัดประเมินผล</p> <p>5.1. วัดประเมินผลตามสภาพจริง</p> <p>5.2. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินผล</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จิตสังคม ของ อีริคสัน - พัฒนาการเซาว์ปัญญา ของ พือาเจต์ และวิกี้อทสกี - การเรียนรู้ทางสังคม แบนดูรา - การเรียนรู้โดยการค้นพบ บรูเนอร์ - ความรู้เกี่ยวกับการรู้คิดของตนเอง ฟลาวเวล - วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม ของ พระเทพเวที

8. เกณฑ์การประเมินกระบวนการเรียนรู้

เมื่อนำกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ไปใช้ ต้องมีการประเมินผล เพื่อทราบสัมฤทธิ์ผลของกระบวนการเรียนรู้ เกณฑ์การประเมินกระบวนการมีดังนี้

8.1 ใช้แบบประเมินความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และดูผลการประเมินก่อน-หลังการดำเนินการ

8.2 ผู้เรียนที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ประเมินตนเองถึงผลที่ได้จากการปฏิบัติตามขั้นตอนกระบวนการ

8.3 ครูผู้สอนที่นำกระบวนการไปใช้ประเมินความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของผู้เรียน และผลงานที่ปรากฏ

8.4 ประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ

เครื่องมือประเมินผลประกอบการเรียนการสอนตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง
เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ประกอบด้วย

แบบบันทึกการทำกิจกรรม

คำชี้แจง ให้นักศึกษาเขียนบันทึกการทำกิจกรรม เพื่อช่วยจำ ภายหลังจากที่อาจารย์และ
นักศึกษาได้ตกลงเกี่ยวกับขอบเขตหรือประเด็นของเรื่องที่จะศึกษา

ชื่อ.....รหัสประจำตัว.....

ชื่อกิจกรรม.....

ครั้งที่.....

วันที่.....เวลา.....สถานที่

วัตถุประสงค์

.....
.....
.....
.....
.....
.....

กิจกรรมที่ทำ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

.....
.....
.....

เกณฑ์การประเมินแบบบันทึกการทำกิจกรรม

ระดับคุณภาพ	คุณลักษณะของผลงาน
5 = ดีมาก	<p>ผลงานแสดงให้เห็นการทำกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพดีมาก</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทุกประเด็น - มีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาทุกประเด็น - แสดงให้เห็นความตั้งใจดีมาก - แสดงให้เห็นความก้าวหน้าของการทำกิจกรรมดีมาก
4 = ดี	<p>ผลงานแสดงให้เห็นการทำกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพดี</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เกือบทุกประเด็น - มีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาเกือบทุกประเด็น - แสดงให้เห็นความตั้งใจดี - แสดงให้เห็นความก้าวหน้าของการทำกิจกรรมดี
3 = พอใช้	<p>ผลงานแสดงให้เห็นการทำกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพพอควร</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้บางประเด็น - มีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาบางประเด็น - แสดงให้เห็นความตั้งใจพอควร - แสดงให้เห็นความก้าวหน้าของการทำกิจกรรมพอควร
2 = ควรปรับปรุง	<p>ผลงานแสดงให้เห็นการทำกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพน้อยกว่าที่ควรเป็น</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ น้อย - มีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาน้อย - แสดงให้เห็นความตั้งใจน้อย - แสดงให้เห็นความก้าวหน้าของการทำกิจกรรมน้อย
1 = ปรับปรุง	<p>ผลงานไม่แสดงให้เห็นการทำกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ - ไม่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา - ไม่แสดงให้เห็นความตั้งใจ - ไม่แสดงให้เห็นความก้าวหน้าของการทำกิจกรรม

แบบประเมินการอภิปราย แสดงความคิดเห็นและนำเสนองานในชั้นเรียน

ชื่อนักศึกษา.....รหัสประจำตัว.....

ประเด็นที่ใช้พิจารณา	ระดับเกณฑ์การประเมิน				
	5	4	3	2	1
1.การแสดงความคิดเห็น					
2.การความกระตือรือร้น					
3. ความเชื่อมั่นในตนเอง					
4.ความกล้าแสดงออก					
5. การเป็นผู้ฟังที่ดี					

หมายเหตุ ใช้เกณฑ์การประเมินค่าคือ 5=ดีมาก 4=ดี 3 = ปานกลาง 2 = น้อย

1 = น้อยที่สุด

แบบประเมินเพิ่มสะสมงาน

ชื่อนักศึกษา.....รหัสประจำตัว.....

ประเด็นที่ใช้พิจารณา	ระดับเกณฑ์การประเมิน				
	5	4	3	2	1
1.การวางแผนจัดทำเพิ่มสะสมผลงาน					
2.การเก็บรวบรวมผลงาน					
3. การคัดเลือกผลงาน/หลักฐาน					
4.การจัดระบบของเพิ่มสะสมผลงาน					
5. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงาน					
6. การปรับเปลี่ยนผลงาน					
7. ความเหมาะสมของวัสดุ อุปกรณ์มาใช้					
8. การบูรณาการความรู้ในการสร้างผลงาน					
9. การสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นเอกลักษณ์					
10. การแสดงภาพรวมของการวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง					

เกณฑ์การประเมินแฟ้มสะสมผลงาน

ระดับ คุณภาพ	คุณลักษณะของผลงาน
5= ดีมาก	<p>ผลงานแสดงให้เห็นการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ดีมาก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความรู้ที่ได้ถูกต้องและครอบคลุมทุกประเด็นอย่างชัดเจนดีมาก - การประยุกต์ใช้ความรู้อย่างมีการวิเคราะห์และวิจารณ์ญาณทุกประเด็นดีมาก - แสดงให้เห็นการมีความรับผิดชอบอย่างชัดเจนดีมาก - แสดงให้เห็นการมีความร่วมมือกับเพื่อนและอาจารย์ผู้สอนอย่างชัดเจนดีมาก
4= ดี	<p>ผลงานแสดงให้เห็นการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ดี</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความรู้ที่ได้ถูกต้องและครอบคลุมทุกประเด็นดี - การประยุกต์ใช้ความรู้อย่างมีการวิเคราะห์และวิจารณ์ญาณทุกประเด็นดี - แสดงให้เห็นการมีความรับผิดชอบอย่างชัดเจนดี - แสดงให้เห็นการมีความร่วมมือกับเพื่อนและอาจารย์ผู้สอนอย่างชัดเจนดี
3=พอใช้	<p>ผลงานแสดงให้เห็นการเรียนรู้พอสมควร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความรู้ที่ได้ถูกต้องและสมบูรณ์บางประเด็น - การประยุกต์ใช้ความรู้อย่างมีการวิเคราะห์และวิจารณ์ญาณพอสมควร - แสดงให้เห็นการมีความรับผิดชอบพอสมควร - แสดงให้เห็นการมีความร่วมมือกับเพื่อนและอาจารย์ผู้สอนพอสมควร
2= ควร ปรับปรุง	<p>ผลงานแสดงให้เห็นการเรียนรู้น้อยกว่าที่ควรเป็น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความรู้ที่ได้ถูกต้องและครอบคลุมทุกประเด็นอย่างชัดเจนดีมาก - การประยุกต์ใช้ความรู้อย่างมีการวิเคราะห์และวิจารณ์ญาณทุกประเด็นดีมาก - แสดงให้เห็นการมีความรับผิดชอบอย่างชัดเจนดีมาก - แสดงให้เห็นการมีความร่วมมือกับเพื่อนและอาจารย์ผู้สอนอย่างชัดเจนดีมาก
1= ปรับปรุง	<p>ผลงานไม่แสดงให้เห็นการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความรู้ที่ได้ไม่ถูกต้อง - ไม่มีการประยุกต์ใช้ความรู้ - ไม่มีการแสดงให้เห็นการมีความรับผิดชอบ - ไม่แสดงให้เห็นการมีความร่วมมือกับเพื่อนและอาจารย์ผู้สอน

แบบสะท้อนผลการทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ชื่อ.....รหัสประจำตัว.....

ครั้งที่.....วันที่.....

กิจกรรมที่ทำ.....

ประเด็นการวิเคราะห์

1. ความรู้และทักษะที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

.....

.....

.....

2. ปัญหาที่เกิดขึ้นและวิธีการตัดสินใจแก้ปัญหา

.....

.....

.....

3. ทักษะและความรู้สึกที่เกิดขึ้นขณะเรียนรู้ด้วยตนเอง

.....

.....

.....

4. จากประสบการณ์การทำกิจกรรมครั้งนี้ นักศึกษามีความคิดและความตั้งใจในการปฏิบัติงานด้วยตนเองอย่างไร

.....

.....

.....

เกณฑ์การประเมินการสะท้อนผลการทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ระดับ คุณภาพ	คุณลักษณะของผลงาน
5 = ดี มาก	<p>ผลงานแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง เนื้อหาวิชาและความรับผิดชอบชัดเจนดีมาก</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการคิดวิเคราะห์ผลงานที่เกิดจากการทำกิจกรรมอย่างมีวิจารณญาณดีมาก - มีการแก้ปัญหาและการตัดสินใจถูกต้องตามหลักการทุกประการ - แสดงให้เห็นทัศนคติและความรู้สึกที่เกิดขึ้นขณะเรียนรู้ด้วยตนเองชัดเจนดีมาก - แสดงให้เห็นความตั้งใจในการปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่นอย่างมีความรับผิดชอบดีมาก
4 = ดี	<p>ผลงานแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง เนื้อหาวิชาและความรับผิดชอบชัดเจนดี</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการคิดวิเคราะห์ผลงานที่เกิดจากการทำกิจกรรมอย่างมีวิจารณญาณดี - มีการแก้ปัญหาและการตัดสินใจถูกต้องตามหลักการเกือบทุกประเด็น - แสดงให้เห็นทัศนคติและความรู้สึกที่เกิดขึ้นขณะเรียนรู้ด้วยตนเองชัดเจนดี - แสดงให้เห็นความตั้งใจในการปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่นอย่างมีความรับผิดชอบดี
3 = พอใช้	<p>ผลงานแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง เนื้อหาวิชาและความรับผิดชอบพอควร</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการคิดวิเคราะห์ผลงานที่เกิดจากการทำกิจกรรมอย่างมีวิจารณญาณพอควร - มีการแก้ปัญหาและการตัดสินใจถูกต้องตามหลักการบางประการ - แสดงให้เห็นทัศนคติและความรู้สึกที่เกิดขึ้นขณะเรียนรู้ด้วยตนเองพอควร - แสดงให้เห็นความตั้งใจในการปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่นอย่างมีความรับผิดชอบพอควร
2 = ควร ปรับปรุง	<p>ผลงานแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง เนื้อหาวิชาและความรับผิดชอบน้อยกว่าที่ควรเป็น</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการคิดวิเคราะห์ผลงานที่เกิดจากการทำกิจกรรมอย่างมีวิจารณญาณน้อย - มีการแก้ปัญหาและการตัดสินใจถูกต้องตามหลักการน้อย - แสดงให้เห็นทัศนคติและความรู้สึกที่เกิดขึ้นขณะเรียนรู้ด้วยตนเองน้อย - แสดงให้เห็นความตั้งใจในการปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่นอย่างมีความรับผิดชอบน้อย
1 = ปรับปรุง	<p>ผลงานไม่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง เนื้อหาวิชาและความรับผิดชอบ - ไม่มีการคิดวิเคราะห์ผลงานที่เกิดจากการทำกิจกรรมอย่างมีวิจารณญาณ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีการแก้ปัญหาและการตัดสินใจถูกต้องตามหลักการ - ไม่แสดงให้เห็นทัศนคติและความรู้สึกที่เกิดขึ้นขณะเรียนรู้ด้วยตนเอง - ไม่แสดงให้เห็นความตั้งใจในการปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่น

สัญญาการเรียน

ชื่อนักศึกษา.....รหัส.....

หัวข้อ/ประเด็นที่จะศึกษา.....

ระยะเวลาในการทำงาน.....

วัตถุประสงค์	กิจกรรม	แหล่งเรียนรู้	หลักฐานการเรียน	การประเมินผล

คำรับรอง ข้าพเจ้าขอสัญญาว่าจะปฏิบัติงานให้สำเร็จล่วงตามที่สัญญาไว้

.....(ลายมือชื่อผู้เรียน)

.....(ลายมือชื่อผู้สอน)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบทดสอบความรู้

รายวิชา 1021205 การพัฒนาหลักสูตรและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง : ข้อสอบ เป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ : ให้นักศึกษาเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงหนึ่งข้อลงในกระดาษคำตอบที่เตรียมให้เท่านั้น

1. ข้อใดคือวิสัยทัศน์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551

- ก. มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความเป็นพลเมืองไทย พลเมืองโลกที่ดี
- ข. มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ ค่านิยม จิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย พลเมืองโลก
- ค. มุ่งยกระดับสติปัญญาของนักเรียนให้สูงขึ้น รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงสามารถแข่งขันในเวทีโลก
- ง. ถูกทุกข้อ

2. หลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 51 มีกี่ข้อ

- ก. 5 ข้อ
- ข. 6 ข้อ
- ค. 7 ข้อ
- ง. 8 ข้อ

3. ข้อใดไม่ใช่หลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 51

- ก. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ
- ข. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน
- ค. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ
- ง. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างชัดเจน เข้าใจง่าย

4. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 51 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีลักษณะเช่นไร

- ก. คนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ
- ข. คนดี คนเก่ง มีปัญญา นำพาสังคมสู่ความรุ่งเรือง
- ค. มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งกาย ใจ มีความสุขในการดำรงชีวิต
- ง. มนุษย์ที่ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์

5. ข้อใดคือจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551

ก. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

ข. มีความรู้อันเป็นสากลมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด แก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และทักษะชีวิต

ค. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

ง. ถูกทุกข้อ

6. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 51 มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญกี่ประการ

ก. 5 ประการ

ข. 6 ประการ

ค. 7 ประการ

ง. 8 ประการ

7. ข้อใดเป็นสมรรถนะที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ

ก. ความสามารถในการสื่อสาร

ข. ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์

ค. ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ

ง. ความสามารถด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์

8. ข้อใดคือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 51

ก. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ข. ซื่อสัตย์จริง

ค. มีวินัย ง. ถูกทุกข้อ

9. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 51 มีกี่กลุ่มสาระการเรียนรู้

ก. 8 ข. 9

ค. 10 ง. 11

10. สิ่งที่สะท้อนให้รู้ว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร

ก. สาระการเรียนรู้ ข. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ค. เนื้อหาการเรียนรู้ ง. มาตรฐานการเรียนรู้

11. สิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น

ก. ตัวชี้วัด

ข. ตัวบ่งชี้

ค. สมรรถนะ

ง. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

12. เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ

ก. ตัวชี้วัดชั้นปี

ข. ตัวบ่งชี้ชั้นปี

ค. สมรรถนะชั้นปี

ง. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังชั้นปี

13. เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ก. ตัวชี้วัดชั้นปี

ข. ตัวชี้วัดช่วงชั้น

ค. สมรรถนะชั้นปี

ง. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังชั้นปี

14. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 51 แบ่งเป็นกี่ลักษณะ

ก. 2 ข. 3

ค. 4 ง. 5

15. มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม สอดคล้องกับข้อใด

- ก. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- ข. สาระการเรียนรู้
- ค. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
- ง. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็น

สำคัญ

16. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้ รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา การกำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิต ทั้งด้านการเรียน และอาชีพ

- ก. กิจกรรมแนะแนว
- ข. กิจกรรมนักเรียน
- ค. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์
- ง. กิจกรรมชุมนุม ชมรม

17. เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงาน ร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่ เหมาะสม

- ก. กิจกรรมแนะแนว
- ข. กิจกรรมนักเรียน
- ค. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์
- ง. กิจกรรมชุมนุม ชมรม

18. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญ ประโยชน์ตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร

- ก. กิจกรรมแนะแนว
- ข. กิจกรรมนักเรียน
- ค. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์
- ง. กิจกรรมชุมนุม ชมรม

19. ระดับการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน 51 จัดเป็นกี่ระดับ

- ก. 3
- ข. 4
- ค. 5
- ง. 6

20. มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิด คำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐาน การ ติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม คือการ จัดการศึกษาในระดับใด

- ก. ระดับประถมศึกษา
- ข. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- ค. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
- ง. ระดับมัธยมศึกษาตอนกลาง

21. มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความ สนใจของตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพ ส่วนตน

- ก. ระดับประถมศึกษา
- ข. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- ค. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
- ง. ระดับมัธยมศึกษาตอนกลาง

22. เน้นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน สนองตอบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้านวิชาการ และวิชาชีพ

- ก. ระดับประถมศึกษา
- ข. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- ค. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
- ง. ระดับมัธยมศึกษาตอนกลาง

23. จัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 5 ชั่วโมง

- ก. ระดับประถมศึกษา
- ข. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- ค. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
- ง. ระดับมัธยมศึกษาตอนกลาง

24. จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 6 ชั่วโมง

- ก. ระดับประถมศึกษา
- ข. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- ค. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
- ง. ระดับมัธยมศึกษาตอนกลาง

25. จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

- ก. ระดับประถมศึกษา
- ข. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- ค. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
- ง. ระดับมัธยมศึกษาตอนกลาง

26. ยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน สอดคล้องกับข้อใด

- ก. หลักการจัดการเรียนรู้
- ข. การออกแบบการเรียนรู้
- ค. กระบวนการเรียนรู้
- ง. ถูกทุกข้อ

27. ในการจัดทำ การเลือกใช้ และการประเมินคุณภาพ สื่อสารเรียนรู้ที่ใช้ในสถานศึกษา ควรคำนึงถึงสิ่งใด

- ก. ความสอดคล้องกับหลักสูตร
- ข. วัตถุประสงค์การเรียนรู้
- ค. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้
- ง. ถูกทุกข้อ

28. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องอยู่บนหลักพื้นฐานอะไร

- ก. เพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน
- ข. เพื่อตัดสินการสอบผ่านและไม่ผ่าน
- ค. เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน
- ง. เพื่อประเมินตามสภาพจริง สอดคล้องกับการเรียนรู้

29. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 51 แบ่งเป็นกี่ระดับ

- ก. 4
- ข. 5
- ค. 6
- ง. 7

30. เป็นการวัดและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนดำเนินการเป็นปกติและสม่ำเสมอในการจัดการเรียนการสอน

- ก. การประเมินระดับชั้นเรียน
- ข. การประเมินระดับสถานศึกษา
- ค. การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา
- ง. การประเมินระดับชาติ

31. เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนพัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนรู้ อันเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด

- ก. การประเมินระดับชั้นเรียน
- ข. การประเมินระดับสถานศึกษา
- ค. การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา
- ง. การประเมินระดับชาติ

32. เป็นการประเมินที่สถานศึกษาดำเนินการเพื่อตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาค ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

- ก. การประเมินระดับชั้นเรียน
- ข. การประเมินระดับสถานศึกษา
- ค. การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา
- ง. การประเมินระดับชาติ

33. ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ตามภาระความผิดชอบ

- ก. การประเมินระดับชั้นเรียน
- ข. การประเมินระดับสถานศึกษา
- ค. การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา
- ง. การประเมินระดับชาติ

34. สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมิน

- ก. การประเมินระดับชั้นเรียน
- ข. การประเมินระดับสถานศึกษา
- ค. การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา
- ง. การประเมินระดับชาติ

35. ให้ระดับผลการประเมินเป็นดีเยี่ยม ดี และผ่าน สอดคล้องกับการประเมินในข้อใด

- ก. การประเมินการอ่าน
- ข. การประเมินการคิดวิเคราะห์และเขียน
- ค. การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- ง. ถูกทุกข้อ

36. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะต้องพิจารณาทั้งเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และให้ผลการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างไร

- ก. ดี ดีเยี่ยม
- ข. ผ่าน ไม่ผ่าน
- ค. ดีเยี่ยม ดี ผ่าน ไม่ผ่าน
- ง. ถูกทุกข้อ

37. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเกณฑ์กลางสำหรับการจบการศึกษาเป็นกี่ระดับ
- ก. 2 ระดับ ข. 3 ระดับ
ค. 4 ระดับ ง. 5 ระดับ
38. การเรียนคณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนา
- ก. พัฒนาความคิด
ข. พัฒนาการวิจารณ์
ค. พัฒนาวัฒนธรรม ประเพณี
ง. พัฒนาสังคม
39. เรียนรู้อะไรในคณิตศาสตร์
- ก. จำนวนและการดำเนินการ การวัด เรขาคณิต พีชคณิต การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจารณ์ข้อมูล
ข. จำนวนและการดำเนินการ การวัด เรขาคณิต พีชคณิต การวิเคราะห์ข้อมูล ทักษะและกระบวนการ
ค. จำนวนและการดำเนินการ การวัด เรขาคณิต พีชคณิต การวิเคราะห์ข้อมูล การคำนวณ
ง. ถูกทุกข้อ
40. การกำหนดประเด็น การเขียนข้อคำถาม การกำหนดวิธีการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดระบบและการนำเสนอข้อมูล ประโยคนี้อยู่ในข้อใดของการเรียนรู้ในคณิตศาสตร์
- ก. จำนวนและการดำเนินการ
ข. การวัด เรขาคณิต พีชคณิต
ค. ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์
ง. การวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น
41. มีความรู้ความเข้าใจและความรู้ลึกซึ้งจำนวนเกี่ยวกับจำนวนนับไม่เกินหนึ่งแสนและศูนย์ ประโยคนี้เป็นคุณภาพผู้เรียนที่จบระดับชั้นใด
- ก. จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
ข. จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ค. จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ง. จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
42. มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับจำนวนจริง มีความเข้าใจอัตราส่วน สัดส่วน ร้อยละ เลขยกกำลัง ที่มีเลขที่กำลังเป็นจำนวนเต็ม ประโยคนี้เป็นคุณภาพผู้เรียนจบระดับชั้นใด
- ก. จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
ข. จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ค. จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ง. จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
43. มีความรู้ความเข้าใจเชิงจำนวนเกี่ยวกับจำนวนนับและศูนย์ เศษส่วน ทศนิยมไม่เกินสามตำแหน่ง ประโยคนี้เป็นคุณภาพผู้เรียนที่จบระดับชั้นใด
- ก. จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
ข. จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ค. จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ง. จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
44. มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับระบบจำนวนจริง ค่าสัมบูรณ์ของจำนวนจริง จำนวนจริงที่อยู่ในรูปกรณฑ์ ประโยคนี้เป็นคุณภาพผู้เรียนที่จบระดับชั้นใด
- ก. จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
ข. จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ค. จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ง. จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

45. สามารถนึกภาพและอธิบายลักษณะของรูป
เรขาคณิตสองมิติและสามมิติประโยชน์เป็น

คุณภาพผู้เรียนที่จบระดับชั้นใด

- ก. จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
- ข. จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
- ค. จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
- ง. จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

46. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ผิวของ
ปริซึม ทรงกระบอกและปริมาตรของปริซึม
ทรงกระบอก พีระมิด กรวยและทรงกลม
ประโยชน์เป็นคุณภาพผู้เรียนที่จบระดับชั้นใด

- ก. จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
- ข. จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
- ค. จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
- ง. จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

47. มีความเข้าใจเกี่ยวกับสมบัติของความเท่ากัน
ทุกประการ และความคล้ายของรูปสามเหลี่ยม
เส้นขนาน ทฤษฎีบท ประโยชน์เป็นคุณภาพ
ผู้เรียนที่จบระดับชั้นใด

- ก. จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
- ข. จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
- ค. จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
- ง. จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

48. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีกี่สาระ

- ก. 3 สาระ
- ข. 4 สาระ
- ค. 5 สาระ
- ง. 6 สาระ

49. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีกี่มาตรฐาน

- ก. 12 มาตรฐาน
- ข. 14 มาตรฐาน
- ค. 16 มาตรฐาน
- ง. 18 มาตรฐาน

50. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับชั้นเรียน
ใครเป็นผู้มีส่วนรับผิดชอบมากที่สุด

- ก. ผู้อำนวยการ โรงเรียน
- ข. หัวหน้าหมวดกลุ่มสาระ
- ค. ครูประจำชั้น
- ง. ครูผู้สอนรายวิชา

AAAAAAAAAAAAA

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2. เครื่องมือตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

2.1 แบบประเมินคุณภาพความเหมาะสมของกลุ่มการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ของนักศึกษาวิชาชีพครู ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน

2.2 แบบประเมินดัชนีความสอดคล้อง ของแบบทดสอบและแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาในแต่ละข้อคำถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

**แบบประเมินคุณภาพคู่มือ
กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง
เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู
(ฉบับผู้เชี่ยวชาญ)**

แบบประเมินฉบับนี้สำหรับผู้เชี่ยวชาญเพื่อใช้ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบคู่มือกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู

แบบประเมินมี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู

ตอนที่ 2 แบบประเมินความสอดคล้องของการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู

ขอความกรุณาท่านผู้เชี่ยวชาญ ได้พิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ของคู่มือกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู

ตอนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยพิจารณาองค์ประกอบต่างๆ ของคู่มือว่ามีความเหมาะสมเพียงใดในองค์ประกอบต่างๆ ต่อไปนี้

1. เหตุผลและความจำเป็น
2. หลักการ
3. เป้าประสงค์
4. กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ
5. บทบาทผู้สอน
6. บทบาทผู้เรียน
7. ระบบสนับสนุน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับความเหมาะสมตามความคิดเห็นของท่าน
เกณฑ์การให้คะแนน 5= ดีมาก 4=ดี 3= ปานกลาง 2=พอใช้ 1= ควรปรับปรุง

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ควรปรับปรุง
1. เหตุผล และความจำเป็น					
ผลการประเมิน					
2. หลักการ					
- ความชัดเจน					
- ความเป็นไปได้					
- ความเหมาะสมกับผู้เรียน					
ผลการประเมิน					
3. เป้าประสงค์					
- ความชัดเจน					
- ความเป็นไปได้					
- ความเหมาะสมกับผู้เรียน					
- ความครอบคลุมในสาระที่จัดการเรียนการสอน					
ผลการประเมิน					
4. กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ					
- ความชัดเจน					
- ความเป็นไปได้					
- ความเหมาะสมกับผู้เรียน					
- ความครอบคลุมในสาระที่จัดการเรียนการสอน					
ผลการประเมิน					
4.1 แนวคิดทฤษฎีพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง ส่งเสริมความรับผิดชอบ					
- ความชัดเจน					
- ความเป็นไปได้					
ผลการประเมิน					

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ควรปรับปรุง
4.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง ขั้นตอนตามกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง 6 ขั้นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเชื่อมโยงเชิงแนวคิดทฤษฎีกับ ความรับผิดชอบ					
- ความชัดเจน					
- ความเป็นไปได้					
- ความเหมาะสมกับผู้เรียน					
- ความครอบคลุมในสาระที่จัดการเรียนการสอน					
ผลการประเมิน					
4.3 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตาม กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความ รับผิดชอบ					
- สาระการเรียนรู้มีความชัดเจน					
- กิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้แบบ นำตนเอง โดยประเมินจาก					
- ความเป็นไปได้อันจะบรรลุจุดประสงค์					
- ความเหมาะสมของกิจกรรม					
- การนำไปใช้					
- การกระตุ้นการคิดและให้ลงมือปฏิบัติจริง					
- ความน่าสนใจ					
ผลการประเมิน					
5. บทบาทผู้สอน					
- ความชัดเจน					
- ความเป็นไปได้					
- ความเหมาะสมกับผู้เรียน					
ผลการประเมิน					

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ควรปรับปรุง
6. บทบาทผู้เรียน					
- ความชัดเจน					
- ความเป็นไปได้					
- ความเหมาะสมกับผู้เรียน					
ผลการประเมิน					
7. ระบบสนับสนุน					
- ความชัดเจน					
- ความเป็นไปได้					
- ความเหมาะสมกับผู้เรียน					
ผลการประเมิน					

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

()

วันที่...../.....พ.ศ.....

แบบประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือการวัดผลประเมินผล
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ตามความเป็นจริง เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดและประเมินผล

1. ชื่อผู้พัฒนาเครื่องมือ สายหยุด ภูปุย นักศึกษาระดับคุณวุฒิปริญญาตรี สาขาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2. เครื่องมือวัดประเมินผล

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพของเครื่องมือ				
	ดีมาก 5	ดี 4	ปานกลาง 3	พอใช้ 2	ควรปรับปรุง 1
แบบบันทึกกิจกรรม					
1. สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบนำตนเอง					
2. มีความเหมาะสม					
3. วัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์					
4. มีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน					
5. มีความเป็นอัตนัยที่เหมาะสม					
6. มีการกำหนดวิธีการปฏิบัติ					
มีการกำหนดความสำเร็จของงาน					
8. โดยภาพรวมแบบบันทึกการเล่าเรื่องราว					
แบบสะท้อนผลการทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเอง					
1. สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบนำตนเอง					
2. มีความเหมาะสม					
3. วัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์					
4. มีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน					
5. มีความเป็นอัตนัยที่เหมาะสม					
6. มีการกำหนดวิธีการปฏิบัติ					
7. มีการกำหนดความสำเร็จของงาน					
8. โดยภาพรวมแบบสะท้อนผลการทำกิจกรรมการเรียนรู้					

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพของเครื่องมือ				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ควรปรับปรุง
	5	4	3	2	1
แบบประเมินแฟ้มสะสมงาน					
1. สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบนำตนเอง					
2. มีความเหมาะสม					
3. วัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์					
4. มีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน					
5. มีการกำหนดผลงานที่เหมาะสม					
6. มีการกำหนดวิธีการปฏิบัติ					
7. มีการกำหนดความสำเร็จของงาน					
8. มีการประเมินพฤติกรรม					
9. โดยภาพรวมแบบประเมินแฟ้มสะสมผลงาน					
แบบประเมินการอภิปราย แสดงความคิดเห็น และนำเสนองาน ในชั้นเรียน					
1. สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบนำตนเอง					
2. มีความเหมาะสม					
3. วัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์					
4. มีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน					
5. มีการกำหนดผลงานที่เหมาะสม					
6. มีการกำหนดวิธีการปฏิบัติ					
7. มีการกำหนดความสำเร็จของงาน					
8. มีการประเมินพฤติกรรม					
9. โดยภาพรวมแบบประเมินการอภิปราย แสดงความคิดเห็น และนำเสนองาน					
แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน					
1. สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบนำตนเอง					
2. มีความเหมาะสม					
3. วัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์					

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพของเครื่องมือ				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ควรปรับปรุง
	5	4	3	2	1
4. มีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน					
5. มีการกำหนดผลงานที่เหมาะสม					
6. มีการกำหนดวิธีการปฏิบัติ					
7. มีการกำหนดความสำเร็จของงาน					
8. มีการประเมินพฤติกรรม					
9. โดยภาพรวมแบบประเมินผลการปฏิบัติงาน					
แบบบันทึกการสังเกตการทำงาน					
1. สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบนำตนเอง					
2. มีความเหมาะสม					
3. วัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์					
4. มีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน					
5. มีการกำหนดผลงานที่เหมาะสม					
6. มีการกำหนดวิธีการปฏิบัติ					
7. มีการกำหนดความสำเร็จของงาน					
8. มีการประเมินพฤติกรรม					
9. โดยภาพรวมแบบบันทึกสังเกตการทำงาน					

รวมคะแนนทั้งหมด.....คะแนน คิดเป็นร้อยละ.....

ข้อเสนอแนะของผู้ประเมิน

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินความสอดคล้องของเนื้อหา

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาว่าคำถามแต่ละข้อสอดคล้องกับนิยามศัพท์และโครงสร้างข้อคำถามหรือไม่ จากนั้นใส่เครื่องหมาย / ลงในช่อง 1, 0 และ -1 การประเมินความสอดคล้องของเนื้อหา กำหนดระดับการประเมิน ดังนี้

- ระดับ +1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าเนื้อหา มีความสอดคล้อง
 ระดับ 0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าเนื้อหา มีความสอดคล้อง
 ระดับ -1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าเนื้อหา ไม่สอดคล้อง

ประเด็นที่ต้องการวัด	สอดคล้อง 1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่สอดคล้อง -1
1. ความรับผิดชอบต่อตนเองและการกระทำต่อตนเอง			
ข้าพเจ้าทำงานในส่วนที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุดและสำเร็จลุล่วงตรงเวลา			
ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงงานที่ได้รับมอบหมาย			
ข้าพเจ้ายุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดทุกประเภท			
ข้าพเจ้าแต่งกายถูกกาลเทศะและถูกต้องตามระเบียบของมหาวิทยาลัย			
ข้าพเจ้าปฏิบัติงานด้วยความอดทนโดยไม่ทิ้งงาน			
ข้าพเจ้าเข้าประชุมทุกครั้งที่มีการประชุม			
ข้าพเจ้าร่วมมือในการทำงานของกลุ่มอย่างเต็มที่			
ข้าพเจ้ายอมอดนอนดึกเพื่อทำงานส่งให้ทันตามกำหนด			
ข้าพเจ้าดูแลการใช้จ่ายเงินที่ได้รับให้เพียงพอ			
ข้าพเจ้าวางแผนทำสิ่งต่างๆ เอาไว้ล่วงหน้า			
ในการทำงานข้าพเจ้ามักจัดระบบความคิดอย่างเป็นขั้นตอน			
ข้าพเจ้ารู้สึกหงุดหงิดที่อาจารย์จัดการแต่งกายของข้าพเจ้าและเพื่อน			

ประเด็นที่ต้องการวัด	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
	1	0	-1
ข้าพเจ้าทำธุระส่วนตัวก่อนอาจารย์เข้าห้อง			
ข้าพเจ้าจะช่วยเพื่อนทำงานกลุ่มเต็มที่ แม้ว่าข้าพเจ้าจะไม่ชอบเพื่อนในกลุ่มนั้นบางคนก็ตาม ข้าพเจ้าใช้ความรู้ความสามารถของตนเองให้เต็มที่ก่อนที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น			
ข้าพเจ้าทำงานอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย			
ข้าพเจ้ารู้สึกหงุดหงิดทุกครั้งที่มีปัญหาเกิดขึ้นภายในห้องเรียน			
ข้าพเจ้ายอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ			
ข้าพเจ้าดูทีวีเพลินจนลืมทำการบ้าน			
ข้าพเจ้ารับผิดชอบต่อผลการกระทำของตนเองทุกครั้ง			
2. ความรับผิดชอบต่อการเรียน			
ในวันที่มีการเรียนการสอนข้าพเจ้ามักจะมาสาย			
เวลาเข้าห้องเรียนข้าพเจ้าชอบนั่งหลับ			
ข้าพเจ้ามีอุปกรณ์การเรียนมาด้วยทุกครั้งเมื่อเข้าเรียน			
ข้าพเจ้าอ่านหนังสือก่อนมาเข้าเรียน			
ข้าพเจ้ารู้สึกเกียจคร้านเมื่อต้องทำการบ้านเยอะๆ			
ข้าพเจ้าชอบเรียน โดยที่ไม่ต้องค้นคว้าด้วยตนเองมากนัก			
ข้าพเจ้าทำงานที่อาจารย์สั่งเสร็จตรงเวลาทุกครั้ง			
อาจารย์นัดส่งงานข้าพเจ้ามักจะขอเลื่อนระยะเวลาออกไปเรื่อยๆ			
ข้าพเจ้าขอให้เพื่อนหรืออาจารย์อธิบายบทเรียนที่ไม่เข้าใจ			
เมื่อทำงานกลุ่มข้าพเจ้าจะทิ้งไว้ให้เพื่อนทำแทน			
ในการเรียนบางวิชาข้าพเจ้าจะนำงานอื่นขึ้นมาทำในวิชานั้น			

ประเด็นที่ต้องการวัด	สอดคล้อง 1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่สอดคล้อง -1
ข้าพเจ้าพูดคุยหรือยกมือกับเพื่อนขณะอาจารย์สอนอยู่			
ข้าพเจ้ารอให้อาจารย์เข้าห้องเรียนก่อนแล้วข้าพเจ้าจึงเข้าห้องตาม			
ข้าพเจ้าเข้าเรียนทุกครั้งแม้ว่าอาจารย์จะไม่เช็คชื่อก็ตาม			
ข้าพเจ้าทำงาน/การบ้านที่อาจารย์สั่งด้วยตนเอง			
ข้าพเจ้าปรับปรุงแก้ไขงานที่ผิดอยู่เสมอ			
ข้าพเจ้าทบทวนเนื้อหาวิชาก่อนสอบ			
ข้าพเจ้าไม่เคยคิดทุจริตในการสอบ			
ข้าพเจ้าจะให้ความสนใจกับวิชาที่ได้คะแนนไม่ดีเพิ่มขึ้น			
ข้าพเจ้าตรวจทานและแก้ไขข้อผิดพลาดของงานทั้งหมดก่อนส่งงาน			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์เป็นอย่างสูง

ผู้วิจัย

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินความเหมาะสมของกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริม ความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู และคู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{x}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
กระบวนการเรียนรู้			
1. โครงสร้าง ของกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู	4.40	0.89	มาก
2. เหตุผลและความจำเป็น มีความเชื่อมโยงกับแนวคิดทฤษฎีกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษา	4.40	0.89	มาก
3. หลักการ มีความชัดเจน ความเป็นไปได้ในการจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการ	4.00	0.71	มาก
4. เป้าประสงค์ มีความชัดเจนในการส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครูตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูที่คุรุสภากำหนด	4.20	0.45	มาก
5. แนวคิดทฤษฎีพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ	4.60	0.55	มากที่สุด
6. ขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง 6 ขั้นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเชื่อมโยงเชิงแนวคิดทฤษฎีกับความรับผิดชอบ	4.60	0.55	มากที่สุด
7. แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ	4.20	0.45	มาก
โดยภาพรวมของกระบวนการเรียนรู้	4.34	0.64	มาก
คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้			
8. บทบาทผู้สอนตามกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ	4.40	0.55	มาก
9. บทบาทผู้เรียนตามกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ	4.40	0.55	มาก
10. ระบบสนับสนุนตามกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ	4.00	0.71	มาก

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{x}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
11. เครื่องมือวัดและประเมินผล - แบบบันทึกแผนการทำงาน ลำดับขั้นตอนการทำงาน	4.40	0.55	มาก
12. เครื่องมือวัดและประเมินผล -แบบสังเกตการณ์เรียน ระหว่างผู้สอน กับผู้เรียน	4.60	0.55	มากที่สุด
13. เครื่องมือวัดและประเมินผล -แบบบันทึก	4.80	0.45	มากที่สุด
14. เครื่องมือวัดและประเมินผล -แบบสะท้อนผลการทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเอง	4.40	0.55	มาก
15. เครื่องมือวัดและประเมินผล - แบบสังเกตพฤติกรรมคุณลักษณะความรับผิดชอบของนักศึกษา	4.40	0.89	มาก
16. เครื่องมือวัดและประเมินผล - แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน	4.60	0.55	มากที่สุด
โดยภาพรวมคู่มือการจัดการกระบวนกรเรียนรู้	4.44	0.59	มาก

ภาคผนวก ข

1. แบบประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษา
2. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนรู้แบบนำตนเอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบประเมินพฤติกรรมตนเอง

คำชี้แจง

คำถามต่อไปนี้เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักศึกษา ขอให้นักศึกษาสำรวจพฤติกรรมของตนเองที่ผ่านมาแล้วตอบลงในช่องตามค่าคะแนนที่กำหนดให้ ข้อมูลที่ตอบตามแบบประเมินนี้ ผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์เป็นภาพรวม จึงไม่มีผลกระทบใดๆ ในการตอบแบบประเมิน แบบประเมินแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบประเมิน

โปรดกาเครื่องหมาย / ลงใน () ที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวนักศึกษา มากที่สุด

1. เพศ

() ชาย () หญิง

2. อายุปี

3. กำลังศึกษาอยู่ในระดับ

() ชั้นปีที่ 1 () ชั้นปีที่ 2 () ชั้นปีที่ 3 () ชั้นปีที่ 4

4. สาขาวิชา.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตอนที่ 2 แบบประเมินพฤติกรรมของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

2 ด้าน คือ 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง 2) ความรับผิดชอบในการเรียนรู้

ให้นักศึกษาทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างขวามือตามระดับความเป็นจริง โดยมี 3 ระดับ

รายการประเมิน	ระดับพฤติกรรม		
	สม่ำเสมอ	บางครั้ง	ไม่เคย
1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง			
1.1 ทำงานในส่วนที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุด			
1.2 ทำงานสำเร็จลุล่วงตรงเวลาตามที่กำหนด			
1.3 ปฏิบัติงานด้วยความอดทน โดยไม่ทิ้งงาน หรือ หลีกเลียงงานที่ได้รับมอบหมาย			
1.4 เมื่อมีการประชุม จะเข้าร่วมประชุม			
1.5 ร่วมมือในการทำงานกลุ่มอย่างเต็มที่			
1.6 จัดระบบความคิดในการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน			
1.7 วางแผนทำสิ่งต่างๆ เอาไว้ล่วงหน้าเสมอๆ			
1.8 ทำธุระส่วนตัวให้เสร็จก่อนอาจารย์เข้าห้องเรียน			
1.9 จะช่วยเพื่อนทำงานกลุ่มเต็มที่ แม้ว่าจะไม่ชอบเพื่อนในกลุ่มนั้นบางคนก็ตาม			
1.10 ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองให้เต็ม ก่อนที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น			
1.11 ทำงานอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยและรับผิดชอบต่อผลการกระทำของตนเอง			
1.12 รู้สึกหงุดหงิดที่มีปัญหาเกิดขึ้นภายในห้องเรียน			
1.13 รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น			
1.14 ดูทีวีเพลินจนลืมทำการบ้าน			
1.15 รู้สึกหงุดหงิดที่อาจารย์ว่ากล่าวตักเตือนการแต่งกายของตนเองและเพื่อนๆ			

รายการประเมิน	ระดับพฤติกรรม		
	สม่ำเสมอ	บางครั้ง	ไม่เคย
2. ความรับผิดชอบในการเรียนรู้			
2.1 ในวันที่มีการเรียนการสอนจะมาสาย			
2.2 เวลาเข้าห้องเรียนชอบนั่งหลับ			
2.3 มีอุปกรณ์การเรียนมาด้วยเมื่อเข้าเรียน			
2.4 จะอ่านหนังสือในบทเรียนมาก่อนเข้าเรียน			
2.5 รู้สึกเกียจคร้านเมื่อต้องทำการบ้านเยอะๆ			
2.6 ชอบเรียนโดยที่ไม่ต้องค้นคว้าด้วยตนเองมากนัก			
2.7 เข้าเรียนแม้ว่าอาจารย์จะไม่เรียกชื่อก็ตาม			
2.8 จะขอให้เพื่อนหรืออาจารย์อธิบายบทเรียนที่ไม่เข้าใจ			
2.9 ในการเรียนบางวิชาจะนำงานอื่นขึ้นมาทำในวิชานั้น			
2.10 ชอบพูดคุยกับเพื่อนขณะอาจารย์สอน			
2.11 จะทำงาน/การบ้านที่อาจารย์สั่งด้วยตนเอง			
2.12 รอให้อาจารย์เข้าห้องเรียนก่อนจึงเข้าห้องตาม			
2.13 ปรับปรุงแก้ไขงานที่ผิดอยู่เสมอ			
2.14 ให้ความสนใจกับวิชาที่ได้คะแนนไม่ดี			
2.15 ตรวจสอบและแก้ไขข้อผิดพลาดของงานทั้งหมด ก่อนส่งงาน			

ขอขอบคุณผู้ตอบแบบประเมินทุกท่าน

แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนรู้แบบนำตนเอง

คำชี้แจง จงทำเครื่องหมาย / ลงในช่องตรงกับความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการเรียนรู้ตาม
กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยจำแนกระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ข้อนี้ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ข้อนี้ในระดับมาก
3	หมายถึง	มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ข้อนี้ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ข้อนี้ในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ข้อนี้ในระดับน้อยที่สุด

กิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
ด้านผู้สอน					
1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ					
2. รับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนในการเสนอวิธีการเรียน					
3. ได้อธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง					
4. ยกตัวอย่างเนื้อหาที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น					
5. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมิน					
6. ให้ความสำคัญกับผู้เรียนในการเข้าพบขอคำปรึกษาแนะนำ					
7. ให้ความสำคัญที่เป็นประโยชน์ในการที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง					
ด้านกระบวนการเรียนรู้					
1. การวิเคราะห์ประโยชน์ของเนื้อหาที่เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน					
2. การสำรวจหัวข้อเรื่องที่จะเรียนล่วงหน้า ทำให้ผู้เรียนได้เลือกเรื่องที่สนใจจะเรียนรู้					
3. การได้สรุปประเด็นสำคัญหลายๆ ครั้งทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจง่ายขึ้น					

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
4. การทำสัญญาการเรียน ทำให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายสิ่งที่เรียน วางแผน และหาแหล่งค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง					
5. การถ่ายทอดความรู้ในหัวข้อที่ผู้เรียนค้นคว้ามาให้เพื่อนในกลุ่มเข้าใจ ทำให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้กัน					
6. ต้องประเมินผลทุกขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้					
7. การได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ในชั้นเรียน เป็นการส่งเสริมให้เกิดวิธีการเรียนรู้แบบนำตนเอง					
8. การได้ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและของเพื่อนทำให้ผู้เรียนได้แนวทางการพัฒนาตนเอง					
9. ได้กำหนดช่วงเวลาในการศึกษาค้นคว้าแบบนำตนเองได้อย่างเหมาะสม					
10. บรรยากาศการเรียนในห้องเรียน ทำให้ผู้เรียนสนใจอยากจะทำความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง					
11. การเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มทำให้ผู้เรียนได้ความรู้และเข้าใจเรื่องที่เรียนได้ง่ายขึ้น					
ด้านผู้เรียน					
1. มีอิสระในการเรียนและได้เรียนตามความสนใจ					
2. มีความสามารถด้านการเรียนรู้ในรายวิชามากขึ้น					
3. มีความรู้ได้ดียิ่งขึ้นจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง					
4. รู้สึกภูมิใจในความสามารถที่เรียนได้ด้วยตนเอง					
5. สามารถปฏิบัติได้ตามแผนในสัญญาการเรียน					
6. สามารถริเริ่มเรื่องที่จะเรียนได้โดยไม่ต้องให้ใครสั่งให้ทำ					
7. พร้อมที่จะค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองทันที เมื่อมีปัญหาไม่เข้าใจในเรื่องเรียน					
ด้านการสนับสนุนแหล่งเรียนรู้					
1. มีการจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้เลือกได้ตามความเหมาะสม เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต					
2. มีจำนวนหนังสือในห้องสมุดมากพอที่จะเรียนรู้ได้					

กิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
3. มีการจัดเตรียมและเผยแพร่รายการ สื่อ นวัตกรรมต่างๆ ที่ให้บริการแก่ผู้เรียน เพื่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง					
4. มีความสะดวกในการใช้บริการยืมสื่อทางการศึกษาต่างๆ					
5. มีช่วงเวลาที่เหมาะสมในการให้บริการแหล่งเรียนรู้ที่จะเข้าไปค้นคว้าได้					

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

คำถามปลายเปิด

1. ปัญหา/อุปสรรค ที่พบในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

.....

.....

.....

.....

2. สิ่ง que ผู้เรียนประทับใจในการเรียนการสอนที่เรียนรู้แบบนำตนเอง

.....

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ก

1. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ วิพากษ์กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมความ
รับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู
2. รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประเมินคุณภาพของเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ วิชาศึกษาศาสตร์ การเรียนรู้แบบนำตนเอง
เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิราศ จันทระจิตร
อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา
อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประสพสุข ฤทธิเดช
ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมาน เอกพิมพ์
อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
5. อาจารย์ ดร.พิกุล ภูมิแสน
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลยโสธร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ยโสธร เขต 1
6. อาจารย์ ดร.สมปอง ศรีถ้อยยา
อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รายนามผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ
คณบดี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประสพสุข ฤทธิเดช
ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมาน เอกพิมพ์
อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
4. ดร. อมร มะลาศรี
อาจารย์ประจำสาขาวิชาการวัดและประเมินผล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์
5. ดร. ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิสัน
อาจารย์ประจำสาขาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ ศษ ๐๕๔๐.๐๒/ว๓๑๕๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
๔๔๐๐๐

๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตร

เรียน ผศ.ดร.นิราศ จันทระจิต

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารหลักสูตร จำนวน ๓ ชุด

ด้วยนักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จะจัดการวิพากษ์หลักสูตรงานวิจัย ของนักศึกษา จำนวน ๓ คน ก็นางสายหยุด ภูบุย นางสาวจันทร์ดี แสงห้าว และ นางมาลินี ระถิ ในวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๖ เวลา ๐๕.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ณ ห้องประชุมช่อแก้ว (๘๑๒) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ซึ่งการวิพากษ์หลักสูตรฯ ในครั้งนี้ต้องการรับฟังความคิดเห็นอย่างหลากหลายจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง

มหาวิทยาลัยฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตรตามวัน และเวลาดังกล่าว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านอย่างดียิ่งเช่นเคย และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ)

รองคณบดี รักษาราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์. ๐๔๓-๖๔๒๖๒๒ โทรสาร. ๐๔๓-๖๔๒๖๒๒

www.edunmu.org

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว๓๑๕๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
๔๕๐๐๐

๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตร

เรียน ผศ.ดร.รังสรรค์ โคมยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารหลักสูตร จำนวน ๓ ชุด

ด้วยนักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จะจัดการวิพากษ์หลักสูตรงานวิจัย ของนักศึกษา จำนวน ๓ คน คือนางสายหยุด ภูบุษ นางสาวจันทร์ดี แสงห้าว และ นางมาลินี ระถึ ในวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๖ เวลา ๐๕.๐๐ – ๑๒.๐๐ น. ณ ห้องประชุมช่อแก้ว (๗๓๒) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ซึ่งการวิพากษ์หลักสูตรฯ ในครั้งนี้ต้องการรับฟังความคิดเห็นอย่างหลากหลายจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง

มหาวิทยาลัยฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตรตามวัน และเวลาดังกล่าว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านอย่างดียิ่งเช่นเคย และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ)

รองคณบดี รักษาราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์. ๐๔๓-๗๔๒๖๒๒ โทรสาร. ๐๔๓-๗๔๒๖๒๒

www.edurmu.org

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว๓๑๕๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
๔๕๐๐๐

๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตร

เรียน ดร.พิภพ ภูมิแสน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารหลักสูตร จำนวน ๓ ชุด

ด้วยนักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จะจัดการวิพากษ์หลักสูตรงานวิจัย ของนักศึกษา จำนวน ๓ คน คือนางสายหยุด ภูโย นางสาวจันทร์ดี แสงห้าว และ ม่างมาลินี ระถิ ในวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๖ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๒.๐๐ น. ณ ห้องประชุมช่อแก้ว (๗๑๒) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ซึ่งการวิพากษ์หลักสูตรฯ ในครั้งนี้ต้องการรับฟังความคิดเห็นอย่างหลากหลายจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง

มหาวิทยาลัยฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตรตามวัน และเวลาดังกล่าว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านอย่างดียิ่งเช่นเคย และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ)

รองคณบดี รักษาราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์. ๐๔๓-๗๔๒๖๒๒ โทรสาร. ๐๔๓-๗๔๒๖๒๒

www.edummu.org

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

โทร. ๑๒๒

ที่ กศ พิเศษ/๒๕๕๖

วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๖

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตร

เรียน ดร.ประสพสุข ฤทธิเดช

คือนักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จะจัดการวิพากษ์หลักสูตรงานวิจัย ของนักศึกษา จำนวน ๓ คน คือนางสายหยุด ญูปุย นางสาวจันทร์ดี แสงห้าว และ นางมาลินี ระดี ในวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๖ เวลา ๐๕.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ณ ห้องประชุมช่อแก้ว (๗๓๒) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ซึ่งการวิพากษ์หลักสูตรฯ ในครั้งนี้ต้องการรับฟังความคิดเห็นอย่างหลากหลายจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง

มหาวิทยาลัยฯ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตรตามวัน และเวลาดังกล่าว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านอย่างดียิ่งเช่นเคย และขอขอบคุณล่วงหน้า มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(อาจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ)

รองคณบดี รักษาการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

โทร. ๑๘๒

ที่ คส พิเศษ/๒๕๕๖

วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๖

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตร

เรียน ดร.สมปอง ศรีกัลยา

คือนักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จะจัดการวิพากษ์หลักสูตรงานวิจัย ของนักศึกษา จำนวน ๓ คน คือนางสาขหุตุ ภูบุย นางสาวจันทร์ดี แสงห้าว และ นางมาลินี ระถิ ในวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๖ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ณ ห้องประชุมช่อแก้ว (๗๓๒) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ซึ่งการวิพากษ์หลักสูตรฯ ในครั้งนี้ต้องการรับฟังความคิดเห็นอย่างหลากหลายจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง

มหาวิทยาลัยฯ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตรตามวัน และเวลาดังกล่าว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านอย่างยิ่งเช่นเคย และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(อาจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ)

รองคณบดี รักษาการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

โทร. ๑๘๒

ที่ ศส พิเศษ/๒๕๕๖

วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๖

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตร

เรียน ผศ.ดร.สมาน เอกพิมพ์

ด้วยนักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จะจัดการวิพากษ์หลักสูตรงานวิจัย ของนักศึกษา จำนวน ๓ คน คือนางสายหยุด ภูบุญ นางสาวจันทร์ดี แสงห้าว และ นางมาลินี ระวังิ ในวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๖ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ณ ห้องประชุมช่อแก้ว (๗๑๒) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ซึ่งการวิพากษ์หลักสูตรฯ ในครั้งนี้ต้องการรับฟังความคิดเห็นอย่างหลากหลายจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง

มหาวิทยาลัยฯ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตรตามวัน และเวลาดังกล่าว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านอย่างดียิ่งเช่นเคย และขอขอบคุณล่วงหน้า มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(อาจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ)

รองคณบดี รักษาการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โทร. ๓๐๐

ที่ บว. ว๐๒๓๑/๒๕๕๖

วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร. ประสพสุข ฤทธิเดช

ด้วย นางสาวสายหยุด ญาบุ รหัสประจำตัว ๕๒๑๓๑๓๒๑๐๘ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชา
หลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริม
ความรับผิดชอบ ของนักศึกษาวิชาชีพครู”

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โทร. ๓๐๐

ที่ บว. ๖๐๒๓๑/๒๕๕๖

วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอรับเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผศ.ดร. สมาน เอกพิมพ์

ด้วย นางสาวสายหยุด ญูบุย รหัสประจำตัว ๕๒๑๓๑๓๒๑๐๕ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชา
หลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริม
ความรับผิดชอบ ของนักศึกษาวิชาชีพครู”

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑/ว ๑๔๐๕

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิรัตน์

ด้วย นางสาวสายหยุด ภูบุญ รหัสประจำตัว ๕๒๑๓๑๓๒๑๐๕ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชา
หลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ
นักศึกษาวิชาชีพครู” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
ความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุนมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒ - ๕๕๓๘

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โทร. ๓๐๐

ที่ บว. ว๐๒๓๑/๒๕๕๖

วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร. อมร มะลาศรี

ด้วย นางสาวสายหยุด ภูบุย รหัสประจำตัว ๕๒๑๓๑๓๒๑๐๕ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชา
หลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาระบบการเรียนรู้อัตโนมัติตามแนวคิดการเรียนรู้ แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริม
ความรับผิดชอบ ของนักศึกษาวิชาชีพครู”

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพโรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โทร. ๓๐๐

ที่ บว. ว๐๒๓๑/๒๕๕๖

วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผศ.ดร. เกียรติศักดิ์ ไพรรวรรณ

ด้วย นางสาวสายหยุด ญูปุย รหัสประจำตัว ๕๒๑๓๑๓๒๑๐๕ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชา
หลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริม
ความรับผิดชอบ ของนักศึกษาวิชาชีพครู”

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ ไพรรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะครุศาสตร์
รับที่ 110
วันที่ 6 มี.ค. 2556

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑/๐๒๔๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๖ มีนาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย
เรียน คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

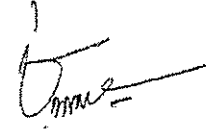
ด้วย นางสาวสายหยุด ภูบุย รหัสประจำตัว ๕๒๑๓๑๒๒๑๐๘ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชา
หลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริม
ความรับผิดชอบ ของนักศึกษาวิชาชีพครู”

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือ
และเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาสาขาการปฐมวัย คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ชั้นปีที่ ๑ จำนวน ๒ ห้องเรียน รวม ๖๐ คน เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัย
ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

เป็น ต้น
มรณสารตม ขอนุนตตไค้
ผู้วิจัย (นางสายหยุด ภูบุย) ได้ทดลอง
ใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย
ต้น มศ. ปฐมวัย มัถ 1 มรณ. กศ. (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรรวรรณ)
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา
๑๓ ๑
๑๕๓๖ (นางสาวทิพย์อุบล ทิพเลิศ)

ขอแสดงความนับถือ

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

๑๓ ๑๓

๒๘ มี.๓ ๕๖
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ เทาพาน
คณบดีคณะครุศาสตร์

รักษาราชการบัณฑิตวิทยาลัย
โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๓๒ - ๕๔๓๘

คณะครุศาสตร์

รับที่ 120

วันที่ 26 มี.ค. 2556

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑/๐๒๔๑

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๑

๖ มีนาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เรียน คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

ด้วย นางสาวสายหยุด ภูษย รหัสประจำตัว ๕๒๑๓๑๓๒๑๐๕ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชา
หลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริม
ความรับผิดชอบ ของนักศึกษาวิชาชีพครู”

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อ
การวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างคือ อาจารย์ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ จำนวน ๑๐ คน เพื่อนำ
ข้อมูล ไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เขียน ดอนงค์
มรณ.มด. ขอดุสิต ไช้
ผู้วิจัย (อ.สายหยุด ภูษย) เจ้าต้น
ตนเองข้อมูลวิจัยกับกลุ่มอาจารย์คณะ
ครุศาสตร์ มรณ.มด. จำนวน ๑๐ คน
จึงเรียนมาเพื่อโปรด
ท. (๒)
๒๖ มี.ค. ๕๖

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไชรวรรณ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อ.อุทัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ เพาพาย
คณบดีคณะครุศาสตร์
๒๕ มี.ค. ๕๖

(นางสาวทิพย์อุบล ทิพเลิศ)
รักษาการแทน หัวหน้าสำนักงานคณบดีคณะครุศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
โทรศัพท์ โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๕๔๓๘

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ-สกุล	นางสาวสายหยุด ญูปย
วันเดือนปีเกิด	6 พฤษภาคม 2514
ที่อยู่ปัจจุบัน	213 หมู่ 4 บ้านชัยขงค์ ตำบลหลุม อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
สถานที่ทำงาน	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ 13 หมู่ 14 ตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ 46230 โทร. 081- 5455679 e-mail say_yut2514@windowlive.com
ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษา

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2540	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (สาขาการบัญชี) โรงเรียนพานิชยการ กาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
พ.ศ. 2543	นิเทศศาสตรบัณฑิต (น.บ.) (การประชาสัมพันธ์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2547	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พ.ศ. 2558	ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ค.ค.) สาขาหลักสูตรและการเรียน การสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม